ISSN 1831-8509

CVRIA

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

Éves jelentés 2011

AZ EURÓPAI UNIÓ BÍRÓSÁGA

ÉVES JELENTÉS
2011

Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke
és az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése

Luxembourg, 2012

www.curia.europa.eu

Bíróság
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1

Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1

Közszolgálati Törvényszék
L-2925 Luxembourg
Tel. (352) 43 03-1

A Bíróság honlapja: http://www.curia.europa.eu

Szerkesztés lezárva: 2012. január 1.

A kiadvány csak a forrás megjelölésével sokszorosítható. A képek kizárólag a jelen kiadvánnyal összefüggésben jelentethetők meg. Minden egyéb felhasználáshoz az Európai Unió Kiadóhivatalának engedélyét kell kérni.

Bővebb tájékoztatást az Európai Unióról az interneten talál (http://europa.eu).

Katalógusadatok a kiadvány végén találhatók.

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala, 2012

ISBN 978-92-829-1154-9

doi:10.2862/80383

© Európai Unió, 2012

Printed in Luxembourg

FEHÉR KLÓRMENTES PAPÍRRA NYOMTATVA

Tartalomjegyzék

Oldal

Vassilios Skouris,
a Bíróság elnökének előszava 5

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2011-ben 9

B – Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata 2011-ben 13

C – A Bíróság összetétele 71

1. A Bíróság tagjai 73
2. A Bíróság összetételének változása 2011-ben 89
3. Protokolláris sorrend 91
4. A Bíróság korábbi tagjai 93

D – A Bíróság igazságügyi statisztikái 97

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2011-ben 129

B – A Törvényszék összetétele 181

1. A Törvényszék tagjai 183
2. A Törvényszék összetételének változása 2011-ben 193
3. Protokolláris sorrend 195
4. A Törvényszék korábbi tagjai 197

C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái 199

III. fejezet

Az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke

A – A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége 2011-ben 223

B – A Közszolgálati Törvényszék összetétele 235

1. A Közszolgálati Törvényszék tagjai 237
2. A Közszolgálati Törvényszék összetételének változása 2011-ben 243
3. Protokolláris sorrendek 245
4. A Közszolgálati Törvényszék korábbi tagjai 247

C – A Közszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái 249

IV. fejezet

Találkozók és látogatások

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közszolgálati Törvényszéken 2011-ben 263

B – Tanulmányi látogatások (2011) 267

C – Ünnepélyes ülések 2011-ben 271

D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek 273

Egyszerűsített szervezeti ábra 278

Előszó

Az Európai Unió Bírósága számára a 2011. évet mindenekelőtt az igazságszolgáltatási tevékenység fokozott üteme jellemezte. Az 1569 beérkezett ügy és 1518 befejezett ügy az Európai Unió Bírósága három igazságszolgáltatási fóruma elé terjesztett és e fórumok által elbírált jogviták számának jelentős növekedését jelentette. Az intézmény örvendetesnek tartja ezt a fejlődést, amely a nemzeti bíróságoknak és a jogalanyoknak az uniós igazságszolgáltatási intézményekkel szembeni bizalmáról tanúskodik. A peres eljárások számának e növekedése ugyanakkor mind az Európai Unió Bírósága, mind pedig az uniós jogalkotási intézmények részéről fokozott odafigyelést követel annak érdekében, hogy ne veszélyeztessék az Unió igazságszolgáltatási rendszerének hatékonyságát, és továbbra is megfelelő módon szolgálják az uniós polgárokat.

A fentiek szellemében a Bíróság az elmúlt év során az Alapokmányának számos módosítását és az eljárási szabályzatának teljes körű átdolgozását kezdeményezte, egyrészt saját maga és a Törvényszék hatékonyságának és tevékenysége intenzitásának javítása, másrészt pedig az eljárásainak korszerűsítése érdekében.

2011-ben három, alapvetően a Bíróság polgárokhoz való közelítését szolgáló nagyszabású informatikai alkalmazás kialakítása is eredményesen lezárult. Az eljárási iratok elektronikus úton történő benyújtását és kézbesítését lehetővé tevő e-Curia alkalmazás elindítása, az ítélkezési gyakorlat kutatására szolgáló új, nagyobb teljesítményű keresőmotor üzembe helyezése, valamint a Bíróság könyvtára katalógusának online elérhetővé tétele mind a Bíróság hozzáférhetőbbé és átláthatóbbá tételét szolgálja.

Az elmúlt évben, a Közszolgálati Törvényszék részleges megújítása keretében, távozott a Közszolgálati Törvényszék elnöke és két tagja, valamint távozott a Bíróság egy tagja és a Törvényszék egy tagja.

E jelentés teljes körű áttekintést nyújt az olvasó számára az Intézmény 2011. évi fejlődéséről és tevékenységéről. Az olvasó láthatja majd, hogy a jelentésben lényeges rész foglalkozik a Bíróság, a Törvényszék és a Közszolgálati Törvényszék tulajdonképpeni igazságszolgáltatási tevékenységének tömör, de teljes körű bemutatásával. Az igazságszolgáltatási tevékenység elemzését külön-külön az egyes ítélkezési fórumokra vonatkozó statisztikai adatok egészítik ki és szemléltetik.

Egyben megragadom az alkalmat, hogy a három igazságszolgáltatási fórumon dolgozó munkatársaknak, valamint a Bíróság teljes személyi állományának őszintén megköszönjem e kivételesen megterhelő év során végzett jelentős munkáját.

V. Skouris
a Bíróság elnöke

I. fejezet

Bíróság

A – A Bíróság fejlődése és tevékenysége 2011-ben

Vassilios Skouris elnök

Az Éves jelentés ezen első része összefoglaló jelleggel mutatja be az Európai Unió Bíróságának 2011. évi tevékenységét. Először az Intézmény elmúlt évi fejlődését tekinti át, kiemelve a Bíróság működését érintő intézményi változásokat, valamint a Bíróság belső szervezetére vonatkozó módosításokat. Másodszor elemzi a Bíróság munkaterhének alakulásával és az eljárások átlagos időtartamával kapcsolatos statisztikákat. Harmadszor, mint minden évben, tárgykörönként ismerteti az ítélkezési gyakorlat lényegesebb fejlődési irányait.

1. A Bíróság 2011-ben az uniós jogalkotó elé terjesztette az Alapokmányának módosítására irányuló tervezetet, valamint az eljárási szabályzatának átdolgozására és naprakésszé tételére irányuló javaslatot. E két javaslat elsősorban arra irányul, hogy javítsa az Európai Unió három igazságszolgáltatási fóruma előtti eljárások hatékonyságát.

Ami az Alapokmány módosítására irányuló javaslatokat illeti, azok többek között a Bíróság elnökhelyettese tisztségének létrehozására, a nagytanácsot alkotó bírák számának tizenötre változtatására és az öt bíróból álló tanácsok elnökeinek a nagytanács elé utalt valamennyi ügyben történő részvételének eltörlésére, valamint a tárgyalásra készített jelentés megszüntetésére irányulnak. Az Alapokmánynak a Törvényszékre vonatkozó rendelkezéseivel kapcsolatban a Bíróság azt javasolja, hogy az ezen igazságszolgáltatási fórumot alkotó bírák számát változtassák harminckilencre annak érdekében, hogy a Törvényszék lépést tudjon tartani az előtte indított peres eljárások számának állandó növekedésével.

Az eljárási szabályzat átdolgozására irányuló javaslat arra irányul, hogy az eljárási szabályzatnak mind a szerkezeti felépítését, mind pedig a tartalmát hozzáigazítsa a peres eljárások alakulásához, továbbá, hogy folytassa azokat az erőfeszítéseket, amelyeket már évek óta kifejtenek annak érdekében, hogy megőrizzék az egyre nagyobb számú és összetettebb peres eljárásokkal szembesülő igazságszolgáltatási fórum képességét arra, hogy az elé terjesztett ügyeket ésszerű időn belül elbírálhassa, valamint, hogy a Bíróság által alkalmazott eljárási szabályokat azok áttekinthetőségének növelése révén egyértelművé tegye.

E javaslatok összessége belső konzultációkon nyugvó alapos elméleti elemző folyamat eredménye. Az említett javaslatokat jelenleg az uniós jogalkotási intézmények vitatják meg. E javaslatok teljes szövege megtekinthető a Bíróság internetes oldalán[1].

Másfelől említést kell tenni a Bíróság eljárási szabályzatának 2011. május 24-i módosításairól is (HL L 162., 17. o.). E módosítások először biztosítják a Bíróság számára azt a lehetőséget, hogy határozatban állapítsa meg azokat a feltételeket, amelyek fennállása esetén az eljárási irat elektronikus úton is kézbesíthető. A Bíróság az eljárási iratoknak az e-Curia alkalmazáson keresztül történő benyújtásáról és kézbesítéséről szóló, 2011. szeptember 13-i határozat (HL L 289., 7. o.) elfogadásával élt e lehetőséggel. Ezt az alkalmazást, amely kétségkívül hozzájárul majd az Európai Unió Bírósága előtti eljárások korszerűsítéséhez, 2011. november 21-én sikeresen működésbe helyezték.

[1] http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7031/

Meg kell jegyezni azt is, hogy ezentúl olyan új keresőmotor áll az uniós polgárok rendelkezésére, amely most először teljes egészében átfogja az Európai Unió három igazságszolgáltatási fórumának ítélkezési gyakorlatára vonatkozó adatokat, egészen a Bíróság 1952-ben történő létrehozásától kezdve. E keresőmotor a Bíróság internetes honlapján keresztül térítésmentesen hozzáférhető.

A fentiek szellemében végül a Bíróság könyvtárának katalógusa ezentúl a Bíróság honlapján keresztül is elérhető[2]. Ezáltal e katalógusban a felhasználóknak online bibliográfiai kutatásra nyílik lehetőségük az uniós jog területén, valamint a Bíróság könyvtárának katalógusa által lefedett többi jogterületen, azaz a nemzetközi jog, az összehasonlító jog, továbbá az Európai Unió tagállamai és bizonyos harmadik országok joga, valamint az általános jogelmélet terén. Az uniós jog kapcsán jelen pillanatban ez a világ egyik leggazdagabb katalógusa. A katalógus jelenleg hozzávetőleg 340 000 bibliográfiai bejegyzést tartalmaz, amelyek közül több mint 80 000 az uniós joggal kapcsolatos, és évente több mint 20 000 bejegyzéssel bővül.

2. A Bíróság 2011. évi igazságügyi statisztikái általában véve a Bíróságot alkotó igazságszolgáltatási fórumok nagyobb hatékonyságát és intenzívebb tevékenységét tükrözik. E statisztikákat a beérkezett ügyek számának jelentős növekedése is jellemzi.

Így a Bíróság 2011-ben 550 ügyet fejezett be (nettó szám, figyelembe véve az egyesítéseket), ami az előző évhez képest növekedést jelent (522 befejezett ügy 2010-ben). Ezen ügyek közül 370-et ítélettel fejeztek be, 180-ban pedig végzést hoztak.

A Bíróságra 2011-ben 688 új ügy érkezett (függetlenül az összefüggés miatt történt egyesítésektől), ami a 2010. évhez (631 beérkezett ügy) képest jelentős növekedésnek minősül, a Bíróság történetében pedig már a második egymást követő év során ez a legmagasabb szám. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekkel kapcsolatban ugyanez a helyzet. Az ebben az évben beérkezett előzetes döntéshozatali ügyek száma már a harmadik egymást követő év során a valaha elért legmagasabb, a 2009. évhez képest pedig majdnem 41%-os növekedést jelent (423 ügy 2011-ben a 2009-ben érkezett 302 ügyhöz képest). Említést kell tenni a fellebbezések számának nagyon erős növekedéséről (2011-ben 162 a 2010. évi 97-hez képest), valamint a közvetlen keresetek számának csökkenéséről is, azzal, hogy ez már az ötödik egymást követő év során így van. Jelenleg a közvetlen keresetek a Bíróságra érkezett ügyeknek csak hozzávetőleg 12%-át jelentik, miközben 2007-ben ez az arány megközelítőleg 38% volt.

Az eljárások időtartamával kapcsolatos statisztikai adatok nagy vonalakban ugyanolyan kedvezőek, mint az előző év során. Ami az előzetes döntéshozatali eljárásokat illeti, az ügyek elintézésének átlagos időtartama 16,4 hónap, ami a 2010. év adatához (16 hónap) képest statisztikailag elhanyagolható mértékű növekedést jelent. A közvetlen keresetek, illetve a fellebbezések elintézésének átlagos időtartama 2011-ben 20,2 hónap, illetve 15,4 hónap volt, szemben a 2010-ben tapasztalt 16,7 hónappal, illetve 14,3 hónappal.

A Bíróságnak az ügyek elintézésében tanúsított hatékonyságának fenntartása a munkamódszerek elmúlt években megvalósított reformján kívül a bizonyos eljárások gyorsítása érdekében a Bíróság rendelkezésére álló különféle eljárásjogi eszközök (a sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás, a soron kívüli elbírálás, a gyorsított eljárás, az egyszerűsített eljárás és a főtanácsnok indítványa nélküli döntéshozatal) szélesebb körű alkalmazásának is köszönhető.

[2] http://bib-curia.eu/

A sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárást 5 ügyben kérték, ebből a kijelölt tanács 2 ügyben ítélte meg úgy, hogy az eljárási szabályzat 104b. cikkében előírt feltételek teljesültek. A Bíróság ezen ügyeket átlagosan 2,5 hónap alatt fejezte be.

Gyorsított eljárás lefolytatását a tárgyévben 13 alkalommal kérték, ám az eljárási szabályzat által előírt feltételek csak 2 esetben teljesültek. A 2004-ben kialakított gyakorlatnak megfelelően a gyorsított eljárás iránti kérelmeknek indokolt végzéssel a Bíróság elnöke ad helyt, illetve ő utasítja el e kérelmeket. 7 ügyben egyébiránt soron kívüli eljárást rendeltek el.

Ezenkívül a Bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett bizonyos kérdésekre való válaszadás során továbbra is gyakran alkalmazta az eljárási szabályzat 104. cikkének 3. §-ában meghatározott egyszerűsített eljárást. E rendelkezés alapján ugyanis összesen 30 ügyet fejeztek be végzéssel.

Végül a Bíróság továbbra is alkalmazza az Alapokmány 20. cikke által biztosított azon lehetőséget, hogy a főtanácsnok indítványa nélkül határozzon, ha az ügy semmilyen új jogkérdést nem vet fel. Jelezzük, hogy a 2011-ben kihirdetett ítéletek mintegy 46%-át főtanácsnoki indítvány mellőzésével hozták meg (2010-ben ez az arány 50% volt).

Ami az ügyeknek a Bíróság különböző ítélkező testületei közötti megoszlását illeti, megemlítendő, hogy a 2011-ben ítélettel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyeknek hozzávetőleg 11%-át a Bíróság nagytanácsa, mintegy 55%-át az öt bíróból álló tanácsok, míg megközelítőleg 33%-át a három bíróból álló tanácsok tárgyalták. Az előző évhez képest nem állapíthatók meg jelentős különbségek a különböző ítélkező testületek által tárgyalt ügyek arányát illetően.

A 2011-es ítélkezési év igazságügyi statisztikai adataival kapcsolatos további, részletesebb információkat a jelentésnek a kizárólag e statisztikákról szóló része tartalmazza.

B – Az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata 2011-ben

Az éves jelentés e része a 2011. évi ítélkezési gyakorlat összefoglalását tartalmazza.

Alkotmányos, illetve intézményi kérdések

A Bíróság több ügyben is pontosította, hogy milyen feltételekkel gyakorolja ítélkezési hatáskörét. Először a kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetekre vonatkozó ítéleteket mutatjuk be.

A C-52/08. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2011. május 24-én hozott ítéletében a Bíróság a Bizottság által Portugália ellen amiatt előterjesztett, kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetről határozott, hogy e tagállam nem fogadta el a szakmai képesítések elismeréséről szóló 2005/36 irányelvnek[1] való megfeleléshez szükséges törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseket.

A kereset elfogadhatóságát illetően a Bíróság megjegyezte, hogy bár a Bizottság által benyújtott keresetlevél a 2005/36 irányelv átültetésének állítólagos elmulasztására vonatkozik, az általa kibocsátott felszólító levelek és indokolással ellátott vélemény a 89/48 irányelvre[2] irányul, amely a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szól.

Ezt követően a Bíróság emlékeztetett arra, hogy noha a kereseti kérelmek főszabály szerint nem terjeszkedhetnek túl az indokolással ellátott vélemény rendelkező részében, valamint a felszólító levélben foglalt állítólagos kötelezettségszegéseken, a Bizottságnak a későbbiekben módosításra vagy hatályon kívül helyezésre került uniós jogi aktus eredeti szövegén alapuló, de az új rendelkezések által is fenntartott kötelezettségek megszegésének megállapítására irányuló keresete elfogadható. Ezzel szemben a jogvita tárgya a kötelezettségszegést megállapító eljárás szabályszerűsége lényeges alaki szabályainak megsértése nélkül nem terjeszthető ki az olyan új rendelkezésből eredő kötelezettségre, amelynek az érintett jogi aktus eredeti változatának szövegében nem található megfelelője.

Ezenfelül az ügy érdemét illetően a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha a jogalkotási eljárás során sajátos körülmények – mint például a jogalkotó egyértelmű állásfoglalásának hiánya, vagy valamely uniós jogi rendelkezés hatályának nem egyértelmű meghatározása – miatt bizonytalan helyzet áll elő, nem lehet azt a megállapítást tenni, hogy az indokolással ellátott véleményben megszabott határidő lejártakor kellően egyértelmű kötelezettség hárult a tagállamokra az adott irányelv átültetésére. Ebből következően a Bíróság elutasította a Bizottság keresetét.

A C-496/09. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. november 17-én hozott ítéletet, a Bizottság az Olasz Köztársaságot amiatt terhelő kötelezettségszegéssel fordult a Bírósághoz, hogy az nem hajtotta végre a Bíróság egy bizottsági határozatban jogellenesnek és a közös piaccal összeegyeztethetetlennek minősített állami támogatásoknak

[1] A szakmai képesítések elismeréséről szóló, 2005. szeptember 7-i 2005/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 255., 22. o.).

[2] A legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelv (HL L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.).

a kedvezményezettekkel való visszatéríttetése tárgyában hozott korábbi ítéletét[3]. A Bizottság azt is kérte, hogy az Olasz Köztársaság fizessen kényszerítő bírságot és átalányösszeget.

Először is a Bíróság az ebben az ügyben az Olasz Köztársasággal szemben korábban hozott ítéletre hivatkozással emlékeztetett arra, hogy ha a közös piaccal összeegyeztethetetlen állami támogatás megszüntetését előíró bizottsági határozatot nem támadják meg közvetlen keresettel, vagy az ilyen keresetet elutasítják, a kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset ellen a tagállamok által felhozható egyetlen védekezési jogalap az, amely az említett határozat megfelelő végrehajtásának teljes lehetetlenségén alapul. Sem a belső – akár leküzdhetetlen – nehézségektől való félelem, sem az a tény, hogy a szóban forgó tagállam meg kívánja vizsgálni minden egyes érintett vállalkozás egyedi helyzetét, nem igazolhatja azt, hogy e tagállam nem tartja tiszteletben az uniós jog alapján őt terhelő kötelezettségeket. Ennek következtében az érintett tagállamnak a bizottsági határozat végrehajtásával kapcsolatos késedelme – amely lényegében annak tudható be, hogy e tagállam késedelmesen lépett fel a jogellenes támogatások összegének meghatározásával és visszatéríttetésével kapcsolatos nehézségek leküzdése érdekében – nem minősíthető érvényes igazolásnak. A Bíróság hozzátette, hogy e tekintetben nincs jelentősége annak a ténynek, hogy az érintett tagállam tájékoztatta a Bizottságot az említett támogatások visszatéríttetésében tapasztalt nehézségekről és az azok leküzdésére alkalmazott megoldásokról.

Ezt követően a pénzbeli szankciók kiszabását illetően a Bíróság kimondta, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdésében szereplő eljárás keretében a Bíróság feladata, hogy minden esetben az elé terjesztett ügy körülményei szerint, a meggyőzés és visszatartás szerinte szükséges mértéke alapján meghatározza az első, kötelezettségszegést megállapító ítéletben foglaltak lehető leghamarabb történő teljesítésének biztosításához és az uniós jog hasonló megsértése megismétlődésének megelőzéséhez szükséges megfelelő pénzbeli szankciókat. A Bíróság hozzátette még, hogy a megállapított kötelezettségszegés jogi és ténybeli háttere utalhat arra, hogy az uniós jog hasonló megsértése jövőbeni ismétlődésének hatékony megakadályozása szükségessé teszi visszatartó erejű intézkedés meghozatalát. A kényszerítő bírság összegét illetően a Bíróság kimondta, hogy az e téren őt megillető mérlegelési jogkör gyakorlása keretében a kényszerítő bírság összegét oly módon kell meghatároznia, hogy az egyrészt a körülményekhez igazodjon, másrészt arányban álljon a megállapított kötelezettségszegéssel és az érintett tagállam fizetési képességével.

Végül a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az EK 228. cikk (2) bekezdésében szereplő eljárás céljaira tekintettel az említett cikk keretében rendelkezésére álló mérlegelési jogkörének gyakorlása során jogosult halmazatban kiszabni kényszerítő bírságot és átalányösszeget.

Ezt követően meg kell említeni egy megsemmisítés iránti keresettel kapcsolatos ügyet, a C-83/09. P. sz., *Bizottság kontra Kronoply és Kronotex* ügyet, amelyben a Bíróság 2011. május 24-én hozott ítéletet.

Ebben az ügyben a Bíróságnak egy harmadik személyek által a Bizottság olyan határozata ellen előterjesztett kereset elfogadhatóságáról kellett határoznia, amelyben az nem emelt kifogást az egyik tagállam által egy gazdasági társaságnak nyújtott állami támogatással szemben. A Bíróság szerint a 659/1999 rendelet[4] 4. cikkének (3) bekezdése alapján e határozat jogszerűsége attól függ, hogy felmerültek e kétségek a szóban forgó támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségével kapcsolatosan. Mivel az ilyen kétségek olyan hivatalos vizsgálati eljárás

[3] A C-99/02. sz., Bizottság kontra Olaszország ügyben 2004. április 1-jén hozott ítélet.

[4] Az EK-Szerződés 93. cikkének alkalmazására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló, 1999. március 22-i 659/1999/EK tanácsi rendelet (HL L 83., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 339. o.).

megindításához kell, hogy vezessenek, amelyben az említett rendelet 1. cikkének h) pontjában meghatározott érintett felek is részt vehetnek, az utóbbi rendelkezés értelmében vett minden érintett felet a határozat által közvetlenül és személyében érintettnek kell tekinteni. Ugyanis az EK 88. cikk (2) bekezdésében és a 659/1999 rendelet 6. cikkének (1) bekezdésében előírt eljárási garanciák kedvezményezettjei e garanciák tiszteletben tartását csak akkor tudják érvényesíteni, ha lehetőségük van arra, hogy ezt a kifogást nem emelő határozatot az uniós bíróság előtt megtámadják. Ennélfogva a Bíróság kimondta, hogy a megsemmisítés iránti kereset keretében a 659/1999 rendelet 1. cikke h) pontjának értelmében vett érintett féli, a kereset különös tárgyához kapcsolódó sajátos minőség az EK 230. cikk negyedik bekezdése értelmében elegendő azon felperes egyénítéséhez, aki a kifogást nem tartalmazó határozatot vitatja.

Ezenfelül a Bíróság megállapította, hogy a 659/1999 rendelet 1. cikkének h) pontja nem zárja ki, hogy egy olyan vállalkozás, amely a támogatás kedvezményezettjének nem közvetlen versenytársa, ám a gyártási folyamataihoz ugyanarra a nyersanyagra van szüksége, érintett félnek minősüljön annyiban, amennyiben arra kíván hivatkozni, hogy az érdekeit érintheti a támogatás nyújtása. Végül a Bíróság kimondta, hogy a kereset tárgyának meghatározására vonatkozó, a Törvényszék eljárási szabályzata 44. cikke 1. §-ának c) pontjából fakadó követelmény jogilag megkövetelt módon teljesül, amikor a felperes megnevezi azt a határozatot, amelynek megsemmisítését kéri. Kevéssé releváns, hogy a keresetlevél azt tünteti fel, hogy valamely – a 659/1999 rendelet 4. cikkének (3) bekezdésében található megfogalmazása szerint – kifogást nem emelő határozat megsemmisítésére irányul, mivel a Bizottság egyetlen határozattal határoz a szóban forgó kérdés két aspektusáról.

Végül érdemes megemlíteni két olyan ügyet, amely a Bíróság előzetes döntések meghozatalával kapcsolatos hatáskörének gyakorlására vonatkozik.

A C-169/09. sz., *Miles és társai* ügyben 2011. június 14-én hozott ítéletében a Bíróság a „nemzeti bíróság" EUMSZ 267. cikk értelmében vett fogalmával foglalkozott.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem rendelkezik hatáskörrel arra, hogy választ adjon az Európai Iskolák felülbírálati bizottságától eredő előzetes döntéshozatal iránti kérelemre. Annak értékeléséhez, hogy az előzetes döntéshozatalt kezdeményező szervezet az EUMSZ 267. cikk szerinti bíróság jellemzőivel rendelkezik-e – ami kizárólag az uniós jog alapján eldöntendő kérdés –, a Bíróság bizonyos tényezők összességét veszi figyelembe, amelyek közé tartozik az, hogy a szervezet jogszabály alapján jött-e létre, állandó jelleggel működik-e, hatásköre kötelező jellegű-e, az eljárása kontradiktórius jellegű-e, a szervezet jogszabályokat alkalmaz-e, valamint hogy a szervezet független-e. Márpedig, bár az említett felülbírálati bizottság teljesíti e tényezők mindegyikét, és ezért az EUMSZ 267. cikk értelmében vett bíróságnak tekintendő, az e cikkben foglaltaktól eltérően nem egy tagállamhoz, hanem az Európai Iskolákhoz tartozik, amelyek – az Európai Iskolákról szóló egyezmény első és harmadik preambulumbekezdése értemében – *sui generis* rendszert alkotnak, amely rendszer nemzetközi megállapodás útján a tagállamok közötti, illetve a tagállamok és az Unió közötti egyfajta együttműködést valósít meg. Ennek megfelelően nemzetközi szervezet egyik szervének minősül, amely az Unióval fenntartott működési kapcsolatai ellenére, formálisan elkülönül az Uniótól és a tagállamoktól is. Ilyen körülmények között kizárólag az a tény, hogy az előtte folyamatban lévő jogvitában alkalmaznia kell az uniós jog általános elveit, nem elegendő ahhoz, hogy az említett felülbírálati bizottság a tagállami bíróság fogalmába, és így az EUMSZ 267. cikk hatálya alá tartozzon.

A C-240/09. sz., *Lesoochranárske zoskupenie* ügy, amelyben 2011. március 8-án hozott ítéletet, lehetővé tette a Bíróság számára, hogy egy egyrészt a Közösség, másrészt a tagállamok által,

megosztott hatáskörben kötött nemzetközi megállapodásra (az Aarhusi Egyezményre[5]) vonatkozó hatásköréről határozzon.

Mivel a Szerződés rendelkezéseinek, nevezetesen az EUMSZ 267. cikknek megfelelően fordultak hozzá, a Bíróság kimondta, hogy hatáskörrel rendelkezik egyrészt annak meghatározására, hogy mely kötelezettségek teljesítése az Unió feladata, és melyek terhelik kizárólag a tagállamokat, másrészt az említett egyezmény rendelkezéseinek értelmezésére. Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy meg kell határozni, hogy az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó területen az Unió gyakorolta-e hatáskörét, és alkotott-e rendelkezéseket az említett bekezdésből eredő kötelezettségek végrehajtására vonatkozóan. Abban az esetben, ha erre még nem került sor, az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdéséből eredő kötelezettségek továbbra is a tagállamok nemzeti jogának hatálya alá tartoznak. Ebben az esetben a tagállamok bíróságainak feladata, hogy a nemzeti jog alapján meghatározzák, hogy a magánszemélyek hivatkozhatnak-e ezen nemzetközi megállapodásnak az említett területre vonatkozó rendelkezéseire, vagy hogy a bíróságoknak azokat kell-e hivatalból alkalmazniuk. Az uniós jog ebben az esetben nem teszi kötelezővé, de nem is zárja ki, hogy valamely tagállam jogrendje biztosítsa a magánszemélyek számára az e normára közvetlenül történő hivatkozáshoz való jogot, vagy hogy kötelezővé tegye a bíróságok számára a hivatalból történő alkalmazást. Ezzel szemben, ha az állapítható meg, hogy az Unió már gyakorolta hatáskörét, és már alkotott rendelkezéseket az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdésének hatálya alá tartozó területen, az uniós jogot kell alkalmazni, és a Bíróság feladata annak meghatározása, hogy a szóban forgó nemzetközi megállapodás rendelkezésének közvetlen hatálya van-e. Mindemellett előfordulhat, hogy egy olyan speciális kérdés, amelyet az Unió még nem szabályozott, az uniós jog hatálya alá tartozik, ha e kérdést az Unió és a tagállamai által kötött megállapodásban szabályozták, és e kérdés olyan területre vonatkozik, amely nagyrészt az uniós jog hatálya alá tartozik.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy van hatásköre az Aarhusi Egyezmény 9. cikke (3) bekezdése rendelkezéseinek értelmezésére, és különösen annak eldöntésére, hogy e rendelkezéseknek közvetlen hatályuk van-e. Ha valamely rendelkezés mind a nemzeti jog, mind az uniós jog hatálya alá tartozó helyzetekre alkalmazandó lehet, kétségtelenül érdek fűződik ahhoz, hogy a jövőbeni eltérő értelmezések elkerülése végett e rendelkezést egységesen értelmezzék, függetlenül azoktól a feltételektől, amelyek között e rendelkezés alkalmazandó.

Ezek az ítélkezési hatáskörre vonatkozó ügyek azonban messze nem adnak teljes képet arról, hogy az ítélkezési gyakorlat 2011-ben mennyiben járult hozzá az alkotmányos vagy intézményi jellegű kérdések tisztázásához.

A C-163/10. sz. *Patriciello*-ügyben, amelyben 2011. szeptember 6-án hozott ítéletet, a Bíróság az EU-Szerződéshez, az EUM-Szerződéshez és az ESZAK-Szerződéshez csatolt, az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv 8. cikkét értelmezve pontosította az uniós jog által az európai parlamenti képviselőknek a feladataik ellátása során kifejtett véleményükkel vagy leadott szavazatukkal kapcsolatban biztosított mentelmi jog terjedelmét.

A Bíróság kimondta, hogy az Európai Unió kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv 8. cikkét akként kell értelmezni, hogy az európai parlamenti képviselő által az Európai Parlamenten kívül tett olyan nyilatkozat, amelynek következtében az e képviselő származása

[5] A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló Aarhusi Egyezmény, amelyet az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozat (HL L 124., 1. o.) hagyta jóvá.

szerinti tagállamban hamis vád bűncselekménye miatt büntetőeljárás indult, csak akkor minősül a parlamenti képviselői feladatok ellátása során kifejtett, az e rendelkezés szerinti mentelmi jog hatálya alá tartozó véleménynek, ha e nyilatkozat olyan szubjektív értékelésnek számít, amely közvetlen és nyilvánvaló kapcsolatot mutat az ilyen feladatok ellátásával. Annak megállapítása, hogy valamely konkrét ügyben e feltételek teljesülnek-e, a kérdést előterjesztő bíróság feladata.

Az új tagállamoknak az Európai Unióhoz való 2004. május 1-jei csatlakozásával összefüggésben, a C-307/09–C-309/09. sz., *Vicoplus és társai* egyesített ügyekben 2011. február 10-én hozott ítéletében, a Bíróság az EUMSZ 56. cikknek és az EUMSZ 57. cikknek, valamint a munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló 96/71 irányelv[6] 1. cikke (3) bekezdése c) pontjának értelmezésével foglalkozott.

Ennek keretében a Bíróság kimondta, hogy nem ellentétes az EUMSZ 56. cikkel és az EUMSZ 57. cikkel, ha valamely tagállam a területén a lengyel állampolgárságú munkavállalóknak a fent hivatkozott irányelv 1. cikke (3) bekezdésének c) pontja értelmében vett kiküldetését a 2003. évi csatlakozási okmány[7] XII. melléklete 2. fejezetének (2) bekezdésében előírt átmeneti időszak folyamán foglalkoztatási engedély megszerzéséhez köti. Ugyanis az ilyen tagállami szabályozást, bár a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül, olyan rendelkezésnek kell tekinteni, amely a 2003. évi csatlakozási okmány XII. melléklete 2. fejezetének (2) bekezdése értelmében a lengyel állampolgárok ugyanezen tagállam munkaerőpiacára való bejutását szabályozza. Ez a következtetés vonható le az említett bekezdés rendeltetésének fényében is, amely rendelkezés célja, hogy az új tagállamoknak az Unióhoz történő csatlakozását követően az említett új államok állampolgárságával rendelkező nagyszámú munkavállaló azonnali érkezése folytán a régi tagállamok munkaerőpiacán kialakuló zavarokat elkerüljék.

A dokumentumokhoz való nyilvános hozzáféréshez való jog területén a C-506/08. P. sz., *Svédország kontra MyTravel és Bizottság* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. július 21-én hozott ítéletet, a Törvényszék olyan ítélete[8] elleni fellebbezéssel fordultak a Bírósághoz, amelyben az elutasította a MyTravel által két bizottsági határozat[9] ellen előterjesztett keresetet, amely határozatokban a Bizottság megtagadta egy összefonódással kapcsolatos, már befejezett üggyel összefüggő egyes belső dokumentumaihoz való hozzáférést.

Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló 1049/2001 rendelet[10] 4. cikkében a dokumentumokhoz való lehető legszélesebb körű nyilvános hozzáférés elve alóli kivételek szerepelnek, amelyeket ebből következően szigorúan kell értelmezni és alkalmazni. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ha valamely intézmény úgy dönt, hogy megtagadja a hozzáférést az olyan dokumentumhoz, amelynek a hozzáférhetővé tételét kérték tőle, főszabály

[6] A munkavállalók szolgáltatások nyújtása keretében történő kiküldetéséről szóló, 1996. december 16-i 96/71/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1997. L 18., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 2. kötet, 431. o.).

[7] A Cseh Köztársaság, az Észt Köztársaság, a Ciprusi Köztársaság, a Lett Köztársaság, a Litván Köztársaság, a Magyar Köztársaság, a Máltai Köztársaság, a Lengyel Köztársaság, a Szlovén Köztársaság és a Szlovák Köztársaság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmány (HL 2003. L 236., 33. o.).

[8] A Törvényszék T-403/05. sz., *My Travel kontra Bizottság* ügyben 2008. szeptember 9-én hozott ítélete.

[9] A 2005. szeptember 5-i D(2005) 8461 bizottsági határozat és a 2005. október 12-i D(2005) 9763 bizottsági határozat.

[10] Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

szerint magyarázatot kell adnia arra a kérdésre, hogy az e dokumentumhoz való hozzáférés konkrétan és ténylegesen miként sérthetné az általa hivatkozott védett érdeket, nevezetesen az intézmény döntéshozatali eljárását és a jogi vélemények védelmét.

A Bíróság megvizsgálta az érintett dokumentumok összességét, és többek között úgy határozott, hogy a Törvényszéknek köteleznie kellett volna a Bizottságot arra, hogy megjelölje azon konkrét okokat, amelyek alapján úgy vélte, hogy a szóban forgó dokumentumok közül egyesek közzététele súlyosan sértette volna ezen intézmény döntéshozatali eljárását, annak ellenére, hogy már befejeződött az az eljárás, amelyre e dokumentumok vonatkoztak.

Ebből következően a Bíróság megállapította, hogy a Bizottság határozataiban nem alkalmazta helyesen sem a döntéshozatali eljárása, sem a jogi vélemények védelmére vonatkozó kivételt. Ebből kifolyólag a Bíróság e tekintetben hatályon kívül helyezte a Törvényszék ítéletét és megsemmisítette a két bizottsági határozatot.

Mivel a Törvényszék nem vizsgálta a Bizottság által az egyes más belső dokumentumok közzétételének megtagadására felhozott többi érvet – nevezetesen az ellenőrzések, vizsgálatok és könyvvizsgálatok céljának védelmével kapcsolatos kivételre vonatkozó érveket – a Bíróság úgy ítélte meg, hogy azokról nem tud határozni, és visszautalta az ügyet a Törvényszék elé.

Az uniós jognak a tagállamok jogrendjében való alkalmazását illetően két ítélet érdemel külön figyelmet.

A C-201/10. és C-202/10. sz., *Ze Fu Fleischhandel és Vion Trading* egyesített ügyekben 2011. május 5-én hozott ítéletével a Bíróság úgy ítélte meg, hogy főszabály szerint nem ellentétes a jogbiztonság elvével, ha a 2988/95 rendeletben[11] meghatározott európai uniós pénzügyi érdekek védelmével összefüggésben és e rendelet 3. cikke (3) bekezdésének alkalmazásában valamely tagállam nemzeti hatóságai és bíróságai egy jogalap nélkül folyósított export-visszatérítés visszafizetésére vonatkozó jogvita esetén analógia útján olyan elévülési időt alkalmaznak, amely általános nemzeti jogi rendelkezésen alapul, feltéve azonban, hogy az ilyen, ítélkezési gyakorlatból eredő jogalkalmazás kellően előrelátható volt, aminek vizsgálata a nemzeti bíróságra hárul. A Bíróság szerint azonban ellentétes az arányosság elvével, ha – a 2988/95 rendelet 3. cikkének (3) bekezdésében a tagállamok számára biztosított jog érvényesítése során – harmincéves elévülési időt alkalmaznak jogosulatlanul kapott export-visszatérítések visszafizetésére vonatkozó jogvita esetén. Ugyanis az Unió pénzügyi érdekeinek védelmére irányuló célra tekintettel, amellyel kapcsolatban az uniós jogalkotó úgy ítélte meg, hogy négyéves, vagy akár hároméves elévülési időszak már önmagában is elegendő idő ahhoz, hogy lehetővé tegye a nemzeti hatóságok számára azon szabálytalanságok üldözését, amelyek e pénzügyi érdekeket sértik, és olyan intézkedés meghozatalához vezethetnek, mint a jogosulatlanul kapott előny visszakövetelése, az említett hatóságok számára biztosított harmincéves időszak meghaladja azt a mértéket, amely a gondos közigazgatás számára szükséges. Végül a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az említett rendelet hatálya alá tartozó helyzetben ellentétes a jogbiztonság elvével, ha az említett rendelet 3. cikke (3) bekezdése szerinti „hosszabb" elévülési idő olyan, az általános jogban előírt elévülési időn alapulhat, amelyet az ítélkezési gyakorlatban csökkentettek annak érdekében, hogy alkalmazása megfeleljen az arányosság elvének, mivel ilyen körülmények között mindenképpen az említett rendelet 3. cikke (1) bekezdésének első albekezdésében előírt négyéves elévülési időt kell alkalmazni.

[11] Az Európai Közösségek pénzügyi érdekeinek védelméről szóló, 1995. december 18-i 2988/95/EK, Euratom rendelet (HL L 312., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 1. kötet, 340. o.).

A C-398/09. sz., *Lady & Kid A és társai* ügyben 2011. szeptember 6-án hozott ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a jogalap nélkül fizetett összeg visszakövetelése kizárólag abban az esetben vezethet jogalap nélküli gazdagodáshoz, ha a valamely tagállamban az uniós jog megsértésével kivetett adó címén az adóalany által tartozatlanul megfizetett összegeket közvetlenül hárították át a vevőre. A Bíróság ebből arra a következtetésre jutott, hogy ellentétes az uniós joggal az, ha valamely tagállam a jogellenes adó visszatérítését azzal az indokkal tagadja meg, hogy a más járulékok egyidejű eltörléséből eredő megtakarítás ellentételezi az adóalany által tartozatlanul megfizetett összegeket, mivel az ilyen ellentételezés ezen adó viszonylatában az uniós jog szempontjából nem tekinthető jogalap nélküli gazdagodásnak.

A Bíróságnak az Unió által harmadik államokkal kötött megállapodások joghatásai meghatározásához való hozzájárulását illetően a C-187/10. sz. *Unal*-ügyre – amelyben a Bíróság 2011. szeptember 29-én hozott ítéletet – és a C-484/07. sz. *Pehlivan*-ügyre – amelyben a Bíróság 2011. június 16-án hozott ítéletet – érdemes felhívni a figyelmet, amely ügyekben nemzetközi megállapodások, különösen pedig az EGK-Törökország társulási megállapodás[12] értelmezésére vonatkozó fontos kérdések merültek fel.

A nemzetközi megállapodások területén megemlítendő még a Bíróságnak az Aarhusi Egyezmény[13] értelmezéséről szóló egyik ítélete, a C-240/09. sz., *Lesoochranárske zoskupenie* ügyben 2011. március 8-án hozott ítélet.

Először is a fent hivatkozott *Unal*-ügyben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az EGK-Törökország társulási tanács 1/80 határozata (a továbbiakban: 1/80 határozat) 6. cikke (1) bekezdésének első franciabekezdését úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes, ha a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok visszaható hatállyal visszavonják a török munkavállaló tartózkodási engedélyét, azon időpontra visszamenőleg, amikor az engedély kiadásának a nemzeti jogban előírt feltételei többé nem álltak fenn, noha az említett munkavállaló semmiféle csalárd magatartást nem tanúsított, és a visszavonásra az említett határozat 6. cikke (1) bekezdésének első franciabekezdésében előírt egyéves rendes foglalkoztatás időtartamának letelte után kerül sor. A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy egyrészt e rendelkezést nem lehet úgy értelmezni, mint amely lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy egyoldalúan módosítsák a török munkavállalóknak a fogadó tagállam munkaerőpiacára való fokozatos beilleszkedése rendszerének terjedelmét. Másrészt annak el nem ismerése, hogy valamely török munkavállaló több mint egy éve rendes foglalkoztatásban áll a fogadó tagállamban, ellentétes volna a szerzett jogok tiszteletben tartásának általános elvével, amely szerint, amennyiben a török állampolgár jogokat eredeztethet az 1/80 határozat valamely rendelkezéséből, e jogok már nem függnek az ezeket keletkeztető körülményektől, mivel e határozat nem ír elő ilyen jellegű feltételt.

Ezenkívül a fent hivatkozott *Pehlivan*-ügyben a Bíróság megállapította, hogy mind az uniós jog elsőbbségéből, mind pedig az 1/80 határozat 7. cikkének első bekezdéséhez hasonló rendelkezés közvetlen hatályából az következik, hogy valamely tagállam nem módosíthatja egyoldalúan a török állampolgároknak a fogadó tagállam munkaerő piacára történő fokozatos integrációjára irányuló rendszer hatályát, és nem fogadhat el olyan intézkedéseket, amelyek csorbítják az EGK–Törökország társulási megállapodás által az ilyen állampolgárok számára kifejezetten biztosított jogi helyzetet. Ennek megfelelően a török munkavállalónak az 1/80 határozat 7. cikkének első

[12] Az Európai Gazdasági Közösség és Törökország között társulást létrehozó megállapodás elfogadásáról szóló, 1963. december 23-i 64/732/EGK tanácsi határozat (HL 1964. 217., 3685. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 11. kötet, 10. o.).

[13] Lásd az 5. lábjegyzetet.

bekezdésében megállapított feltételeket teljesítő családtagjai csak két esetben veszíthetik el a számukra e bekezdésben biztosított jogokat, mégpedig vagy azért, mert a török migráns munkavállalónak a fogadó tagállam területén való jelenléte – személyes magatartása folytán – az ugyanezen határozat 14. cikkének (1) bekezdése értelmében vett közrendet, közbiztonságot vagy közegészséget ténylegesen és súlyosan veszélyeztetőnek minősül, vagy azért, mert az érdekelt jogos indok nélkül jelentős időtartamra elhagyta a fogadó tagállam területét.

Végül a fent hivatkozott *Lesoochranárske zoskupenie* ügyben a Bíróság kimondta, hogy a környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény (Aarhusi Egyezmény) 9. cikke (3) bekezdésének[14] az uniós jogban nincs közvetlen hatálya. Mindazonáltal a nemzeti bíróság feladata, hogy a közigazgatási vagy bírósági jogorvoslathoz való jog gyakorlásához szükséges feltételekre vonatkozó eljárási szabályokat a lehető legteljesebb mértékben úgy értelmezze, hogy az megfeleljen mind az ezen egyezmény 9. cikke (3) bekezdése céljainak, mind az uniós jog által biztosított jogok hatékony bírói védelmére vonatkozó célnak, annak érdekében, hogy a környezetvédelmi szervezetek bíróság előtt vitathassák az uniós környezetvédelmi joggal esetlegesen ellentétes közigazgatási eljárás során hozott határozatokat. Ilyen tárgyú uniós szabályozás hiányában minden tagállam belső jogrendjének feladata meghatározni az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályokat, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, mivel minden egyes esetben a tagállamok felelőssége e jogok hatékony védelmének biztosítása. E tekintetben az azon jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályok, amelyek célja, hogy biztosítsák a jogalanyokat az uniós jog alapján megillető jogok védelmét, nem lehetnek kedvezőtlenebbek, mint a belső jog szerinti hasonló jogorvoslati kérelmekre vonatkozó eljárási szabályok (egyenértékűség elve), valamint nem lehetnek olyanok, hogy gyakorlatilag lehetetlenné vagy rendkívül nehézzé tegyék az uniós jogrend által biztosított jogok gyakorlását (tényleges érvényesülés elve).

Az uniós polgárság és a vele járó jogok még messze nem fedték fel teljes körűen a bennük rejlő lehetőségeket.

A C-34/09. sz., *Ruiz Zambrano* ügyben 2011. március 8-án hozott ítéletben a Bíróság arról a kényes kérdésről határozott, hogy a Szerződés uniós polgárságra vonatkozó rendelkezései biztosítják-e az uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermekeinek eltartásáról gondoskodó, harmadik országbeli állampolgárnak az azon tagállamban való tartózkodásra és munkavállalásra való jogot, amelynek a gyermekek állampolgárai, amelyben lakóhelyük található, és amelyet születésük óta nem hagytak el. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ellentétes az EUMSZ 20. cikkel, ha valamely tagállam egyrészről az uniós polgársággal rendelkező kiskorú gyermekeinek eltartásáról gondoskodó, harmadik országbeli állampolgártól megtagadja az azon tagállamban való tartózkodást, ahol az előbbiek tartózkodnak, és amelynek állampolgárai, másrészről pedig ha megtagadja a harmadik ország említett állampolgárától a munkavállalási engedélyt, mivel az ehhez hasonló döntések

[14] „A fenti (1) és (2) bekezdésben tárgyalt felülvizsgálati eljárások szabályainak csorbítása nélkül valamennyi Fél biztosítja, hogy a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogrendszerben lefektetett kritériumoknak, amennyiben vannak ilyenek, megfelelnek, a közigazgatási és bírói eljárásokhoz való hozzáférés biztosított legyen, hogy megtámadhassák magánszemélyek és hatóságok olyan lépéseit és mulasztásait, amelyek ellentmondanak a környezetre vonatkozó nemzeti jog rendelkezéseinek" [helyesen: Ezenfelül a fenti (1) és (2) bekezdésben szereplő jogorvoslati eljárások sérelme nélkül valamennyi Fél biztosítja a nyilvánosság azon tagjai számára, akik a nemzeti jogban meghatározott kritériumoknak – amennyiben vannak ilyenek – megfelelnek, a magánszemélyek és hatóságok olyan intézkedései vagy mulasztásai megtámadására irányuló közigazgatási vagy bírósági eljáráshoz való jogot, amelyek sértik a környezetre vonatkozó nemzeti jogi rendelkezéseket].

megfosztanák az említett gyermekeket attól, hogy uniós polgárként meglévő jogállásukkal összefüggő jogaik lényegét ténylegesen élvezzék. Ugyanis az uniós polgárság célja, hogy a tagállamok állampolgárainak alapvető jogállása legyen. Márpedig a tartózkodás ehhez hasonló megtagadása azzal a következménnyel járna, hogy az uniós polgársággal rendelkező említett gyermekek kötelesek lennének elhagyni az Unió területét azért, hogy szüleikkel tartsanak. Ugyanígy, ha nem adják meg az említett személy számára a munkavállalási engedélyt, akkor fennáll annak a kockázata, hogy nem fog rendelkezni a saját maga és családja eltartásához szükséges forrásokkal, ami szintén azzal a következménnyel járna, hogy uniós polgársággal rendelkező gyermekei kötelesek lennének elhagyni az Unió területét. Ilyen körülmények között az említett uniós polgárok számára lehetetlen volna az uniós polgárként meglévő jogállásuk révén biztosított jogok lényegének gyakorlása.

A C-434/09. sz., *McCarthy*-ügy, amelyben 2011. május 5-én hozott ítéletet, lehetővé tette a Bíróság számára annak értékelését, hogy az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezések alkalmazhatók-e az olyan uniós polgár helyzetére, aki soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, és ezenfelül egy más tagállam állampolgárságával is rendelkezik. Először is a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogra vonatkozó 2004/38 irányelv[15] nem alkalmazható az ilyen uniós polgárra. Ezt a megállapítást nem befolyásolhatja az sem, hogy az említett polgár a tartózkodásának helyétől eltérő tagállam állampolgárságával is rendelkezik. Az ugyanis, hogy az uniós polgár több tagállam állampolgárságával is rendelkezik, nem jelenti, hogy élt a szabad mozgáshoz való jogával. Másodszor a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az EUMSZ 21. cikk nem alkalmazható az olyan uniós polgárra, aki soha nem élt a szabad mozgáshoz való jogával, mindig az állampolgársága szerinti tagállamban tartózkodott, és ezenfelül egy más tagállam állampolgárságával is rendelkezik, amennyiben e polgár helyzete nem vonja maga után olyan tagállami intézkedések alkalmazását, amelyek azzal a hatással járnának, hogy megfosztják őt az uniós polgárság jogállásából következő jogok lényegének tényleges élvezésétől, vagy akadályozzák a tagállamok területén való szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogának a gyakorlását. Az a körülmény, hogy egy uniós polgár a tartózkodási helye szerinti állam állampolgárságán kívül egy másik tagállam állampolgárságával is rendelkezik önmagában nem elegendő ahhoz, hogy az érintett személy helyzetét az EUMSZ 21. cikk hatálya alá tartozónak tekintsük, mivel e helyzet tekintetében nincs jelen olyan tényező, amely azt az uniós jog által szabályozott valamely helyzethez kapcsolná, és e helyzet valamennyi lényeges eleme egyetlen országra korlátozódik.

A C-256/11. sz., *Dereci és társai* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. november 15-én hozott ítéletet, az a kérdés merült fel, hogy az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezések lehetővé teszik-e valamely harmadik ország állampolgárának, hogy az egyik tagállam területén tartózkodjon, ha ez az állampolgár olyan családtagjával kíván együtt lakni, aki uniós polgár, lakóhelye ebben a tagállamban van, amelynek állampolgárságával rendelkezik, és aki soha nem gyakorolta a szabad mozgáshoz való jogát, valamint létfenntartása tekintetében nincs az említett harmadik országbeli állampolgárra utalva. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy nem ellentétes az uniós joggal, és különösen annak az uniós polgárságra vonatkozó rendelkezéseivel, ha egy tagállam harmadik ország állampolgárával szemben megtagadja a területén történő tartózkodást annak ellenére, hogy ez az állampolgár családtagjával kíván együttélni, aki uniós polgár, lakóhelye ebben a tagállamban van, amelynek állampolgárságával rendelkezik, és aki soha nem gyakorolta a szabad

[15] Az Unió polgárainak és családtagjaiknak a tagállamok területén történő szabad mozgáshoz és tartózkodáshoz való jogáról, valamint az 1612/68/EGK rendelet módosításáról, továbbá a 64/221/EGK, a 68/360/EGK, a 72/194/EGK, a 73/148/EGK, a 75/34/EGK, a 75/35/EGK, a 90/364/EGK, a 90/365/EGK és a 93/96/EGK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/38/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 158., 77. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 5. kötet, 46. o.).

mozgáshoz való jogát, amennyiben ez a megtagadás nem fosztja meg az érintett uniós polgárt az uniós polgár jogállással összefüggő jogok lényegének tényleges élvezetétől, aminek vizsgálata a nemzeti bíróság feladata. E tekintetben az uniós polgárként meglévő jogállás révén biztosított jogok lényegének gyakorlásától való megfosztottságra vonatkozó feltétel olyan helyzetekre vonatkozik, amelyeket az jellemez, hogy az uniós polgár valójában kénytelen elhagyni nemcsak azon tagállam területét, amelynek állampolgára, hanem egyáltalán az Unió egészének területét is. Következésképpen pusztán az a tény, hogy gazdasági okokból vagy a családi egységnek az Unió területén történő fenntartása érdekében valamely tagállami állampolgár számára kívánatosnak tűnhet, ha családtagjai, akik nem rendelkeznek egyetlen tagállam állampolgárságával sem, vele együtt az Unió területén tartózkodhatnának, önmagában nem elegendő annak megállapításához, hogy az uniós polgár kénytelen volna elhagyni az Unió területét e tartózkodási jog megadásának megtagadása esetén.

A C-434/10. sz., *Aladzhov*-ügyben 2011. november 17-én hozott ítéletben a Bíróság a 2004/38 irányelv[16] 27. cikkének (1) és (2) bekezdését értelmezte. Ennek keretében kimondta, hogy nem ellentétes az uniós joggal valamely tagállam olyan jogszabályi rendelkezése, amely lehetővé teszi a közigazgatási hatóságnak, hogy azzal az indokkal tiltsa meg e tagállam valamely állampolgárának a területe elhagyását, hogy nem fizették meg azon társaság adótartozását, amelynek e személy az egyik ügyvezetője, azonban azzal a kettős feltétellel, hogy a szóban forgó intézkedés célja az, hogy – bizonyos kivételes körülmények között, amelyek többek között e tartozás jellegéből vagy jelentőségéből adódhatnak – reagáljon a közrend olyan valódi, közvetlen és kellően súlyos veszélyeztetésére, amely sérti a társadalom valamely alapvető érdekét, és az ily módon kitűzött cél nem kizárólag gazdasági jellegű. A nemzeti bíróság feladata e kettős feltétel teljesülésének vizsgálata. Ugyanis egyrészt nem zárható eleve ki, hogy az adótartozások behajtásának elmaradása közrendi követelményt sérthet. Másrészt, mivel a köztartozások, különösen az adók behajtása az érintett tagállam szerepvállalása azon választási lehetőségek alapján történő finanszírozásának biztosítására irányul, amelyek többek között az általános gazdaság- és szociálpolitikájának kifejeződései, a hatóságok által a behajtás biztosítása érdekében hozott intézkedések főszabály szerint még kevésbé tekinthetők úgy, mint amelyeket kizárólag a 2004/38 irányelv 27. cikke (1) bekezdésének rendelkezései szerinti gazdasági célok érdekében fogadtak el. A Bíróság azt is kimondta, hogy még ha feltételezzük is, hogy a terület elhagyásának tilalmára vonatkozó valamely intézkedést a 2004/38 irányelv 27. cikkének (1) bekezdésében foglalt feltételek mellett fogadták el, az ugyanezen cikk (2) bekezdésében foglalt feltételekkel ellentétes ez az intézkedés, ha kizárólag azon társaság adótartozásának létén alapul, amelynek az érintett fél az egyik társügyvezetője, és pusztán e minősége indokolja az intézkedést, amely nem tartalmaz az érintett személyes magatartására vonatkozóan semmilyen egyedi értékelést, vagy bármilyen utalást arra a veszélyre, amelyet az a közrendre jelent, továbbá a terület elhagyására vonatkozó tilalom nem alkalmas arra, hogy biztosítsa az általa követett célkitűzés megvalósulását, és túllépi az ennek eléréséhez szükséges mértéket. A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy e feltételek fennállnak-e az előtte folyamatban lévő eljárásban.

A C-391/09. sz., *Runevič-Vardyn és Wardyn* ügyben 2011. május 12-én hozott ítéletben a Bíróságnak arra nyílt lehetősége, hogy az uniós polgárok családi nevének és utónevének a valamely tagállam által kiállított anyakönyvi okmányokban való átírására vonatkozó szabályokról határozzon. Ennek keretében a Bíróság először is kimondta, hogy nem ellentétes az EUMSZ 21. cikkel, ha valamely tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai – olyan nemzeti szabályozás alapján, amely szerint az ezen állam által kiállított anyakönyvi okmányokban a személyek családi nevét és utónevét kizárólag a hivatalos nemzeti nyelv szerinti írásmód szabályainak megfelelő alakban lehet

[16] Lásd a 15. lábjegyzetet.

átírni – megtagadják az állam egyik állampolgára családi nevének és utónevének a születési és a házassági anyakönyvi kivonatban valamely másik tagállam írásmódjára vonatkozó szabályok szerinti módosítását. Az a tény, hogy valamely személy családi neve és utóneve csak a származási helye szerinti tagállam nyelvének betűivel lehet módosítani és átírni az e tagállam által kiállított anyakönyvi okmányokban, nem minősülhet annál kedvezőtlenebb bánásmódnak, mint amilyenben a Szerződés által a személyek szabad mozgása tekintetében biztosított lehetőségek igénybevétele előtt részesül, és így nem alkalmas arra, hogy e személyt visszatartsa a szabad mozgással kapcsolatos, az említett EUMSZ 21. cikkben elismert jogok gyakorlásától. A Bíróság megállapította továbbá, hogy nem ellentétes az EUMSZ 21. cikkel, ha valamely tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságai – a fent említett szabályozás alapján – megtagadják a házastárs uniós polgárok által az egyikük származási helye szerinti tagállamban kiállított anyakönyvi okmányokban szereplő, közösen viselt családi névnek az ez utóbbi állam írásmódjára vonatkozó szabályok szerinti alakban történő módosítását, feltéve hogy e megtagadás nem okoz jelentős adminisztratív, szakmai vagy magánjellegű hátrányt az említett uniós polgároknak, amit a nemzeti bíróságnak kell eldöntenie. Ha megállapítható, hogy e feltétel teljesül, szintén a nemzeti bíróság feladata annak megvizsgálása, hogy a módosítás megtagadása szükséges-e a nemzeti szabályozás által biztosítani kívánt érdekek védelméhez, illetve arányos-e a jogszerűen kitűzött céllal. Végül a Bíróság azt is kimondta, hogy nem ellentétes az EUMSZ 21. cikkel, ha az említett hatóságok az említett szabályozás alapján megtagadják a más tagállam állampolgárságával rendelkező uniós polgár házassági anyakönyvi kivonatának annak érdekében történő módosítását, hogy e kivonatban az említett polgár utónevei át legyenek írva diakritikus jelekkel – ahogyan a származási helye szerinti tagállam által kiállított anyakönyvi okmányokban is át lettek írva – és az ez utóbbi állam hivatalos nemzeti nyelvének írásmódjára vonatkozó szabályoknak megfelelő alakban.

A *Lassal*-ügyben hozott ítéletét[17] követően a Bíróság a C-325/09. sz. *Dias*-ügyben 2011. július 21-én hozott ítéletében is a 2004/38 irányelv[18] 16. cikkét értelmezte ugyanazon bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján. Ennek keretében a Bíróság kimondta, hogy a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1) és (4) bekezdését a következőképpen kell értelmezni: az irányelv átültetésének határideje, vagyis 2006. április 30. előtt véget érő tartózkodási időszakok, amelyek kizárólag a 68/360 irányelv[19] alapján érvényesen kiállított tartózkodási engedélyen alapulnak, anélkül hogy teljesülnének azok a feltételek, amelyek lehetővé teszik bármilyen tartózkodási jog megszerzését, nem tekinthetők jogszerűnek a huzamos tartózkodási jognak a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1) bekezdése alapján történő megszerzése tekintetében, és a két egymást követő évnél rövidebb olyan tartózkodási időszakok, amelyek kizárólag a 68/360 irányelv alapján érvényesen kiállított tartózkodási engedélyen alapulnak, anélkül hogy teljesülnének azok a feltételek, amelyek lehetővé teszik bármilyen tartózkodási jog megszerzését, és amelyekre 2006. április 30-át megelőzően, és az ezen időpontot megelőzően véget érő ötéves, folyamatos jogszerű tartózkodást követően került sor, nincsenek hatással a huzamos tartózkodási jognak a 2004/38 irányelv 16. cikke (1) bekezdése alapján történő megszerzésére. Ugyanis, még ha ugyanezen 2004/38 irányelv csak a fogadó tagállamból való távollétre utal is, az érintett személy és az e tagállam között fennálló integrációs kapcsolat szintén kétségessé válik az olyan polgár esetében, aki – bár már megvalósította az ötéves, folyamatos jogszerű tartózkodást – a későbbiekben úgy határoz, hogy e tagállamban anélkül marad, hogy tartózkodási joggal rendelkezne. E tekintetben az integráció, amely meghatározza a 2004/38 irányelv 16. cikkének (1) bekezdésében előírt huzamos tartózkodási jog megszerzését,

[17] A C-162/09. sz. *Lassal*-ügyben 2010. október 7-én hozott ítélet. Lásd a 2010. évi éves jelentést (17. o.).

[18] Lásd a 15. lábjegyzetet.

[19] A tagállami munkavállalók és családtagjaik Közösségen belüli mozgására és tartózkodására vonatkozó korlátozások eltörléséről szóló, 1968. október 15-i 68/360/EGK tanácsi irányelv (HL L 257., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 27. o.).

nem csak tér- és időbeli tényezőkön alapul, hanem a fogadó tagállamba való beilleszkedés fokára vonatkozó minőségi tényezőkön is.

Végül a C-503/09. sz. *Stewart*-ügyben, amelyben 2011. július 21-én hozott ítéletet, és amely a fiatal rokkantak rövid távú munkaképtelenségi ellátásának jellegéről szólt, a Bíróság az említett ellátás folyósításának feltételeiről határozott, amelyek között nemcsak az szerepelt, hogy a kérelmezőnek a kérelem benyújtása időpontjában a tagállam területén kell tartózkodnia, hanem az is, hogy korábban is ezen állam területén kellett tartózkodnia. A Bíróság szerint ellentétes az EUMSZ 21. cikk (1) bekezdésével, ha valamely tagállam a fiatal rokkantak rövid távú munkaképtelenségi ellátásának nyújtását azon feltételhez köti, hogy a kérelmező korábban is a területén tartózkodjon, kizárva minden más tényezőt, amely lehetővé tenné a kérelmező és e tagállam közötti valós kapcsolat fennállásának bizonyítását.

Az áruk szabad mozgása

Bár ezen a területen az ítélkezési gyakorlat egyértelműen kevésbé gazdag, mint amilyen több évtizeden keresztül volt, az érkezett ügyek száma továbbra is jelentős.

Ennek keretében a C-291/09. sz. *Francesco Guarnieri & Cie* ügyben – amely egy monacói és egy belga társaság közötti kereskedelmi jogvitára vonatkozott – 2011. április 7-én hozott ítéletében a Bíróság először is megállapította, hogy a Monacóból származó árukra alkalmazandók a Szerződésnek az áruk szabad mozgására vonatkozó szabályai. Ugyanis a Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló 2913/92 rendelet[20] 3. cikke (2) bekezdése b) pontjának értelmében az Unió vámterületének részét képezi a Monacói Hercegség is. Mivel ebből következően a Monaco és a tagállamok közötti kereskedelemben nem alkalmazhatók vámok vagy azzal azonos hatású díjak, a Monacóból származó és közvetlenül valamely tagállamba behozott árukat úgy kell tekinteni, mintha azok az említett tagállamokból származnának. Másodszor a Bíróság arról a kérdésről határozott, hogy egy olyan tagállami rendelkezés, amely valamennyi külföldi állampolgárt, így valamennyi monacói állampolgárt is, *cautio iudicatum solvi* nyújtására kötelez, amennyiben e tagállam valamely állampolgárával szemben keresetet kíván indítani, miközben ilyen kötelezettség e tagállam saját állampolgárai tekintetében nincs előírva, az áruk szabad mozgásának az EUMSZ 34. cikk szerinti korlátozását valósítja-e meg. A Bíróság e kérdésre nemmel felelt. Szerinte az igaz, hogy egy ilyen jellegű intézkedés azon gazdasági szereplőket, akik bírósági keresetet kívánnak indítani, eltérő eljárási rendnek veti alá annak függvényében, hogy rendelkeznek-e az érintett tagállam állampolgárságával. Mindazonáltal az a körülmény, hogy a más tagállamok állampolgárai e ténynél fogva vonakodnának áruikat az e tagállamban letelepedett és annak állampolgárságával rendelkező vásárlók számára értékesíteni, túlságosan bizonytalan és közvetlen ahhoz, hogy az ilyen nemzeti intézkedés az áruk Közösségen belüli szabad mozgása korlátozásának minősüljön, mivel a Közösségen belüli kereskedelem esetleges módosulása és a szóban forgó eltérő bánásmód közötti okozati összefüggés ekként nem tekinthető bizonyítottnak.

Egy másik, az áruk szabad mozgására vonatkozó ítéletet is meg kell említeni. A C-28/09. sz., *Bizottság kontra Ausztria* ügyben 2011. december 21-én hozott ítéletről van szó, amelynek tárgya a bizonyos árukat szállító, 7,5 tonna össztömeget meghaladó tehergépjárművek közlekedését egy adott autópályaszakaszon – amely az egyik legfontosabb szárazföldi összeköttetés bizonyos tagállamok között – megtiltó nemzeti szabályozás volt. A Bíróság szerint az a tagállam, amely – annak érdekében, hogy a környezeti levegő minőségének értékeléséről és kezeléséről

[20] A Közösségi Vámkódex létrehozásáról szóló, 1992. október 12-i 2913/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 302., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 2. fejezet, 4. kötet, 307. o.).

szóló 96/62 irányelvnek[21] a környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről szóló 1999/30 irányelvvel[22] összefüggésben értelmezett 8. cikke (3) bekezdésének megfelelően biztosítsa a környezeti levegő minőségét – ilyen szabályozást ír elő, nem teljesíti az EK 28. cikkből és az EK 29. cikkből eredő kötelezettségeit. A Bíróság ugyanis megállapította, hogy a tilalom azáltal, hogy az érintett vállalkozásokat a szóban forgó áruk szállítására szolgáló, kifizetődő helyettesítő megoldások keresésére kényszeríti, akadályozza az áruk szabad mozgását, és úgy kell tekinteni, mint amely mennyiségi korlátozásokkal azonos hatású intézkedést képez, amely összeegyeztethetetlen az EK 28. cikkből és az EK 29. cikkből eredő kötelezettségekkel, kivéve ha objektív okokkal igazolható. Márpedig, a Bíróság szerint, bár a környezetvédelem körébe tartozó, feltétlenül érvényesítendő követelmények – amelyekbe főszabály szerint beletartozik az egészségvédelem is – igazolhatják a Közösségen belüli kereskedelmet akadályozó nemzeti intézkedéseket, feltéve hogy ezen intézkedések alkalmasak e cél elérésének biztosítására, és nem lépik túl az eléréséhez szükséges mértéket, az említett tilalom ilyen módon nem igazolható, mivel nincs bizonyítva, hogy az elérni kívánt cél nem volt megvalósítható az áruk szabad mozgását kevésbé korlátozó intézkedésekkel, például a bizonyos osztályok alá tartozó tehergépjárműveket érintő közlekedési tilalom más osztályokba tartozó tehergépjárművekre való kiterjesztése vagy a változó sebességkorlátozásnak a 100 km/h-s állandó sebességkorlátozással való felváltása.

A személyek, a szolgáltatások és a tőke szabad mozgása

A Bíróság ebben az évben is számos fontos ítéletet hozott a letelepedés szabadsága, a szolgáltatásnyújtás szabadsága és a tőke szabad mozgása, valamint a munkavállalók szabad mozgása területén. Az egyértelműség érdekében az itt kiválasztott ítéleteket az azok tárgyát képező szabadságnak, továbbá – adott esetben – az érintett tevékenységi területeknek megfelelő csoportosításban ismertetjük.

A letelepedési szabadságot illetően a Bíróság több összefüggő ügyben a közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenységek fogalmáról és a közjegyzői hivatásnak az EUMSZ 49. cikk (korábban EK 43. cikk) rendelkezései hatálya alól történő kizárásáról határozott. Hat olyan tagállam ellen indított, kötelezettségszegés megállapítása iránti kereset alapján hozott ítéleteiben (a C-47/08. sz., *Bizottság kontra Belgium* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet, a C-50/08. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet, a C-51/08. sz., *Bizottság kontra Luxemburg* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet, a C-53/08. sz., *Bizottság kontra Ausztria* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet, a C-54/08. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet és a C-61/08. sz., *Bizottság kontra Görögország* ügyben 2011. május 24-én hozott ítélet), amelyek nemzeti szabályozása a tagállam állampolgáraira korlátozta a közjegyzői hivatás gyakorlását, a Bíróság kimondta, hogy az EK 45. cikk első bekezdése kivételt jelent a letelepedés szabadságának alapvető elve alól, és annak olyan értelmezést kell adni, amely a hatályát az e rendelkezés által a tagállamok számára védeni engedett érdekek megóvásához feltétlenül szükséges mértékre korlátozza. Ezenfelül e kivételt azon tevékenységekre kell korlátozni, amelyek önmagukban véve is a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételnek minősülnek. Ezt követően a közjegyzőkre bízott tevékenységeket illetően a Bíróság kimondta, annak értékelésekor, hogy e tevékenységek a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvételt jelentenek-e,

[21] A környezeti levegő minőségének értékeléséről és kezeléséről szóló, 1996. szeptember 27-i 96/62/EK tanácsi irányelv (HL L 296., 55. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 3. kötet, 95. o.).

[22] A környezeti levegőben lévő kén-dioxidra, nitrogén-dioxidra és nitrogén-oxidokra, valamint porra és ólomra vonatkozó határértékekről szóló, 1999. április 22-i 1999/30/EK tanácsi irányelv (HL L 163., 41. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 164. o.).

figyelembe kell venni a közjegyzők által végzett tevékenységek jellegét. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy a közjegyzői okiratoknak biztosított fontos joghatások ellenére a közjegyzők által az érintett tagállamokban gyakorolt különböző tevékenységek tekintetében nem valósul meg az EK 45. cikk első bekezdésének (jelenleg az EUMSZ 51. cikk első bekezdése) értelmében vett, a közhatalom gyakorlásában való közvetlen és sajátos részvétel annyiban, amennyiben vagy a felek akarata vagy a bíróság által gyakorolt felügyelet, illetve a bíróság határozata különösen jelentős szerepet játszik. A Bíróság azt is megállapította, hogy területi illetékességük korlátain belül a közjegyzők versenyfeltételek között gyakorolják hivatásukat, ami nem jellemző a közhatalom gyakorlására. Ezenkívül a közjegyzők az ügyfeleikkel szemben közvetlenül és személyesen felelnek a tevékenységük gyakorlása során elkövetett hibákból eredő károkért, ellentétben a közhatalmi szervekkel, amelyek vétkes magatartásáért az állam viseli a felelősséget. Mindezek alapján a Bíróság kimondta, hogy a szóban forgó tagállamok egyike sem teljesítette az EK 43. cikkből (jelenleg EUMSZ 49. cikk) eredő kötelezettségeit, mivel az e tagállamok jogrendjében a közjegyzőkre bízott tevékenységek nem jelentenek az EK 45. cikk első bekezdésének értelmében vett, a közhatalom gyakorlásában való részvételt.

Szintén a letelepedés szabadságát illetően a Bíróság pontosította a társaságok tényleges ügyvezetési központjának a létrehozásuk szerinti tagállamtól eltérő tagállamba történő áthelyezésével kapcsolatban előírt korlátozásokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát.

Ennek keretében a C-371/10. sz., *National Grid Indus* ügyben 2011. november 29-én hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy nem ellentétes az EUMSZ 49. cikkel az olyan tagállami szabályozás, amely szerint a társaság vagyonának rejtett értéknövekedése után esedékes adó összegét – a később esetlegesen bekövetkező értékcsökkenés vagy értéknövekedés figyelmen kívül hagyásával – véglegesen akkor állapítják meg, amikor a társaság a tényleges ügyvezetési központjának más tagállamba történő áthelyezése révén már nem tesz szert adóköteles nyereségre az előbbi tagállamban. E tekintetben nem bír jelentőséggel az, hogy az adóköteles rejtett értéknövekedés a fogadó tagállamban, annak hatályos adószabályozása miatt nem kifejezhető árfolyamnyereséghez kapcsolódik. A Bíróság szerint az ilyen szabályozás tiszteletben tartja az arányosság elvét a származási tagállam adóilletékessége alá tartozó értéknövekedés e tagállamban való megadóztatására irányuló céljára tekintettel. Ugyanis arányos, hogy a származási tagállam az adóztatási joghatósága gyakorlásának megőrzése érdekében megállapítja a területén akkor – a szóban forgó ügyben a társaság tényleges ügyvezetési központjának más tagállamba történő áthelyezésekor – keletkezett rejtett értéknövekedés után esedékes adót, amikor az érintett társaságra vonatkozó adóztatási joghatósága megszűnik. Ezzel szemben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ellentétes az EUMSZ 49. cikkel az olyan tagállami szabályozás, amely előírja a tényleges ügyvezetési központját más tagállamba áthelyező társaság vagyonának rejtett értéknövekedése után kivetett adó említett áthelyezés pillanatában történő, azonnali beszedését. A Bíróság ugyanis úgy ítélte meg, hogy az olyan nemzeti szabályozás, amely választási lehetőséget biztosít a tényleges ügyvezetési központját más tagállamba áthelyező társaság számára egyrészt az adó összegének azonnali megfizetése között, ami e társaság likviditását hátrányosan befolyásolja, a későbbi igazgatási terhektől azonban felmenti, másrészt pedig az említett adónak adott esetben, az alkalmazandó nemzeti szabályozásnak megfelelően kamatokkal növelt halasztott megfizetése között, ami pedig az érintett vállalkozás számára szükségképpen az áthelyezett vagyon nyomon követéséhez kapcsolódó igazgatási teherrel jár, olyan intézkedésnek minősül, amely – miközben alkalmas a tagállamok közötti adóztatási joghatóság kiegyensúlyozott megosztásának biztosítására – kevésbé sérti a letelepedés szabadságát, mint az említett adó azonnali beszedése.

A Bíróság az ügyvédi munkadíjak összegének meghatározása terén is értelmezte a Szerződésnek a letelepedés szabadságára és a szolgáltatásnyújtás szabadságára vonatkozó szabályait.

A C-565/08. sz., *Bizottság kontra Olaszország* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. március 29-én hozott ítéletet, a Bizottság azt rótta fel az Olasz Köztársaságnak, hogy az EK 43. cikket és az EK 49. cikket (jelenleg EUMSZ 49. cikk és EUMSZ 56. cikk) megsértve olyan rendelkezéseket fogadott el, amelyek az ügyvédek számára munkadíjuk meghatározásakor maximált díjszabás tiszteletben tartásának kötelezettségét írják elő. A Bíróság elutasította a Bizottság érvelését, és kimondta, hogy Olaszország teljesítette az EK 43. cikkből (jelenleg EUMSZ 49. cikk) és az EK 49. cikkből (jelenleg EUMSZ 56. cikk) eredő kötelezettségeit, mivel az érintett szabályozást nem oly módon alakították ki, amely sérti az ügyvédi szolgáltatások rendes és hatékony versenyfeltételek közötti piacra jutását. A Bíróság szerint így van ez azon rendszer esetében, amelyet olyan rugalmasság jellemez, amely lehetővé teszi az ügyvédek által nyújtott bárminemű szolgáltatás megfelelő díjazását, mivel bizonyos feltételekkel lehetőség van a munkadíjra megállapított legmagasabb összeghatárt túllépni a munkadíjnak az összeghatár kétszeresében, négyszeresében vagy még nagyobb többszörösében való megállapításával, illetve több esetben az ügyféllel a munkadíjra vonatkozóan kötött külön megállapodással. A Bíróság megállapította, hogy a Szerződés értelmében vett korlátozás fennállása nem vezethető le egyedül abból a tényből, hogy a fogadó tagállamtól eltérő tagállamban letelepedett ügyvédeknek a fogadó tagállamban nyújtott szolgáltatásaikért járó munkadíj számításához alkalmazkodniuk kell az ez utóbbi tagállamban alkalmazandó szabályokhoz, hanem azon a tényen kell alapulnia, hogy az említett rendszer akadályozza a többi tagállamból származó ügyvédeknek a fogadó tagállam piacára jutását.

A szolgáltatásnyújtás szabadságát illetően a Bíróság több fontos ítéletet hozott különböző területekre, például a műsorszolgáltatásra, a szerencsejátékokra, az igazságügyi szakértők által folytatott tevékenységekre, a közegészségre és a kereskedelmi tájékoztatásra vonatkozóan. Ezen ítéletekben a Bíróság vagy a szolgáltatásnyújtás szabadságának a Szerződésben elismert elvét alkalmazta, vagy az ezen elv valamely konkrét területen való megvalósítását célzó irányelvet értelmezte.

Az EUMSZ 56. cikkre vonatkozó ítélkezési gyakorlat köréből első helyen a C-403/08. és C-429/08. sz., *Football Association Premier League és társai* egyesített ügyekben 2011. október 4-én hozott ítéletet érdemes megemlíteni, amely egyes műsorsugárzóknak területi alapon labdarúgó-mérkőzések élőben történő közvetítésére biztosított kizárólagos jogra, illetve arra a gyakorlatra vonatkozik, hogy egyes pubok üzemeltetői ezt a kizárólagosságot más államból származó dekódoló kártyák használatával megkerülik. A Bíróság szerint ellentétes az EUMSZ 56. cikkel az olyan szabályozás, amely az érintett államban jogellenessé teszi a valamely más tagállamból származó – és az előbbi állam szabályozása alapján védelem alatt álló műveket tartalmazó – kódolt műholdas műsorsugárzási szolgáltatáshoz való hozzáférést lehetővé tévő külföldi dekódoló eszközök behozatalát, értékesítését és használatát. Különösen azért, mert az ilyen korlátozás nem igazolható a szellemi tulajdonjogok védelmének céljával. A Bíróság megállapította, hogy a sportmérkőzések önmagukban egyedi és ebben a vonatkozásban eredeti jellegűek, ami azokat a művek védelméhez hasonló védelemre méltó teljesítményekké teheti. Mindazonáltal annyiban, amennyiben az érintett szellemi tulajdon különös tárgyát képező jogok védelme csak megfelelő, nem pedig a lehető legmagasabb díjazást biztosít az érintett jogok jogosultjai számára a védelem tárgyának kereskedelmi felhasználásáért, e védelem biztosítva van, ha a műholdas műsorsugárzás vétele dekódoló eszköz birtoklásától függ, és ennek következtében nagy pontossággal meg lehet állapítani az érintett műsor tényleges és potenciális közönségét alkotó televíziónézők – tehát mind a sugárzás kibocsátása szerinti tagállamon belül, mind az azon kívül lakó televíziónézők – teljes számát. Egyébiránt a műsorsugárzó szervezetek által a területi kizárólagosság engedélyezéséért fizetett kiegészítő összeg a felosztott nemzeti piacok között mesterséges árkülönbségeket eredményezhet. Márpedig – a Bíróság szerint – az ilyen felosztás és az ilyen mesterséges árkülönbségek összeegyeztethetetlenek a Szerződés alapvető céljával, amely a belső piac megvalósítása.

Ezt követően meg kell említeni a C-347/09. sz., *Dickinger és Ömer* ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítéletet, amely megerősíti és pontosítja a Bíróságnak a szerencsejátékokra vonatkozó monopóliumokkal kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát. Ennek keretében a Bíróság emlékeztetett arra, hogy bár a szerencsejátékra vonatkozó monopólium a szolgáltatásnyújtás szabadsága korlátozásának minősül, az ilyen korlátozás azonban közérdeken alapuló nyomós okokkal igazolható; ilyen ok lehet a fogyasztók különösen magas szintű védelmének biztosítása, amelyet a nemzeti bíróságnak kell vizsgálnia. A konkrétabban a monopólium jogosultjának a terjeszkedő politika folytatására vonatkozó lehetőségét illetően a Bíróság megállapította, hogy annak érdekében, hogy összhangban legyen a bűnözés elleni küzdelem, valamint a játékalkalmak csökkentésének céljával, a szerencsejátékok területén monopóliumot bevezető nemzeti szabályozásnak egyrészt azon a megállapításon kell alapulnia, hogy a játékokhoz kötődő bűnözés és csalás, valamint a játékfüggőség olyan problémát jelent az érintett tagállam területén, amely az engedélyezett és szabályozott tevékenységek kiterjesztésével orvosolható lenne, másrészt csak az olyan mértékű és szigorúan arra korlátozódó reklámtevékenységet szabad megengednie, amely ahhoz szükséges, hogy a fogyasztókat az ellenőrzött játékok hálózata felé terelje. Az ellenőrzött tevékenységek felé terelésre irányuló e cél elérése érdekében az engedéllyel rendelkező piaci szereplőknek a nem szabályozott tevékenységekkel szemben megbízható, ugyanakkor vonzó alternatívát kell adniuk, amely magában foglalhatja a szerencsejátékok széles skálájára vonatkozó kínálatot, a meghatározott terjedelmű reklámot, valamint az új terjesztési technikák alkalmazását. E tekintetben a Bíróság kimondta azonban, hogy a reklámnak mértéktartónak kell lennie, és szigorúan a fogyasztóknak az ellenőrzött játékok rendszere felé orientálásához szükséges mértékre kell korlátozódnia, továbbá nem irányulhat a fogyasztók játékra való természetes hajlamának a szerencsejátékban való aktív részvételre biztatás útján történő erősítésére, különösen ideértve a játék banalizálását, vagy kedvező kép kialakítását azzal kapcsolatban, hogy a befolyó bevételeket közérdekű tevékenységekre fordítják, továbbá a játék vonzerejének jelentős nyeremények lehetőségét felvillantó figyelemfelkeltő reklámüzenetek útján történő növelését.

A C-372/09. és C-373/09. sz., *Peñarroja Fa* egyesített ügyekben 2011. március 17-én hozott ítéletében a Bíróságnak arra is alkalma nyílt, hogy a tevékenységüket a fordítás területén folytatni kívánó igazságügyi szakértőkkel szemben támasztható, képesítési feltételekkel foglalkozzon. A francia Cour de cassation által előzetes döntéshozatal céljából előterjesztett kérdésekre válaszolva a Bíróság először is megállapította, hogy az igazságügyi szakértők fordítás területén végzett feladatai nem képeznek az EK 45. cikk első bekezdése – jelenleg az EUMSZ 51. cikk első bekezdése – értelmében vett, a közhatalom gyakorlásához kapcsolódó tevékenységeket, mivel az ilyen szakértő által elvégzett fordítások csupán kiegészítő jellegűek, és nem érintik a bíróság álláspontját és az ítélkezési jogkör szabad gyakorlását. Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy ellentétes az EK 49. cikkel (jelenleg EUMSZ 56. cikk) az olyan nemzeti szabályozás, amelynek értelmében az igazságügyi szakfordítók valamely jegyzékébe való felvételt anélkül kötik képesítési feltételekhez, hogy az érdekeltek megismerhetnék a velük kapcsolatban hozott határozat alapjául szolgáló indokokat, és azzal szemben olyan hatékony bírósági jogorvoslati lehetőséget vehetnének igénybe, amely lehetővé teszi a határozatnak különösen az uniós jogból eredő azon követelmény tiszteletben tartása tekintetében meglévő jogszerűsége ellenőrzését, hogy a más tagállamokban megszerzett és elismert képesítésüket megfelelően figyelembe vették-e. Ezenfelelül a Bíróság szerint ellentétes az EK 49. cikkel (jelenleg EUMSZ 56. cikk) az olyan követelmény, amelynek értelmében az igazságügyi szakértők nemzeti jegyzékébe fordítói minőségben csak az a személy vehető fel, aki igazolja, hogy az igazságügyi szakértőknek a valamely cour d'appel által vezetett jegyzékében egymást követő három évig szerepelt, amennyiben kitűnik, hogy az ilyen követelmény megakadályozza, hogy a valamely más tagállamban letelepedett és a jegyzékben való szereplést nem igazoló személy kérelmének elbírálása keretében az e személy által megszerzett és valamely más tagállamban elismert képesítést megfelelően figyelembe vegyék annak megállapítása céljából, hogy e képesítés egyenértékűnek tekinthető e – és milyen mértékben – az igazságügyi

szakértők valamely cour d'appel által vezetett jegyzékében három egymást követő évig szereplő személytől rendesen elvárható képességekkel. E tekintetben a Bíróság emlékeztetett arra, hogy a nemzeti hatóságoknak kell biztosítaniuk többek között azt, hogy a más tagállamokban megszerzett képesítést valódi értéke szerint elismerjék, és megfelelően figyelembe vegyék.

Végül megemlítendő a C-490/09. sz., *Bizottság kontra Luxemburg* ügy, amelyben a Bíróság 2011. január 27-én hozott ítéletet és amelyben a más tagállamban végzett laboratóriumi elemzések és vizsgálatok költségeinek megtérítését kizáró luxemburgi szabályozást vitatták. A Bíróság ebben az ítéletben kimondta, hogy Luxemburg – mivel a társadalombiztosításra vonatkozó szabályozása keretében nem tette lehetővé az említett költségek viselését az ezen elemzések és vizsgálatok érdekében megelőlegezett költségek megtérítésének formájában, hanem a költségeknek csak az egészségbiztosítási pénztárak általi közvetlen viseléséről rendelkezett – nem teljesítette az EK 49. cikkből (jelenleg EUMSZ 56. cikk) eredő kötelezettségeit. A Bíróság szerint ugyanis az ilyen szabályozás annyiban, amennyiben az alkalmazása ténylegesen kizárja a más tagállamokban letelepedett összes, vagy majdnem összes egészségügyi szolgáltató által nyújtott laboratóriumi elemzések és vizsgálatok költségviselésének lehetőségét, eltántorítja az említett tagállam társadalombiztosításának biztosítottjait attól, vagy meg is akadályozza őket abban, hogy ilyen szolgáltatókhoz forduljanak, és mind e biztosítottak, mind a szolgáltatók számára a szolgáltatásnyújtás szabadságának korlátozását is jelenti.

Az egy adott irányelv értelmezésével kapcsolatos ügyek közül először is meg kell említeni a 2006/123 irányelv[23] értelmezésére vonatkozó C-119/09. sz., *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable* ügyet, amelyben a Bíróság 2011. április 5-én hozott ítéletet. Ebben az ügyben a francia Conseil d'État arra várt választ, hogy a tagállamok megtilthatják-e teljes körűen a könyvvizsgálóihoz hasonló szabályozott szakmát gyakorlók számára az ügynöki tevékenység folytatását. A Bíróság először is kimondta, hogy a kereskedelmi közlésnek a 2006/123 irányelv 4. cikke 12. pontja szerinti fogalma alatt nem csupán a hagyományos értelemben vett reklámot kell érteni, hanem az újabb ügyfelek megszerzésére irányuló reklám és információközlés egyéb formáit is, és ebből következően az ügynöki tevékenység a kereskedelmi tájékoztatás fogalmába tartozik. Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy a minden ügynöki tevékenységre annak formájától, tartalmától vagy alkalmazási eszközeitől függetlenül vonatkozó tilalmat, amely kizár minden olyan tájékoztatási eszközt, amelyek lehetővé tennék a kereskedelmi tájékoztatás e formájának alkalmazását, a kereskedelmi tájékoztatás teljes körű tilalmának kell tekinteni, amely a 2006/123 irányelv 24. cikkének (1) bekezdése értelmében nem megengedett. Ez alapján a Bíróság kimondta, hogy ha valamely szabályozás teljes körűen tiltja a kereskedelmi tájékoztatás egyik formáját, és ennélfogva a 2006/123 irányelv 24. cikke (1) bekezdésének hatálya alá tartozik, akkor összeegyeztethetetlen ezzel az irányelvvel, és nem igazolható az említett irányelv 24. cikkének (2) bekezdése alapján, még akkor sem, ha hátrányos megkülönböztetéstől mentes, közérdeken alapuló kényszerítő indok támasztja alá és arányos.

A továbbiakban a televíziós műsorszolgáltatás területét illetően meg kell említeni a C-244/10. és C-245/10. sz., *Mesopotamia Broadcast és Roj TV* egyesített ügyekben 2011. szeptember 22-én hozott ítéletet. Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy a 97/36 irányelvvel módosított 89/552 irányelv[24] 22a. cikkét – amely szerint a tagállamok biztosítják, hogy az adások ne tartalmazzanak

[23] A belső piaci szolgáltatásokról szóló, 2006. december 12-i 2006/123/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2006. L 376., 36. o.).

[24] A 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 202., 60. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 321. o.) módosított, a tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK tanácsi irányelv (HL L 298., 23. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 224. o.).

semmiféle „gyűlöletre uszítást faji, nemi, vallási vagy nemzetiségi alapon" – úgy kell értelmezni, hogy a népek közötti kölcsönös megértés eszméjének megsértését tiltó nemzeti jogszabály hatálya alá tartozó tényállást úgy kell minősíteni, mint amely benne foglaltatik az említett fogalomban. A Bíróság szerint ez a cikk nem akadálya annak, hogy valamely tagállam olyan általános jogszabály alapján, mint egy egyesülési jogról szóló törvény, egy másik tagállamban székhellyel rendelkező televíziós műsorszolgáltatóval szemben azzal az indokkal foganatosítson intézkedéseket, hogy a műsorszolgáltató tevékenységei és céljai sértik a népek közötti kölcsönös megértés eszméjét, feltéve hogy – és ezt a nemzeti bíróság feladata megvizsgálni – az említett intézkedések nem akadályozzák az említett műsorszolgáltató által gyártott, a másik tagállamból származó televíziós adások tulajdonképpeni továbbközvetítését a fogadó tagállam területén.

A munkavállalók szabad mozgását illetően két ítéletre érdemes felhívni a figyelmet. Először is a C-424/09. sz., *Toki*-ügyben 2011. április 5-én hozott ítéletet kell megemlíteni, amely a 89/48 irányelv[25] értelmezésére vonatkozik. Az ítélet alapjául szolgáló ügyben egy görög állampolgártól, aki az Egyesült Királyságban szerezte diplomáját környezetmérnöki területen, megtagadták a Görögországban szabályozott szakmának minősülő mérnöki foglalkozás gyakorlásához való jogot azzal az indokkal, hogy nem teljes jogú tagja az Engineering Councilnak, amely a 89/48 irányelvben kifejezetten említett, egyesült királyságbeli magánszervezet; az e szervezetben való tagság nem kötelező ahhoz, hogy valaki az Egyesült Királyságban szabályozott szakmának minősülő mérnöki foglalkozást gyakorolja. A Bíróság először is megállapította, hogy a 89/48 irányelv 3. cikke első bekezdésének b) pontjában szereplő elismerési mechanizmus alkalmazandó függetlenül attól, hogy az érdekelt teljes jogú tagja-e az érintett szövetségnek vagy szervezetnek. A Bíróság ezt követően kimondta, hogy az egy szabályozott szakma fogadó tagállamban való gyakorlása iránti engedély benyújtója által hivatkozott szakmai tapasztalatnak az alábbi három feltételt kell teljesítenie: egyrészt a hivatkozott gyakorlatnak az előző tíz év során, két éven át teljes munkaidőben gyakorolt munkából kell állnia, másrészt e munkának az érintett foglalkozásra a származási tagállamban jellemző szakmai tevékenységek együttesének állandó és rendszeres gyakorlását kell magában foglalnia, anélkül hogy szükséges lenne, hogy e munka e tevékenységek összességét lefedje, harmadrészt a foglalkozásnak, miként azt a származási tagállamban szokásosan gyakorolják, az általa lefedett tevékenységek szempontjából egyenértékűnek kell lennie azon foglalkozással, amely gyakorlása tekintetében engedély iránti kérelmet nyújtottak be a fogadó tagállamban.

Másodszor a C-379/09. sz. *Casteels*-ügyben 2011. március 10-én hozott ítéletet kell megemlíteni, amely a migráns munkavállalók kiegészítő nyugdíjra való jogosultságának védelmére vonatkozik. Ebben az ítéletben a Bíróság kimondta, hogy ellentétes az EUMSZ 45. cikkel, ha valamely kollektív munkaszerződés kötelező alkalmazásának keretében a kiegészítőnyugdíj-jogosultság végleges megszerzésére vonatkozó időszak számításánál valamely meghatározott tagállamban nem veszik figyelembe az ugyanazon munkáltatónál, ugyanazon általános munkaszerződés alapján, más tagállamokban található fióktelepeken foglalkoztatásban töltött éveket. Szintén ellentétes ezzel a cikkel, ha a munkavállalónak a munkáltatója valamely tagállamban található fióktelepéről az ugyanazon munkáltató más tagállamban található fióktelepére történő áthelyezését e munkáltatónak a munkavállaló által történő önkéntes elhagyásával azonosnak tekintik. A Bíróság azt is megállapította, hogy az EUMSZ 48. cikk nem rendelkezik közvetlen hatállyal, amelyre magánszemély a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatna a magánszektorban tevékenykedő munkáltatójával szembeni jogvitában.

[25] A 2001. május 14-i 2001/19/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 206., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 138. o.) módosított, a legalább hároméves szakoktatást és szakképzést lezáró felsőfokú oklevelek elismerésének általános rendszeréről szóló, 1988. december 21-i 89/48/EGK tanácsi irányelv (HL 1989. L 19., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 337. o.).

A tőke szabad mozgásának elve több pénzügyi területre vonatkozó ítéletnek is tárgya volt. Közülük elsőként a C-10/10. sz., *Bizottság kontra Ausztria* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletet kell megemlíteni, amelyben a Bíróság kimondta, hogy az a tagállam, amely kizárólag a területén letelepedett intézmények esetében teszi lehetővé a kutató- és oktatási intézmények számára nyújtott adományok adóból történő levonását, nem teljesíti az EK 56. cikkből (jelenleg EUMSZ 63. cikk) és az Európai Gazdasági Térségről szóló megállapodás 40. cikkéből eredő kötelezettségeit. A Bíróság szerint az adóalanyok közötti különbségtétel olyan kritériuma, amely kizárólag az adomány kedvezményezettjének a székhelyére vonatkozik, jellegénél fogva nem képezheti érvényes kritériumát a helyzetek összehasonlításának, következésképpen a közöttük fennálló objektív különbség megállapításának sem. Egyébiránt bár az igaz, hogy a kutatás és a fejlesztés előmozdítása közérdeken alapuló nyomós ok lehet, az olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag az érintett tagállamban végzett kutatási műveletek számára tartja fenn a valamely adójóváírásban való részesülést, közvetlenül ellentétes az Unió által a kutatás és technológiai fejlesztés területén folytatott politika céljával. Ugyanis az EK 163. cikk (2) bekezdése szerint e politika célja többek között az együttműködés adóügyi akadályainak felszámolása a kutatás területén, következésképp e politika nem valósítható meg a kutatás és fejlesztés nemzeti szinten történő előmozdítása révén.

Másodikként C-450/09. sz. *Schröder*-ügyben 2011. március 31-én hozott ítéletet érdemes megemlíteni, amelyben a Bíróság kimondta, hogy ellentétes az EUMSZ 63. cikkel az olyan tagállami szabályozás, amely lehetővé teszi a belföldi illetőségű adózó számára, hogy a – részére az ezen tagállam területén fekvő ingatlanokat átruházó – valamely szülőjének fizetett járadékokat az említett javak révén létrejött, bérbeadásból származó jövedelmekből levonja, e levonás lehetőségét a külföldi illetőségű adózó részére azonban nem biztosítja, amennyiben e járadékok fizetésének kötelezettsége az említett javak átruházásából következik. A Bíróság e tekintetben megállapította, hogy amennyiben a nem belföldi illetőségű adózó arra vonatkozó kötelezettségvállalása, hogy a szülője részére járadékot fizet, abból ered, hogy a részére az érintett tagállamban található ingatlanokat ruháztak át, e járadék az említett javak hasznosításához közvetlenül kapcsolódó kiadásnak minősül oly módon, hogy az említett adózó e vonatkozásban a belföldi illetőségű adózókéval összehasonlítható helyzetbe kerül. E feltételek mellett az olyan nemzeti szabályozás, amely a jövedelemadók területén a külföldi illetőségűektől megtagadja az ilyen kiadás levonását, a belföldi illetőségűek számára ugyanakkor engedélyezi, érvényes igazolás hiányában ellentétes az EUMSZ 63. cikkel.

Legvégül meg kell említeni, hogy a C-503/09. sz. *Stewart*-ügyben 2011. július 21-én hozott ítéletben a Bíróságnak a migráns munkavállalók szociális biztonságával kapcsolatban arra nyílt lehetősége, hogy a fiatal rokkantak rövid távú munkaképtelenségi ellátásának jellegéről határozzon, és megvizsgálja az említett ellátás nyújtásához szabott, a tagállamban szokásos lakóhellyel való rendelkezésre vonatkozó feltételt. A Bíróság ítéletéből az következik, hogy egyrészt a fiatal rokkantak rövid távú munkaképtelenségi ellátása az 1408/71/EGK rendelet[26] 4. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett rokkantsági ellátásnak minősül, ha bizonyos, hogy a kérelem benyújtásának időpontjában a kérelmező állandó vagy tartós rokkantságban szenved, mivel ilyen helyzetben ezen ellátás közvetlenül az említett rendelkezésben szereplő rokkantsághoz kapcsolódik, másrészt ellentétes az 1408/71 rendelet 10. cikke (1) bekezdésének első albekezdésével, ha valamely tagállam a fiatal rokkantak rokkantsági ellátásnak minősülő rövid

[26] Az 1996. december 2-i 118/97/EK tanácsi rendelettel (HL 1997. L 28., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. kötet, 3. fejezet, 3. o.) módosított és naprakésszé tett, továbbá a 647/2005/EK európai parlamenti és tanácsi rendelettel (HL L 117., 1. o.) módosított, a szociális biztonsági rendszereknek a Közösségen belül mozgó munkavállalókra, az önálló vállalkozókra és családtagjaikra történő alkalmazásáról szóló, 1971. június 14-i 1408/71/EGK tanácsi rendelet (HL L 149., 2. o., magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 1. kötet, 35. o.).

távú munkaképtelenségi ellátásának nyújtását azon feltételhez köti, hogy a kérelmező szokásos lakóhelyének az illetékes tagállam területén kell lennie.

A jogszabályok közelítése

A jogszabályok közelítésére vonatkozó, ezúttal terjedelmesebb ítélkezési gyakorlat többirányúnak tűnik az azt kiváltó jogalkotási tevékenységre tekintettel.

A fogyasztóvédelem területén a Bíróság a C-65/09. és C-87/09. sz., *Gebr. Weber és Putz* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletében a fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló 1999/44 irányelv[27] 3. cikke (2) és (3) bekezdésének értelmezéséről határozott, amely abban az esetben, ha a leszállított fogyasztási cikk nem felel meg a szerződésnek, előírja, hogy a fogyasztónak joga van az eladótól a fogyasztási cikk térítésmentes kijavítását vagy kicserélését követelni. Pontosabban a Bíróságnak azokra a kérdésekre kellett válaszolnia, hogy először is a térítésmentes csere vonatkozik-e a hibás fogyasztási cikk eltávolítására, valamint a csereként átadott fogyasztási cikk beépítésére, másodszor pedig, hogy az eladó megtagadhatja-e a kicserélés aránytalan költségeinek viselését, ha az egyetlen lehetséges orvoslási módról van szó.

Az első kérdésre adott válaszában a Bíróság emlékeztetett arra, hogy az említett irányelv által biztosított fogyasztóvédelem alapvető összetevője a fogyasztási cikk szerződésszerű állapota eladó általi helyreállításának térítésmentessége. Így ennek az irányelvnek a céljára hivatkozva, amely a fogyasztóvédelem magas szintjének biztosítása, a Bíróság úgy határozott, hogy az 1999/44 irányelv 3. cikkének (2) és (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy amennyiben valamely nem szerződésszerű, a hiba megnyilvánulását megelőzően a fogyasztási cikk természetének és a céljának megfelelően a fogyasztó által jóhiszeműen beépített fogyasztási cikk szerződésszerű állapotát kicserélés útján helyreállítják, az eladó köteles arra, hogy vagy saját maga távolítsa el ezt a fogyasztási cikket arról a helyről, ahová azt beépítették és oda a csereként átadott fogyasztási cikket beépítse, vagy arra, hogy viselje az említett eltávolítással és a csereként átadott fogyasztási cikk beépítésével járó, szükséges költségeket. A Bíróság továbbá pontosította, hogy az eladónak ez a kötelezettsége attól függetlenül fennáll, hogy az eladó – az adásvételi szerződés alapján – köteles lett volna-e beépíteni az eredetileg vásárolt fogyasztási cikket.

Ami a második kérdést illeti, a Bíróság azt állapította meg, hogy az említett irányelv 3. cikkének (3) bekezdésével ellentétes az, hogy valamely nemzeti jogszabály biztosítja az eladó számára azt a jogot, hogy azon indokkal tagadhassa meg a nem szerződésszerű fogyasztási cikk kicserélését – mint az egyetlen lehetséges orvoslási módszert –, hogy a kicserélés a fogyasztási cikk hibátlan állapotbani értékére és a hiba jelentőségére tekintettel aránytalan költségeket okoz, e fogyasztási cikk azon helyről való eltávolításának kötelezettsége miatt, ahová azt beépítették, valamint a csereként átadott fogyasztási cikk oda történő beépítésének kötelezettsége miatt. A Bíróság azonban azt is elismerte, hogy a fogyasztó és az eladó érdekei közötti igazságos egyensúly biztosítása érdekében a szóban forgó rendelkezéssel mindazonáltal nem ellentétes az, hogy a fogyasztónak a hibás fogyasztási cikk eltávolításával és a csereként átadott fogyasztási cikk beépítésével járó költségek megtérítéséhez való jogát ilyen esetben az ítéletben meghatározott szempontok szerint megállapított arányos összeg eladó általi vállalására korlátozzák.

[27] A fogyasztási cikkek adásvételének és a kapcsolódó jótállásnak egyes vonatkozásairól szóló, 1997. május 25-i 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 171., 12. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 4. kötet, 223. o.).

A hibás termékekért való felelősségre vonatkozóan a C-495/10. sz. *Dutrueux*-ügyet kell megemlíteni, amelyben a Bíróság 2011. december 12-én hozott ítéletet, és amelyben a Bíróságnak, amelyhez értelmezésre irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel fordultak, ismét[28] a 85/374 irányelv[29] által véghezvitt harmonizáció terjedelmét kellett pontosítania. Az adott ügyben a feltett kérdés lényegében az volt, hogy az említett irányelvvel ellentétes-e azon francia felelősségi rendszer fenntartása, amelyben az egészségügyi közintézmények a nyújtott ellátások keretében használt készülék vagy termék hibája miatt okozott károkért vétkesség hiányában is felelnek betegeik felé.

Először is a Bíróság emlékeztetett a 85/374 irányelv által véghezvitt harmonizáció terjedelmére és intenzitásának mértékére vonatkozó ítélkezési gyakorlatára, kijelentve, hogy az irányelv célja az általa szabályozott kérdésekben a teljes körű[30] és kimerítő harmonizáció[31]. Ennek pontosítása után, ezen ítélkezési gyakorlat alapján annak megválaszolása érdekében, hogy az említett irányelvvel ellentétes-e az adott nemzeti felelősségi rendszer, mindenekelőtt azt kell megállapítani, hogy e rendszer ezen irányelv hatálya alá tartozik-e. A Bíróság tehát ezen emlékeztető után rögtön megvizsgálta ugyanezen irányelv alkalmazási területének korlátait, azon személyek körét illetően, akiknek a felelőssége az irányelvben előírt felelősségi rendszer alapján megállapítható. A Bíróság szerint e kör – amely az említett irányelv 3. cikke szerint magában foglalja a gyártót, azokat, akik terméket importálnak a Közösségbe, és a szállítót, ha a gyártó nem állapítható meg – kimerítően van meghatározva. Következésképpen a Bíróság azt állapította meg, hogy az olyan szolgáltatásnyújtó felelőssége, amely kórházban nyújtott ellátásokhoz hasonló szolgáltatásnyújtás keretében olyan hibás készülékeket vagy termékeket használ, amelyeknek a szóban forgó 85/374 irányelv 3. cikkének rendelkezései értelmében véve nem gyártója, és e használattal kárt okoz e szolgáltatás igénybevevőjének, nem tartozik ezen irányelv hatálya alá. A Bíróság ebből arra következtetett, hogy az említett irányelvvel nem ellentétes az, ha valamely tagállam olyan szabályozást alkot, mint amely az alapeljárásban szerepel, és amely az így keletkezett károkért az ilyen szolgáltatásnyújtó felelősségét írja elő az utóbbi vétkessége hiányában is, azzal a feltétellel azonban, hogy fennmarad a károsult és/vagy az említett szolgáltató lehetősége, hogy az említett irányelv alapján hivatkozhasson a gyártó felelősségére, amennyiben az irányelvben támasztott feltételek teljesülnek.

Az emberi felhasználásra szánt gyógyszerekkel kapcsolatban két, ugyanazon a napon hozott határozatot kell megemlíteni, a C-249/09. sz., *Novo Nordisk* ügyben 2011. május 5-én hozott ítéletet, és a C-316/09. sz., *MSD Sharp & Dohme* ügyben 2011. május 5-én hozott ítéletet, amelyekben a Bíróság jelentős pontosításokkal szolgált az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló 2001/83 irányelv[32] bizonyos, az e gyógyszerek reklámozását szabályozó rendelkezéseinek értelmével kapcsolatban.

[28] Lásd a C-285/08. sz., *Moteurs Leroy Somer* ügyben 2009. június 4-én hozott ítéletet (EBHT 2009., I-4733. o.).

[29] Az 1999. május 10-i 1999/34/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, a hibás termékekért való felelősségre vonatkozó tagállami törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések közelítéséről szóló, 1985. július 25-i 85/374/EGK tanácsi irányelv (HL L 210., 29. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 257. o.).

[30] Lásd többek között a C-52/00. sz., *Bizottság kontra Franciaország* ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3827. o.) 24. pontját; a C-154/00. sz., *Bizottság kontra Görögország* ügyben 2002. április 25-én hozott ítélet (EBHT 2002., I-3879. o.) 20. pontját, és a C-402/03. sz., *Skov és Bilka* ügyben 2006. január 10-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-199. o.) 23. pontját.

[31] Lásd a fent hivatkozott *Moteurs Leroy Somer* ügyben hozott ítélet 24. és 25. pontját.

[32] A 2004. március 31-i 2004/27/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 136., 34. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 34. kötet, 262. o.) módosított, az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek közösségi kódexéről szóló, 2001. november 6-i 2001/83/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 311., 67. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 27. kötet, 69. o.; helyesbítés: HL L 235., 2006.8.30., 24. o.).

Az első, a fent hivatkozott *Novo Nordisk*-ügyben az alapeljárás diabétesz kezelésével foglalkozó egészségügyi vállalkozással volt kapcsolatos, amelynek az Észt Köztársaság Gyógyszerészeti Intézetének határozatában megtiltották egy inzulinalapú gyógyszernek egy orvosi szaklapban a gyógyszer felírására jogosult személyeknek szánt reklámozását azzal az indokkal, hogy az sérti a nemzeti jogi rendelkezéseket, amelyek előírják, hogy a gyógyszerreklám nem tartalmazhat olyan információt, amely nem szerepel az alkalmazási előírásban. A kérdést előterjesztő bíróság, amelyhez hatályon kívül helyezés iránt keresetet nyújtottak be e határozattal szemben, két kérdést terjesztett előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé a 2001/83 irányelv 87. cikke (2) bekezdésének értelmezésére vonatkozóan, amely rendelkezés szerint „a gyógyszer reklámozásának minden részlete meg kell, hogy feleljen az alkalmazási előírásban megadott adatoknak".

A kérdést előterjesztő bíróság első kérdésével arra kereste a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 2001/83 irányelv 87. cikkének (2) bekezdését, hogy annak hatálya az olyan, orvosi szaklapokból vagy tudományos munkákból származó idézetekre is kiterjed, amelyeket a gyógyszer felírására jogosult személyeknek szánt gyógyszerreklám tartalmaz? A Bíróság igenlő választ adott, megállapítva, hogy valójában mind a 2001/83 irányelv 87. cikkének az irányelv rendszerében való elhelyezkedéséből, mind a teljes említett 87. cikk szövegéből és tartalmából az következik, hogy annak (2) bekezdése olyan általános normának minősül, amely az összes gyógyszerreklámra vonatkozik, beleértve a gyógyszerek felírására vagy kiadására jogosult személyeknek szánt reklámot is.

Második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság a 2001/83 irányelv 87. cikkének (2) bekezdése által támasztott tilalom terjedelméről kérdezte a Bíróságot. A Bíróság azt a választ adta, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az tiltja a gyógyszer felírására vagy kiadására jogosult személyeknek szóló gyógyszerreklámban olyan állítások közzétételét, amelyek ellentétesek az alkalmazási előírással, azonban nem írja elő, hogy az e reklámban szereplő valamennyi állítás megtalálható legyen az említett előírásban, vagy abból levezethető legyen. A Bíróság továbbá pontosította, hogy egy ilyen reklám tartalmazhat olyan állításokat, amelyek kiegészítik az említett irányelv 11. cikkében említett adatokat, feltéve hogy ezen állítások: összeegyeztethető módon megerősítik vagy pontosítják az említett adatokat, azok elferdítése nélkül, és megfelelnek az ezen irányelv 87. cikkének (3) bekezdésében és 92. cikkének (2) és (3) bekezdésében említett követelményeknek.

A második, a fent hivatkozott, *MSD Sharp & Dohme* ügyben a Bíróságnak ugyanezen 2001/83 irányelv 88. cikke (1) bekezdése a) pontjának értelmezéséről kellett határoznia, amely rendelkezés megtiltja azoknak a gyógyszereknek a nyilvános reklámozását, amelyek csak orvosi rendelvényre kaphatók Az adott ügyben egy gyógyszeripari vállalkozás azt állította, hogy egyik versenytársa megsértette az e szabályt átültető nemzeti jogi rendelkezéseket azáltal, hogy az internetes oldalán három általa gyártott, vényköteles gyógyszerre vonatkozó, mindenki számára hozzáférhető információkat tett közzé. Az alperes elérte, hogy a nemzeti bíróságok elrendeljék a szóban forgó közzététel megtiltását. A kérdést előterjesztő bíróság, amelyhez az alperes felülvizsgálati kérelemmel fordult, lényegében azt kérdezte a Bíróságtól, hogy a vitatott közzététel valóban reklámnak minősül-e a 2001/83 irányelv 88. cikke (1) bekezdésének a) pontja értelmében. A Bíróság válasza az volt, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy az nem tiltja, hogy valamely gyógyszeripari vállalkozás vényköteles gyógyszerekre vonatkozó információkat terjesszen az internetes oldalán, ha ezek az információk az internetes oldalon csupán azok számára hozzáférhetők, akik az információkat felkutatják, és ha e terjesztés csupán a gyógyszernek az említett irányelv 62. cikkének megfelelő csomagolásának a valósághű másolatát, valamint az illetékes gyógyszeripari hatóságok által jóváhagyott alkalmazási előírásnak vagy betegtájékoztatónak a szó szerinti és teljes másolatát foglalja magában. Tiltott ezzel szemben az ilyen internetes oldalon a gyógyszerekre vonatkozó

olyan információk terjesztése, amelyeket a gyártó válogatott vagy átdolgozott, mivel az információk e manipulációja csak a reklámozási céllal magyarázható.

Még mindig az emberi felhasználásra szánt gyógyszerek területén, de ezúttal a gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló 469/2009 rendelettel[33] kapcsolatban, a C-322/10. sz., *Medeva*-ügyre hívjuk fel a figyelmet, amely ügyben a Bíróság 2011. november 24-én hozott ítéletet, és amely ügyben a Bíróság kiegészítő oltalmi tanúsítvány (a továbbiakban: KOT) megszerzése feltételeinek pontosítására irányuló előzetes döntéshozatal iránti kérelemre válaszolt.

A szabadalom által biztosított oltalom elégtelenségének orvoslása érdekében a 469/2009 rendelet 3. cikke rendelkezik arról a lehetőségről, hogy a nemzeti szabadalom jogosultja KOT-ot kaphasson, feltéve többek között, hogy a termék már hatályos alapszabadalom oltalma alatt áll, és a termék gyógyszerként történő forgalomba hozatalát engedélyezték. A Bíróság az annak meghatározását lehetővé tévő kritériumokat illetően, hogy „a termék hatályos alapszabadalom oltalma alatt áll"-e mindenekelőtt pontosította, hogy az említett rendelet 3. cikkének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az, hogy valamely tagállam illetékes iparjogvédelmi hatósága olyan hatóanyagokra vonatkozó KOT-ot adjon, amelyek nincsenek megemlítve az ilyen kérelem alátámasztására hivatkozott alapszabadalom igénypontjainak szövegében. Továbbá a 469/2009 rendelet 3. cikkének b) pontjában támasztott második feltételt illetően, amely szerint a terméknek gyógyszerként forgalombahozatali engedély hatálya alá kell tartoznia, és ami e gyógyszer összetételét illeti, a Bíróság utalt arra, hogy ugyanezen rendelet 3. cikkének b) pontjával – feltéve, hogy az e cikkben előírt többi feltétel is teljesül –, nem ellentétes az, ha valamely tagállam illetékes hatósága két hatóanyag kombinációjára vonatkozó KOT-ot ad a hivatkozott alapszabadalom igénypontjai szövegében szereplő kombinációnak megfelelően, amikor az a gyógyszer, amelynek a forgalombahozatali engedélyét a KOT iránti kérelem alátámasztására bemutatták, nem kizárólag e két hatóanyag kombinációját tartalmazza, hanem más hatóanyagokat is.

A biotechnológiai találmányok oltalmával kapcsolatban a Bíróság fontos előzetes döntést hozott a C-34/10. sz. *Brüstle*-ügyben 2011. október 18-án hozott ítéletben, amelyben az „emberi embrió" fogalmát igyekezett meghatározni. Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmet a Greenpeace által kezdeményezett, azon szabadalom megsemmisítésére irányuló eljárás keretében terjesztették elő, amely idegrendszeri betegség kezelésére használt embrionális őssejtekből előállított idegi elősejtekre vonatkozott. Ebben az ügyben a Bíróságot az „emberi embrió" fogalmának – amelyet a biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló 98/44 irányelv[34] nem határoz meg – értelmezéséről, valamint az említett irányelv 6. cikke (2) bekezdése c) pontjában foglalt, az emberi embrió ipari vagy kereskedelmi célra történő alkalmazására irányuló találmányok szabadalmi oltalomból való kizárásának terjedelméről kérdezték.

A Bíróság először is pontosította, hogy a 98/44 irányelv 6. cikkének (2) bekezdésében szereplő „emberi embrió" kifejezéseket úgy kell tekinteni, mint amelyek az uniós jog olyan önálló fogalmát jelölik, amelyet az Unió területén egységesen kell értelmezni. Hangsúlyozva továbbá, hogy ezen irányelv szövegkörnyezete és célja arra utal, hogy az uniós jogalkotó ki kívánta zárni a szabadalmazhatóság mindazon lehetőségét, amikor az emberi méltóság tiszteletben tartása sérülhet, a Bíróság azt állapította meg, hogy az „emberi embrió" fogalmát szélesen kell értelmezni, és hogy ebben az összefüggésben a fent említett rendelkezés értelmében „emberi embriónak"

[33] A gyógyszerek kiegészítő oltalmi tanúsítványáról szóló, 2009. május 6-i 469/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 152., 1. o.).

[34] A biotechnológiai találmányok jogi oltalmáról szóló, 1998. július 6-i 98/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 213., 13. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 20. kötet, 395. o.).

minősül mindazon megtermékenyítetlen emberi petesejt, amelybe egy érett emberi sejtből származó sejtmagot ültettek át, valamint mindazon megtermékenyítetlen emberi petesejt, amelyet szűznemzés útján osztódásra és továbbfejlődésre ösztönöztek. Ellenben a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a nemzeti bíróságnak kell a tudomány állására tekintettel meghatároznia, hogy az emberi embrióból a blastocysta-szakaszban nyert őssejt „emberi embriónak" minősül-e e rendelkezés értelmében.

Másodszor a Bíróság azt állapította meg, hogy „az emberi embrió ipari vagy kereskedelmi célra történő alkalmazása" fogalmat illetően a szabadalmazhatóság köréből való kizárás a tudományos kutatás céljára történő alkalmazásra is vonatkozik. A Bíróság szerint ugyanis valamely találmány szabadalmazása főszabály szerint annak ipari és kereskedelmi célú alkalmazására is vonatkozik, még akkor is, ha a tudományos kutatás célját meg is kell különböztetni az ipari vagy kereskedelmi céltól, az emberi embrióknak a szabadalmi bejelentés tárgyát képező kutatási célú alkalmazása nem választható el magától a szabadalomtól és az ahhoz fűződő jogoktól.

Végül a Bíróság állást foglalt az idegi elősejtek előállítására vonatkozó találmány szabadalmazhatóságával kapcsolatban. A Bíróság úgy határozott, hogy valamely találmány szabadalmazhatóságát ki kell zárni, akkor, ha mint az adott ügyben, e találmány megvalósítása megköveteli az emberi embriók előzetes elpusztítását vagy alapanyagként történő alkalmazásukat, bármelyik szakaszban is kerül sor ezekre, még akkor is, ha a bejelentett műszaki információ leírása nem említi az emberi embriók alkalmazását.

A C-58/10–C-68/10. sz., *Monsanto és társai* egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletben Bíróság azokról a feltételekről határozott, amelyek mellett a nemzeti hatóságok sürgősségi intézkedéseket hozhatnak a géntechnológiával módosított szervezetekről szóló 90/220 irányelv[35] (amelyet a 2001/18 irányelv[36] hatályon kívül helyezett) alapján már forgalombahozatali engedélyben részesülő géntechnológiával módosított szervezetek (a továbbiakban: GMO-k) felhasználásának vagy forgalomba hozatalának felfüggesztése vagy ideiglenes megtiltása érdekében.

A Bíróság az adott ügyben azt állapította meg, hogy a különösen a 90/220 irányelv szerinti termesztés céljából vetőmagként engedélyezett MON 810 kukoricát a géntechnológiával módosított élelmiszerekről szóló 1829/2003 rendelet[37] értelmében létező termékként jelentették be, majd később e rendelet alapján elbírálás alatt álló, engedélyezés megújítása iránti kérelem tárgyát képezte. A Bíróság úgy tekintette, hogy ilyen körülmények között valamely tagállam nem alkalmazhatja a 2001/18 irányelv által előírt védzáradékot az olyan GMO, mint a MON 810 kukorica, felhasználásának vagy forgalomba hozatalának felfüggesztésére vagy ideiglenes megtiltására irányuló intézkedések meghozatala érdekében. A Bíróság pontosította, hogy ilyen sürgősségi intézkedéseket viszont az 1829/2003 rendelet 34. cikkének megfelelően elfogadhat.

E tekintetben a Bíróság hangsúlyozta, hogy ha valamely tagállam ez utóbbi rendelet alapján sürgősségi intézkedéseket kíván meghozni, tiszteletben kell tartania mind az abban foglalt tartalmi

[35] A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról szóló, 1990. április 23-i 90/220/EGK tanácsi irányelv (HL L 117., 15. o.).

[36] A géntechnológiával módosított szervezetek környezetbe történő szándékos kibocsátásáról és a 90/220/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2001. március 12-i 2001/18/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 106., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 77. o.).

[37] A géntechnológiával módosított élelmiszerekről és takarmányokról szóló, 2003. szeptember 22-i 1829/2003/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 268., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 32. kötet, 432. o.).

feltételeket, mind a 178/2002 rendeletben[38] – amelyre az első rendelet ezzel kapcsolatban utal – előírt eljárási feltételeket. A tagállamoknak tehát „hivatalosan" tájékoztatnia kell a Bizottságot a sürgősségi intézkedések meghozatalának szükségességéről. Ha a Bizottság semmilyen intézkedést nem hoz, a tagállamnak „haladéktalanul" tájékoztatnia kell a Bizottságot és a többi tagállamot az elfogadott ideiglenes védintézkedések tartalmáról.

A Bíróság egyebekben az 1829/2003 rendelet alapján meghozott sürgősségi intézkedések tartalmi feltételeit illetően azt állapította meg, hogy a rendelet előírja a tagállamok számára, hogy a sürgősségen kívül állapítsák meg az emberi egészséget, az állatok egészségét vagy a környezetet nyilvánvaló módon veszélybe sodró, jelentős kockázatot képező helyzet fennállását. Ezeket az intézkedéseket ideiglenes és megelőző jellegük ellenére csak akkor lehet meghozni, ha a lehető legátfogóbb kockázatfelmérésen alapulnak a konkrét ügy sajátos körülményeire tekintettel, amelyek arra utalnak, hogy ezek az intézkedések szükségesek.

Végül a Bíróság hangsúlyozta, hogy az 1829/2003 rendeletben előírt rendszer szerkezete, valamint a mesterséges különbségek megelőzésére irányuló célkitűzése tükrében valamely súlyos és nyilvánvaló veszély értékelése és kezelése végső soron – az uniós bíróság felülvizsgálata mellett eljáró – Bizottság és Tanács kizárólagos hatáskörébe tartozik.

Szintén a géntechnológiával módosított élelmiszerekről szóló 1829/2003 rendelet[39] értelmezésére vonatkozóan említést érdemel a C-442/09. sz., *Bablok és társai* ügy is, amelyben a Bíróság 2011. szeptember 6-án hozott ítéletet. Az alapeljárás egy méhész és a Freistaat Bayern (Németország), olyan földterületek tulajdonosa között folyt, amelyeken MON 810 kukoricát termesztettek. A méhész azt állította, hogy a MON 810 kukorica DNS-ének jelenléte a kukorica-virágporban és az általa készített egyes mézmintákban alkalmatlanná tehette méhészeti termékeit a forgalomba hozatalra és a fogyasztásra. A kérdést előterjesztő bíróság, amely megjegyezte, hogy abban az időpontban, amikor a jogvita tárgyát képező virágpor a mézbe vagy virágpor alapú étrend-kiegészítőkbe kerül, elveszíti a megtermékenyítő képességét, előzetes döntéshozatali kérelemmel fordult a Bírósághoz, és lényegében azt kérdezte, hogy a szóban forgó méhészeti termékekben a géntechnológiával módosított kukorica virágporának, amely már nem rendelkezik szaporodóképességgel, puszta jelenléte azzal a következménnyel jár-e, hogy e termékek forgalomba hozatala engedélyköteles.

Következésképpen a Bíróságnak a géntechnológiával módosított szervezetnek az 1829/2003 rendelet 2. cikkének 5. pontja értelmében vett fogalmát kellett pontosítania. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az olyan anyag, mint a géntechnológiával módosított kukoricafajtából származó virágpor, amely már nem rendelkezik szaporodóképességgel, és egyáltalán nem képes genetikai anyagának átadására, már nem tartozik bele ebbe a fogalomba. A Bíróság ugyanakkor megállapította, hogy az ilyen virágport tartalmazó termékek, mint a méz és az étrend-kiegészítők, az említett rendelet értelmében GMO-kból előállított összetevőket tartalmazó élelmiszereknek minősülnek. E tekintetben megállapította, hogy a jogvita tárgyát képező virágpor „GMO-kból előállított", és méz, valamint virágporalapú étrend-kiegészítők „összetevőjének" minősül. Ami a mézet illeti, a Bíróság hangsúlyozta, hogy a virágpor nem idegen test vagy szennyeződés, hanem e termék egyik természetes alkotóeleme, ezért ténylegesen „összetevőnek" kell minősíteni. Következésképpen a szóban forgó virágpor a rendelet hatálya alá tartozik, és forgalomba hozatala

[38] Az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszer-biztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, 2002. január 28-i 178/2002/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 31., 1. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 463. o.).

[39] Lásd a 37. lábjegyzetet.

előtt a rendeletben megállapított engedélyezési rendszer vonatkozik rá. Másfelől a Bíróság megjegyezte, hogy e virágpor a mézbe történő bekerülésének szándékos vagy véletlen jellege nem vonhatja ki a GMO-kból előállított összetevőket tartalmazó élelmiszert ezen engedélyezési rendszer alkalmazása alól. A Bíróság végül pontosította, hogy az 1829/2003 rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében, valamint 4. cikkének (2) bekezdésében foglalt, élelmiszerekre vonatkozó engedélyezési és felügyeleti kötelezettség attól függetlenül fennáll, hogy milyen arányban van jelen a géntechnológiával módosított anyag a szóban forgó termékben, és hogy e kötelezettségre nem lehet analógia útján az ugyanezen rendelet 12. cikkének (2) bekezdésében a címkézésre vonatkozóan megállapított tűrési határértékeket alkalmazni.

A szerzői jognak az információs társadalomban való védelmére vonatkozó területen két határozat érdemel különösebb figyelmet.

Az első, a C-70/10. sz. *Scarlet Extended*-ügyben 2011. november 24-én hozott ítélet azokra a nemzeti intézkedésekre vonatkozik, amelyek célja az interneten keresztül történő illegális letöltések elleni küzdelem. Az ügy alapját a Scarlet Extended SA, internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató és a SABAM, szerzők, alkotók és kiadók zeneműveinek harmadik fél általi felhasználásának engedélyezéséért felelős belga jogkezelő szervezet között folyamatban lévő jogvita jelentette. A SABAM azt állapította meg, hogy a Scarlet szolgáltatásait használó internetezők engedély és jogdíjfizetés nélkül töltenek le az internetről az ő katalógusában szereplő műveket „peer-to-peer" hálózat segítségével. A SABAM a nemzeti bírósághoz fordult, és először is kérte, hogy a bíróság kötelezze az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatót e szerzői jogi jogsértések abbahagyására, úgy hogy tegye lehetetlenné a SABAM repertoárjában szereplő zeneművet tartalmazó fájloknak az ügyfelei által „peer-to-peer" szoftver segítségével történő küldése vagy fogadása bármely formáját. A fellebbviteli bíróság, amelyhez az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltató fordult, felfüggesztette az eljárását, és előzetes döntéshozatal iránti kérelemben lényegében azt kérdezte a Bíróságtól, hogy az ilyen eltiltó határozat összeegyeztethető-e az uniós joggal.

A Bíróság úgy válaszolt, hogy az együttesen és az alkalmazandó alapvető jogok védelméből eredő követelményekre tekintettel értelmezett 2000/31[40], 2001/29[41], 2004/48[42], 95/46[43] és 2002/58 irányelv[44] akként értelmezendő, hogy azokkal ellentétes az internet-hozzáférést nyújtó szolgáltatónak az olyan szűrőrendszer létrehozására való kötelezése, amely a szolgáltatásain – különösen a „peer-to-peer" szoftvereken útján – áthaladó valamennyi elektronikus adatátvitelt érinti; teljes ügyfélkörére, megkülönböztetés nélkül alkalmazandó; megelőző jellegű, költsége kizárólag a szolgáltatót terheli, időbeli korlátozás nélküli, és alkalmas arra, hogy e szolgáltató hálózatán azonosítsa az olyan zeneművet, filmet vagy audiovizuális alkotást tartalmazó fájlok

[40] A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlament és tanácsi irányelv (HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 399. o.).

[41] Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.).

[42] A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 157., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.).

[43] A személyes adatok feldolgozása vonatkozásában az egyének védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 1995. október 24-i 95/46/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 281., 31. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 15. kötet, 355. o.).

[44] Az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről szóló, 2002. július 12-i 2002/58 európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 201., 37. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet 514. o.).

mozgását, amelyekre nézve a kérelmező, állítása szerint, szellemi tulajdonjogokkal rendelkezik, annak érdekében, hogy blokkolja azon fájlok továbbítását, amelynek cseréje sérti a szerzői jogot.

A Bíróság határozatát annak megállapításával indokolta, hogy valójában az ilyen tiltó határozat nem tartja tiszteletben a 2000/31 irányelv 15. cikkének (1) bekezdése által előírt azon tilalmat, hogy az ilyen szolgáltatónak a nyomon követésre vonatkozó általános kötelezettséget írjanak elő, sem azt a követelményt, hogy igazságos egyensúly álljon fenn egyrészt a szellemi tulajdonjog védelme, másrészt a vállalkozás szabadsága, a személyes adatok védelméhez való jog, valamint az információk fogadásának és közlésének szabadsága között.

A második, a C-462/09. sz. *Stichting de Thuiskopie* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletében a Bíróság az azon tagállamokat terhelő kötelezettség végrehajtási módjairól és terjedelméről határozott, amelyek elismerik a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt, annak érdekében, hogy méltányos díjazás kifizetését biztosítsák a szerzői jogok jogosultjainak az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogokról szóló 2001/29 irányelv[45] 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának megfelelően. Az adott ügy arra a sajátos esetre vonatkozott, amelyben az adathordozók hivatásos eladója másik tagállamban telepedett le, mint amelyben a fent említett kötelezettség őt terheli, és tevékenységei e tagállam felé irányulnak.

Először is a Bíróság elfogadta, hogy még ha főszabály szerint azt a végső felhasználót kell is a méltányos díjazás kötelezettjének tekinteni, aki magáncélból többszörözi a védelem alatt álló művet, a tagállamok – figyelemmel a magáncélú felhasználók beazonosításának, valamint az arra való kötelezésüknek gyakorlati nehézségeire, hogy megtérítsék az általuk okozott hátrányt a jogosultaknak – bevezethetik a magáncélú másolat utáni díjat azon személyek terhére, akik e végső felhasználó rendelkezésére bocsátanak többszörözésre alkalmas berendezéseket, készülékeket és adathordozókat, mivel ezen személyek e díj összegét beépíthetik az említett rendelkezésre bocsátás végső felhasználó által fizetett árába. Ezt követően, másodszor a Bíróság úgy értelmezte ugyanennek az irányelvnek a rendelkezéseit, hogy azok azon tagállam számára, amely nemzeti jogába bevezette a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt, egy olyan eredménykötelmet írnak elő, amelynek értelmében ezen állam hatáskörének keretében köteles biztosítani a szerzőt érő hátrány, különösen, ha az az említett tagállam területén keletkezett, megtérítésére szánt méltányos díjazás tényleges beszedését. E tekintetben ezen eredménykötelemre nincs hatással az a körülmény, hogy a többszörözésre alkalmas berendezések, készülékek és adathordozók hivatásos eladója azon tagállamtól eltérő tagállamban telepedett le, mint amelyben a vásárlók lakóhellyel rendelkeznek. Amennyiben lehetetlen a méltányos díjazás vásárlóktól való beszedésének biztosítása, a nemzeti bíróság feladata a nemzeti jog értelmezése annak érdekében, hogy lehetőség legyen e díjazásnak a kereskedőként eljáró, díjfizetésre kötelezett személytől való beszedésére.

Szélesebb értelemben a szellemi tulajdonjogok védelmének területén a Bíróság a C-406/09. sz. *Realchemie Nederland* ügyben 2011. október 18-án hozott ítéletében a szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004/48 irányelv[46] 14. cikkében foglalt azon szabály terjedelméről határozott, amely szerint a tagállamok kötelesek gondoskodni arról, hogy valamely szellemi tulajdonjog megsértésével kapcsolatos eljárásban a pernyertes fél részéről felmerült perköltséget főszabály szerint a pervesztes fél viselje.

[45] Lásd a 41. lábjegyzetet.

[46] Lásd a 42. lábjegyzetet.

Ebben az ügyben a Bíróság azt állapította meg, hogy a 2004/48 irányelv 14. cikkének hatálya alá tartoznak azok a költségek, amelyek az egyik tagállamban indított végrehajthatóvá nyilvánítási eljárás keretében merülnek fel, amelynek során valamely szellemi tulajdonjog tiszteletben tartása iránti per keretében egy másik tagállamban hozott határozat elismerését és végrehajtását kérik. A Bíróság szerint ugyanis ezen értelmezése összhangban van mind a 2004/48 irányelv általános célkitűzésével, amely a tagállamok jogszabályainak egymáshoz való közelítése a szellemi tulajdonjogok egy magas, egyenértékű és egységes védelmi szintjének biztosítása érdekében, mind az említett 14. cikk különleges célkitűzésével, amely annak megakadályozása, hogy a sérelmet szenvedett felet visszatartsák attól, hogy a szellemi tulajdonjogai védelme érdekében bírósági eljárást kezdeményezzen. Az említett célkitűzéseknek megfelelően a szellemi tulajdonjogok megsértőjének teljes egészében viselnie kell a magatartásának pénzügyi következményeit.

A C-236/09. sz., *Association Belge des Consommateurs Test-Achats és társai* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. március 1-jén hozott ítéletet, a Belga Királyság Cour constitutionnelle-je a 2004/113 irányelv[47] 5. cikke (2) bekezdésének érvényességével kapcsolatban kérdezte a Bíróságot, amely rendelkezés szerint „[a]z (1) bekezdéstől eltérve a tagállamok 2007. december 21. előtt dönthetnek úgy, hogy megengednek arányos különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban, ha a vonatkozó és pontos biztosításmatematikai és statisztikai adatok alapján a nemi hovatartozás alkalmazása a kockázatelemzésben meghatározó tényező". A Bíróság emlékeztetett arra, hogy vitathatatlan, hogy a 2004/113 irányelv célja a biztosítási szolgáltatások területén – amint az az 5. cikkének (1) bekezdéséből is kitűnik – az uniszex biztosítási díjak és szolgáltatások szabályának az alkalmazása. Az említett irányelv (18) preambulumbekezdése kifejezetten előírja, hogy a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód biztosítása érdekében, a nemnek mint biztosításmatematikai tényezőnek a használata nem eredményezhet különbségeket az egyének biztosítási díjaiban és juttatásaiban. Az említett irányelv (19) preambulumbekezdése „mentességként [helyesen: eltérésként]" említi a tagállamok azon lehetőségét, hogy az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályát ne alkalmazzák. A 2004/113 irányelv tehát azon az előfeltevésen alapul, hogy az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikkében előírt, a nők és a férfiak közötti egyenlő bánásmódra vonatkozó elv alkalmazása tekintetében a nők, illetve a férfiak helyzete az általuk kötött szerződésekben szereplő biztosítási díjak és juttatások vonatkozásában hasonló. A Bíróság továbbá azt állapította meg, hogy a 2004/113 irányelv 5. cikkének (2) bekezdése, amely az érintett tagállamok számára lehetővé teszi, hogy időbeli korlátok nélkül hatályban tartsák az uniszex biztosítási díjak és juttatások szabályától való eltérést, ellentétes a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmódra irányuló, az említett irányelv által követett cél elérésével, és ellentétes az Európai Unió Alapjogi Chartájának 21. és 23. cikkével. Következésképpen a Bíróság azt állapította meg, hogy e rendelkezést 2012. december 21-i hatállyal érvénytelennek kell tekinteni.

A C-442/10. sz., *Churchill Insurance Company és Evans* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. december 1-jén hozott ítéletet, és amely a gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 72/166 első[48], 84/5

[47] A nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról szóló, 2004. december 13-i 2004/113/EK tanácsi irányelv (HL L 373., 37. o.).

[48] A tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra és a biztosítási kötelezettség ellenőrzésére vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1972. április 24-i 72/166/EGK tanácsi irányelv (HL L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 10. o.).

második[49] és 90/232 harmadik irányelvvel[50] – amelyeket azóta a 2009/103 irányelv[51] kodifikált – volt kapcsolatos, a Bíróságnak előzetes döntéshozatal iránti kérelem nyomán a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás terjedelméről kellett határoznia olyan harmadik fél kárigényének vonatkozásában, aki balesetet szenvedett el.

Ítéletében a Bíróság azt állapította meg, hogy a 90/232 harmadik irányelv 1. cikkének első bekezdésével, valamint a 84/5 második irányelv 2. cikkének (1) bekezdésével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely azzal a joghatással jár, hogy automatikusan kizárja a biztosító kártérítési kötelezettségét egy közúti baleset károsultjaival szemben, amennyiben ezt a balesetet nem a biztosítási szerződés által biztosított vezető okozta, továbbá e károsult, a baleset időpontjában a gépjármű utasa, biztosított volt e gépjármű vezetése tekintetében, és a vezetést e vezetőnek engedte át. A Bíróság továbbá pontosította, hogy ezen értelmezés nem függ attól, hogy a biztosított károsult tudatában volt-e annak a ténynek, hogy az a személy, akinek a gépjármű vezetését átengedte, e tekintetben nem volt biztosított, vagy azt hitte, biztosított volt, illetve felmerült-e benne ez a kérdés, vagy sem. A Bíróság mindazonáltal elismerte, hogy ez nem zárja ki a tagállamok azon lehetőségét, hogy figyelembe vegyék ezt a tényezőt a polgári jogi felelősségre vonatkozó szabályozásukban, mindenesetre azzal a feltétellel, hogy az e területre vonatkozó hatáskörüket az uniós jog és különösen az első irányelv 3. cikkének (1) bekezdése, a második irányelv 2. cikkének (1) bekezdése és a harmadik irányelv 1. cikkének tiszteletben tartásával kell gyakorolniuk, és hogy a szóban forgó nemzeti rendelkezések nem foszthatják meg ezeket hatékony érvényesülésüktől. Ily módon a Bíróság szerint valamely – általános és absztrakt szempontok alapján meghatározott – nemzeti szabályozás kizárólag a károsult károkozásban való közrehatása alapján nem zárhatja ki vagy korlátozhatja aránytalanul a károsult kötelező gépjármű-felelősségbiztosításon alapuló kártérítési jogát. A károsultnak járó kártérítés mértékét csak rendkívüli körülmények esetén, egyedi mérlegelés alapján lehet korlátozni.

Közlekedés

A C-176/09. sz., *Luxemburg kontra Parlament és Tanács* ügyben 2011. május 12-én hozott ítéletében a Bíróság a repülőtéri díjakról szóló, 2009. március 11-i 2009/12 irányelv[52] érvényességéről határozott. E tagállam egyetlen repülőtere, bár nem felel meg az említett irányelv által előírt mennyiségi feltételnek (ötmillió fős éves utasforgalom), és bár a szomszédos tagállamokban található más repülőterekhez közel van, ezen irányelv adminisztratív és pénzügyi kötelezettségei alá tartozik, mivel ezen irányelv szövege szerint úgy kell tekinteni, hogy az e tagállamba való belépés tekintetében privilegizált helyzetben van. A Luxemburgi Nagyhercegség az említett irányelv érvényességével szemben az egyenlő bánásmód elvének megsértésére hivatkozott egyrészt a jelentősebb utasforgalmat bonyolító egyéb regionális repterek miatt, másrészt pedig amiatt, hogy egyetlen repülőterét több mint ötmillió fős éves utasforgalmat bonyolító repülőtérként kezelték.

[49] A tagállamok gépjármű-felelősségbiztosításra vonatkozó jogszabályainak közelítéséről szóló, 1983. december 30-i 84/5/EGK második tanácsi irányelv (HL 1984. L 8., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 3. o.).

[50] A gépjárműhasználattal kapcsolatos polgári jogi felelősség biztosítására vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1990. május 14-i 90/232/EGK harmadik tanácsi irányelv (HL L 129., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 249. o.).

[51] A gépjármű-felelősségbiztosításról és a biztosítási kötelezettség ellenőrzéséről szóló, 2009. szeptember 16-i 2009/103/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 263., 11. o.). Ezen irányelv a tényállás idején még nem lépett hatályba.

[52] A repülőtéri díjakról szóló, 2009. március 11-i 2009/12/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 70., 11. o.).

A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy az uniós jogalkotó különbséget tett a repülőterek két kategóriája között, és hogy abban a tagállamban, ahol egyik repülőtér sem éri el az ötmilliós utasforgalomra vonatkozó küszöböt, a legnagyobb éves utasforgalmat bonyolító repülőteret kell a tagállamba való belépési helynek tekinteni, mivel privilegizált helyzetet élvez. A Bíróság továbbá úgy ítélte meg, hogy az uniós jogalkotó nem követett el jogi hibát, és nem lépte túl a hatáskörét sem, amikor különbséget tett a másodlagos repülőterek és a fő repülőterek között, az éves utasforgalom mennyiségétől függetlenül: a másodlagos repülőterek ugyanis nem tekinthetők az említett irányelv szerinti, a tagállamba való belépési helynek. Végül a Bíróság azt állapította meg, hogy kizárólag az a tény, hogy valamely repülőtér privilegizált helyzetet élvez, elég ugyanezen irányelv alkalmazásának igazolásához. A Bíróság azt is hangsúlyozta, hogy az ezen irányelv által létrehozott rendszerből eredő díjak az abból eredő előnyökhöz képest nem tűnnek aránytalanoknak, és hogy az uniós jogalkotó helyesen vélte úgy, hogy nem szükséges felvenni az említett irányelv hatálya alá az ötmillió fős éves utasforgalmat el nem érő repülőtereket, amennyiben azok nem az elhelyezkedésük szerinti tagállam fő repülőterei.

Verseny

A Bíróságnak mind a Törvényszék ítéletei ellen benyújtott fellebbezések, mind pedig az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek vizsgálata kapcsán alkalma nyílt arra, hogy a versenyjog különböző vetületeit – akár a Szerződés anyagi jogi szabályai, akár az e szabályok alkalmazását biztosító eljárási szabályok, illetve különösen az uniós és a tagállami hatóságok közötti hatáskörmegosztás szintjén – tisztázza.

A Bíróság a C-78/08–C-80/08. sz., *Paint Graphos és társai* egyesített ügyekben, amelyben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletet, több előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéssel szembesült, amelyek azokra az adókedvezményekre vonatkoztak, amelyeket az olasz jog a szövetkezetek számára biztosít. A Bíróságnak az állami támogatásokra vonatkozó rendelkezések[53] alkalmazását kellett megítélnie azon adómentességek kapcsán, amelyekben az olasz szabályozás az említett szövetkezeteket részesíti. A kérdést előterjesztő bíróság ugyanis fontosnak tartotta előzetesen elbírálni azt a kérdést, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdése értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen támogatásnak minősül-e – és adott esetben milyen feltételekkel – az, hogy az érintett szövetkezetek gyakran jelentős összegű adót takarítanak meg. Az ilyen összeegyeztethetetlenség ugyanis az EK 88. cikk (3) bekezdésének közvetlen hatálya miatt azt eredményezné, hogy a tagállami hatóságok – ideértve a bíróságokat is – kötelesek lennének mellőzni az ezen adókedvezményeket szabályozó olasz rendelet alkalmazását.

A Bíróság tehát pontosította, hogy hogyan kell értelmezni azokat a feltételeket, amelyek alapján az EK 87. cikk (1) bekezdése valamely nemzeti intézkedést állami támogatásnak minősít, azaz először is a támogatás állam általi vagy állami forrásból történő finanszírozását, másodszor az ilyen intézkedés szelektivitását, valamint harmadszor annak a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatását és az ezen intézkedésből eredő versenytorzítást. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy az adómentesség állami támogatásnak minősül, és nem lehet bizonyos vállalkozásokat vagy bizonyos áruk termelését előnyben részesítő állami támogatásokat nyújtani. A Bíróság arra is emlékeztetett azonban, hogy az általános adórendszer alkalmazása alóli kivételes intézkedés igazolható, ha az érintett tagállam bizonyítani tudja, hogy ez az intézkedés az adórendszere alapelveinek vagy vezérlő elveinek közvetlen következménye, egyúttal kifejtette, hogy az állami beavatkozások által elérni kívánt cél nem elegendő ahhoz, hogy azok ne minősüljenek állami támogatásnak. Mindenesetre annak érdekében, hogy az olyan adómentességek, mint amelyek

[53] Az EK-Szerződés 87. és 88. cikke (HL 2002. C 325., 67. o.).

az olasz szövetkezeteket is illetik, igazolhatók legyenek az érintett tagállam adórendszerének jellegével vagy felépítésével, azt is biztosítani kell, hogy megfeleljenek az arányosság elvének, és ne haladják meg a szükséges mértéket abban az értelemben, hogy a követett jogszerű célt ne lehessen elérni enyhébb intézkedésekkel. Végül a Bíróság az EK 87. cikk (1) bekezdése rendelkezéseinek megfelelően a tagállamok közötti kereskedelemre gyakorolt hatás és az ezen intézkedésből eredő versenytorzítás kérdését vizsgálta. A Bíróság emlékeztetett arra, hogy ha a tagállam által nyújtott támogatás valamely vállalkozás helyzetét megerősíti a Közösségen belüli kereskedelemben a versenytársaival szemben, a támogatást olyannak kell tekinteni, mint amely befolyásolja ezt a kereskedelmet. E tekintetben a Bíróság megállapította, hogy nem szükséges, hogy a kedvezményezett vállalkozás saját maga részt vegyen a Közösségen belüli kereskedelemben. Ha ugyanis valamely tagállam támogatást nyújt egy vállalkozásnak, a belső termelés szintje emiatt fennmaradhat vagy növekedhet, ami azzal a következménnyel jár, hogy a más tagállamban letelepedett vállalkozásoknak az e tagállam piacára való belépési esélyei csökkennek. Másrészt pedig, ha megerősítenek egy olyan vállalkozást, amely addig nem vett részt a Közösségen belüli kereskedelemben, olyan helyzetbe kerülhet, hogy más tagállam piacára be tud lépni. Ezért ebből a Bíróság arra következtetett, hogy az olasz szövetkezeteknek nyújtott adókedvezmény alkalmas volt arra, hogy befolyásolja a tagállamok közötti kereskedelmet és torzítsa a versenyt, így állami támogatásnak minősül, feltéve azonban, hogy az EK 87. cikk (1) bekezdésének valamennyi alkalmazási feltétele teljesül. A Bíróság hangsúlyozta, hogy a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy a szövetkezetek számára biztosított adókedvezmények szelektív jellegűek-e, valamint hogy esetlegesen igazolhatók-e a vonatkozó nemzeti adórendszer jellegével vagy felépítésével. Ehhez a Bíróság különösen annak megállapítását javasolta az olasz bíróságnak, hogy a szövetkezetek valóban összehasonlítható helyzetben vannak-e a nyereségszerzési céllal működő társasági jogi formában létrejött gazdasági szereplőkkel, és amennyiben igen, úgy az említett szövetkezetek számára biztosított kedvezőbb adójogi bánásmód egyfelől az érintett tagállam adórendszerének alapelveiben rejlik-e, másfelől pedig megfelel-e a koherencia és az arányosság elvének.

A C-106/09. P. és C-107/09. P. sz., *Bizottság és Spanyolország kontra Government of Gibraltar és Egyesült Királyság* egyesített ügyekben 2011. november 15-én hozott ítéletben a Bíróság hatályon kívül helyezte az Elsőfokú Bíróság 2008. december 18-i ítéletét, amelyben utóbbi megsemmisítette a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága által a gibraltári társaságiadó-reform tekintetében megvalósítani tervezett támogatási programról szóló bizottsági határozatot. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy az adóreform-tervezet nem biztosít szelektív előnyt az „offshore" társaságok számára. A Bíróság ugyanis úgy vélte, hogy bár az „általános" adórendszer alkalmazásából eredő eltérő adóteher önmagában még nem elegendő ahhoz, hogy meg lehessen állapítani az adóztatás szelektivitását, fennáll azonban e szelektivitás, ha – mint az adott esetben is – az adórendszerben meghatározott adózási kritériumok alkalmasak arra, hogy a kedvezményezett vállalkozásokat a rájuk jellemző sajátosságok alapján kiváltságos vállalkozási kategóriaként jellemezzék. Így különösen a Bíróság arra emlékeztetett, hogy annak, hogy az adórendszer „szelektívnek" minősüljön, nem feltétele az, hogy az adórendszer úgy kerüljön kialakításra, hogy valamennyi vállalkozást ugyanolyan adóteher sújtson, de közülük egyesekre – számukra szelektív előnyt nyújtva – eltérő szabályok vonatkozzanak. A szelektivitásra vonatkozó kritérium ilyen értelmezése ugyanis azt feltételezné, hogy abban az esetben lehet valamely adórendszert szelektívnek minősíteni, ha meghatározott szabályozási módszer szerint alakították ki. Márpedig az ilyen megközelítés következtében a nemzeti adószabályok eleve mentesülnének az állami támogatásokkal kapcsolatos ellenőrzés alól pusztán amiatt, hogy más szabályozási módszer vonatkozik rájuk, holott ugyanolyan hatásokat váltanak ki.

A C-52/09. sz., *TeliaSonera Sverige* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében a Bíróság a távközlési ágazathoz tartozó, széles sávú hozzáféréshez használt aszimmetrikus digitális előfizetői vonalon (ADSL) nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások piacán gyakorolt versenyellenes magatartást vizsgálta. Az egyik svéd bíróság azokról a kritériumokról kérdezte a Bíróságot, amelyek alapján az árprés formájában jelentkező árképzési gyakorlatot erőfölénnyel való visszaélésnek kell tekinteni. Ez az „árpréshatásnak" nevezett gyakorlat az általában vertikálisan integrált gazdasági szereplő számára azt jelenti, hogy egyszerre állapítja meg a kiskereskedelmi árakat a piacon és a kiskereskedelmi piacra lépéshez szükséges nagykereskedelmi szolgáltatás árát, anélkül hogy e kettő között elegendő teret engedne a kiskereskedelmi szolgáltatásnyújtással kapcsolatban felmerült egyéb költségek megtérülésére. Az ilyen gyakorlat az EUMSZ 102. cikk értelmében a vertikálisan integrált távközlési vállalkozás erőfölénnyel való visszaélésének minősülhet.

A Bíróság arra emlékeztetett, hogy az EUMSZ 102. cikk második bekezdésének a) pontja kifejezetten tiltja, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás közvetlenül vagy közvetetten tisztességtelen árakat kössön ki. Továbbá a Bíróság kimondta, hogy az EUMSZ 102. cikkben meghatározott visszaélésszerű magatartások listája nem kimerítő, ezért az e rendelkezés szerinti visszaélést megvalósító magatartások felsorolása nem meríti ki az erőfölénnyel való visszaélés uniós jog által tiltott módozatait. Az e rendelkezés által tiltott, erőfölényes helyzettel való visszaélés ugyanis olyan objektív fogalom, amely az erőfölényben lévő vállalkozás olyan magatartásaira vonatkozik, amelyek hatására – olyan piacon, ahol éppen a szóban forgó vállalkozás jelenlétének következtében a verseny már meggyengült – a termékeknek és a szolgáltatásoknak a gazdasági szereplők által nyújtott teljesítésen alapuló rendes versenyét jellemző eszközöktől eltérő eszközökkel korlátozzák a piacon még létező versenyszint fenntartását vagy e verseny fejlődését. Így a Bíróság szerint annak meghatározása során, hogy az erőfölényben lévő vállalkozás visszaélt-e e helyzetével, amikor árképzési gyakorlatát alkalmazta, az összes körülményt mérlegelni kell, és vizsgálni kell, hogy ezen árképzési gyakorlat a vásárló beszerzési forrásai vonatkozásában fennálló választási lehetőségének megszüntetésére vagy korlátozására, a versenytársak piacra jutásának megakadályozására, azonos szolgáltatásoknál a kereskedelmi partnerekre egyenlőtlen feltételek alkalmazására, vagy az erőfölény torzított versennyel történő megerősítésére irányul.

A Bíróság tehát úgy határozott, hogy objektív igazolás teljes hiányában az EUMSZ 102. cikk értelmében vett visszaélésnek minősülhet, ha az aszimmetrikus digitális előfizetői vonalon (ADSL) nyújtott nagykereskedelmi szolgáltatások nagykereskedelmi piacán erőfölénnyel rendelkező, vertikálisan integrált vállalkozás olyan árképzési gyakorlatot alkalmaz, amelynek folytán az e piacon alkalmazott árak és a végfelhasználóknak nyújtott, széles sávú hozzáférési szolgáltatások kiskereskedelmi piacán alkalmazott árak közötti különbözet nem elegendő azon különös költségek fedezetére, amelyeket ugyanezen vállalkozásnak kell viselnie az utóbbi piachoz való hozzáférés érdekében.

A Bíróság pontosította az adott ügy azon körülményeit, amelyek az ilyen gyakorlat visszaélésszerű jellegének elbírálása során az erőfölénnyel való visszaélés fennállásának megítélése szempontjából nem bírtak jelentőséggel. A következő körülményekről van szó: az érintett vállalkozásnak nincs jogszabályi kötelezettsége arra, hogy az általa erőfölénnyel uralt nagykereskedelmi piacon aszimmetrikus digitális előfizetői vonalon (ADSL) nagykereskedelmi szolgáltatásokat nyújtson; e vállalkozás milyen fokú piaci erővel rendelkezik e piacon; az, hogy az említett vállalkozásnak egyidejűleg nincs erőfölénye a végfelhasználóknak nyújtott, széles sávú hozzáférési szolgáltatások kiskereskedelmi piacán; azon ügyfelek, akik esetében ezen árképzési gyakorlatot alkalmazza, az érintett vállalkozásnak új vagy már meglévő ügyfelei; az erőfölényben lévő vállalkozás számára nem térülhetnek meg azok az esetleges veszteségek, amelyeket az ilyen árképzési gyakorlat alkalmazása okozhat számára, sem pedig az, hogy az érintett piacok milyen fokú érettséget értek el, és hogy azokon nagy beruházási igényű új technológia van jelen.

A Bíróság úgy ítélte meg, hogy főszabály szerint és elsődlegesen a szolgáltatások kiskereskedelmi piacán az érintett vállalkozás árait és költségeit kell figyelembe venni. Ugyanis csak abban az esetben kell vizsgálni a versenytársak e piacon alkalmazott árait és felmerült költségeit, ha a körülményekre tekintettel nem lehet a vállalkozás áraira és költségeire hivatkozni. A Bíróság azt is kimondta, hogy bizonyítani kell, hogy – figyelemmel különösen a nagykereskedelmi termék elengedhetetlenségére – e gyakorlat, anélkül hogy gazdaságilag indokolt lenne, legalábbis potenciális versenykorlátozó hatást kelt a kiskereskedelmi piacon.

A C-90/09. P. sz., *General Química és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. január 20-án hozott ítéletben a Bíróság a gumiipari vegyi anyagok ágazatát érintő kartellre vonatkozó azon vélelemről foglalt állást, amely szerint az anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására. Ez az ügy egy holdingtársaságot érintett, amely 100%-os tőkerészesedéssel rendelkezett egy olyan közbenső társaságban, amelynek szintén kizárólagos tulajdonában volt egy leányvállalat. A Bíróság szerint nem zárható ki, hogy meg lehessen állapítani a holdingtársaság egyetemleges felelősségét az uniós versenyjog olyan megsértéseiért, amelyeket a cégcsoportjának olyan leányvállalata követett el, amelynek a törzstőkéjével nem rendelkezik közvetlenül, amennyiben e holdingtársaság az említett leányvállalatra – akár közbenső társaság révén közvetetten – meghatározó befolyást gyakorol. Erről van szó különösen akkor, amikor a leányvállalat nem önállóan, e közbenső társaságtól függetlenül határozza meg piaci magatartását, és ez utóbbi társaság sem tevékenykedik önállóan a piacon, hanem lényegében a holdingtársaság által számára adott utasításokat követi. Ilyen helyzetben ugyanis a holdingtársaság, a közbenső társaság és a cégcsoport utolsó leányvállalata ugyanazon gazdasági egység részét képezi, tehát az uniós versenyjog értelmében egyetlen vállalkozást alkot. A Bíróság tehát megerősítette, hogy a Bizottság egyetemlegesen kötelezheti a holdingtársaságot a cégcsoport utolsó leányvállalatára kiszabott bírság megfizetésére, anélkül hogy bizonyítani kellene az e jogsértésben való közvetlen részvételét, kivéve, ha e holdingtársaság megdönti az említett vélelmet annak bizonyításával, hogy vagy a közbenső társaság, vagy pedig az említett leányvállalat önálló piaci magatartást tanúsít. A Bíróság mégis azzal az indokolással helyezte hatályon kívül az Elsőfokú Bíróság bizottsági határozatot jóváhagyó ítéletét, hogy az Elsőfokú Bíróságnak – annak eldöntésekor, hogy a Bizottság mérlegelési hibát követett-e el, amikor úgy vélte, hogy e bizonyítékok a jelen ügyben nem alkalmasak annak bizonyítására, hogy ez a leányvállalat az anyavállalattal nem alkotott egyetlen gazdasági egységet – figyelembe kellett volna vennie, és konkrétan meg kellett volna vizsgálnia az anyavállalat által annak igazolására felhozott bizonyítékokat, hogy a leányvállalat az üzletpolitikáját önállóan hajtotta végre. Az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor úgy foglalt állást, hogy az ilyen önállóság fennállásának bizonyítása érdekében előadott érvek nem fogadhatók el, anélkül hogy az anyavállalat által hivatkozott bizonyítékokat konkrétan megvizsgálta volna, és csak az ítélkezési gyakorlatra hivatkozott.

A vegyi anyagok ágazatát érintő kartellel kapcsolatos, C-521/09. P. sz., *Elf Aquitaine kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítéletben a Bíróság ismét arról a vélelemről foglalt állást, amely szerint az anyavállalat ténylegesen meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata magatartására.

A Bizottság 2005. évi határozatában bírságot szabott ki több társasággal, köztük az Elf Aquitaine S.A.-val és leányvállalatával, az Arkema S.A.-val szemben, amelyekkel kapcsolatban megállapította, hogy kartellt hoztak létre egy vegyipari köztestermékként használt anyag piacán.

E két társaság az Elsőfokú Bíróság előtt két önálló keresetet indított a bizottsági határozat megsemmisítése, illetve a velük szemben kiszabott bírság csökkentése iránt.

Az Elsőfokú Bíróság minden érvet elutasított, amelyet e két társaság felhozott. A megszokott módon úgy határozott, hogy ha az anyavállalat a leányvállalatának kizárólagos vagy majdnem kizárólagos tulajdonosa, a Bizottság vélelmezheti, hogy az anyavállalat meghatározó befolyást gyakorol leányvállalata üzletpolitikájára.

A Bíróság először arra emlékeztetett, hogy amennyiben az uniós versenyjog tárgyában hozott határozat több címzetthez szól, és a jogsértés betudhatóságának kérdését veti fel, e határozatnak megfelelő indokolást kell tartalmaznia a címzettek mindegyikére nézve. Így főszabály szerint olyan anyavállalat esetében, amelyet leányvállalata magatartásáért vontak felelősségre, az ilyen határozatnak részletesen ki kell fejtenie azokat az indokokat, amelyek igazolhatják az e társasággal szemben megállapított jogsértés betudhatóságát.

A Bíróság azonban hangsúlyozta: mivel a bizottsági határozat kizárólag azon a vélelmen alapult, hogy az Elf Aquitaine S.A. társaság a leányvállalata magatartására ténylegesen meghatározó befolyásra gyakorolt, a Bizottság – hacsak nem akarta e vélelmet gyakorlatilag megdönthetetlenné tenni – köteles lett volna kifejteni azokat az okokat, amelyek miatt az Elf Aquitaine S.A. által hivatkozott ténybeli és jogi elemek nem voltak elegendők e vélelem megdöntéséhez. Ugyanis a vélelem megdönthető jellege azt követeli, hogy az érdekelt személyek a vélelem megdöntéséhez az érintett társaságokat összekötő szervezeti, gazdasági és jogi kapcsolatokra vonatkozó bizonyítékot szolgáltassanak.

A Bíróság szerint tehát az Elsőfokú Bíróságnak különös figyelmet kellett volna szentelnie annak a kérdésnek, hogy a Bizottság határozata részletesen kifejtette-e azokat az indokokat, amelyek miatt az Elf Aquitaine S.A. társaság által hivatkozott bizonyítékok nem voltak elegendők az e határozatban alkalmazott felelősségi vélelem megdöntéséhez.

A Bíróság ezt követően megállapította, hogy a bizottsági határozat indokolása az Elf Aquitaine S.A. társaság által felhozott érvekkel kapcsolatban csupán számos többször megismételt, ám részletesen ki nem fejtett kijelentést és tagadást tartalmazott, további magyarázatok hiányában pedig e kijelentések és tagadások nem voltak alkalmasak arra, hogy az Elf Aquitaine S.A. társaság megismerhesse a meghozott intézkedés indokait, a hatáskörrel rendelkező bíróság pedig gyakorolhassa felülvizsgálati jogkörét.

Következésképpen a Bíróság hatályon kívül helyezte az Elsőfokú Bíróság ítéletét, valamint megsemmisítette a Bizottság határozatát abban a részében, amelyben az Elf Aquitaine S.A. társaságnak tudta be a jogsértést és vele szemben bírságot szabott ki.

Az EK 81. cikk és az EGT-Megállapodás[54] 53. cikke alkalmazására vonatkozó eljárásban az ipari rézcsövek ágazatát érintő kartellel kapcsolatos ügyben három, ugyanazon cégcsoporthoz tartozó társasággal szemben hozott határozatot a Bizottság. A három társaság egy keresetet indított az Elsőfokú Bíróság előtt és a Bizottság által kiszabott bírság összegére vonatkozó jogalapokra hivatkoztak. Az Elsőfokú Bíróság mindegyik jogalapot elutasította, így a társaságok fellebbezést nyújtottak be a Bírósághoz, amely a C-272/09. P. sz., *KME Germany és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletet.

Az európai bíróságok állandó és következetes ítélkezési gyakorlatának tárgyát képező és a versenyellenes magatartások esetén kiszabott bírságok összegének meghatározásában

[54] Az Európai Gazdasági Térségről (EGT) szóló megállapodás (HL 1994. L 181., 185. o.; magyar nyelvű különkiadás 11. fejezet, 52. kötet, 3. o.).

szerepet játszó kritériumok, azaz a jogsértés időtartama és súlya, valamint az érintett társaságok közötti esetleges együttműködés alkalmazásának felülvizsgálata mellett a Bíróság állást foglalt a hatékony bírósági jogorvoslathoz való jogra alapított jogalapról is. A társaságok azt állították, hogy az Elsőfokú Bíróság megsértette az uniós jogot, valamint a teljes körű és hatékony bírósági jogorvoslathoz való alapvető jogukat, mivel nem vizsgálta meg figyelmesen és alaposan az érveiket, továbbá túlzottan és ésszerűtlenül a Bizottság mérlegelési jogkörére támaszkodott. E tekintetben az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkére, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartájára[55] hivatkoztak.

A Bíróság emlékeztetett arra, hogy a hatékony bírói jogvédelem elve az uniós jog egyik alapelve, amely jelenleg a Charta 47. cikkében jut kifejeződésre, és az intézmények határozatainak bírósági felülvizsgálatára vonatkozó szabályokat az alapító szerződések fektették le, egyúttal kimondta, hogy az EUMSZ 263. cikkben foglalt jogszerűségi vizsgálaton kívül előirányozták az előírt szankciókra vonatkozó korlátlan felülvizsgálatot is.

A jogszerűség vizsgálatát illetően a Bíróság a korábbi ítélkezési gyakorlata nyomán úgy vélte, hogy noha összetett gazdasági értékeléseket igénylő területeken a Bizottság mérlegelési mozgástérrel rendelkezik, ez mégsem jelenti azt, hogy az uniós bíróság ne vizsgálhatná felül a gazdasági jellegű adatok bizottsági értelmezését. E bíróság feladata, hogy a felperes által szolgáltatott bizonyítékok alapján elvégezze ezt a felülvizsgálatot.

A Bíróság tehát úgy vélte, hogy az uniós bíróság sem a bírságösszeg meghatározásában szerepet játszó kritériumok általa elvégzett mérlegelésekor figyelembe vett tényezők megválasztását, sem pedig e tényezők értékelését illetően nem hivatkozhat a Bizottság rendelkezésére álló mérlegelési mozgástérre annak érdekében, hogy lemondjon a mind jogi, mind ténybeli szempontból alapos felülvizsgálat elvégzéséről.

A bírságok összegére vonatkozó korlátlan felülvizsgálati jogkörrel kapcsolatban a Bíróság kimondta, hogy e jogkör a bíróságot arra jogosítja, hogy a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl a Bizottság értékelését a sajátjával helyettesítse, következésképpen a kiszabott pénzbírságot törölje, csökkentse vagy növelje. Hangsúlyozta azonban, hogy a korlátlan felülvizsgálati jogkör gyakorlása nem jelenti azt, hogy a bíróságnak hivatalból kellene felülvizsgálnia a megtámadott határozat egészét; ez ugyanis az ügy iratainak újbóli, teljes körű vizsgálatát feltételezné.

Így a Bíróság először arra a következtetésre jutott, hogy az uniós bíróságnak mind jogi, mind pedig ténybeli szempontból felülvizsgálatot kell gyakorolnia, és jogosult arra, hogy a bizonyítékokat értékelje, a Bizottság határozatát megsemmisítse és a bírságok összegét módosítsa. Így a Bíróság hangsúlyozta, hogy nem tűnik úgy, hogy az uniós jogban szabályozott bírósági felülvizsgálat sértené az alapjogi chartában megfogalmazott hatékony bírói jogvédelem elvére vonatkozó követelményeket. Majd a Bíróság úgy határozott, hogy az Elsőfokú Bíróság jogi és ténybeli szempontból elvégezte a korlátlan és teljes felülvizsgálatot, amelyre köteles.

A C-109/10. P. és a C-110/10. P. sz., *Solvay kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. október 25-én hozott ítéletek lehetővé tették a Bíróság számára, hogy pontosítsa a védelemhez való jog tiszteletben tartására vonatkozó kötelezettség körvonalait. A Bizottság első ízben 1990-ben szabott ki bírságot a Solvay társasággal szemben a nyersszóda piacán fennálló erőfölénnyel való visszaélés és az egyik versenytársával kötött ármegállapodás miatt. A belga társaságot elmarasztaló bizottsági határozatokat megsemmisítették. Így a Bizottság új határozatokat

[55] Az Európai Unió Alapjogi Chartája (HL 2010. C 83., 401. o.).

hozott 2000-ben, amelyekben ugyanazon tényállás alapján új bírságot szabott ki a Solvay társasággal szemben. E társaság az Elsőfokú Bírósághoz fordult, és azt rótta fel a Bizottságnak, hogy megsértette a birtokában lévő dokumentumokhoz való hozzáférés jogát, különösen abból fakadóan, hogy e dokumentumok közül egyesek eltűntek. A Solvay társaság azt is előadta, hogy az új határozatok meghozatala előtt a Bizottság köteles lett volna meghallgatni őt. Miután az Elsőfokú Bíróság elutasította a Solvay társaság kereseteit, utóbbi fellebbezéseket nyújtott be a Bírósághoz, amelynek ugyanazon kifogásokat kellett megvizsgálnia.

A Bíróság mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy az iratbetekintési jog magában foglalja, hogy a Bizottság lehetőséget biztosít az érintett vállalkozás számára a vizsgálati iratai között található valamennyi olyan dokumentum vizsgálatára, amely hasznos lehet a védelme szempontjából. Az iratbetekintési jog megsértése a határozat meghozatalát megelőző eljárásban főszabály szerint akkor vezethet a határozat megsemmisítéséhez, ha sérült a védelemhez való jog.

A Bíróság kimondta, hogy ebben az ügyben nem olyan dokumentumok tűntek el, amelyek tartalma más forrásból megismerhető, hanem teljes részakták, amelyek a Bizottság előtt folyó eljárás lényeges iratait tartalmazhatták és a Solvay védelme szempontjából is hasznosak lehettek.

Következésképpen a Bíróság úgy foglalt állást, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy nem minősül a védelemhez való jog megsértésének az, hogy a Solvay nem fért hozzá az ügy valamennyi iratához.

A vállalkozásnak a bizottsági határozat meghozatala előtti meghallgatásával kapcsolatban a Bíróság arra emlékeztetett, hogy az a védelemhez való jog részét képezi, így az adott ügy sajátos körülményeire tekintettel vizsgálandó. Amikor a Bizottság a határozatának megsemmisítését követően – amire kizárólag a biztosok testülete általi végleges határozathozatal alakiságát érintő eljárásjogi hiba miatt kerül sor – olyan új határozatot fogad el, amelynek tartalma lényegében megegyezik a korábbi határozatéval, és ugyanazokon a kifogásokon alapul, nem köteles az érintett vállalkozást újból meghallgatni. Azonban a Bíróság úgy vélte, hogy a Solvay meghallgatásának a kérdését nem lehet elválasztani az iratbetekintéstől, mivel az 1990. évi első határozatokat megelőző közigazgatási eljárásban a Bizottság nem adta át a Solvay-nak az ügyiratban szereplő valamennyi dokumentumot. Márpedig e körülmény ellenére, és jóllehet a Bíróság és az Elsőfokú Bíróság ítélkezési gyakorlata nagy jelentőséget tulajdonít az iratbetekintésnek, a Bizottság ugyanolyan határozatokat fogadott el, mint amelyeket a szabályszerű hitelesítések hiánya miatt megsemmisítettek, anélkül hogy új közigazgatási eljárást indított volna, amelynek keretében a Solvay társaságot meg kellett volna hallgatnia, ezt megelőzően pedig meg kellett volna engednie, hogy betekintsen az iratokba.

A Bíróság tehát arra a következtetésre jutott, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot, amikor azt állapította meg, hogy az új határozatok meghozatalához nem volt szükség a Solvay meghallgatására, ezért hatályon kívül helyezte az Elsőfokú Bíróság ítéleteit, és az ügy érdemét érintően megsemmisítette a Bizottság határozatait.

Az európai acélgerenda-gyártók megállapodásaival és összehangolt magatartásával kapcsolatos ügyekben az Európai Bizottság 1994-ben határozatot hozott az ARBED (jelenleg Arcelor Mittal) társasággal, 1998-ban pedig a Thyssen Stahl (jelenleg ThyssenKrupp) társasággal szemben, és mindkettőt bírsággal sújtotta. E két határozatot a védelemhez való jog megsértése miatt megsemmisítette a Bíróság. A Bizottság azonban 2006-ban két új határozatot hozott ugyanazon tényállások alapján, amelyek az 1988 és 1991 közötti időszakra nyúltak vissza, és különösen a 2002. július 23-án lejáró ESZAK-Szerződés rendelkezéseire támaszkodott. E két utóbbi határozat először az (azokat helyben hagyó) Elsőfokú Bíróság, majd a Bíróság elé került. A Bíróság a C-201/09. P. sz.,

ArcelorMittal Luxembourg kontra Bizottság és Bizottság kontra ArcelorMittal Luxembourg és társai egyesített ügyekben 2011. március 29-én hozott ítéletében, valamint a C-352/09. P. sz., *ThyssenKrupp Nirosta kontra Bizottság* ügyben 2011. március 29-én hozott ítéletében helyben hagyta a Törvényszék ítéletét, és különösen arról a kérdésről foglalt állást, hogy alkalmazhatók-e az EK-Szerződés alapján elfogadott eljárási szabályok az ESZAK-Szerződés megsértésére azt követően, hogy az lejárt. A Bíróság ugyanis úgy vélte, hogy jogszabályváltozás esetén – kivéve, ha a jogalkotó ezzel ellentétes akaratát kinyilvánította – biztosítani kell a jogi struktúrák folytonosságát. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben semmi nem utal arra, hogy az uniós jogalkotó azt kívánta, hogy az ESZAK-Szerződésben tiltott összejátszó magatartások e szerződés lejártát követően büntetlenek maradjanak, ellentétes lenne a Szerződések céljával és koherenciájával, valamint összeegyeztethetetlen az uniós jogrend folytonosságával, ha a Bizottságnak nem lenne joga az olyan, ESZAK-Szerződéshez kapcsolódó jogszabályok egységes alkalmazását biztosítani, amelyek az utóbbi lejártát követően is joghatást fejtenek ki. Ezt követően a Bíróság kimondta, hogy a jogbiztonság és a bizalomvédelem elve megköveteli, hogy az adott ügyben az ESZAK-Szerződés anyagi jogi szabályait alkalmazzák, egyben hangsúlyozta, hogy a gondosan eljáró vállalkozásnak mindig tudatában kellett lennie magatartása következményeinek, és nem számíthatott arra, hogy az ESZAK-Szerződés jogi keretének az EK-Szerződés jogi keretével való felváltása következtében elkerülheti a szankciót. Így a Bíróság egyrészt arra a következtetésre jutott, hogy az érintett társaságokkal szembeni bírság kiszabására vonatkozó bizottsági hatáskör az EK-Szerződés alapján elfogadott szabályokból ered, és az eljárást e szabályoknak megfelelően kell lefolytatni, másrészt pedig kimondta, hogy szankciót előíró anyagi jogi szabályként az ESZAK-Szerződés ilyen szabályait kell alkalmazni.

Az egyik nemzeti versenyhatóság által hozott határozatra vonatkozó ügyben, amely határozatban e hatóság megállapította, hogy a nemzeti jog értelmében a vállalkozás nem élt vissza erőfölényével, az EK-Szerződés megsértése tekintetében pedig megszüntette az eljárást, előzetes döntéshozatal céljából a nemzeti versenyhatóságok jogkörének terjedelmére vonatkozó kérdéseket terjesztettek a Bíróság elé a C-375/09. sz., *Tele2 Polska* ügyben, amelyben ez utóbbi igazságszolgáltatási fórum 2011. május 3-án hozott ítéletet.

A Bíróság mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy a versenyszabályok tagállamokban történő alkalmazásának egységessége érdekében az 1/2003/EK[56] rendelet – a lojális együttműködés kötelezettségére vonatkozó általános elv részeként – létrehozta a Bizottság és a nemzeti versenyhatóságok közötti együttműködési rendszert.

Majd a Bíróság megjegyezte, hogy amennyiben a nemzeti versenyhatóság a birtokában lévő információk alapján úgy ítéli meg, hogy a tilalom feltételei nem teljesülnek, a rendelet egyértelműen arra utal, hogy a nemzeti versenyhatóság jogköre azon határozat elfogadására korlátozódik, miszerint részéről semmilyen intézkedés nem indokolt.

A Bíróság szerint ugyanis az, ha megengednék a nemzeti versenyhatóságoknak, hogy olyan határozatokat hozzanak, amelyben megállapítják, hogy nem került sor a Szerződés erőfölénnyel való visszaélésre vonatkozó rendelkezéseinek a megsértésére, megingatná az 1/2003 rendelet által bevezetett együttműködési rendszert és sértené a Bizottság jogkörét. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ilyen nemleges érdemi határozat veszélybe sodorná a Szerződésben lefektetett versenyszabályok[57] egységes alkalmazását, amely az említett rendelet egyik célkitűzése, lévén,

[56] A Szerződés 81. és 82. cikkében meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003., L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

[57] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (HL 2010. C 83., 47. o.) 101. és 102. cikke.

hogy akadályozná a Bizottságot abban, hogy később megállapíthassa, hogy a szóban forgó magatartás e szabályok megsértését képezi.

A Bíróság tehát úgy vélte, hogy egyedül a Bizottság állapíthatja meg, hogy nem szegték meg az erőfölénnyel való visszaélés EUMSZ 102. cikkben foglalt tilalmát, még akkor is, ha e cikket valamely nemzeti versenyhatóság által folytatott eljárásban alkalmazzák. A Bíróság arra következtetett, hogy a nemzeti versenyhatóság, amikor azt vizsgálja, hogy teljesülnek-e az EUMSZ 102. cikk alkalmazási feltételei, és úgy véli, hogy nem történt visszaélés, határozatában nem állapíthatja meg, hogy az erőfölénnyel való visszaélés tilalmát nem szegték meg.

A Bíróság azt is kimondta, hogy az uniós joggal ellentétes az olyan nemzeti jogszabály, amely azt írja elő, hogy az EUMSZ 102. cikk alkalmazásával kapcsolatos eljárást olyan határozattal kell befejezni, amely megállapítja, hogy e cikket nem sértették meg. Ugyanis, amint a Bíróság kifejtette, a nemzeti versenyhatóság csak akkor alkalmazhatja a saját nemzeti szabályait, ha az uniós jog nem tartalmaz különös szabályt.

A Bíróságnak a C-360/09. sz. *Pfleiderer*-ügyben 2011. június 14-én hozott ítéletben az egyik német bíróság előzetes döntéshozatal iránti kérelme alapján arról kellett állást foglalnia, hogy a kartelljogi bírság kiszabására irányuló eljárásokban harmadik személyek, a kartell károsultjait is beleértve, hozzáférhetnek-e azokhoz az engedékenységi kérelmekhez, információkhoz és dokumentumokhoz, amelyeket az ilyen kérelmet benyújtók önként adnak át a nemzeti versenyhatóságnak.

A Bíróság először arra emlékeztetett, hogy sem az EK-Szerződés versenyjogra vonatkozó rendelkezései, sem az 1/2003 rendelet[58] nem tartalmaznak közös szabályokat az engedékenységi eljárások és az olyan dokumentumokhoz való hozzáférés vonatkozásában, amelyeket ilyen eljárásokban, valamely nemzeti engedékenységi program keretében a nemzeti versenyhatóságnak önként adnak át. Majd a Bíróság megjegyezte, hogy a Bizottságnak a versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló közleménye[59] és a kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló közleménye[60], illetve az európai versenyjog területén kialakított mintaprogram sem kötelező erejű a tagállamokra nézve.

A Bíróság ezt követően úgy ítélte meg, hogy a kartellekre vonatkozó uniós jogi rendelkezésekkel és különösen az 1/2003 rendelettel nem ellentétes, ha valamely uniós versenyjogi jogsértés károsultja, aki kártérítési igényt szándékozik érvényesíteni, hozzáférhet az ilyen jogsértés elkövetőjét érintő engedékenységi eljárásra vonatkozó dokumentumokhoz. A Bíróság ugyanakkor kifejtette, hogy a tagállamok nemzeti bíróságainak feladata, hogy a nemzeti joguk alapján meghatározzák azokat a feltételeket, amelyek mellett – az uniós jog által védett érdekeket mérlegelve – ezt a hozzáférést engedélyezni kell vagy el kell utasítani.

Adórendelkezések

A hozzáadottérték-adó területén a C-539/09. sz., *Bizottság kontra Németország* ügyben 2011. november 15-én hozott ítélet érdemel különös figyelmet. Ebben az ügyben a Bizottság azt

[58] Lásd az 56. lábjegyzetet.

[59] A versenyhatóságok hálózatán belüli együttműködésről szóló 2004/C 101/04 bizottsági közlemény (HL 2004. C 101., 43. o.).

[60] Kartellügyek esetében a bírságok alóli mentességről és a bírságok csökkentéséről szóló 2006/C 298/11 bizottsági közlemény (HL C 298., 17. o.).

kifogásolta a Németországi Szövetségi Köztársasággal szemben, hogy utóbbi nem engedte, hogy az Európai Unió Számvevőszéke az 1798/2003 rendelet[61] alapján közigazgatási együttműködésre vonatkozó vizsgálatot folytasson a területén. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy a Németországi Szövetségi Köztársaság, mivel így járt el, nem teljesítette az EK 248. cikk (1)–(3) bekezdéséből eredő kötelezettségeit, amely azt írja elő, hogy a Számvevőszék megvizsgálja a Közösség összes bevételre és kiadásra vonatkozó elszámolását, a bevételek és kiadások jogszerűségét és szabályszerűségét, valamint a pénzgazdálkodás hatékonyságát és eredményességét, és amely felhatalmazza a Számvevőszéket, hogy a nyilvántartások alapján és szükség esetén a helyszínen, különösen a tagállamokban ellenőrzést végezzen.

A Bíróság szerint ugyanis a saját forrásoknak a Szerződés végrehajtása érdekében bevezetett rendszere a héa-sajátforrásokat illetően a tagállamok terhére arra irányuló kötelezettség létrehozását célozza, hogy saját forrásokként bocsássák a Közösség rendelkezésére az említett adó címén beszedett összegek egy részét. Az említett 1798/2003 rendelet szerint a tagállamok számára előírt együttműködési mechanizmusok – mivel a héa-kijátszás és -kikerülés elleni küzdelemre irányulnak – maguk is olyan jellegűek, hogy közvetlen és lényeges befolyással bírnak az említett adóbevételek tényleges beszedésére, és így a héa-sajátforrásnak a közösségi költségvetés rendelkezésére bocsátására. Az 1798/2003 rendeletben bevezetett együttműködési szabályok valamely tagállam általi hatékony alkalmazása nemcsak az említett tagállam azon képességét befolyásolja, hogy saját területén hatékonyan felléphessen az adókijátszás és -kikerülés ellen, hanem azt is, hogy más tagállamok a saját területükön folytathassák e küzdelmet, különösen ha ez utóbbi tagállamokban a héa megfelelő alkalmazása az előbbi tagállam rendelkezésére álló információktól függ. Az 1798/2003 rendeleten alapuló, közigazgatási együttműködésre vonatkozó számvevőszéki vizsgálat tehát valóban a tervezett közösségi bevételek jogszerűségére és az azokra vonatkozó hatékony és eredményes pénzgazdálkodásra terjedt ki, ezáltal közvetlenül kapcsolódik az EK 248. cikkben az említett intézményre ruházott hatáskörökhöz.

Védjegyek

A védjegyjog kérdései, akár a közösségi védjegyeket[62] illetően, akár a tagállamok e jogterületre vonatkozó jogszabályainak közelítését[63] illetően, több alkalommal is a Bíróság figyelmét igényelték.

A Bíróság az Elio Fiorucci olasz divattervező családnevéből álló védjegy érvényességével kapcsolatos C-263/09. P. sz., *Edwin kontra OHIM* ügyben, amelyben 2011. július 5-én hozott ítéletet, a közösségi védjegy érvénytelenségének eseteiről döntött, az Elsőfokú Bíróság T-165/06. sz. ügyben 2009. május 14-én hozott ítéletével szemben benyújtott fellebbezés alapján. A Bíróság kimondta, hogy a 40/94 rendelet[64] 52. cikke (2) bekezdésének rendelkezései szerint a közösségi védjegy törlését egy másik, korábbi jogra hivatkozó érdekelt kérelmére lehet megállapítani. Az e cikkben foglalt – például a névhez és a képmáshoz fűződő joghoz, a szerzői és az iparjogvédelmi joghoz hasonló, különböző jellegű érdekeket védő – jogok felsorolása nem kimerítő jellegű. Így a Bíróság úgy ítélte meg, hogy az értelmezésre eléje terjesztett cikk szövege és felépítése nem teszi lehetővé a névhez fűződő jogra való hivatkozás esetében e rendelkezés alkalmazásának kizárólag

[61] A Tanács 2003. október 7-i 1798/2003/EK rendelete a hozzáadottérték-adó területén történő közigazgatási együttműködésről, valamint a 218/92/EGK rendelet hatályon kívül helyezéséről (HL L 264., 2003.10.15., 1. o.).

[62] A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994., L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.).

[63] A szellemi tulajdonjogok érvényesítéséről szóló, 2004. április 29-i 2004/48/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 1994., L 157., 45. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 2. kötet, 32. o.)

[64] Lásd a 62. lábjegyzetet.

azokra az esetekre való korlátozását, amikor valamely közösségi védjegy lajstromozása valamely, a nevet mint kizárólag az érdekelt személy attribútumát védő jogba ütközik: a névhez fűződő jog tehát, akárcsak az egyéb jogok, gazdasági aspektusait illetően is védelmet élvez. A Bíróság ezenfelül megállapította, hogy az Elsőfokú Bíróság hatáskörrel rendelkezik a hivatkozott nemzeti jogszabályok Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) által végzett vizsgálata jogszerűségének ellenőrzésére. Ezt követően a Bíróság helyben hagyta az Elsőfokú Bíróság ítéletét abban a részében, amelyben az az érintett nemzeti jogszabályok tartalmára vonatkozó megállapításokból azt a következtetést vonta le, hogy a közismert személynév jogosultja tiltakozhat nevének védjegyként történő használatával szemben, amennyiben nem adta hozzájárulását az említett védjegy lajstromozásához.

A Bíróság a C-235/09. sz., *DHL Express France* ügyben 2011. április 12-én hozott ítéletével az előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésre adott válaszában kimondta, hogy a valamely közösségi védjegybíróság által elrendelt, bitorlással vagy annak kísérletével összefüggő cselekmények folytatásától való eltiltás hatálya főszabály szerint az Európai Unió egész területére kiterjed. Ugyanis mind a közösségi védjegy egységes oltalmának a 40/94 rendelet[65] által megvalósítani kívánt célja, mind a közösségi védjegy egységes jellege ezt a hatályt igazolja. A Bíróság ugyanakkor pontosította, hogy az eltiltás területi hatálya korlátozott lehet, többek között olyankor, amikor az Unió területének bizonyos részén nem áll fenn a védjegy funkcióját veszélyeztető bitorlás vagy annak kísérlete. A közösségi védjegyjogosult kizárólagos jogának területi terjedelme ugyanis nem lépheti túl azt a mértéket, amely a védjegyjogosult számára lehetővé teszi a védjegyének oltalmát. A Bíróság hozzáfűzte, hogy főszabály szerint a többi tagállam köteles elismerni és végrehajtani a bírósági határozatot, ezáltal határokon átnyúló hatályt biztosítva annak. Az Európai Unióról szóló Szerződés 4. cikke (3) bekezdése második albekezdésében előírt lojális együttműködés elvére hivatkozva a Bíróság ezt követően megállapította, hogy a tagállamok kötelesek a 2004/48 irányelvben[66] meghatározott szellemi tulajdonjogok érvényesítésének biztosításához szükséges intézkedésekről, eljárásokról és jogorvoslatokról rendelkezni. Következésképpen a Bíróság azt állapította meg, hogy a valamely közösségi védjegybíróság által elrendelt olyan kényszerítő intézkedés, mint például egy bírság, hatályos lehet a közösségi védjegybíróság tagállamától eltérő azon tagállamokban is, amelyekre az eltiltás területi hatálya kiterjed. Az ilyen intézkedések csak akkor lehetnek hatékonyak, ha ugyanarra a területre terjed ki a hatályuk, mint amelyre magának a bírósági határozatnak a hatálya. Ugyanakkor, ha nem léteznek a közösségi védjegybíróság által elrendeltekhez hasonló kényszerítő intézkedések annak a tagállamnak a jogrendszerében, ahol a végrehajtást kérik, a megkeresett bíróságnak a megtorló célt a saját nemzeti joga azon irányadó rendelkezései alapján kell megvalósítania, amelyek az eredetileg elrendelt eltiltás végrehajtását azonos módon biztosíthatják.

A Bíróság a L'Oréal és egyes leányvállalatai, valamint az eBay és egyes leányvállalatai, továbbá annak egyes viszonteladói közötti, C-324/09. sz., *L'Oréal és társai* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletében az egyes lajstromozott védjegyeknek megfelelő kulcsszavakra hivatkozással működő fizetős szolgáltatások kapcsán a brit bíróságtól érkezett előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdésekre válaszolva a közösségi védjegyjog területére tartozó több kérdésben hozott döntést. Így például megállapította, hogy amikor az olyan közösségi védjegyekkel jelölt áruk eladásra való felkínálása vagy reklámja, amely védjegyeknek a használatát a jogosult nem engedélyezte, az Európai Unió területén lévő fogyasztók felé irányul, akkor az uniós jog szabályait kell alkalmazni. Annak vizsgálatánál, hogy ez az ajánlat vagy reklám valóban az Unió fogyasztóit célozza-e, a Bíróság azt javasolta a nemzeti bíróságoknak, hogy győződjenek meg arról, hogy vannak-e erre utaló releváns

[65] Lásd az előző lábjegyzetet.

[66] Lásd a 63. lábjegyzetet.

gyanújelek, mint például az, hogy mely földrajzi területekre hajlandó az eladó a szóban forgó terméket elküldeni. A Bíróság azt is pontosította, hogy a védjeggyel jelölt, ingyenes mintaként való kínálásra szánt termékek, amelyeket a jogosult a kizárólagos forgalmazóinak szállít, nem képezik tárgyát a 89/104 irányelv[67], illetve a 40/94 rendelet[68] értelmében vett forgalombahozatalnak. A Bíróság pontosította az online piac üzemeltetőjének felelősségét is, aki – még akkor is, ha nem ő az, aki a védjegyeket használja, csupán lehetővé teszi ügyfelei számára, hogy azok védjegyekkel azonos megjelöléseket jelenítsenek meg – ugyanolyan mértékben felelős, hiszen olyan aktív szerepet játszik, amelynek alapján tudomása lehet az ezen ajánlatokkal kapcsolatos adatokról, és azokat kezelheti. Az üzemeltető így nem mentesülhet minden felelősség alól, ha segíti ügyfeleit ajánlataik és azok promóciói megjelenítésének optimalizálásában. Különösen nem mentesülhet akkor, ha tudomása volt olyan tényekről vagy körülményekről, amelyek alátámasztják a körültekintő piaci szereplő azon állítását, hogy az online ajánlatok törvénybe ütközőek, és ő nem járt el azonnal a szóban forgó adatok eltávolítása vagy azok hozzáférhetetlenné tétele érdekében. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy ez utóbbi esetben bírósági eltiltó határozatok hozhatók az érintett üzemeltetővel szemben, és ezek között például elrendelhető az eladó ügyfelek azonosítását lehetővé tevő adatok továbbítása is, a személyes adatok védelmét biztosító szabályok betartása mellett. Így a Bíróság szerint az uniós jog megköveteli a tagállamoktól annak biztosítását, hogy a szellemi tulajdonjogok védelme tárgyában illetékes nemzeti bíróságok az online piac üzemeltetőjét kötelezhessék olyan intézkedések meghozatalára, amelyek nem csupán e jogok megsértésének megszüntetéséhez járulnak hozzá, hanem az újabb ilyen jellegű jogsértések megelőzéséhez is. Az így megengedett eltiltó határozatoknak hatékonyaknak, arányosaknak és visszatartó erejűeknek kell lenniük, továbbá nem képezhetik akadályát a jogszerű kereskedelemnek.

Az Elsőfokú Bíróság egyik ítélete (a T-225/06., T-255/06., T-257/06. és T-309/06. sz. egyesített ügyekben 2008. december 16-án hozott ítélet) ellen benyújtott fellebbezés ügyében a Bíróságnak egy olyan jogvitát kellett elbírálnia, amely az Anheuser-Busch és a Budějovický Budvar cégek között volt folyamatban a különféle árukra, főként sörökre vonatkozó BUD védjegy használatával kapcsolatban. A fellebbezés első jogalapja a szóban forgó védjegyek lajstromozásával szemben előterjesztett felszólalás alátámasztásaként hivatkozott korábbi jogok (az egyes tagállamokban oltalom alatt álló nemzeti védjegy, illetve eredetmegjelölések) terjedelmére vonatkozott[69]: a C-96/09. P. sz. *Anheuser-Busch kontra Budějovický Budvar* ügyben 2011. március 29-én hozott ítéletében a Bíróság kimondta, hogy annak megállapításához, hogy a korábbi jogok nem csupán helyi jelentőségű hatállyal rendelkeznek, nem elegendő az, hogy több tagállamban is oltalom alatt állnak. Ugyanis, mégha az oltalom földrajzi kiterjedése meg is haladja a helyi jelentőségűt, annak a területnek a jelentős részében kell e jogokkal a kereskedelmi forgalomban kellőképpen jelentős mértékben élni, amelyre az oltalom vonatkozik. A Bíróság ezenkívül pontosította, hogy a kereskedelmi forgalomban való használatot az egyes érintett területek vonatkozásában külön-külön kell vizsgálni. A Bíróság kimondta továbbá, hogy a megjelöléshez fűződő kizárólagos jogok csak a korábbi jogok oltalmának területén – legyen szó akár annak egészéről, akár annak csupán egy részéről – ütközhetnek valamely közösségi védjeggyel. A Bíróság végül kimondta, hogy az Elsőfokú Bíróság tévesen alkalmazta a jogot annak megállapításakor, hogy a megjelölés kereskedelmi forgalomban történő használatát csak a védjegybejelentés közzététele előtt kell bizonyítani, nem pedig legkésőbb a védjegybejelentés benyújtásáig. Ugyanis, pontosította a Bíróság, figyelemmel többek között arra a jelentős időtartamra, amely a védjegybejelentés benyújtása és annak közzététele között eltelhet, a védjegyhez fűződő jogok megszerzése

[67] A védjegyekre vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1988. december 21-i 89/104/EGK első tanácsi irányelv (HL 1989., L 40., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1, kötet, 92. o.)

[68] Lásd a 62. lábjegyzetet.

[69] Lásd ugyanott.

tekintetében az időbeli szempont alkalmazása, nevezetesen a közösségi védjegybejelentési kérelem benyújtásának időpontja tudja a legjobban biztosítani azt, hogy a szóban forgó megjelölés hivatkozott használata tényleges használat legyen, és ne csupán olyan jellegű gyakorlat, amelynek célja kizárólag az új védjegy lajstromozásának megakadályozása. Az ítéletet így a Bíróság részben hatályon kívül helyezte, és az ügyet visszautalta az Elsőfokú Bíróság elé.

A Bíróság a C-482/09. sz. *Budějovický Budvar* ügyben 2011. szeptember 22-én hozott ítéletével később ismét döntést hozott az Anheuser-Busch és a Budějovický Budvar cégeket megillető jogokról. A brit bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések alapjául azok a tények szolgáltak, amelyeket a Bíróság ítéletének meghozatalakor figyelembe vett. A két társaság ugyanis majdnem harminc éven át jóhiszeműen használta védjegyként a „Budweiser" szót sörök tekintetében, mielőtt e megjelölést védjegyként lajstromoztatta volna. A brit bíróság által feltett első két kérdésre adott válaszában a Bíróság először is megállapította, hogy a 89/104 irányelv[70] 9. cikkének (1) bekezdése értelmében vett „belenyugvás" uniós jogi fogalom, és a korábbi védjegy jogosultja nem tekinthető úgy, hogy belenyugodott a védjegyével azonos későbbi védjegy harmadik személy általi, hosszú ideje tartó, bizonyítottan jóhiszemű használatába, amelyről e jogosult régóta tudott, ha ez utóbbinak semmiféle lehetősége nem volt e használat ellen fellépni. Ezt követően a Bíróság kiemelte, hogy a belenyugvás határideje nem kezdődhet meg a későbbi védjegy egyszerű használata esetén, még ha annak jogosultja ezt követően azt lajstromoztatja is, hiszen, pontosította a Bíróság, a korábbi védjegynek az érintett tagállamban történő lajstromozása nem minősül a belenyugvás határidejének megkezdődéséhez szükséges feltételnek. Ugyanis, a belenyugvás ezen határidejének megkezdődéséhez szükséges feltételek, amelyeket a kérdést előterjesztő bíróságnak kell vizsgálnia, a következők: a későbbi védjegynek az érintett tagállamban történő lajstromozása; az a tény, hogy e védjegy bejelentése jóhiszeműen történt; továbbá a későbbi védjegynek a jogosultja által abban a tagállamban történő használata, amelyben azt lajstromozták; végül pedig a korábbi védjegy jogosultjának a későbbi védjegy lajstromozásáról és annak a lajstromozását követő használatáról való tudomása. A Bíróság, az előzetes döntéshozatalra terjesztett harmadik kérdésre adott válaszában emlékeztetett arra, hogy a 89/104 irányelv 4. cikke (1) bekezdésének rendelkezései szerint a később lajstromozott védjegy törlésének csak akkor lehet helye, ha sérti vagy sértheti a (korábbi) védjegy alapvető funkcióját, ami nem más, mint biztosítani a fogyasztók számára a vele jelölt áruk vagy szolgáltatások származását. A Bíróság ezt követően, kifejezetten a jóhiszeműségre hivatkozva, úgy ítélte meg, hogy két, azonos árukat jelölő azonos védjegy hosszú ideje tartó egyidejű, jóhiszemű használata nem sérti vagy sértheti a korábbi védjegy azon alapvető funkcióját, és ennek következtében a későbbi védjegy törlésének nincs helye. A Bíróság ugyanakkor korlátozta saját ítéletének hatályát, több ízben emlékeztetve a szóban forgó eset sajátos körülményeire, pontosítva, hogy a jogvita alapját képező körülmények „kivételes jellegűek".

Szociálpolitika

Bár e jogterületen az egyenlő bánásmóddal kapcsolatos kérdések visszatérő jelleggel merülnek fel, mégsem egyedüli témái a Bíróság tárgyalótermeiben elbírált ügyeknek.

A Bíróságnak két ügyben is lehetősége volt az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés elvének értelmezésére.

A C-297/10. és C-298/10. sz. *Hennigs és Mai* egyesített ügyekben 2011. szeptember 8-án hozott ítéletében a Bíróság először is megállapította, hogy az életkoron alapuló hátrányos

[70] Lásd a 67. lábjegyzetet.

megkülönböztetésnek az Európai Unió Alapjogi Chartája 21. cikkében kimondott, és a foglalkoztatás és munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló 2000/78 irányelvvel[71], különösen ezen irányelv 2. cikkével és 6. cikkének (1) bekezdésével pontosított tilalmának elvével ellentétes egy olyan, kollektív szerződés által előírt intézkedés, amely szerint a közszolgálatban a szerződéses alkalmazott alapbérének fizetési fokozatát mindegyik besorolási fokozaton belül ezen alkalmazott felvételekor, annak életkora alapján kell meghatározni. E tekintetben az a tény, hogy az említett intézkedés ellentétes az uniós joggal, és hogy azt kollektív szerződés tartalmazza, nem sérti a kollektív tárgyaláshoz és kollektív szerződés kötéséhez való, a Charta 28. cikkében elismert jogot. Mégha a megszerzett szolgálati időre vonatkozó szempont főszabály szerint alkalmas is az alkalmazott által a felvétele előtt megszerzett szakmai tapasztalat figyelembevételére irányuló törvényes cél elérésére, a közszolgálatban a szerződéses alkalmazott alapbére fizetési fokozatának a felvételkori, az életkor alapján történő meghatározása túllép az ehhez szükséges és erre alkalmas mértéken. A megszerzett szolgálati időre vagy szakmai tapasztalatra vonatkozó, az életkorra való hivatkozást mellőző feltétel a 2000/78 irányelvre figyelemmel alkalmasabbnak tűnik a fent említett törvényes cél elérésére. Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy nem ellentétes a 2000/78 irányelv 2. cikkével és 6. cikkének (1) bekezdésével, valamint a Charta 28. cikkével egy olyan, kollektív szerződés által előírt intézkedés, amelynek alapján a közszféra szerződéses alkalmazottainak életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetést megvalósító díjazási rendszere helyébe objektív szempontokon alapuló díjazási rendszer lép, az első rendszer hátrányos megkülönböztetést megvalósító hatásai közül néhányat egy átmeneti és korlátozott időtartamra fenntartva annak biztosítása érdekében, hogy a már felvett alkalmazottak az új rendszerre való áttérés következtében ne szenvedjenek jövedelemveszteséget. A szerzett előnyök védelmére irányuló átmeneti rendszert ugyanis a 2000/78 irányelv 6. cikkének (1) bekezdése értelmében törvényes cél elérésére irányuló célnak kell tekinteni. Egyébként, tekintettel a szociális partnerek számára a díjazások megállapítása terén biztosított széles mérlegelési mozgástérre, nem ésszerűtlen, ha a szociális partnerek a szóban forgó szerződéses alkalmazottak jövedelemveszteségének elkerülése érdekében megfelelő és szükséges átmeneti intézkedéseket fogadnak el.

A C-447/09. sz. *Prigge és társai* ügyben 2011. szeptember 13-án hozott ítéletben a Bíróság először is megállapította, hogy a 2000/78 irányelv[72] 2. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy a tagállamok felhatalmazó szabályokkal lehetővé tehetik a szociális partnerek számára, hogy az említett rendelkezés értelmében vett olyan intézkedéseket fogadjanak el az e rendelkezésben említett területekre vonatkozóan, amelyek kollektív megállapodás részét képezik, feltéve hogy e felhatalmazó szabályok kellően pontosak annak garantálása érdekében, hogy ezen intézkedések tiszteletben tartják az ezen irányelv 2. cikke (5) bekezdésében szereplő követelményeket. Az olyan intézkedés, amely 60 évben határozza meg azt a korhatárt, amelytől kezdve a pilóták többé nem gyakorolhatják szakmai tevékenységüket, annak ellenére, hogy a nemzeti és a nemzetközi szabályozás e korhatárt 65 évben állapítja meg, nem minősül a 2000/78 irányelv 2. cikke (5) bekezdésének értelmében vett, a közbiztonság fenntartásához és az egészség védelméhez szükséges intézkedésnek. Ezt követően a Bíróság megállapította, hogy ellentétes a 2000/78 irányelv 4. cikkének (1) bekezdésével az, hogy valamely kollektív szerződés 60 évben határozza meg azt a korhatárt, amelytől a pilótákat úgy tekintik, mint akik többé nem rendelkeznek a szakmai tevékenységük gyakorlásához szükséges fizikai képességekkel, annak ellenére, hogy a nemzeti és a nemzetközi szabályozás e korhatárt 65 évben állapítja meg. Ugyanis az irányelv 4. cikkének

[71] A foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv (HL L 303., 16. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 79. o.).

[72] Lásd az előző lábjegyzetet.

(1) bekezdését szigorúan kell értelmezni, mivel eltérést enged a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvétől. Márpedig, bár a közforgalmi pilóta foglalkozás gyakorlásának szempontjából a különleges fizikai képességekkel való rendelkezés ténye az említett rendelkezés értelmében lényeges és meghatározó szakmai követelménynek tekinthető, és bár a légi közlekedés biztonsága garantálásának az említett intézkedéssel elérni kívánt célja a 2000/78 irányelv 4. cikkének (1) bekezdése értelmében jogszerű célnak minősül, annak a korhatárnak 60 évben való meghatározása, amelytől kezdve a közforgalmi pilótákat úgy tekintik, mint akik többé nem rendelkeznek a szakmai tevékenységük gyakorlásához szükséges fizikai képességekkel, e körülmények alapján, továbbá a fent említett nemzeti és nemzetközi szabályozásra figyelemmel az említett cikk értelmében aránytalan követelményt képez. Végezetül a Bíróság megállapította, hogy a 2000/78 irányelv 6. cikke (1) bekezdésének első albekezdését úgy kell értelmezni, hogy a légi közlekedés biztonsága nem minősül az e rendelkezés értelmében vett jogszerű célnak. Ugyanis, bár az ugyanezen irányelv 6. cikk (1) bekezdésének első albekezdésében felsorolt jogszerű célok listája nem kimerítő jellegű, az e rendelkezés értelmében „jogszerűnek" tekinthető, és ennek következtében az életkoron alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvétől való eltérés igazolására alkalmas célok a szociálpolitika területére tartozó célok, mint például a foglalkoztatáspolitikával, a munkaerőpiaccal vagy a szakképzéssel kapcsolatos célok.

Szintén a 2000/78 irányelvet[73] kellett értelmeznie a Bíróságnak a C-147/08. sz. *Römer*-ügyben, amelyben 2011. május 10-én hozott ítéletet, azonban itt egy másik típusú hátrányos megkülönböztetés kapcsán. Ebben az ügyben a szexuális irányultságon alapuló hátrányos megkülönböztetésről volt szó, egy kiegészítő nyugellátás összegének kapcsán. Az említett irányelv tárgyi hatályát illetően a Bíróság először is megállapította, hogy a 2000/78 irányelv úgy értelmezendő, hogy sem a 3. cikkének (3) bekezdése, sem a (22) preambulumbekezdése miatt nem kerülnek ki a tárgyi hatálya alól az olyan, az EUMSZ 157. cikk értelmében vett díjazásnak minősülő kiegészítő nyugellátások, amelyeket a munkáltató a nemzeti törvény alapján volt munkavállalóinak, valamint azok túlélő hozzátartozóinak fizet. Ezenfelül a Bíróság szerint a 2000/78 irányelv 1., 2. cikkének és 3. cikke (1) bekezdése c) pontjának együttesen értelmezett rendelkezéseivel ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés, amely szerint az élettársi kapcsolatban élő személy alacsonyabb összegű kiegészítő nyugellátást kap, mint a nem tartósan külön élő házas személy, ha az érintett tagállamban a házasság különböző nemű személyeknek van fenntartva, és mellette olyan életközösség is létezik, amely az azonos nemű személyek számára van fenntartva, és szexuális irányultságon alapuló közvetlen hátrányos megkülönböztetés áll fenn amiatt, hogy a nemzeti jogban az említett élettárs az említett nyugellátás tekintetében a házas személyével összehasonlítható jogi és ténybeli helyzetben van. Az összehasonlíthatóság vizsgálata a kérdést előterjesztő bíróság hatáskörébe tartozik, amelynek során a házastársaknak, illetve élettársi kapcsolatban élő személyeknek a megfelelő intézmények keretében szabályozott, a szóban forgó ellátás tárgyára és nyújtásának feltételeire tekintettel releváns jogaira és kötelezettségeire kell összpontosítania. Végezetül a Bíróság pontosította, hogy abban az esetben, ha az ilyen nemzeti rendelkezés a 2000/78 irányelv 2. cikke értelmében vett hátrányos megkülönböztetésnek minősül, a magánszemélyek leghamarabb az említett irányelv átültetési határidejének lejártát követően hivatkozhatnak az egyenlő bánásmódhoz való jogra, anélkül hogy meg kellene várniuk, hogy az említett rendelkezést a nemzeti jogalkotó összhangba hozza az uniós joggal.

A C-214/10. sz., *KHS*-ügyben 2011. november 22-én hozott ítéletében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy a 2003/88 irányelv[74] 7. cikkének (1) bekezdésével nem ellentétes az olyan nemzeti rendelkezés vagy

[73] Lásd a 71. lábjegyzetet.

[74] A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.)

gyakorlat, mint például valamely kollektív szerződés, amely tizenöt hónapos átviteli időszakra – amelynek lejártakor megszűnik a fizetett éves rendes szabadsághoz való jog – korlátozza a munkaképtelen munkavállaló több egymást követő referencia-időszak alatti ilyen szabadságra való jogosultságának felhalmozását. Ugyanis az ilyen korlátlan felhalmozás nem felelne meg magának a fizetett éves rendes szabadsághoz való jog céljának. A célnak ugyanis két része van, hiszen egyrészt lehetővé teszi, hogy a munkavállaló a munkavégzést követően kipihenhesse magát, másrészt pedig azt, hogy kikapcsolódásra és szabad időtöltésre alkalmas idő álljon rendelkezésére. Bár a fizetett éves rendes szabadság akkor fejti ki a legteljesebben jótékony hatását a munkavállaló biztonságára és egészségére, ha az esedékesség évében, azaz a folyó évben veszik ki, a pihenőidő nem veszíti el e jelentőségét akkor sem, ha később használják fel. Mindazonáltal, ha az átvitel meghalad bizonyos időbeli korlátot, akkor az éves szabadság pihenőidőként már nincs jótékony hatással a munkavállalóra, és csak a kikapcsolódásra és szabad időtöltésre alkalmas idő minőségét tartja meg. Következésképpen, magára a fizetett éves rendes szabadsághoz való jog céljára tekintettel a több egymást követő évben munkaképtelen munkavállaló nem halmozhatja fel korlátlanul az ezen időszak alatt szerzett fizetett éves rendes szabadsághoz való jogát. Ebben az összefüggésben, a munkavállaló védelmére irányuló fizetett éves rendes szabadsághoz való jog tiszteletben tartása érdekében a Bíróság úgy ítélte meg, hogy minden átviteli időszaknak figyelembe kell vennie azon különleges körülményeket, amelyek a munkaképtelen munkavállaló helyzetét több egymást követő referencia-időszakban jellemezték. Így ezen átviteli időszaknak többek között lényegesen meg kell haladnia a vonatkozó referencia-időszak tartamát. Ennélfogva a Bíróság úgy ítélte meg, hogy ésszerű indokok alapján elfogadható lehet az a megoldás is, hogy a tizenöt hónapos átviteli időszak nem hagyja figyelmen kívül az említett jog célját, mivel pihenőidőként biztosítja annak a munkavállalóra kifejtett jótékony hatását.

A C-108/10. sz. *Scattolon*-ügyben 2011. szeptember 6-án hozott ítéletében a Bíróság azon munkavállalók jogvédelmének terjedelmét pontosította, akiket új munkáltató vesz át. A Bíróság először is megállapította, hogy valamely tagállam egyik hatósága által egy másik hatóságnál alkalmazásban lévő, és iskolák számára többek között karbantartási és kisegítő adminisztratív feladatokat magában foglaló kisegítő szolgáltatásokat nyújtó személyzet átvétele a 77/187 irányelv[75] hatálya alá tartozó, vállalkozások átruházásának minősül, ha az említett személyzet az e tagállam nemzeti joga értelmében munkavállalóként védett alkalmazottak szervezett együttese. A Bíróság ezt követően megállapította, hogy amennyiben valamely, a 77/187 irányelv értelmében vett átruházás az áthelyezett munkavállalók tekintetében az átvevőnél hatályban lévő kollektív szerződés azonnali alkalmazhatóságát vonja maga után, és az e szerződésben előírt díjazási feltételek elsősorban a szolgálati időhöz vannak kötve, ezen irányelv 3. cikkével ellentétes az, hogy az áthelyezett munkavállalók díjazása az áthelyezést közvetlenül megelőző helyzetükhöz viszonyítva jelentősen csökkenjen azon tény okán, hogy az átadónál szerzett, az átvevőnél alkalmazott munkavállalók által szerzettel egyenértékű szolgálati idejüket ne vegyék figyelembe az átvevőnél az induló fizetési fokozatuk meghatározásakor. A nemzeti bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az ilyen áthelyezés során ily módon csökkent-e a díjazás.

A C-435/10. sz., *Van Ardennen*-ügyben 2011. november 17-én hozott ítéletével a Bíróság pontosította a munkavállalók védelmének terjedelmét a munkáltató fizetésképtelensége esetén. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy 80/987 irányelv[76] 3. és 4. cikkével ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely

[75] A munkavállalók jogainak a vállalkozások, üzletek vagy ezek részeinek átruházása esetén történő védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1977. február 14-i 77/187/EGK tanácsi irányelv (HL L 61., 26. o.).

[76] A 2002. szeptember 23-i 2002/74/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 270., 10. o.) módosított, a munkáltató fizetésképtelensége esetén a munkavállalók védelmére vonatkozó tagállami jogszabályok közelítéséről szóló, 1980. október 20-i 80/987/EGK tanácsi irányelv (HL L 283., 23. o.).

a munkavállalókat munkáltatójuk fizetésképtelensége esetén az olyan munkabérre vonatkozó – a nemzeti szabályozás szerint nem vitatott és elismert – fennálló követeléseik kifizetése iránti jogosultságuk teljes körű érvényesítéséhez arra kötelezi, hogy magukat munkakeresőként nyilvántartásba vetessék. Ugyanis, a 80/987 irányelv 4. cikkének értelmében a tagállamoknak csak kivételes lehetőségük van az ezen irányelv 3. cikkében előírt fizetési kötelezettség korlátozására. Az említett 4. cikket megszorítóan és szociális céljával összhangban kell értelmezni, amely cél a védelem minimális szintjének biztosítása valamennyi munkavállaló számára. E tekintetben azon eseteket, amelyekben megengedett a garanciaintézetek fizetési kötelezettségének korlátozása, a 80/987 irányelv tételesen felsorolja, és a vonatkozó rendelkezéseket szigorúan kell értelmezni ezek eltérést engedő jellegére és ezen irányelv céljára tekintettel. Figyelemmel erre, ellentétes lenne az említett irányelv céljával, ha ez, és különösen ennek 3. és 4. cikke úgy kerülne értelmezésre, hogy valamely munkavállalónak átalányjelleggel és automatikusan csökkentik a nemzeti szabályozás szerint nem vitatott és elismert munkabér-követelése teljesítésének összegét annak okán, hogy nem tartotta tiszteletben az annak tekintetében előírt határidőt, hogy munkakeresőként vetesse magát nyilvántartásba, következésképpen nem részesülhet a referencia-időszakban ténylegesen elszenvedett munkabérveszteségei megtérítésének garanciájában.

Környezet

Az Európai Unió által határozottan képviselt környezetvédelmi politika végrehajtása kapcsán számos olyan kérdés merült fel, amelyet a Bíróságnak kellett megválaszolnia.

A C-165/09–C-167/09. sz., *Stichting Natuur en Milieu és társai* egyesített ügyekben 2011. május 26-án hozott ítéletében a Bíróság a nagyobb ipari létesítmények építésére és üzemeltetésére vonatkozó eljárások és engedélyezési feltételek elveit megállapító 2008/1 irányelv[77], valamint az egyes szennyezőanyagok tekintetében nemzeti kibocsátási határértékeket bevezető 2001/81 irányelv[78] értelmezésének kérdését tárgyalta. A Bíróság úgy ítélte meg, hogy az ipari létesítmények építésére és üzemeltetésére vonatkozó környezetvédelmi engedélyek megadásakor a tagállamok ezen engedélyek megadásának feltételei között nem kötelesek szerepeltetni az egyes légköri szennyezők nemzeti kibocsátási határértékeiről szóló, 2001/81 irányelvben a SO_2-ra és a NOx-ra meghatározott nemzeti kibocsátási határértékeket. Ugyanakkor teljesíteniük kell az ezen irányelvből eredő, kibocsátás-csökkentésre, különösen az azon szennyezők kibocsátásának legkésőbb a 2010-es év végéig olyan mennyiségekre történő csökkentésére vonatkozó kötelezettséget, amelyek nem lépik túl az ezen irányelv I. mellékletében feltüntetett határértékeket. A 2002. november 27. és 2010. december 31. közötti átmeneti időszak során a tagállamoknak tartózkodniuk kell az olyan jellegű rendelkezések elfogadásától, amelyek komolyan veszélyeztetnék az ezen irányelv által meghatározott cél elérését[79]. Ugyanakkor a Bíróság lehetőséget adott a tagállamoknak arra, hogy az említett időszak során a SO_2 és a NOx egyetlen forrására vonatkozóan különleges intézkedést hozzanak, úgy ítélve meg, hogy az nem veszélyezteti komolyan a szóban forgó eredmény elérését. A BÍróság úgy ítélte meg, hogy az említett időszak során, maga a 2001/81 irányelv nem kötelezi a tagállamokat arra, hogy az ipari létesítmények építésére és üzemeltetésére vonatkozó környezetvédelmi engedély megadását megtagadják vagy korlátozzák, vagy hogy minden ilyen jellegű engedély kiállításánál különleges ellentételező intézkedéseket fogadjanak

[77] A környezetszennyezés integrált megelőzéséről és csökkentéséről szóló, 2008. január 15-i 2008/1/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 24., 8. o.).

[78] Az egyes légköri szennyezők nemzeti kibocsátási határértékeinek megállapításáról szóló, 2001. október 23-i 2001/81/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 309., 22. o., magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 6. kötet, 320. o.).

[79] EUMSZ 4. cikk, (3) bekezdés és EUMSZ 288. cikk, (3) bekezdés. 2001/81/EK irányelv, lásd a 78. lábjegyzetet.

el, még a SO_2-ra és a NOx-ra vonatkozó nemzeti kibocsátási határértékek túllépése vagy ennek veszélye esetén sem. Végezetül a Bíróság megállapította, hogy a 2001/81 irányelv 4. cikke nem mutat olyan feltétlen és kellően pontos jelleget, amely szükséges ahhoz, hogy a magánszemélyek arra 2010. december 31-ét megelőzően a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhassanak. A 6. cikke viszont a közvetlenül érintett magánszemélyekre olyan jogokat ruház, amelyekre a nemzeti bíróságok előtt hivatkozhatnak annak érdekében, hogy lehetőségük legyen annak követelésére, hogy a tagállamok az átmeneti időszak során a nemzeti programok keretében olyan megfelelő és koherens politikákat és intézkedéseket fogadjanak el vagy vegyenek tervbe, amelyek alkalmasak a szóban forgó szennyezők kibocsátásának oly módon történő csökkentésére, hogy a tagállamok az említett irányelv I. mellékletében meghatározott nemzeti határértékeknek legkésőbb a 2010-es év végére megfeleljenek. A magánszemélyek annak követelésére is jogosultak, hogy a tagállamok az e célból összeállított programokat tegyék hozzáférhetővé a nyilvánosság, valamint az érintett szervezetek számára világos, átfogó és könnyen hozzáférhető információk formájában.

A Bíróság a C-366/10. sz., *The Air Transport Association of America és társai* ügyben 2011. december 21-én hozott ítéletében úgy ítélte meg, hogy a 2008/101 irányelvet[80] a nemzetközi tengerjog és a nemzetközi légi jog releváns szabályait figyelembe véve kell értelmezni. Az uniós szabályozás alkalmazható a légi jármű üzemeltetőjére, amennyiben a légi jármű valamelyik tagállam területén, különösen ha az e területen fekvő repülőtéren tartózkodik. E tekintetben a 2008/101 irányelv azáltal, hogy ezen irányelvnek a légi járművek valamely tagállamban vagy harmadik államban lajstromba vett üzemeltetőire történő alkalmazásához olyan kritériumról rendelkezik, amely azon a körülményen alapul, hogy e légi járművek a tagállamok egyikének területén fekvő repülőtérről induló vagy oda érkező légi járatot bonyolítsanak, nem sérti meg a területiség elvét, sem pedig azon harmadik államok szuverenitását, amelyekből vagy amelyekbe e légi járatokat a területük feletti légtéren át bonyolítják, mivel az említett légi járművek fizikailag az Unió egyik tagállamának területén tartózkodnak, ennélfogva pedig az Unió teljes körű joghatósága alá tartoznak. A Bíróság ezt követően pontosította, hogy az uniós jogalkotó főszabály szerint dönthet úgy, hogy a területén valamely kereskedelmi tevékenység – a jelen esetben a légi közlekedés – gyakorlását csak azzal a feltétellel engedélyezi, hogy a gazdasági szereplők tiszteletben tartják az Unió által meghatározott, a környezetvédelem területén maga elé tűzött célok megvalósítására irányuló kritériumokat, különösen akkor, ha e célok olyan nemzetközi megállapodás céljai közé illeszkednek, amelynek az Unió is részese, mint például a keretegyezmény[81] és a Kiotói Jegyzőkönyv. A Bíróság érvelése szerint az a tény, hogy a környezetvédelemmel kapcsolatos uniós szabályozás alkalmazása keretében a tagállamok levegőjének, tengerének vagy szárazföldi területének szennyezéséhez hozzájáruló bizonyos tényezők olyan eseményből erednek, amely részben e területen kívül következik be, a nemzetközi szokásjogi elvekre tekintettel nem vonhatja kétségbe az uniós jog említett területen való teljes körű alkalmazhatóságát.

A C-115/09. sz. *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* ügyben (a 2011. május 12-én hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a 85/337 irányelv[82] 10a. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a szabályozás, amely az ezen irányelv 1. cikkének (2) bekezdésében szereplő, a környezetvédelmet előmozdító nem kormányzati

[80] A 2003/87/EK irányelvnek az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének a légi közlekedésre történő kiterjesztése céljából történő módosításáról szóló, 2008. november 19-i 2008/101/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 8., 3. o.).

[81] Az éghajlatváltozásról szóló, 1992. május 9-én New Yorkban aláírt ENSZ-keretegyezmény.

[82] A 2003. május 26-i 2003/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 156., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 466. o.) módosított, az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi irányelv (HL 1985. L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.).

szervezet tekintetében azon okból nem ismeri el annak lehetőségét, hogy az ugyanezen irányelv 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a „környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló" projekteket engedélyező határozatokkal szembeni jogorvoslati eljárás keretében a bíróság előtt egy, az uniós jogból eredő, környezetvédelmi célú szabály megsértésére hivatkozzon, hogy e szabály kizárólag a közösség, és nem az egyén érdekeit védi.

A C-128/09–C-131/09., C-134/09. és C-135/09. sz., *Boxus és társai* egyesített ügyekben 2011. október 18-án hozott ítéletében a Bíróság megállapította, hogy a 85/337 irányelv[83] 1. cikkének (5) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az említett irányelv hatálya alól csak az egyedi jogalkotási aktussal részleteiben elfogadott projektek vannak kizárva oly módon, hogy ugyanezen irányelv a jogalkotási folyamaton keresztül valósítja meg célját. A nemzeti bíróság feladata annak mind az elfogadott jogalkotási aktus tartalmának, mind az annak elfogadásához vezető jogalkotási eljárás egészének, és különösen az előkészítő iratoknak és a parlamenti vitáknak a figyelembevételével történő vizsgálata, hogy e két feltétel teljesült-e. E tekintetben az olyan jogalkotási aktus, amely tisztán és egyszerűen csupán „megerősíti" a korábbi közigazgatási aktust, arra szorítkozva, hogy megállapítja a közérdeken alapuló kényszerítő okok fennállását egy olyan érdemi jogalkotási eljárás előzetes megindítása nélkül, amely lehetővé tenné az említett feltételek betartását, nem tekinthető az e rendelkezés értelmében vett egyedi jogalkotási aktusnak, tehát nem elegendő valamely projektnek a 85/337 irányelv hatálya alóli kizárásához. Az Aarhus-i Egyezmény[84] 9. cikke (2) bekezdésének és a 85/337 irányelv 10a. cikkének értelmezése alapján a Bíróság úgy ítélte meg, hogy amennyiben az e rendelkezések hatálya alá tartozó projektet jogalkotási aktus fogadja el, a nemzeti eljárási szabályok alapján bíróságnak vagy a törvény értelmében létrehozott, más független és pártatlan testületnek meg kell tudnia vizsgálni, hogy ez a jogalkotási aktus megfelel-e az említett irányelv 1. cikkének (5) bekezdésében meghatározott feltételeknek. A Bíróság arra is emlékeztetett, hogy abban az esetben, ha az ilyen aktussal szemben nincs semmilyen jogorvoslat, a hatáskörükben eljáró nemzeti bíróságok feladata a felülvizsgálati jogkör gyakorlása, és adott esetben e jogalkotási aktus alkalmazásának mellőzése.

Vízumpolitika, menekültügy és bevándorlás

A nemzeti bíróságoknak, amelyek feladata felülvizsgálni a tagállamok e különösen érzékeny területen kifejtett fellépését, számos alkalommal kellett alkalmazniuk az előzetes döntéshozatalra utalás mechanizmusát annak érdekében, hogy a Bíróság pontosítsa az uniós jogból eredő követelményeket az Unió területén tartózkodni kívánó harmadik állambeli állampolgárokkal való bánásmód vonatkozásában.

A C-61/11. PPU. sz. *El Dridi*-ügyben, amelyben a Bíróság 2001. április 28-án hozott ítéletet, a Bíróságtól azt kérdezték, hogy a 2008/115 irányelvet[85], nevezetesen annak 15. és 16. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes valamely olyan nemzeti szabályozás, amely kizárólag azért rendeli szabadságvesztéssel büntetni valamely, jogellenesen tartózkodó külföldit, mert e személy – megsértve az állam területének meghatározott határidőn belüli elhagyását elrendelő határozatot – jogszerű indok nélkül továbbra is e területen tartózkodik. A Bíróság, amely a kérdést

[83] Lásd az előző lábjegyzetet.

[84] A környezeti ügyekben az információhoz való hozzáférésről, a nyilvánosságnak a döntéshozatalban történő részvételéről és az igazságszolgáltatáshoz való jog biztosításáról szóló egyezmény, amelyet az Európai Közösség nevében a 2005. február 17-i 2005/370/EK tanácsi határozat (HL L 124., 1. o.) hagyott jóvá.

[85] A harmadik országok illegálisan tartózkodó állampolgárainak visszatérésével kapcsolatban a tagállamokban használt közös normákról és eljárásokról szóló, 2008. december 16-i 2008/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 348., 98. o.).

előterjesztő bíróság kérelmére az ügyet sürgősségi eljárásban bírálta el, igenlő választ adott, amennyiben egy ilyen büntetés – különösen a feltételei és az alkalmazásának módja miatt – veszélyeztetheti az említett irányelv által kitűzött cél megvalósítását, vagyis a jogellenesen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok kitoloncolására és hazatelepülésére vonatkozó hatékony politika megvalósítását.

A C-329/11. sz. *Achughbabian*-ügy, amelyben a Bíróság 2001. december 6-án hozott ítéletet, szintén a 2008/115 irányelvnek[86] a büntetőjogi szankciókat előíró nemzeti szabályozással összefüggésben történő értelmezésére vonatkozik. Pontosabban azt a kérdést terjesztették a Bíróság elé, hogy figyelemmel annak tárgyi hatályára, a 2008/115 irányelvvel ellentétes-e az olyan nemzeti szabályozás, amely szabadságvesztés-büntetés alkalmazását írja elő harmadik ország állampolgárával szemben, kizárólag azon az alapon, hogy az állam területére való beutazása vagy ott tartózkodása jogellenes? Először is a Bíróság megállapította, hogy a 2008/115 irányelv csak a harmadik országok valamely tagállamban jogellenesen tartózkodó állampolgáraival szembeni kiutasítási határozatok elfogadására és végrehajtására vonatkozik. Nem célja tehát a külföldiek tartózkodására vonatkozó nemzeti szabályok egészének harmonizálása. A Bíróság szerint ebből az következik, hogy ezen irányelvvel nem ellentétes az, hogy valamely tagállam joga a tartózkodásra vonatkozó nemzeti szabályok megsértésétől való visszatartás és annak megtorlása érdekében a jogellenes tartózkodást bűncselekménynek minősíti, és büntetőjogi jogkövetkezményeket fűz ahhoz. Ezen irányelvvel nem ellentétes az olyan őrizetbe vétel sem, amelynek célja annak megállapítása, hogy a harmadik ország állampolgárának tartózkodása jogszerű-e.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy a 2008/115 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes a jogellenes tartózkodást büntetőjogi jogkövetkezményekkel szankcionáló tagállami szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, akivel szemben – bár jogellenesen tartózkodik az említett tagállam területén és nem áll szándékában ezen ország önkéntes elhagyása – nem alkalmaztak az ezen irányelv 8. cikkében foglalt kényszerítő intézkedéseket, és a kitoloncolásának előkészítése és foganatosítása céljából való őrizetbe vétele esetén nem telt le ezen őrizet maximális időtartama. A Bíróság továbbá kifejtette, hogy ugyanakkor ezen irányelvvel nem ellentétes az ilyen szabályozás, amennyiben az lehetővé teszi szabadságvesztés-büntetésnek harmadik ország olyan állampolgárával szembeni kiszabását, aki vonatkozásában az említett irányelvben foglalt kiutasítási eljárást lefolytatták, és aki az említett országban jogellenesen tartózkodik, anélkül hogy vissza nem térését igazoló indok állna fenn. Ugyanis, bár a 2008/115 irányelv által kötelezett tagállamok nem írhatnak elő szabadságvesztés-büntetést a harmadik országok jogellenesen tartózkodó állampolgáraival szemben olyan helyzetekben, amelyekben őket az ezen irányelvvel létrehozott közös normák és eljárások értelmében ki kell toloncolni, és e kitoloncolás előkészítése és végrehajtása céljából legfeljebb őrizetbe lehet venni őket, mindez nem zárja ki a tagállamok azon lehetőségét, hogy olyan – akár büntetőjogi – rendelkezéseket fogadjanak el vagy tartsanak hatályban, amelyek az említett irányelv elveit és célját tiszteletben tartva azokat a helyzeteket szabályozzák, amikor a kényszerítő intézkedések nem tették lehetővé a harmadik ország területükön jogellenesen tartózkodó állampolgárának kitoloncolását.

A C-69/10. sz., *Samba Diouf* ügy, amelyben a Bíróság 2011. július 28-án hozott ítéletet, harmadik ország olyan állampolgárára vonatkozott, akinek a tagállam hatóságaihoz benyújtott, nemzetközi védelem iránti kérelmét gyorsított eljárásban elutasították. A felperes az elutasító határozattal szemben keresetet terjesztett elő különösen ezen határozat megsemmisítése iránt, amennyiben e határozatban a nemzeti hatóságok a kérelme megalapozottságának gyorsított eljárásban

[86] Lásd az előző lábjegyzetet.

való elbírálásáról döntöttek, továbbá az említett határozat megváltoztatása, vagy még inkább megsemmisítése iránt, amennyiben e határozatban megtagadták tőle a nemzetközi védelem megadását. A nemzeti hatóságok azon határozata elleni kereset elfogadhatóságának vizsgálata során, amelyben gyorsított eljárásban való elbírálásról döntöttek, a nemzeti bíróság azt állapította meg, hogy az ilyen határozatokkal szembeni jogorvoslatot kizáró belső jogszabály alkalmazása a menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló 2005/85 irányelv[87] 39. cikkének értelmezését érintő kérdéseket vet fel a hatékony jogorvoslathoz való jog általános elvének alkalmazásával kapcsolatban. Az elé terjesztett előzetes döntéshozatal iránti kérelemről határozva a Bíróság megállapította, hogy az említett irányelv 39. cikkét és a hatékony bírói jogvédelem elvét úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az olyan nemzeti szabályozás, amely szerint semmilyen önálló bírósági jogorvoslat nem áll rendelkezésre az illetékes nemzeti hatóságnak a menedékjog iránti kérelem gyorsított eljárásban való elbírálását elrendelő határozatával szemben, amennyiben az e hatóságot az említett kérelem megalapozottságának ilyen eljárásban való vizsgálatára vezető indokok hatékony bírósági felülvizsgálat tárgyát képezhetik olyan jogorvoslat keretében, amely kiterjedhet a kérelmet elutasító végleges határozatra; ennek értékelése a nemzeti bíróság feladata. A Bíróság szerint ugyanis a menedékjog iránti kérelem vizsgálatára alkalmazandó eljárást érintő, önállóan és a kérelemnek helyt adó vagy azt elutasító végleges határozattól függetlenül meghozott határozat a kérelmet elbíráló végleges határozat előkészítő intézkedésének minősül. Ilyen körülmények között a jogorvoslatnak az eljárás e szakaszában való hiánya azzal a feltétellel nem minősül a hatékony jogorvoslathoz való jog megsértésének, hogy a gyorsított eljárásban elfogadott végleges határozat jogszerűségét, és többek között azon indokokat, amelyek a menedékjog iránti kérelem megalapozatlanként való elutasításához vezették az illetékes hatóságot, a nemzeti bíróság alapos vizsgálatnak vetheti alá az említett kérelmet elutasító határozattal szembeni jogorvoslat keretében. A Bíróság ugyanakkor pontosítja, hogy az ilyen jogorvoslat hatékonysága nincs biztosítva, amennyiben az illetékes nemzeti hatóságnak a menedékjog iránti kérelem gyorsított eljárásban való elbírálását elrendelő határozatával szemben a jogorvoslathoz való folyamodás lehetetlensége miatt azon indokok, amelyek e hatóságot a kérelem megalapozottságának ilyen eljárásban való vizsgálatára vezették, nem képezhetik az ilyen felülvizsgálat tárgyát, mivel ezek az indokok ugyanazok, mint amelyek e kérelem elutasításához vezettek. Az ilyen helyzet lehetetlenné tenné a határozat jogszerűségének ténybeli és jogi szempontból történő vizsgálatát. Következésképpen fontos, hogy ezeket az indokokat később a nemzeti bíróság előtt hatékonyan vitathatni lehessen, és ez utóbbi olyan jogorvoslat keretében vizsgálja meg ezen indokokat, amely kiterjedhet a menedékjog iránti kérelemre vonatkozó eljárást befejező végleges határozatra.

Még mindig a menekültjog területén, a C-411/10. és C493/10. sz., *NS* egyesített ügyekben, amelyekben a Bíróság 2011. december 21-én hozott ítéletet, azzal a kérdéssel fordultak a Bírósághoz, hogy a tagállamok átadhatják-e a menedékkérőt más tagállamoknak, akkor, ha fennáll az Európai Unió Alapjogi Chartája által e menedékkérőknek biztosított jogok súlyos megsértésének veszélye. E célból határozott a Bíróság egyrészt az Alapjogi Charta 1., 4., 18. és 47. cikke, másrészt pedig a 343/2003 rendelet[88] 3. cikkének értelmezéséről.

Mindenekelőtt a Bíróság az Európai Unió Alapjogi Chartájának 4. cikkét úgy értelmezte, hogy a tagállamok – ideértve a nemzeti bíróságokat is – kötelessége, hogy ne adják át a menedékkérőt

[87] A menekültstátusz megadására és visszavonására vonatkozó tagállami eljárások minimumszabályairól szóló, 2005. december 1-jei 2005/85/EK tanácsi irányelv (HL L326., 13. o. ; helyesbítés: HL L 236., 2006.8.31., 35. o.).

[88] Az egy harmadik ország állampolgára által a tagállamok egyikében benyújtott menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról szóló, 2003. február 18-i 343/2003/EK tanácsi rendelet (HL L 50., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 6. kötet, 109. o.).

a 343/2003 rendelet értelmében felelős tagállamnak, ha tudomással kell bírniuk arról, hogy a felelős tagállamban a menekültügyi eljárást és a menedékkérők befogadásának feltételeit illetően tapasztalható rendszeres zavarok miatt alapos okkal, bizonyítottan feltételezhető, hogy a kérelmező e rendelkezés értelmében embertelen és megalázó bánásmód tényleges veszélyének lesz kitéve. Ebből a Bíróság szerint az következik, hogy ellentétes az uniós joggal egy olyan megdönthetetlen vélelem alkalmazása, amely szerint a 343/2003 rendelet 3. cikkének (1) bekezdése alapján felelősként meghatározott tagállam tiszteletben tartja az európai uniós alapvető jogokat, amely megoldás nem ellentétes az Alapjogi Charta 1.,18. és 47. cikkével.

A Bíróság továbbá pontosította, hogy amennyiben nem lehetséges a kérelmező átadása a 343/2003 rendelet III. fejezetében foglalt feltételek szerint felelős tagállamként meghatározott másik uniós tagállamnak, akkor annak a tagállamnak, amelynek ezt az átadást végre kellett hajtania, – fenntartva a 343/2003 rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében foglalt azon lehetőséget, hogy maga vizsgálja meg a kérelmet – folytatnia kell az ugyanebben a fejezetben foglalt feltételek vizsgálatát annak megállapítása érdekében, hogy a rangsorban következő valamelyik feltétel alapján meg lehet-e egy másik tagállamot határozni felelősként a menedékjog iránti kérelem megvizsgálásáért. A Bíróság szerint azonban fontos, hogy az a tagállam, amelyben a menedékkérő tartózkodik, ügyeljen arra, hogy a kérelmező alapvető jogainak megsértésével járó helyzetet ne súlyosbítsa a felelős állam meghatározására irányuló, aránytalanul hosszú ideig tartó eljárással. Szükség esetén magának a tagállamnak kell a 343/2003 rendelet 3. cikkének (2) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a kérelmet megvizsgálnia. Az Európai Unió Alapjogi Chartájának 1., 18. és 47. cikke alapján sem lehet más választ adni.

Polgári ügyekben folytatott igazságügyi együttműködés és nemzetközi magánjog

A 2011. év során a Bíróság több határozatot hozott a 44/2001 rendelet[89] vonatkozásában, amelyek közül kettő érdemel különös figyelmet.

Az első határozat a C-144/10. sz., *BVG*-ügyben 2011. május 12-én hozott ítélet a 44/2001 rendelet 22. cikke 2. pontjának értelmezésére vonatkozott, amely szerint „[a] lakóhelyre való tekintet nélkül […] kizárólagos joghatósággal rendelkez[ik]: olyan eljárásra, amelynek tárgya társaság vagy más jogi személy, illetve természetes vagy jogi személyek társulásának érvényessége, érvénytelensége vagy megszűnése, létesítő okiratának érvényessége vagy ezek szervei határozatának érvényessége, annak a tagállamnak a bírósága, ahol a társaság, jogi személy vagy társulás székhelye található". A Bíróság szerint a kizárólagos joghatóságra vonatkozó ezen szabály nem alkalmazandó az olyan jogvitára, amelynek keretében valamely társaság azzal védekezik, hogy valamely szerződés a szervei által meghozott, a jogügylet megkötését eredményező határozatoknak a létesítő okirat megsértése miatti érvénytelensége miatt vele szemben hatálytalan. Ugyanis egy kötelmi jogi jogvita keretében minden, a valamely fél szervei által előzőleg a szóban forgó szerződés megkötésével kapcsolatosan hozott határozat érvényességére vonatkozó kérdést mellékesnek kell tekinteni. Márpedig egy ilyen kötelmi jellegű jogvita tárgya nem képez szükségszerűen rendkívül szoros kapcsolatot az azon fél székhelye szerinti bíróságokkal, amely a saját szervei valamely határozatának állítólagos érvénytelenségére hivatkozik. Ezért ellentétes lenne a gondos igazságszolgáltatással, ha az ilyen jogviták az egyik szerződő fél társaság székhelye szerinti tagállam bíróságának kizárólagos joghatósága alá tartoznának.

[89] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet (HL 2001. L 12., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o., helyesbítés: HL 2006. L 242., 6. o.).

A második határozat, amely a C-509/09. és C-161/10. sz., *eDate Advertising és társai* egyesített ügyekben 2011. október 25-én hozott ítélet, alkalmat adott a Bíróságnak arra, hogy pontosítsa, hogy a személyiségi jogok valamely internetes honlap tartalma általi állítólagos megsértése esetén hogyan kell értelmezni a 44/2001 rendelet 5. cikkének 3. pontjában használt „azon hely, ahol a káresemény bekövetkezett vagy bekövetkezhet" kifejezést. A Bíróság először is emlékeztetett arra, hogy e kifejezés egyszerre vonatkozik a kárt okozó esemény bekövetkezésének helyére és a kár tényleges bekövetkezésének helyére. Ezt követően megállapította, hogy valamely tartalom internetes honlapon való közzététele különbözik a nyomtatványok területileg behatárolt terjesztésétől, mivel e tartalmat az egész világon nyomban letöltheti meghatározhatatlan számú internetfelhasználó. Következésképpen, egyrészt az egész világra kiterjedő terjesztés fokozhatja a személyiségi jogi jogsértések súlyát, másrészt pedig rendkívül megnehezítheti az e jogsértésekből eredő kár tényleges bekövetkezése helyének meghatározását. A Bíróság ebből tehát arra következtetett, hogy az információk terjesztéséből eredő kár tényleges bekövetkezésére vonatkozó kapcsolóelv alkalmazásának nehézségei miatt ki kell igazítani e kapcsolóelvet. Tekintettel arra, hogy az interneten közzétett tartalom valamely személy személyiségi jogaira való kihatását azon hely szerinti bíróság tudja leginkább megítélni, ahol az állítólagos sértett érdekeinek központja található, a Bíróság e bíróságot jelöli ki a joghatósággal rendelkező bíróságnak az Európai Unió területén okozott károk teljes egészének tekintetében. Ezzel összefüggésben a Bíróság pontosította, hogy azon hely, ahol valamely személy érdekeinek központja található, általában megfelel szokásos lakóhelyének. A Bíróság ehhez hozzáfűzte, hogy e személynek továbbá lehetősége van arra, hogy az okozott teljes kár megtérítése címén felelősség megállapítása iránti keresetet nyújtson be az interneten közzétett tartalom kibocsátójának letelepedési helye szerinti tagállam bíróságához. E személy az okozott teljes kár megtérítése címén benyújtott, felelősség megállapítása iránti kereset helyett benyújthatja keresetét bármely azon tagállam bíróságához is, amelynek a területén az interneten közzétett tartalom hozzáférhető, vagy hozzáférhető volt, mivel e bíróságok kizárólag a tagállamuk területén okozott kár elbírálására rendelkeznek hatáskörrel.

Másfelől ugyanebben a határozatban a Bíróság határozott a 2000/31 irányelv[90] 3. cikkének szabályozási hatályáról. A Bíróság szerint bár e cikk nem tesz szükségessé konkrét kollíziós szabály formájában való átültetést, a szabályozott területet illetően a tagállamoknak – az említett irányelv 3. cikkének (4) bekezdésében előírt feltételekkel engedélyezett eltérések sérelme nélkül – biztosítaniuk kell, hogy az elektronikus kereskedelemmel összefüggő szolgáltatás nyújtója nincs alávetve az e szolgáltató letelepedési helye szerinti tagállamban alkalmazandó anyagi jogban előírtaknál szigorúbb követelményeknek.

Másfelől a C-29/10. sz., *Koelzsch*-ügyben, amelyben a Bíróság 2011. március 15-én hozott ítéletet, első alkalommal terjesztettek a Bíróság elé a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1980. június 19-én Rómában aláírásra megnyitott egyezmény[91] egyéni munkaszerződésekre vonatkozó 6. cikkének értelmezésére irányuló kérelmet, egy tehergépjármű-vezető munkaszerződésének felmondásából eredő nemzetközi jogvita keretében. Az említett egyezmény 6. cikkének (1) bekezdése szerint „a felek jogválasztása nem eredményezheti azt, hogy a munkavállalót megfosztják az azon jog kötelező rendelkezései által biztosított védelemtől, amely jogválasztás hiányában a (2) bekezdés alapján alkalmazandó lenne." A Bíróságnak ebben az ügyben a Római Egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének a) pontja által előírt kapcsolóelvet kellett

[90] A belső piacon az információs társadalommal összefüggő szolgáltatások, különösen az elektronikus kereskedelem, egyes jogi vonatkozásairól szóló, 2000. június 8-i 2000/31/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv („elektronikus kereskedelemről szóló irányelv", HL L 178., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 25. kötet, 299. o.).

[91] A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 1980. június 19-én Rómában aláírásra megnyitott egyezmény (konszolidált változat) (HL 1998. C 27., 34. o.; magyar nyelven: HL 2005. C 169., 10. o.).

értelmeznie. A Bíróság így azt állapította meg, hogy e rendelkezést úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha a munkavállaló egynél több szerződő államban végzi tevékenységét, akkor azon ország, ahol e rendelkezés értelmében a munkavállaló a szerződés teljesítéseként rendszerint a munkáját végzi, az, ahol vagy ahonnan az említett tevékenységet jellemző körülmények összességére tekintettel a munkavállaló a munkáltatója felé fennálló kötelezettségeinek lényegét teljesíti. Ugyanis az e rendelkezésben szereplő kapcsolóelv abban az esetben is alkalmazandó, amikor a munkavállaló egynél több szerződő államban végzi tevékenységeit, amennyiben az eljáró bíróság meg tudja határozni azt az államot, amelyikkel a munkavégzés jelentős fokú kapcsolatot mutat. A Bíróság azt is pontosította, hogy tekintettel a Római Egyezmény 6. cikkének céljára, amely az, hogy megfelelő védelmet biztosítson a munkavállalónak, az e cikk (2) bekezdésének a) pontjában szereplő azon ország kapcsolóelvét, ahol a munkavállaló „rendszerint a munkáját végzi", szélesen kell értelmezni. A Bíróság által a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény[92] 5. cikkének 1. pontjával kapcsolatban megállapított értelmezéshez hasonlóan a rendszerinti munkavégzés helye szerinti ország kapcsolóelvét úgy kell érteni, hogy az arra a helyre utal, ahol vagy ahonnan a munkavállaló ténylegesen végzi a szakmai tevékenységeit, és tevékenységi központ hiányában azon hely, ahol a tevékenységeinek nagyobb részét végzi. Ez az értelmezés összeegyeztethető az egyéni munkaszerződésekre vonatkozó kollíziós szabályokkal kapcsolatos, a szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló 593/2008 rendelettel (Róma I.-rendelet)[93] bevezetett új rendelkezés szövegével is, és különösen e rendelet 8. cikkével.

A Bíróság végül hozzáfűzte, hogy ami a nemzetközi fuvarozási ágazatban végzett munkát illeti, a kérdést előterjesztő bíróságnak azon állam meghatározás érdekében, ahol a munkavállaló rendszerint végzi a munkáját, e tevékenységét jellemző valamennyi körülmény összességét figyelembe kell vennie. Ebből a célból meg kell többek között állapítania, hogy melyik államban található az a hely, ahonnan a munkavállaló a fuvarozási feladatait végzi, a feladataival kapcsolatos utasításokat kapja, és a munkáját szervezi, valamint azt a helyet is meg kell határoznia, ahol a munkaeszközök találhatók. Azt is meg kell vizsgálnia, hogy melyek azok a helyek, ahová főként fuvaroz, melyek az árukirakodási helyek, valamint melyik az a hely, ahová a munkavállaló feladatai elvégzését követően visszatér.

A büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés

Ezen a területen elég felhívni a figyelmet a C-483/09. és C-1/10. sz., *Gueye és Salmerón Sánchez* egyesített ügyekre, amelyekben a Bíróság 2011. szeptember 15-én hozott ítéletet, és amelyekben a Bíróság a büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló 2001/220 kerethatározat[94], 2., 3., 8. és 10. cikkét értelmezte, pontosítva többek között a sértettnek a kerethatározat által elismert meghallgatáshoz való joga terjedelmét, és e jognak a bűncselekmény elkövetőjével szemben kiszabandó büntetésekre gyakorolt hatásait.

Először is a Bíróság megállapította, hogy az említett kerethatározat 2., 3. és 8. cikkével nem ellentétes, ha valamely tagállam büntetőjogában mellékbüntetésként előírt, kötelezően alkalmazandó, meghatározott minimális időtartamú távoltartás büntetést annak ellenére is

[92] A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló, 1968. szeptember 27-i Brüsszeli Egyezmény (HL 1972. L 299., 32. o.).

[93] A szerződéses kötelezettségekre alkalmazandó jogról szóló, 2008. június 17-i 593/2008/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (Róma I.-rendelet) (HL L 177., 6. o. helyesbítés: HL L 309., 2009.11.24., 87. o.).

[94] A büntetőeljárásban a sértett jogállásáról szóló, 2001. március 15-i 2001/220/IB tanácsi kerethatározat (HL L 82., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 19. fejezet, 4. kötet, 72. o.).

kiszabnak a családon belül elkövetett erőszakos bűncselekmény elkövetőivel szemben, hogy azok sértettjei vitatják egy ilyen büntetés alkalmazását.

A Bíróság ugyanis hangsúlyozta egyrészt, hogy az említett kerethatározat 2. cikkének (1) bekezdésében előírt kötelezettségek célja annak biztosítása, hogy a sértett a büntetőeljárásban hatékonyan és megfelelő módon vehessen részt, ami nem jelenti azt, hogy az alapügyben szereplőhöz hasonló kötelező távoltartási intézkedést ne lehetne a sértett véleménye ellenében alkalmazni. Másrészt az ugyanezen kerethatározat 3. cikkének első bekezdése szerinti eljárási jog, a meghallgatáshoz való jog, nem biztosít semmilyen jogot a sértettek számára a büntetés nemének és mértékének megválasztása tekintetében. A Bíróság továbbá pontosította, hogy a családon belüli erőszakkal szemben biztosított büntetőjogi védelem nemcsak a sértett érdekeinek védelmét szolgálja, hanem egyéb általánosabb, társadalmi érdekeket is. Végül e kerethatározat 8. cikkében szereplő védelem, amelynek célja különösen a sértettnek a bűncselekmény elkövetőjével szembeni megfelelő védelme a büntetőeljárás folyamán, nem értelmezhető akként, hogy a tagállamok kötelesek megvédeni a sértetteket a nemzeti bíróság által kiszabott büntetések később bekövetkező, közvetett hatásaival szemben is.

Egyebekben a Bíróság megállapította, hogy a távoltartási intézkedés a kérdéses anyagi jogszabályoknak megfelelően történő alkalmazásának kötelezettsége nem tartozik az említett kerethatározat hatálya alá.

Másodszor a Bíróság megállapította, hogy ugyanezen kerethatározat 10. cikkének (1) bekezdése akként értelmezendő, hogy az, a családon belül elkövetett bűncselekmények sajátos jellegére tekintettel, megengedi a tagállamoknak az ilyen bűncselekmények miatti büntetőeljárásokban a közvetítés alkalmazásának teljes kizárását.

Közös kül- és biztonságpolitika

A Bíróság azon hatáskörök szűk keretei között, amelyekkel e területen rendelkezik, három olyan határozatot hozott, amelyek különösen figyelmet érdemelnek.

A közös kül- és biztonságpolitika keretében a C-27/09. P. sz., *Franciaország kontra People's Mojahedin Organization of Iran* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. december 21-én hozott ítéletet, a Bíróság – amelyhez a Francia Köztársaság fellebbezéssel fordult az Elsőfokú Bíróság azon ítéletével[95] szemben, amely megsemmisítette a 2008/583 határozatot (a továbbiakban: vitatott határozat)[96] a People's Mojahedin Organization of Irant érintő részében – emlékeztetett arra, hogy a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó eredeti határozat esetében az intézmény nem köteles előzetesen közölni az érintett személlyel vagy szervezettel azokat az indokokat, amelyekre ezen intézmény alapítani kívánja e személy vagy szervezet nevének a 2580/2001 rendelet[97] 2. cikkének (3) bekezdésében említett listára történő felvételét. Az ilyen intézkedésnek ugyanis, a hatékonysága veszélyeztetésének elkerülése érdekében, jellegénél fogva meglepetésszerűnek és azonnal alkalmazandónak kell lennie. A pénzeszközök befagyasztására vonatkozó későbbi határozat esetén

[95] A T-284/08. sz., *People's Mojahedin Organization of Iran kontra Tanács* ügyben 2008. december 4-én hozott ítélet.

[96] A terrorizmus elleni küzdelem érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló 2580/2001/EK rendelet 2. cikke (3) bekezdésének végrehajtásáról és a 2007/868/EK határozat hatályon kívül helyezéséről szóló, 2008. július 15-i 2008/583/EK tanácsi határozat (HL L 188., 21. o.).

[97] A terrorizmus leküzdése érdekében egyes személyekkel és szervezetekkel szemben hozott különleges korlátozó intézkedésekről szóló, 2001. december 27-i 2580/2001/EK tanácsi rendelet (HL L 344., .70. o.; magyar nyelvű különkiadás 18. fejezet, 1. kötet, 207. o.).

viszont – amellyel az említett rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében említett listán már szereplő személy vagy szervezet nevét továbbra is szerepeltetik a listán – e meglepetésszerű hatásra már nincs szükség az intézkedés hatékonyságának biztosítása érdekében, ezért az ilyen határozat elfogadását főszabály szerint meg kell előznie a terhelő bizonyítékok közlésének, valamint az érintett személy vagy szervezet számára biztosított azon lehetőségnek, hogy meghallgassák. Következésképpen a Bíróság azt állapította meg, hogy az Elsőfokú Bíróság helyesen vonta le azt a következtetést, hogy mivel a vitatott határozattal továbbra is szerepeltették a People's Mojahedin Organization of Iran (a továbbiakban: PMOI) nevét a 2580/2001 rendelet 2. cikkének (3) bekezdésében említett listán, a Tanács nem közölhette a PMOI-t terhelő új bizonyítékokat a vitatott határozat elfogadásával egyidejűleg. A Tanácsnak feltétlenül biztosítania kellett volna a PMOI védelemhez való jogának tiszteletben tartását, vagyis az őt terhelő bizonyítékok közlését és a meghallgatáshoz való jogot e határozat elfogadását megelőzően. E tekintetben a Bíróság azt állapította meg, hogy a terhelő bizonyítékok közlésére vonatkozó követelmény és a korlátozó intézkedések alkalmazását elindító olyan intézkedés, mint a vitatott határozat, elfogadását megelőző észrevételek megtételéhez való jog által biztosított védelem alapvető és elengedhetetlen a védelemhez való jog szempontjából. Ez annál is inkább igaz, mivel az ilyen intézkedéseknek jelentős hatásuk van az érintett személyek és csoportok jogaira és szabadságaira.

Végül figyelembe véve a védelemhez való jognak egy olyan határozat, mint a vitatott határozat, elfogadását megelőző eljárás során történő, az Európai Unió Alapjogi Chartája 41. cikke (2) bekezdésének a) pontja által kifejezetten rögzített tiszteletben tartásának tulajdonítandó alapvető jelentőséget, az Elsőfokú Bíróság nem alkalmazta tévesen a jogot, amikor azt állapította meg, hogy a Tanács nem bizonyította, hogy a vitatott határozatot olyan sürgősséggel kellett elfogadni, ami lehetetlenné tette ezen intézmény számára, hogy közölje a PMOI-vel a vele szemben figyelembe vett új bizonyítékokat, és a vitatott határozat elfogadását megelőző meghallgatásának lehetővé tételét.

Ami az Iráni Iszlám Köztársasággal szemben az atomfegyverek elterjedésének megakadályozása érdekében hozott korlátozó intézkedéseket illeti, a Bírósághoz az iráni állam tulajdonában lévő iráni bank, a Bank Melli Iran nyújtott be fellebbezést az Elsőfokú Bíróság azon ítéletének[98] hatályon kívül helyezése érdekében, amellyel az Elsőfokú Bíróság elutasította az őt érintő intézkedések megsemmisítése iránti keresetét[99] (a C-548/09. P. sz., *Bank Melli Iran kontra Tanács* ügyben 2011. november 16-án hozott ítélet). A Bíróság így megállapította, hogy a hatékony bírói jogvédelem elve magában foglalja, hogy azon uniós hatóság, amely olyan aktust fogad el, amely valamely személlyel vagy szervezettel szemben korlátozó intézkedéseket von maga után, közölje az aktus alapjául szolgáló indokokat, amennyiben lehetséges, vagy ezen aktus elfogadásának időpontjában, vagy legalábbis a lehető leggyorsabban azután, hogy arra sor került, hogy lehetővé tegye e személyeknek vagy szervezeteknek a jogorvoslathoz való joguk gyakorlását. Márpedig ezen elv tiszteletben tartása érdekében írja elő a 423/2007 rendelet[100] 15. cikkének (3) bekezdése, hogy a Tanács állapítsa meg az említett rendelet 7. cikke (2) bekezdésének megfelelően hozott döntések egyedi és különös indokait, és azt hozza az érintett személyek, szervezetek vagy szervek tudomására. A pénzeszközök befagyasztása ugyanis jelentős következményekkel jár az érintett jogalanyokra nézve, mivel alkalmas arra, hogy korlátozza őket az alapvető jogaik gyakorlásában.

[98] A T-390/08. sz., *Bank Melli Iran kontra Tanács* ügyben 2009. október 14-én hozott ítélet.

[99] Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 423/2007/EK rendelet 7. cikke (2) bekezdésének végrehajtásáról szóló, 2008. június 23-i 2008/475/EK tanácsi határozat (HL L 163., 29. o.) melléklete B. része 4. pontjának megsemmisítésére irányuló kereset.

[100] Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2007. április 19-i 423/2007/EK tanácsi rendelet (HL L 103., 1. o.).

Ebből következik, hogy a Tanácsnak egyedi közléssel kell eleget tennie az e rendelkezés által előírt, őt terhelő kötelezettségnek. Egyébként bár az egyedi közlés főszabály szerint szükséges, elég megállapítani, hogy e rendelet 15. cikkének (3) bekezdése, amely csak a „tudomásra hozatalra" vonatkozó kötelezettséget említi, nem követel meg semmilyen pontos formát. Fontos, hogy biztosítsák e rendelkezés hatékony érvényesülését, vagyis az ugyanezen rendelet 7. cikkének (2) bekezdése alapján elfogadott korlátozó intézkedések által érintett személyek és szervezetek hatékony bírói jogvédelmét.

Ezenkívül a Bíróság megállapította, hogy valamely közösségi jogi aktus jogalapja megválasztásának olyan objektív elemeken kell alapulnia, amelyek alkalmasak a bírósági felülvizsgálatra, ilyen elemnek számít többek között a jogi aktus célja és tartalma. A címe szerint a 423/2007 rendelet az Iráni Iszlám Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szól. E rendelet preambulumbekezdéseiből és rendelkezései összességéből kitűnik, hogy a rendelet célja gazdasági korlátozó intézkedések révén az ezen állam által az atomenergia területén elfogadott politika megakadályozása vagy lelassítása, tekintettel az azáltal jelentett veszélyre. Nem az atomfegyverek elterjedésével kapcsolatos általános tevékenység a küzdelem tárgya, hanem az iráni nukleáris fejlesztési program sajátos kockázatai. Mivel a szóban forgó jogi aktus célja és tartalma egyértelműen az Iráni Iszlám Köztársaságra vonatkozó gazdasági intézkedések elfogadása, az EK 308. cikk alkalmazása nem volt szükséges, mivel az EK 301. cikk elegendő jogalapnak minősül, amennyiben lehetővé teszi az Unió egy vagy több harmadik országgal fennálló gazdasági kapcsolatok felfüggesztésére, korlátozására vagy teljes megszakítására irányuló fellépését, mivel e fellépés magában foglalhatja olyan szervezetek pénzeszközeinek befagyasztását, amelyek, mint a Bank Melli Iran, az érintett harmadik ország rendszerével állnak kapcsolatban Ami a 2007/140 közös álláspontnak[101] a jogi alapok közé történő beillesztésének szükségességét illeti, az EK 301. cikk arra utal, hogy a közös álláspontnak vagy együttes fellépésnek léteznie kell ahhoz, hogy közösségi intézkedéseket lehessen hozni, arra viszont nem, hogy ezen intézkedéseknek e közös állásponton vagy ezen együttes fellépésen kell alapulniuk. Mindenesetre közös álláspont nem minősülhet valamely közösségi jogi aktus jogalapjának. A Tanácsnak a közös kül- és biztonságpolitikára (KKBP) vonatkozó közös álláspontjait – mint például a 2007/140 és 2008/479 közös álláspontot[102] – ugyanis az EU-Szerződés keretében, annak 15. cikkének megfelelően fogadják el, míg a tanácsi rendeleteket, mint például a 423/2007 rendeletet az EK-Szerződés keretében. Következésképpen a Tanács közösségi jogi aktust csak az EK-Szerződés, vagyis az adott esetben az EK 60. cikk és EK 301. cikk által ráruházott hatáskörök alapján hozhatott.

Még mindig az Iráni Iszlám Köztársasággal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló 423/2007 rendelettel[103] kapcsolatban, a Bíróság, amelyhez az Oberlandesgericht de Düsseldorf fordult, a C-72/11. sz., *Afrasiabi és társai* ügyben 2011. december 21-én hozott ítéletében értelmezte az említett rendelet 7. cikkének (3) és (4) bekezdését.

A Bíróság azt állapította meg, hogy az említett rendelet 7. cikkének (3) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy e rendelet 1. cikkének i) pontja értelmében valamely gazdasági forrás közvetett rendelkezésre bocsátásának tilalma magában foglalja egy olyan működőképes, azonban használatra még nem kész olvasztókemence harmadik személy részére Iránba történő szállítására és ott történő telepítésére vonatkozó aktusokat, amellyel a harmadik személy az említett rendelet

[101] Az Iránnal szembeni korlátozó intézkedésekről szóló, 2007. február 27-i 2007/140/KKBP tanácsi közös álláspont HL L 61, p. 49).

[102] A 2007/140 közös álláspont módosításáról szóló, 2008. június 23-i 2008/479/KKBP tanácsi közös álláspont (HL L 163., 43.o.).

[103] Lásd az 100. lábjegyzetet.

IV. és V. mellékletében felsorolt valamely személy, szervezet vagy szerv nevében, ellenőrzése mellett vagy irányítása szerint eljárva e kemencét arra kívánja használni, hogy ilyen személy, szervezet vagy szerv javára állítson elő olyan termékeket, amelyek hozzájárulhatnak ebben az államban az atomfegyverek elterjedéséhez. Emellett a Bíróság megállapította, hogy ugyanezen rendelet 7. cikkének (4) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy: a) azokat a tevékenységeket fedi le, amelyeknek – formális megjelenésük látszata alatt, amely kivonja azokat az említett rendelet 7. cikke (3) bekezdése megsértésének tényállási elemei közül –, közvetlenül vagy közvetve mégis az a céljuk vagy eredményük, hogy meghiúsítsák az utóbbi rendelkezés által megállapított tilalmat; b) a „tudatosan" és „szándékosan" kifejezések tudati elemet és szándékelemet foglalnak kumulatívan magukban, amelyek akkor állnak fenn együttesen, ha az ilyen célú vagy eredményű tevékenységben részt vevő személy arra szándékosan törekszik, vagy legalábbis úgy véli, hogy részvétele ilyen céllal vagy eredménnyel járhat, és e lehetőségbe belenyugszik.

C – A Bíróság összetétele

(2011. október 7-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

U. Lõhmus tanácselnök; J. Mazák első főtanácsnok; K. Lenaerts és A. Tizzano tanácselnökök; V. Skouris, a Bíróság elnöke; J. N. Cunha Rodrigues, J.-C. Bonichot, J. Malenovský és M. Safjan tanácselnökök.

Második sor, balról jobbra:

A. Borg Barthet és Juhász E. bírák; J. Kokott főtanácsnok; A. Rosas bíró; A. Prechal tanácselnök; R. Silva de Lapuerta, K. Schiemann, G. Arestis és M. Ilešič bírák.

Harmadik sor, balról jobbra:

V. Trstenjak, Y. Bot és E. Sharpston főtanácsnokok; A. Ó Caoimh, E. Levits és L. Bay Larsen bírák; P. Mengozzi főtanácsnok; T. von Danwitz és A. Arabadjiev bírák.

Negyedik sor, balról jobbra:

C. G. Fernlund bíró; P. Cruz Villalón főtanácsnok; M. Berger, J.-J. Kasel, C. Toader és D. Šváby bírák; N. Jääskinen főtanácsnok; E. Jarašiūnas bíró; A. Calot Escobar hivatalvezető.

1. A Bíróság tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Vassilios Skouris

Született 1948-ban; a Berlini Szabadegyetemen szerzett jogi diplomát (1970); a Hamburgi Egyetemen alkotmányjogi és közigazgatási jogi doktorátust szerzett (1973); a Hamburgi Egyetemen akkreditált egyetemi tanár (1972–1977); a Bielefeldi Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1978); a Thesszaloníki Egyetemen a közjog egyetemi tanára (1982); belügyminiszter (1989-ben és 1996-ban); a Krétai Egyetem Egyetemi Tanácsának tagja (1983–1987); a Thesszaloníki Egyetemen a Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központ igazgatója (1997–2005); a görög Egyesület az európai jogért elnöke (1992–1994); a görög Nemzeti Kutatási Bizottság tagja (1993–1995); a görög tisztviselők kiválasztását felügyelő legfőbb bizottság tagja (1994–1996); a Trieri Európai Jogi Akadémia Tudományos Tanácsának tagja (1995-től); a Görög Országos Bíró- és Ügyészképző Intézet igazgatótanácsának tagja (1995–1996); a Külügyminisztérium Tudományos Tanácsának tagja (1997–1999); a Görög Gazdasági és Szociális Tanács elnöke 1998-ban; 1999. június 8-tól a Bíróság bírája; 2003. október 7-től a Bíróság elnöke.

Antonio Tizzano

Született 1940-ben; az európai uniós jog egyetemi tanára a római La Sapienza Egyetemen; egyetemi tanár a nápolyi „Istituto Orientale" (1969–1979) és „Federico II" Egyetemen (1979–1992), a Cataniai Egyetemen (1969–1977) és a Mogadishui Egyetemen (1967–1972); az olasz Semmítőszéken eljáró ügyvéd; jogtanácsos az Olasz Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1984–1992); az olasz küldöttség tagja a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Közösségekhez történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon, valamint az Egységes Európai Okmány és az Európai Unióról szóló Szerződés tárgyalásán; több kiadvány, köztük Az európai szerződések kommentárjának és Az Európai Unió kódexének szerzője; az „Il Diritto dell'Unione Europea" folyóirat alapítója és 1996 óta igazgatója; több jogi folyóirat igazgatótanácsának, illetve szerkesztőbizottságának tagja; számos nemzetközi konferencián előadó; több nemzetközi intézetben, köztük a hágai Nemzetközi Jogi Akadémián (1987) tart előadást és képzést; az Európai Közösségek Bizottsága pénzügyeinek vizsgálatával megbízott független szakértői csoport tagja (1999); 2000. október 7-től 2006. május 3-ig főtanácsnok a Bíróságon; 2006. május 4-től a Bíróság bírája.

José Narciso da Cunha Rodrigues

Született 1940-ben; különböző jogi feladatokat lát el (1964–1977); a jogrendszer reformja tanulmányozásának koordinálásával és végrehajtásával kapcsolatos különböző kormányzati feladatokat lát el; az Emberi Jogok Európai Bizottságának és az Emberi Jogok Európai Bíróságának kormányzati megbízottja (1980–1984); az Európa Tanács Emberi Jogi Főbizottságának szakértője (1980–1985); a büntetőjog és büntetőeljárási jog felülvizsgálatáért felelős bizottság tagja; Procurador-Geral da República (1984–2000); az Európai Csalás Elleni Hivatal (OLAF) felügyelőbizottságának tagja (1999–2000); 2000. október 7-től a Bíróság bírája.

Allan Rosas

Született 1948-ban; a Turkui Egyetemen szerez jogi doktorátust (Finnország); tanár a Turkui Egyetem (1978–1981) és az Åbo Akademi Jogi Karán (Turku/Åbo) (1981–1996); ez utóbbin az Emberi Jogi Intézet igazgatója (1985–1995); számos nemzeti és nemzetközi egyetemi állást tölt be; több tudományos társaság tagja; több nemzeti és nemzetközi kutatási programot és projektet koordinál, különösen a következő területeken: közösségi jog, nemzetközi jog, alapjogok és emberi jogok, alkotmányjog és összehasonlító közigazgatási jog; a finn kormány képviselője a finn küldöttség tanácsadójaként, illetve tagjaként különböző konferenciákon és nemzetközi tanácskozásokon; jogi szakértő különböző kormány- és parlamenti jogi bizottságokban Finnországban, valamint az ENSZ-nél, az UNESCO-nál, az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezetnél (EBESZ) és az Európa Tanácsnál; 1995-től az Európai Bizottság Jogi Szolgálatánál a külkapcsolatokért felelős vezető jogtanácsos; 2001 márciusától az Európai Bizottság Jogi Szolgálatának főigazgató-helyettese; 2002. január 17-től a Bíróság bírája.

Rosario Silva de Lapuerta

Született 1954-ben; jogot végez (Universidad Complutense de Madrid); abogado del Estado (ügyvéd) Malagában; abogado del Estado (ügyvéd) a Közlekedési, Idegenforgalmi és Távközlési Minisztérium, majd a Külügyminisztérium Jogi Szolgálatánál; abogado del Estadók vezetője a Bíróság előtti ügyekért felelős állami jogi szolgálatnál és helyettes főigazgató az Abogacía General del Estado nemzetközi és közösségi jogi szolgálatánál (Igazságügyi Minisztérium); a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének jövőjéről tanácskozó bizottság tagja; a spanyol küldöttség vezetője az „Elnökség barátai" elnevezésű, a Nizzai Szerződés alapján a közösségi igazságszolgáltatás rendszerének reformjával foglalkozó bizottságban és a Tanács „Bíróság" elnevezésű ad hoc bizottságában; a madridi École Diplomatique-ban a közösségi jog tanára; a „Noticias de la Unión Europea" folyóirat társszerkesztője; 2003. október 7-től a Bíróság bírája.

Koen Lenaerts

Született 1954-ben; jogi diploma és jogi doktorátus (Katholieke Universiteit Leuven); Master of Laws, Master in Public Administration (Harvard University); tanársegéd (1979–1983), majd az európai jog tanára (1983-tól) a Leuveni Katholieke Universiteiten; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1984–1985); tanár a College d'Europe-ban Brugge-ben (1984–1989); ügyvéd a brüsszeli ügyvédi kamarában (1986–1989); vendégprofesszor a Harvard Law Schoolon (1989); 1989. szeptember 25-től 2003. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírája; 2003. október 7-től a Bíróság bírája.

Juliane Kokott

Született 1957-ben; jogi tanulmányok (a Bonni és a Genfi Egyetemen); LL.M. (American University/Washington D.C.); jogi doktorátus (Heidelbergi Egyetem, 1985; Harvard Egyetem, 1990); vendégprofesszor a Berkeley Egyetemen (1991); a német és külföldi közjog, a nemzetközi jog és az európai jog tanára az Augsburgi (1992), a Heidelbergi (1993) és a Düsseldorfi (1994) Egyetemen; a német bíró helyettese az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet (EBESZ) nemzetközi békéltető és választottbíróságán; a Globális Változásokról szóló szövetségi tanácsadó bizottság alelnöke (WBGU, 1996); a nemzetközi jog, a nemzetközi kereskedelmi és az európai jog egyetemi tanára a St. Galleni Egyetemen (1999); a St. Galleni Egyetem nemzetközi és európai kereskedelmi jogi intézetének igazgatója (2000); a St. Galleni Egyetem kereskedelmi jogi posztgraduális programjának igazgatóhelyettese (2001); 2003. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Konrad Hermann Theodor Schiemann

Született 1937-ben; jogi tanulmányokat végez Cambridge-ben; barrister (1964–1980); Queen's Counsel (1980–1986); bíró a High Court of England and Wales (Anglia és Wales Fellebbviteli Bírósága) bíróságon (1986–1995); Lord Justice of Appeal (1995–2003); a Honourable Society of the Inner Temple rangidős tagja 1985-től, és 2003-ban kincstárnoka; 2004. január 8-tól a Bíróság bírája.

Juhász Endre

Született 1944-ben; a Szegedi Tudományegyetemen (Magyarország) szerez jogi diplomát (1967); jogi szakvizsga (1970); összehasonlító jogi posztgraduális tanulmányokat folytat a Strasbourgi Egyetemen (1969, 1970, 1971, 1972); a Külkereskedelmi Minisztérium jogi osztályának munkatársa (1966–1974); a jogszabály-előkészítő osztály vezetője (1973–1974); a Brüsszeli Magyar Nagykövetség kereskedelmi kirendeltségének titkára, közösségi kérdésekkel foglalkozik (1974–1979); a Külkereskedelmi Minisztérium osztályvezetője (1979–1983); a Washingtoni Magyar Nagykövetség kereskedelmi alkirendeltségének vezetője, Egyesült Államok (1983–1989); a Külkereskedelmi Minisztérium, majd a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője (1989–1991); főtárgyaló a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek, valamint azok tagállamai közötti társulási megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások során (1990–1991); a Nemzetközi Gazdasági Kapcsolatok Minisztériumának főosztályvezetője, a tárca Európai Ügyek Hivatalának vezetője (1992); a tárca közigazgatási államtitkára (1993–1994); államtitkár, az Európai Ügyek Hivatalának vezetője, az Ipari és Kereskedelmi Minisztérium címzetes államtitkára (1994); a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz akkreditált rendkívüli és meghatalmazott nagykövete (1995 januárjától 2003 májusáig); a Magyar Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokat főtárgyalóként vezeti (1998 júliusától 2003 áprilisáig); az európai uniós koordinációért felelős tárca nélküli miniszter (2003 májusától); 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

George Arestis
Született 1945-ben; az athéni egyetemen szerez jogi diplomát (1968); M. A. Comparative Politics and Government a Kenti Egyetemen, Canterbury (1970); Cipruson folytat ügyvédi tevékenységet (1972–1982); District Court Judge (1982); President District Court (1995); Administrative President District Court, Nicosia (1997–2003); a Ciprusi Legfelsőbb Bíróság bírája (2003); 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Anthony Borg Barthet U.O.M.
Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez a Máltai Királyi Egyetemen 1973-ban; Notary to Governmentként 1975-ben lép a máltai közszolgálatba; kormánytanácsadó (1978), kormány-főtanácsadó (1979), helyettes Attorney General (1988), és 1989-ben Málta köztársasági elnöke Attorney Generalnak nevezi ki; a Máltai Egyetemen részmunkaidőben tart előadásokat polgári jogból (1985–1989); a Máltai Egyetem tanácsának tagja (1998–2004); az igazságszolgáltatás igazgatásáért felelős bizottság tagja (1994–2004); a máltai választottbírósági központ irányítóiból álló bizottság tagja (1998–2004); 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Marko Ilešič
Született 1947-ben; jogi doktorátust szerez (Ljubljanai Egyetem); összehasonlító jogi képzés (Strasbourgi és Coimbrai Egyetem); bírói szakvizsga; a polgári jog, a kereskedelmi jog és a nemzetközi magánjog egyetemi tanára; a Ljubljanai Egyetem jogi karának dékánhelyettese (1995–2001), majd dékánja (2001–2004); számos jogi kiadvány szerzője; a Ljubljanai Munkaügyi Bíróság tiszteletbeli bírája és tanácselnöke (1975–1986); a Szlovén Sportügyi Bíróság elnöke (1978–1986); a ljubljanai tőzsde választottbíróságának elnöke; a Jugoszláv, majd a Szlovén Kereskedelmi Kamara bírája (1991-ig, illetve 1991 óta); a Párizsi Nemzetközi Kereskedelmi Kamara választottbírája; az UEFA és a FIFA fellebbviteli bíróságának bírája; a Szlovén Jogászok Egyesületének elnöke (1993–2005); az International Law Association, a Comité maritime international és számos más nemzetközi jogi társaság tagja; 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Jiří Malenovský

Született 1950-ben; a prágai Károly Egyetemen szerez jogi doktorátust (1975); egyetemi adjunktus (1974–1990), dékánhelyettes (1989–1991), a nemzetközi és európai jogi tanszék vezetője a brnói Masaryk Egyetemen (1990–1992); a Csehszlovák Alkotmánybíróság bírája (1992); az Európa Tanács melletti nagykövet (1993–1998); az Európa Tanács Miniszterek Bizottságának elnöke (1995); a külügyminisztérium főosztályvezetője (1998–2000); az Association de droit international szlovák és cseh tagozatának vezetője (1999–2001); alkotmánybíró (2000–2004); a jogalkotási tanács tagja (1998–2000); a Hágai Állandó Választottbíróság tagja (2000 óta); a brnói Masaryk Egyetemen a nemzetközi közjog egyetemi tanára (2001); 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Uno Lõhmus

Született 1952-ben; 1986-ban szerez jogi doktorátust; az ügyvédi kamara tagja (1977–1998); a Tartui Egyetem büntetőjogi vendégprofesszora; az Emberi Jogok Európai Bíróságán bíró (1994–1998); az Észt Legfelsőbb Bíróság elnöke (1998–2004); az alkotmányjogi bizottság tagja; a büntetőtörvénykönyv előkészítő bizottságának tanácsadója; a büntetőeljárási törvényt előkészítő munkacsoport tagja; számos emberi jogi és alkotmányjogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Egils Levits

Született 1955-ben; a Hamburgi Egyetemen szerez jogi és politológiai diplomát; a Kieli Egyetem jogi karának tudományos munkatársa; a lett parlament tanácsadója nemzetközi jogi, alkotmányjogi és a jogalkotási reformmal kapcsolatos kérdésekben; lett nagykövet Németországban és Svájcban (1992–1993), Ausztriában, Svájcban és Magyarországon (1994–1995); miniszterelnök-helyettes, igazságügy-miniszter, megbízott külügyminiszter (1993–1994); az EBESZ keretén belül működő békéltető és választottbíróságon békéltető bíró (1997 óta); az Állandó Választottbíróság tagja (2001 óta); 1995-től az Emberi Jogok Európai Bíróságának bírája, újraválasztják 1998-ban és 2001-ben; számos alkotmányjogi, közigazgatási jogi, jogalkotási reformmal kapcsolatos és közösségi jogi kiadvány szerzője; 2004. május 11-től a Bíróság bírája.

Aindrias Ó Caoimh

Született 1950-ben; polgári jogból szerzett diplomát (National University of Ireland, University College Dublin, 1971); barrister (King's Inns, 1972); szakoklevelet szerzett európai jogból (University College Dublin, 1977); barrister az Ír Ügyvédi Kamaránál (1972–1999); európai jogot ad elő (King's Inns, Dublin); Senior Counsel (1994–1999); számos ügyben az ír kormány képviselője az Európai Közösségek Bírósága előtt; az ír High Court bírája (1999 óta); a Honorable Society of King's Inns rangidős tagja (bencher) (1999 óta); az Ír Európai Jogi Társaság alelnöke; a Nemzetközi Jogi Társaság (ír tagozatának) tagja; Andreas O'Keeffe (Aindrias Ó Caoimh) fia, aki 1974 és 1985 között a Bíróság bírája volt; 2004. október 13-tól a Bíróság bírája.

Lars Bay Larsen

Született 1953-ban; politikatudományi diploma (1976), jogi diploma (1983), Koppenhágai Egyetem; tisztviselő az igazságügyi minisztériumban (1983–1985); a családi jog oktatója (1984–1991), majd docense (1991–1996) a Koppenhágai Egyetemen; az Advokatsamfund csoportvezetője (1985–1986); csoportvezető az igazságügyi minisztériumban (1986–1991); az ügyvédi kamara tagja (1991); osztályvezető (1991–1995), a rendészeti főosztály vezetője (1995–1999), a jogi főosztály vezetője (2000–2003) az igazságügyi minisztériumban; Dánia képviselője a K-4 Bizottságban (1995–2000), a Schengeni Központi Csoportban (1996–1998) és az Europol igazgatótanácsában (1998–2000); a Højesteret bírája (2003–2006); 2006. január 11-től a Bíróság bírája.

Eleanor Sharpston

Született 1955-ben; gazdaságtudományi, nyelvi és jogi tanulmányok a King's College-ban, Camebridge-ben (1973–1977); asszisztens és kutató a Corpus Christi College-ban, Oxfordban (1977–1980); az ügyvédi kamara tagja (Middle Temple, 1980); barrister (1980–1987 és 1990–2005); Sir Gordon Slynn főtanácsnok, majd bíró mellett jogi referens (1987–1990); az európai jog és az összehasonlító jog professzora (Director of European Legal Studies) a University College Londonon (1990–1992); professzor (Lecturer) a jogi karon (1992–1998), majd docens (Affiliated Lecturer) (1998–2005) a Cambridge-i Egyetemen; Fellow of King's College, Cambridge (1992–2010); Emeritus Fellow of King's College, Cambridge (2011-től); docens és kutató (Senior Research Fellow) a Cambridge-i Egyetemen a Centre for European Legal Studies-ban (1998–2005); Queen's Counsel (1999); Bencher of Middle Temple (2005); Honorary Fellow of Corpus Christi College, Oxford (2010); LL.D (h.c.) Glasgow (2010) és Nottingham Trent (2011); 2006. január 11-től a Bíróság főtanácsnoka.

Paolo Mengozzi

Született 1938-ban; a Bolognai Egyetemen a nemzetközi jog professzora és az európai közösségi jogi Jean Monnet tanszék vezetője; doctor honoris causa a madridi Carlos III Egyetemen; vendégprofesszor a Johns Hopkins (Bologna Center), a St. Johns (New York), a Georgetown, a Paris II, a Georgia (Athén) és az Institut Universitaire International (Luxembourg) egyetemeken; a Nijmegeni Egyetemen szervezett European Business Law Pallas Program koordinátora; az Európai Közösségek Bizottsága Közbeszerzési Tanácsadó Bizottságának tagja; kereskedelmi és ipari helyettes államtitkár a Tanács soros olasz elnöksége alatt; a Kereskedelmi Világszervezettel (WTO) foglalkozó európai közösségi munkacsoport tagja és a WTO-val foglalkozó hágai Nemzetközi Jogi Akadémia kutatóközpontja 1997-es ülésének igazgatója; 1998. március 4-től 2006. május 3-ig az Elsőfokú Bíróság bírája; 2006. május 4-től főtanácsnok a Bíróságon.

Pernilla Lindh

Született 1945-ben; a Lundi Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi referens és bíró a Trollhättani Elsőfokú Bíróságon (1971–1974); jogi referens a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon (1974–1975); bíró a Stockholmi Elsőfokú Bíróságon (1975); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróság elnökének tanácsadója jogi és igazgatási ügyekben (1975–1978); megbízott a Domstolverketen (Országos Igazságszolgáltatási Tanács) (1977); tanácsadó az Igazságügyi Kancelláriahivatalban (Justice Chancellor) (1979–1980); a Stockholmi Fellebbviteli Bíróságon a bírói tanács tagja (1980–1981); jogtanácsos a Kereskedelmi Minisztériumban (1981–1982); a Külügyminisztériumban a jogi ügyekért felelős jogtanácsos, majd igazgató és főigazgató (1982–1995); 1992-ben nagykövet; a Swedish Market Court elnökhelyettese; az EGT-tárgyalások során (az EFTA-csoport alelnöke, majd elnöke) és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozása érdekében folytatott tárgyalások során a jogi és intézményi kérdések felelőse; 1995. január 18-tól 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírája; 2006. október 7-től 2011. október 6-ig a Bíróság bírája.

Yves Bot

Született 1947-ben; a Roueni Egyetemen szerez jogi diplomát; jogi doktorátus (Université de Paris II Panthéon-Assas); a mansi jogi kar docense; a mansi ügyészségen ügyészhelyettes, majd első ügyészhelyettes (1974–1982); államügyész a Dieppe-i Elsőfokú Bíróságon (1982–1984); államügyész-helyettes a Strasbourgi Elsőfokú Bíróságon (1984–1986); államügyész a Bastiai Elsőfokú Bíróságon (1986–1988); a Caeni Fellebbviteli Bíróság főügyésze (1988–1991); államügyész a Mansi Elsőfokú Bíróságon (1991–1993); az igazságügy-miniszter (garde des Sceaux) melletti megbízott (1993–1995); államügyész a Nanterre-i Elsőfokú Bíróságon (1995–2002); államügyész a Párizsi Elsőfokú Bíróságon (2002–2004); főügyész a Párizsi Fellebbviteli Bíróságon (2004–2006); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Ján Mazák

Született 1954-ben; jogi doktorátus (Pavol Jozef Safarik Egyetem, Kassa, 1978); a polgári jog (1994) és a közösségi jog (2004) professzora; a kassai jogi kar közösségi jogi intézetének igazgatója (2004); a kassai Krajský súd (területi bíróság) bírája (1980); a kassai Mestský súd (városi bíróság) elnökhelyettese (1982) és elnöke (1990); a Szlovák Ügyvédi Kamara tagja (1991); jogi tanácsadó az Alkotmánybíróságon (1993–1998); igazságügyminiszter-helyettes (1998–2000); az Alkotmánybíróság elnöke (2000–2006); a Velencei Bizottság tagja (2004); 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Jean-Claude Bonichot

Született 1955-ben; a Metzi Egyetemen szerez jogi diplomát, az Institut d'études politiques de Paris-n szerez diplomát, az École nationale d'administration volt hallgatója; előadó (1982–1985), a kormány megbízottja (1985–1987 és 1992–1999); ülnök (1999–2000); az Államtanács peres ügyek szekciója hatodik alszekciójának elnöke (2000–2006); jogi referens a Bíróságon (1987–1991); a munkaügyi és szakképzési miniszter kabinetfőnöke, majd az államminiszter kabinetfőnöke, közszolgálati és közigazgatási modernizációs miniszter (1991–1992); az Államtanács Caisse nationale d'assurance maladie des travailleurs salariés melletti jogi szolgálatának vezetője (2001–2006); docens a Metzi Egyetemen (1988–2000), majd az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2000 óta); több közigazgatási jogi, közösségi jogi és európai emberi jogi kiadvány szerzője; a *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* alapítója és szerkesztőbizottságának elnöke, a *Bulletin juridique des collectivités locales* társalapítója és szerkesztőbizottságának tagja, az intézményi és a területrendezési, városi és településjogi kutatócsoportok tudományos tanácsának elnöke; 2006. október 7-től a Bíróság bírája.

Thomas von Danwitz

Született 1962-ben; tanulmányok Bonnban, Genfben és Párizsban; jogi államvizsga és szakvizsga (1986 és 1992); jogi doktorátus (Bonni Egyetem, 1988); nemzetközi közigazgatási diploma (École nationale d'administration, 1990); habilitáció (Bonni Egyetem, 1996); a német közjog és az európai jog professzora (1996–2003), dékán a Bochumi Ruhr Egyetem jogi karán (2000–2001); a német közjog és az európai jog professzora (Kölni Egyetem, 2003–2006); a közjogi és közigazgatás-tudományi intézet igazgatója (2006); vendégprofesszor a Fletcher School of Law and Diplomacyn (2000), a François Rabelais Egyetemen (Tours, 2001–2006) és az Université de Paris I Panthéon-Sorbonne-on (2005–2006); doctor honoris causa a François Rabelais Egyetemen (Tours, 2010); 2006. október 7-től a Bíróság bírája.

Verica Trstenjak

Született 1962-ben; bírói szakvizsga (1987); a Ljubljanai Egyetemen szerez jogi doktorátust (1995); jogelméletet, államelméletet és magánjogot oktató egyetemi tanár (1996 óta); kutató; doktori tanulmányokat folytat a Zürichi Egyetemen, a Bécsi Egyetem összehasonlító jogi intézetében, a hamburgi nemzetközi magánjogi Max Planck Intézetben, az Amszterdami Szabadegyetemen; a Bécsi és a németországi Freiburgi Egyetem, valamint a hamburgi Bucerius Law School vendégprofesszora; a Tudományos és Technológiai Minisztérium jogi szolgálatának vezetője (1994–1996), majd államtitkára (1996–2000); a Miniszterelnöki Hivatalt vezető miniszter (2000); 2003 óta az európai polgári törvénykönyv munkacsoport (Study Group on European Civil Code) tagja; a Humboldt kutatási projekt (Humboldt Stiftung) felelőse; az európai joggal és a magánjoggal kapcsolatos több mint száz jogi cikk és számos könyv szerzője; a Szlovén Jogászok Egyesülete által odaítélt, a „2003-as év jogásza" díj nyertese; több jogi folyóirat kiadótanácsának tagja; a Szlovén Jogászok Egyesületének főtitkára, számos jogászegyesület, többek között a Gesellschaft für Rechtsvergleichung tagja; 2004. július 7-től 2006. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírája; 2006. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Alexander Arabadjiev

Született 1949-ben; jogi tanulmányok (Ohridi Szent Kelemen Egyetem, Szófia); bíró a blagoevgradi elsőfokú bíróságon (1975–1983); bíró a blagoevgradi területi bíróságon (1983–1986); a Legfelsőbb Bíróság bírája (1986–1991); alkotmánybíró (1991–2000); az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (1997–1999); az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent tagja (2002–2003); képviselő (2001–2006); megfigyelő az Európai Parlamentben; 2007. január 12-től a Bíróság bírája.

Camelia Toader

Született 1963-ban; jogot végez (1986), a jogtudományok doktora (1997) (Bukaresti Egyetem); fogalmazó a buftea-i elsőfokú bíróságon (1986–1988); bíró a Bukaresti 5. kerületi elsőfokú bíróságon (1988–1992); a Bukaresti Ügyvédi Kamara tagja (1992); a polgári jog és az európai kötelmi jog oktatója (1992–2005), majd 2005-től egyetemi tanára a Bukaresti Egyetemen; több alkalommal kutató, illetve doktori tanulmányokat folytat a hamburgi nemzetközi magánjogi Max Planck Intézetben (1992. és 2004. között); az Igazságügyi Minisztériumban az európai integrációs főosztály vezetője (1997–1999); bíró a Semmítőszéken (1999–2007); vendégprofesszor a Bécsi Egyetemen (2000); a közösségi jog oktatója a Nemzeti Bíróképző Intézetben (2003. és 2005–2006); több jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; 2010-től a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia tagja, valamint a Román Akadémia Jogi Kutatóintézete Európai Jogi Tanulmányok Központjának tiszteletbeli kutatója; 2007. január 12-től a Bíróság bírája.

Jean-Jacques Kasel

Született 1946-ban; a jogtudományok doktora, licence spéciale közigazgatási jogból (ULB, 1970); IEP-diploma, Párizs (Ecofin, 1972); ügyvédjelölt; a Banque de Paris et des Pays-Bas jogtanácsosa (1972–1973); attasé, majd követségi titkár a Külügyminisztériumban (1973–1976); munkacsoport-elnök a Miniszterek Tanácsában (1976); követségi első titkár (Párizs), az állandó képviselő helyettese az OECD-nél (UNESCO melletti kapcsolattartó, 1976–1979); a kormány elnökhelyettesének kabinetfőnöke (1979–1980); az Európai Politikai Együttműködés Ázsia, Afrika és Latin-Amerika munkacsoportjainak elnöke; az Európai Közösségek Bizottsága elnökének tanácsadója, majd kabinetfőnök-helyettese (1981); költségvetési és jogállásügyi igazgató a Miniszterek Tanácsa főtitkárságán (1981–1984); megbízott az Európai Közösségek melletti állandó képviseleten (1984–1985); a költségvetési bizottság elnöke; meghatalmazott miniszter, a politikai és kulturális ügyek igazgatója (1986–1991); a miniszterelnök diplomáciai tanácsadója (1986–1991); nagykövet Görögországban (1989–1991, nem rezidensként); a politikai bizottság elnöke (1991); az Európai Közösségek melletti nagykövet, állandó képviselő (1991–1998); a Coreper elnöke (1997); nagykövet (Brüsszel, 1998–2002); a NATO melletti állandó képviselő (1998–2002); Ő Királyi Fensége a nagyherceg udvarnagya és kabinetfőnöke (2002–2007); 2008. január 15-től a Bíróság bírája.

Marek Safjan

Született 1949-ben; a jogtudományok doktora (Varsói Egyetem, 1980); a jogtudományok habilitált doktora (Varsói Egyetem, 1990); címzetes egyetemi tanár a jogi karon (1998); a Varsói Egyetem Polgári Jogi Intézetének igazgatója (1992–1996); a Varsói Egyetem rektorhelyettese (1994–1997); az Association Henri Capitant des amis de la culture juridique française lengyel szekciójának főtitkára (1994–1998); az Európa Tanács bioetikai bizottságának lengyelországi képviselője (1991–1997); az Alkotmánybíróság bírája (1997–1998), majd elnöke (1998–2006); a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia tagja (1994 óta), majd alelnöke (2010 óta), a Nemzetközi Jogi, Etikai és Tudományos Egyesület tagja (1995 óta), a Lengyel Helsinki Bizottság tagja; a Lengyel Művészeti és Bölcsészettudományi Akadémia tagja; az Európa Tanács főtitkára által odaítélt pro merito érdemérem (2007); számos publikáció szerzője a polgári jog, orvosi jog és európai jog területén; 2009. október 7-től a Bíróság bírája.

Daniel Šváby

Született 1951-ben; a jogtudományok doktora (Pozsonyi Egyetem); a Pozsonyi Elsőfokú Bíróság bírája; a polgári jogi ügyekben eljáró fellebbviteli bíróság bírája és a Pozsonyi Fellebbviteli Bíróság alelnöke; az Igazságügyi Minisztérium jogi intézete polgári és családjogi tagozatának tagja; a kereskedelmi jogi ügyekben eljáró legfelsőbb bíróság helyettes bírája; az Emberi Jogok Európai Bizottságának tagja (Strasbourg); alkotmánybíró (2000–2004); 2004. május 12-től 2009. október 6-ig az Elsőfokú Bíróság bírája; 2009. október 7-től a Bíróság bírája.

Maria Berger

Született 1956-ban; jogi és gazdasági tanulmányokat folytatott (1975–1979), a jogtudományok doktora; asszisztens és előadásokat tart az Innsbrucki Egyetem Közjogi és Politikatudományi Intézetében (1979–1984); a Szövetségi Tudományos és Kutatási Minisztérium tanácsosa, végül helyettes osztályvezetője (1984–1988); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium Európai Unióra vonatkozó kérdésekért felelős megbízottja (1988–1989); a Szövetségi Kancelláriaminisztérium „Európai Integráció» csoportjának vezetője (az Osztrák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának előkészítése) (1989–1992); az EFTA Felügyeleti Hatóság igazgatója Genfben és Brüsszelben (1993–1994); a kremsi Donau-Universität alelnöke (1995–1996); európai parlamenti képviselő (1996. novembertől 2007. januárig, illetve 2008. decembertől 2009. júliusig) és a Jogi Bizottság tagja; az Európa jövőjével foglalkozó Európai Konvent helyettes tagja (2002. februártól 2003. júliusig); Perg város önkormányzati képviselőtestületének tagja (1997. szeptembertől 2009. szeptemberig); szövetségi igazságügy-miniszter (2007. januártól 2008. decemberig); 2009. október 7-től a Bíróság bírája.

Niilo Jääskinen

Született 1958-ban; jogi diploma (1980); jogi Master-képzés (1982), doktori fokozat a Helsinki Egyetemen (2008); előadásokat tart a Helsinki egyetemen (1980–1986); a Rovaniemi Elsőfokú Bíróság jogi referense és ideiglenes bírája (1983–1984); az Igazságügyi Minisztérium jogtanácsosa (1987–1989), majd európai jogi osztályának vezetője (1990–1995); a Külügyminisztérium jogtanácsosa (1989–1990); a finn parlament nagybizottságának európai ügyekért felelős tanácsosa és titkára (1995–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság ideiglenes bírája (2000. júliustól 2002. decemberig), majd bírája (2003. januártól 2009. szeptemberig); a jogi és intézményi kérdések felelőse a Finn Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozása érdekében folytatott tárgyalásokon; 2009. október 7-től a Bíróság főtanácsnoka.

Pedro Cruz Villalón

Született 1946-ban; jogi diplomát (1963–1968) és doktori fokozatot szerez a Sevillai Egyetemen (1975); posztgraduális tanulmányokat folytat a Freiburg im Breisgau-i Egyetemen (1969–1971); akkreditált egyetemi tanárként jogpolitikát oktat a Sevillai Egyetemen (1978–1986); a Sevillai Egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (1986–1992); jogi referens a spanyol alkotmánybíróságon (1986–1987); a spanyol alkotmánybíróság bírája (1992–1998); a spanyol alkotmánybíróság elnöke (1998–2001); a berlini Wissenschaftskolleg fellow-ja (2001–2002); a Madridi Autonóm Egyetem alkotmányjogi tanszékének vezetője (2002–2009); az Államtanács választott tagja (2004–2009); számos publikáció szerzője; 2009. december 14-től a Bíróság főtanácsnoka.

Alexandra (Sacha) Prechal

Született 1959-ben; jogi tanulmányok (Groningeni Egyetem, 1977–1983); a jogtudományok doktora (Amszterdami Egyetem, 1995); jogi előadásokat tart a Maastrichti Egyetem jogi karán (1983–1987); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1987–1991); előadásokat tart az Amszterdami Egyetem jogi karának Európa Intézetében (1991–1995); a Tilburgi Egyetem jogi karán az európai jog egyetemi tanára (1995–2003); az Utrechti Egyetem jogi karán az európai jog egyetemi tanára és az Utrechti Egyetem Európa Intézete igazgató tanácsának tagja (2003 óta); több nemzeti és nemzetközi jogi folyóirat szerkesztőbizottságának tagja; számos kiadvány szerzője; a Holland Királyi Tudományos Akadémia tagja; 2010. június 10-től a Bíróság bírája.

Egidijus Jarašiūnas

Született 1952-ben; a Vilniusi Egyetemen szerez jogi diplomát (1974–1979); a Litván Jogakadémián a jogtudományok doktora (1999), a Litván Ügyvédi Kamara tagja (1979–1990); a Litván Köztársaság Legfelsőbb Tanácsának (Parlament) képviselője (1990–1992), majd a Litván Köztársaság Seimasának (Parlament) képviselője, az állami és jogi ügyek bizottságának tagja (1992–1996); a Litván Köztársaság Alkotmánybíróságának bírája (1996–2005), majd a Litván Köztársaság Alkotmánybírósága elnökének tanácsadója (2006. óta); tanársegéd a Mykolas Romeris Egyetem jogi karának alkotmányjogi tanszékén (1997–2000), később docens (2000–2004), majd egyetemi tanár (2004. óta) ezen a tanszéken, végül pedig ezen alkotmányjogi tanszék vezetője (2005–2007); a Mykolas Romeris Egyetem jogi karának dékánja (2007–2010); a Velencei Bizottság tagja (2006–2010); a Litvánia függetlenségét helyreállító, 1990. március 11-i nyilatkozat aláírója; számos jogi kiadvány szerzője; 2010. október 6-tól a Bíróság bírája.

Carl Gustav Fernlund

Született 1950-ben; a Lundi Egyetemen szerez jogi diplomát (1975); a Landskronai Elsőfokú Bíróság hivatalvezetője (1976–1978); a közigazgatási fellebbviteli bíróság ülnöke (1978–1982); a közigazgatási fellebbviteli bíróság helyettes bírája (1982); a svéd parlament alkotmányügyi állandó bizottságának jogi tanácsadója (1983–1985); a pénzügyminisztérium jogtanácsosa (1985–1990); a pénzügyminisztérium személyi jövedelemadó osztályának vezetője (1990–1996); a pénzügyminisztérium fogyasztási adó osztályának vezetője (1996–1998); Svédország Európai Unió melletti állandó képviseletének adótanácsadója (1998–2000); a pénzügyminisztérium adó és vámügyi részlegének jogi ügyekért felelős főigazgatója (2000–2005); a közigazgatási legfelsőbb bíróság bírája (2005–2009); a Göteborgi Közigazgatási Fellebbviteli Bíróság elnöke (2009–2011); 2011. október 6-tól az Európai Bíróság bírája.

Alfredo Calot Escobar

Született 1961-ben; jogot végez a Valenciai Egyetemen (1979–1984); a Valencia Autonóm Közösség kereskedelmi kamarája tanácsának gazdasági elemzője (1986); jogász-nyelvész a Bíróságon (1986–1990); jogász lektor a Bíróságon (1990–1993); tanácsos a Bíróság Sajtó és Tájékoztatási Szolgálatán (1993–1995); tanácsos az Európai Parlament Intézményi Ügyek Bizottságának titkárságán (1995–1996); a Bíróság hivatalvezetője melletti attasé (1996–1999); jogi referens a Bíróságon (1999–2000); a Bíróság spanyol fordítási osztályának vezetője (2000–2001); a Bíróság Fordítási Igazgatóságának, majd Főigazgatóságának igazgatója, illetve főigazgatója (2001–2010); 2010. október 7-től a Bíróság hivatalvezetője.

2. A Bíróság összetételének változása 2011-ben

2011. október 6-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői Pernilla Lindh lemondását követően 2011. szeptember 8-i határozatukkal az Európai Unió Bíróságának bírájává nevezték ki Carl Gustav Fernlund-ot, Pernilla Lindh fennmaradó hivatali idejére, vagyis a 2012. október 6-ig terjedő időszakra.

3. Protokolláris sorrend

2011. január 1-jétől 2011. október 6-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
A. TIZZANO, az első tanács elnöke
J. N. CUNHA RODRIGUES, a második tanács elnöke
K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
Y. BOT, első főtanácsnok
K. SCHIEMANN, a nyolcadik tanács elnöke
A. ARABADJIEV, a hatodik tanács elnöke
J.-J. KASEL, az ötödik tanács elnöke
D. ŠVÁBY, a hetedik tanács elnöke
A. ROSAS, bíró
R. SILVA de LAPUERTA, bíró
J. KOKOTT, főtanácsnok
JUHÁSZ E., bíró
G. ARESTIS, bíró
A. BORG BARTHET, bíró
M. ILEŠIČ, bíró
J. MALENOVSKÝ, bíró
U. LÕHMUS, bíró
E. LEVITS, bíró
A. Ó CAOIMH, bíró
L. BAY LARSEN, bíró
E. SHARPSTON, főtanácsnok
P. MENGOZZI, főtanácsnok
P. LINDH, bíró
J. MAZÁK, főtanácsnok
T. von DANWITZ, bíró
V. TRSTENJAK, főtanácsnok
C. TOADER, bíró
M. SAFJAN, bíró
M. BERGER, bíró
N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok
A. PRECHAL, bíró
E. JARAŠIŪNAS, bíró

A. CALOT ESCOBAR, hivatalvezető

2011. október 7-től 2011. december 31-ig

V. SKOURIS, a Bíróság elnöke
A. TIZZANO, az első tanács elnöke
J. N. CUNHA RODRIGUES, a második tanács elnöke
K. LENAERTS, a harmadik tanács elnöke
J.-C. BONICHOT, a negyedik tanács elnöke
J. MAZÁK, első főtanácsnok
J. MALENOVSKÝ, a hetedik tanács elnöke
U. LÕHMUS, a hatodik tanács elnöke
M. SAFJAN, az ötödik tanács elnöke
A. PRECHAL, a nyolcadik tanács elnöke
A. ROSAS, bíró
R. SILVA de LAPUERTA, bíró
J. KOKOTT, főtanácsnok
K. SCHIEMANN, bíró
JUHÁSZ E., bíró
G. ARESTIS, bíró
A. BORG BARTHET, bíró
M. ILEŠIČ, bíró
E. LEVITS, bíró
A. Ó CAOIMH, bíró
L. BAY LARSEN, bíró
E. SHARPSTON, főtanácsnok
P. MENGOZZI, főtanácsnok
Y. BOT, főtanácsnok
T. von DANWITZ, bíró
V. TRSTENJAK, főtanácsnok
A. ARABADJIEV, bíró
C. TOADER, bíró
J.-J. KASEL, bíró
D. ŠVÁBY, bíró
M. BERGER, bíró
N. JÄÄSKINEN, főtanácsnok
P. CRUZ VILLALÓN, főtanácsnok
E. JARAŠIŪNAS, bíró
C. G. FERNLUND, bíró

A. CALOT ESCOBAR, hivatalvezető

4. A Bíróság korábbi tagjai

Massimo Pilotti, bíró (1952–1958), elnök (1952–1958)
Petrus Serrarens, bíró (1952–1958)
Adrianus Van Kleffens, bíró (1952–1958)
Jacques Rueff, bíró (1952–1959 és 1960–1962)
Otto Riese, bíró (1952–1963)
Maurice Lagrange, főtanácsnok (1952–1964)
Louis Delvaux, bíró (1952–1967)
Charles Léon Hammes, bíró (1952–1967), elnök (1964–1967)
Karl Roemer, főtanácsnok (1953–1973)
Nicola Catalano, bíró (1958–1962)
Rino Rossi, bíró (1958–1964)
Andreas Matthias Donner, bíró (1958–1979), elnök (1958–1964)
Alberto Trabucchi, bíró (1962–1972), majd főtanácsnok (1973–1976)
Robert Lecourt, bíró (1962–1976), elnök (1967–1976)
Walter Strauss, bíró (1963–1970)
Joseph Gand, főtanácsnok (1964–1970)
Riccardo Monaco, bíró (1964–1976)
Josse J. Mertens de Wilmars, bíró (1967–1984), elnök (1980–1984)
Pierre Pescatore, bíró (1967–1985)
Alain Louis Dutheillet de Lamothe, főtanácsnok (1970–1972)
Hans Kutscher, bíró (1970–1980), elnök (1976–1980)
Henri Mayras, főtanácsnok (1972–1981)
Cearbhall O'Dalaigh, bíró (1973–1974)
Max Sørensen, bíró (1973–1979)
Gerhard Reischl, főtanácsnok (1973–1981)
Jean-Pierre Warner, főtanácsnok (1973–1981)
Alexander J. Mackenzie Stuart, bíró (1973–1988), elnök (1984–1988)
Aindrias O'Keeffe, bíró (1975–1985)
Adolphe Touffait, bíró (1976–1982)
Francesco Capotorti, bíró (1976), majd főtanácsnok (1976–1982)
Giacinto Bosco, bíró (1976–1988)
Thymen Koopmans, bíró (1979–1990)
Ole Due, bíró (1979–1994) elnök (1988–1994)
Ulrich Everling, bíró (1980–1988)
Alexandros Chloros, bíró (1981–1982)
Simone Rozès, főtanácsnok (1981–1984)
Pieter Verloren van Themaat, főtanácsnok (1981–1986)
Sir Gordon Slynn, főtanácsnok (1981–1988), majd bíró (1988–1992)
Fernand Grévisse, bíró (1981–1982 és 1988–1994)
Kai Bahlmann, bíró (1982–1988)
Yves Galmot, bíró (1982–1988)
G. Federico Mancini, főtanácsnok (1982–1988), majd bíró (1988–1999)
Constantinos Kakouris, bíró (1983–1997)

Marco Darmon, főtanácsnok (1984–1994)
René Joliet, bíró (1984–1995)
Carl Otto Lenz, főtanácsnok (1984–1997)
Thomas Francis O'Higgins, bíró (1985–1991)
Fernand Schockweiler, bíró (1985–1996)
José Luis Da Cruz Vilaça, főtanácsnok (1986-1988)
José Carlos De Carvalho Moithinho de Almeida, bíró (1986–2000)
Jean Mischo, főtanácsnok (1986–1991 és 1997–2003)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias, bíró (1986–2003), elnök (1994–2003)
Manuel Diez de Velasco, bíró (1988–1994)
Manfred Zuleeg, bíró (1988–1994)
Walter Van Gerven, főtanácsnok (1988–1994)
Giuseppe Tesauro, főtanácsnok (1988–1998)
Francis Geoffrey Jacobs, főtanácsnok (1988–2006)
Paul Joan George Kapteyn, bíró (1990–2000)
John L. Murray, bíró (1991–1999)
Claus Christian Gulman, főtanácsnok (1991–1994), majd bíró (1994–2006)
David Alexander Ogilvy Edward, bíró (1992–2004)
Michael Bendik Elmer, főtanácsnok (1994–1997)
Günter Hirsch, bíró (1994–2000)
Georges Cosmas, főtanácsnok (1994–2000)
Antonio Mario La Pergola, bíró (1994 és 1999–2006), főtanácsnok (1995–1999)
Jean Pierre Puissochet, bíró (1994–2006)
Philippe Léger, főtanácsnok (1994–2006)
Hans Ragnemalm, bíró (1995–2000)
Nial Fennelly, főtanácsnok (1995–2000)
Leif Sevón, bíró (1995–2002)
Melchior Wathelet, bíró (1995–2003)
Peter Jann, bíró (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, főtanácsnok (1995–2009)
Romain Schintgen, bíró (1996–2008)
Krateros Ioannou, bíró (1997–1999)
Siegbert Alber, főtanácsnok (1997–2003)
Antonio Saggio, főtanácsnok (1998–2000)
Fidelma O'Kelly Macken, bíró (1999–2004)
Stig von Bahr, bíró (2000–2006)
Ninon Colneric, bíró (2000–2006)
Leendert A. Geelhoed, főtanácsnok (2000–2006)
Christine Stix-Hackl, főtanácsnok (2000–2006)
Christiaan Willem Anton Timmermans, bíró (2000–2010)
Luís Miguel Poiares Pessoa Maduro, főtanácsnok (2003–2009)
Jerzy Makarczyk, bíró (2004–2009)
Ján Klučka, bíró (2004–2009)
Pranas Kūris, bíró (2001–2010)
Pernilla Lindh, bíró (2006–2011)

Elnökök

Massimo Pilotti (1952–1958)
Andreas Matthias Donner (1958–1964)
Charles Léon Hammes (1964–1967)
Robert Lecourt (1967–1976)
Hans Kutscher (1976–1980)
Josse J. Mertens de Wilmars (1980–1984)
Alexander John Mackenzie Stuart (1984–1988)
Ole Due (1988–1994)
Gil Carlos Rodríguez Iglesias (1994–2003)

Hivatalvezetők

Albert Van Houtte (1953–1982)
Paul Heim (1982–1988)
Jean-Guy Giraud (1988–1994)
Roger Grass (1994–2010)

D – A Bíróság igazságügyi statisztikái

A Bíróság tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2007–2011)
3. A kereset tárgya (2011)
4. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2007–2011)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2007–2011)
6. Ítéletek, végzések, vélemények (2011)
7. Ítélkező testület (2007–2011)
8. Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2007–2011)
9. A kereset tárgya (2007–2011)
10. A kereset tárgya (2011)
11. Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2007–2011)
12. Az eljárások időtartama (ítéletek és ügydöntő végzések) (2007–2011)

December 31-én folyamatban maradt ügyek

13. Az eljárások jellege (2007–2011)
14. Ítélkező testület (2007–2011)

Egyéb

15. Gyorsított eljárások (2007–2011)
16. Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008–2011)
17. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek (2011)

Az igazságszolgáltatási tevékenység általános áttekintése (1952–2011)

18. Érkezett ügyek és ítéletek
19. Érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és évenként)
20. Érkezett előzetes döntéshozatal iránti kérelmek (tagállamonként és bíróságonként)
21. Érkezett tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek

1. *A Bíróság tevékenysége általában*
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
Érkezett ügyek	581	593	562	631	688
Befejezett ügyek	570	567	588	574	638
Folyamatban maradt ügyek	742	768	742	799	849

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2. *Érkezett ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)[1]

2011

	2007	2008	2009	2010	2011
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	265	288	302	385	423
Közvetlen keresetek	222	210	143	136	81
Fellebbezések	79	78	105	97	162
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	8	8	2	6	13
Vélemények		1	1		
Különleges eljárások[2]	7	8	9	7	9
Összesen	**581**	**593**	**562**	**631**	**688**
Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	3	3	2	2	3

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

[2] „Különleges eljárásnak" minősül az ítélet kijavítása (eljárási szabályzat, 66. cikk); a költségek megállapítása (eljárási szabályzat, 74. cikk); a költségmentesség (eljárási szabályzat, 76. cikk); a mulasztási ítélet elleni ellentmondás (eljárási szabályzat, 94. cikk); a harmadik személy jogorvoslata (eljárási szabályzat, 97. cikk); a perújítás (eljárási szabályzat, 98. cikk); az ítélet értelmezése (eljárási szabályzat, 102. cikk); az első főtanácsnok által a Törvényszék határozatának felülvizsgálata iránt előterjesztett indítvány vizsgálata (a Bíróság alapokmánya, 62. cikk); a végrehajtás foganatosítása iránti eljárás (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv); a mentelmi ügyek (az Európai Közösségek kiváltságairól és mentességeiről szóló jegyzőkönyv).

3. *Érkezett ügyek* – A kereset tárgya (2011)[1]

	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Összesen	Különleges eljárások
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség		44			44	
Adózás	19	66			85	
Állami támogatások	2	3	14		19	
Áruk szabad mozgása	3	2			5	
Az Európai Unió külső fellépése	1	5	1		7	
Dokumentumokhoz való hozzáférés			6		6	
Fogyasztóvédelem	2	21			23	
Gazdaság- és monetáris politika			1		1	
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió		2	4		6	
Intézményi jog	7	2	17	10	36	1
Iparpolitika	3	7			10	
Jogszabályok közelítése		15			15	
Kereskedelempolitika		2	2		4	
Környezetvédelem	20	19	3		42	
Közbeszerzések		9	3		12	
Közegészség		2			2	
Közös kül- és biztonságpolitika	1	9	6	1	17	
Letelepedés szabadsága	4	11			15	
Mezőgazdaság	3	23	5		31	
Migráns munkavállalók szociális biztonsága		11			11	
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1			1	
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)	1	3			4	
Szállítás	2	19			21	
Szellemi és ipari tulajdon	2	17	39		58	
Személyek szabad mozgása	1	11	2		14	
Szociálpolitika	3	37	1		41	
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1	12	3		16	
Tőke szabad mozgása	3	19			22	
Turizmus		1			1	
Új államok csatlakozása		2			2	
Uniós jogi elvek		9	2		11	
Uniós polgárság	1	12			13	
Vállalkozások joga	2	1			3	
Vámunió és Közös Vámtarifa		19			19	
Versenyjog		7	52	1	60	
EUMSZ	**81**	**423**	**161**	**12**	**677**	**1**
Intézményi jog				1	1	
Kiváltságok és mentességek						1
Eljárás						7
Tisztviselők személyzeti szabályzata			1		1	
Egyéb			**1**	**1**	**2**	**8**
ÖSSZESEN	**81**	**423**	**162**	**13**	**679**	**9**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

4. *Érkezett ügyek* – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti keresetek (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
Belgium	10	17	13	11	7
Bulgária					
Cseh Köztársaság	6	6	4	2	5
Dánia				1	3
Németország	15	10	5	7	
Észtország		2	5	7	1
Írország	10	10	6	4	4
Görögország	26	19	12	14	4
Spanyolország	21	21	11	8	7
Franciaország	14	15	8	9	7
Olaszország	23	17	16	6	7
Ciprus	1	2	3	1	1
Lettország					
Litvánia	1	1			
Luxemburg	20	15	5	8	2
Magyarország	2	3	1	3	
Málta	3	5	3		1
Hollandia	8	4	5	5	4
Ausztria	6	10	7	10	2
Lengyelország	7	10	11	9	7
Portugália	23	14	17	10	3
Románia			1		
Szlovénia	1	1		3	1
Szlovákia	1	1	2	3	1
Finnország	2	5	1	2	2
Svédország	10	6	1	4	2
Egyesült Királyság	2	13	5	1	2
Összesen	**212**	**207**	**142**	**128**	**73**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

5. *Befejezett ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	235	301	259	339	388
Közvetlen keresetek	241	181	215	139	117
Fellebbezések	88	69	97	84	117
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	2	8	7	4	7
Vélemények			1		1
Különleges eljárások	4	8	9	8	8
Összesen	**570**	**567**	**588**	**574**	**638**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

6. *Befejezett ügyek* – Ítéletek, végzések, vélemények (2011)[1]

	Ítéletek	Ügydöntő végzések[2]	Ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések[3]	Egyéb végzések[4]	Vélemények	Összesen
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	237	38		45		320
Közvetlen keresetek	82	1		34		117
Fellebbezések	51	41	2	5		99
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések			4	3		7
Vélemények					1	1
Különleges eljárások		5		2		7
Összesen	**370**	**85**	**6**	**89**	**1**	**551**

[1] A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

[2] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

[3] Az EUMSZ 278. cikk és az EUMSZ 279. cikk (korábban EK 242. cikk és EK 243. cikk) vagy az EUMSZ 280. cikk (korábban EK 244. cikk) vagy az ESZAK-Szerződés megfelelő rendelkezései alapján előterjesztett kérelem kapcsán, illetve ideiglenes intézkedés iránti kérelmek vagy beavatkozás tárgyában hozott végzés elleni fellebbezés kapcsán hozott végzések.

[4] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzések.

7. *Befejezett ügyek* – Ítélkező testület (2007–2011)[1]

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Ítéletek/Vélemények	Végzések[2]	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések[2]	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések[2]	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések[2]	Összesen	Ítéletek/Vélemények	Végzések[2]	Összesen
Teljes ülés													1		1
Nagytanács	51		51	66		66	41		41	70	1	71	62		62
Öt bíróból álló tanácsok	241	8	249	259	13	272	275	8	283	280	8	288	290	10	300
Három bíróból álló tanácsok	105	49	154	65	59	124	96	70	166	56	76	132	91	86	177
Elnök		2	2		7	7		5	5		5	5		4	4
Összesen	**397**	**59**	**456**	**390**	**79**	**469**	**412**	**83**	**495**	**406**	**90**	**496**	**444**	**100**	**544**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

[2] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

8. *Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek (2007–2011)*[1] [2]

	2007	2008	2009	2010	2011
Ítéletek/Vélemények	397	390	412	406	444
Végzések	59	79	83	90	100
Összesen	**456**	**469**	**495**	**496**	**544**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

[2] Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

9. *Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek –* A kereset tárgya (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
A Közösségek költségvetése[2]				1	
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	17	4	26	24	23
Adózás	44	38	44	66	49
Állami támogatások	9	26	10	16	48
Áruk szabad mozgása	14	12	13	6	8
Az Európai Unió külső fellépése	9	8	8	10	8
Brüsszeli Egyezmény	2	1	2		
Dokumentumokhoz való hozzáférés					2
Energia	4	4	4	2	2
Fogyasztóvédelem[3]				3	4
Gazdaság- és monetáris politika	1	1	1	1	
Igazságügy és belügy		1			
Intézményi jog	6	15	29	26	20
Iparpolitika	11	12	6	9	9
Jogszabályok közelítése	21	21	32	15	15
Kereskedelempolitika	1	1	5	2	2
Kiváltságok és mentességek	1	2			
Környezetvédelem[3]				9	35
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem[3]	50	43	60	48	25
Közbeszerzések					7
Közegészség					3
Közös halászati politika	6	6	4	2	1
Közös kül- és biztonságpolitika	4	2	2	2	4
Közös Vámtarifa[4]	10	5	13	7	2
Közösségek saját forrásai[2]	3		10	5	2
Kutatás, tájékoztatás, oktatás, statisztika				1	
Letelepedés szabadsága	19	29	13	17	21
Mezőgazdaság	23	54	18	15	23
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	7	5	3	6	8
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)[2]				1	4
Regionális politika	7	1	3	2	
Római Egyezmény			1		
Szállítás	6	4	9	4	7
Szellemi és ipari tulajdon	21	22	31	38	47
Személyek szabad mozgása	19	27	19	17	9
Szociálpolitika	26	25	33	36	36
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	24	8	17	30	27
Tőke szabad mozgása	13	9	7	6	14
Új államok csatlakozása	1		1		1
Uniós jogi elvek	4	4	4	4	15
Uniós polgárság	2	7	3	6	7

>>>

	2007	2008	2009	2010	2011
Vállalkozások joga	16	17	17	17	8
Vámunió és Közös Vámtarifa[4]	12	8	5	15	19
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)					1
Versenyjog	17	23	28	13	19
EK-Szerződés/EUMSZ	**430**	**445**	**481**	**482**	**535**
EU-Szerződés	4	6	1	4	1
ESZAK-Szerződés	1	2			1
EAK-Szerződés	1				
Kiváltságok és mentességek					2
Eljárás	3	5	5	6	5
Tisztviselők személyzeti szabályzata	17	11	8	4	
Egyéb	20	16	13	10	7
ÖSSZESEN	**456**	**469**	**495**	**496**	**544**

1 A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése" és a „Közösségek saját forrásai" cellákat a „Pénzügyi rendelkezések" cellában egyesítették.

3 A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem" cellát két önálló cellára osztották fel.

4 A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa" és a „Vámunió" cellákat egy közös cellában egyesítették.

10. *Ítélettel, véleménnyel vagy ügydöntő végzéssel befejezett ügyek* – A kereset tárgya (2011)[1]

	Ítéletek/ Vélemények	Végzések[2]	Összesen
Dokumentumokhoz való hozzáférés		2	2
Az Európai Unió külső fellépése	7	1	8
Új államok csatlakozása	1		1
Mezőgazdaság	21	2	23
Állami támogatások	42	6	48
Európai polgárság	7		7
Versenyjog	17	2	19
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)[3]	4		4
Vállalkozások joga	7	1	8
Intézményi jog	8	12	20
Energia	2		2
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)	1		1
Környezetvédelem[4]	34	1	35
Környezetvédelem és fogyasztóvédelem[4]	21	4	25
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	22	1	23
Adózás	39	10	49
Letelepedés szabadsága	20	1	21
Tőke szabad mozgása	13	1	14
Áruk szabad mozgása	8		8
Személyek szabad mozgása	9		9
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	26	1	27
Közbeszerzések	3	4	7
Kereskedelempolitika	2		2
Közös halászati politika	1		1
Közös kül- és biztonságpolitika	4		4
Iparpolitika	8	1	9
Szociálpolitika	28	8	36
Uniós jogi elvek	7	8	15
Szellemi tulajdon	26	21	47
Fogyasztóvédelem[4]	2	2	4
Jogszabályok közelítése	13	2	15
Közösségek saját forrásai[3]	2		2
Közegészség	1	2	3
Migráns munkavállalók szociális biztonsága	8		8
Közös Vámtarifa[5]	2		2
Szállítás	6	1	7
Vámunió és Közös Vámtarifa[5]	18	1	19

>>>

EK-Szerződés/EUMSZ	440	95	535
EU-Szerződés	1		1
ESZAK-Szerződés	1		1
Kiváltságok és mentességek	2		2
Eljárás		5	5
Egyéb	2	5	7
ÖSSZESEN	**444**	**100**	**544**

1 A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

2 Az eljárást törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával vagy a Törvényszékhez történő visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések.

3 2009. december 1-jét követően beérkezett ügyek vonatkozásában a „Közösségek költségvetése" és a „Közösségek saját forrásai" cellákat a „Pénzügyi rendelkezések" cellában egyesítették.

4 A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Környezetvédelem és fogyasztóvédelem" cellát két önálló cellára osztották fel.

5 A 2009. december 1-je után érkezett ügyek esetében a „Közös Vámtarifa" és a „Vámunió" cellákat egy közös cellában egyesítették.

11. *Befejezett ügyek* – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása tárgyában hozott ítéletek: a határozat tartalma (2007–2011)[1]

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Helytadás	**Elutasítás**	**Helytadás**	**Elutasítás**	**Helytadás**	**Elutasítás**	**Helytadás**	**Elutasítás**	**Helytadás**	**Elutasítás**
Belgium	9	1	7		15	1	6	1	9	1
Bulgária										
Cseh Köztársaság	6		2		1		4			
Dánia	3				1					
Németország	7	1	3	3	6	2	4	2	5	
Észtország					1		1			
Írország	7	2	4		7		4		3	
Görögország	10	3	8	1	22		7		4	
Spanyolország	13	1	15	1	11		10	2	7	1
Franciaország	7		9	1	6		8	2	6	
Olaszország	23	2	14	1	11	4	10		8	1
Ciprus										1
Lettország										
Litvánia			1				1			
Luxemburg	12		12		7		2		5	
Magyarország									1	1
Málta	1				2		1	1		1
Hollandia	3	1	3		3		2	1	2	
Ausztria	6		3		6		5		6	
Lengyelország			2		5		4	1	5	
Portugália	9		6		7	1	7	1	8	1
Románia										1
Szlovénia					1		1		1	
Szlovákia	1		1				1			1
Finnország	3	1	1	1	6	1			1	
Svédország	5		2	1	7		2		1	
Egyesült Királyság	2	4	1		8	1	3	1		
Összesen	**127**	**16**	**94**	**9**	**133**	**10**	**83**	**12**	**72**	**9**

[1] A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

12. *Befejezett ügyek* – Az eljárások időtartama (2007–2011)[1]
(ítéletek és ügydöntő végzések)

	2007	2008	2009	2010	2011
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	19,3	16,8	17,1	16,1	16,4
Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások		2,1	2,5	2,1	2,5
Közvetlen keresetek	18,2	16,9	17,1	16,7	20,2
Fellebbezések	17,8	18,4	15,4	14,3	15,4

[1] Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.
Az eljárások időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbenső ítéletet hoztak, vagy bizonyításfelvétel volt; a véleményeket, a különleges eljárásokat (a költségek megállapítása, költségmentesség, ellentmondás, harmadik személy jogorvoslata, értelmezés, perújítás, az ítélet kijavítása, végrehajtás foganatosítása iránti eljárás), a törléssel, a kereset okafogyottá válásának megállapításával az eljárást befejező vagy a Törvényszékhez visszautaló végzésekkel befejeződő ügyeket; az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat, valamint az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás elleni fellebbezéseket.

13. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	408	395	438	484	519
Közvetlen keresetek	213	242	170	167	131
Fellebbezések	117	126	129	144	195
Különleges eljárások	4	4	4	3	4
Vélemények		1	1	1	
Összesen	**742**	**768**	**742**	**799**	**849**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

14. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – Ítélkező testület (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
Ki nem osztott ügyek	481	524	490	519	617
Teljes ülés				1	
Nagytanács	59	40	65	49	42
Öt bíróból álló tanácsok	170	177	169	193	157
Három bíróból álló tanácsok	24	19	15	33	23
Elnök	8	8	3	4	10
Összesen	**742**	**768**	**742**	**799**	**849**

[1] A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

15. *Egyéb* – Gyorsított eljárások (2007–2011)[1]

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás
Közvetlen keresetek		1						1		
Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek		5	2	6	1	3	4	7	2	6
Fellebbezések		1				1				5
Különleges eljárások						1				
Összesen		**7**	**2**	**6**	**1**	**5**	**4**	**8**	**2**	**11**

16. *Egyéb* – Sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárások (2008–2011)[2]

	2008		2009		2010		2011	
	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás	Elfogadott	Elutasítás
Mezőgazdaság		1						
Büntetőügyekben folytatott rendőrségi és igazságügyi együttműködés	2	1		1				
A szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség	1	1	2		5	1	2	3
Összesen	**3**	**3**	**2**	**1**	**5**	**1**	**2**	**3**

[1] 2000. július 1-jétől kezdődően az ügyekben gyorsított eljárás lefolytatása is elrendelhető az eljárási szabályzat 62a. és 104a. cikke alapján.

[2] 2008. március 1-je óta sürgősségi előzetes döntéshozatali eljárás indítható az eljárási szabályzat 104b. cikkének rendelkezései alapján a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséget érintő ügyekben.

17. *Egyéb* – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2011)[1]

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	A határozat tartalma		
			Elutasítás	Elfogadott	Törlés vagy a kérelem okafogyottá válása
Állami támogatások			1		
Az Európai Unió külső fellépése	1				
Dokumentumokhoz való hozzáférés			1		
Intézményi jog		11	3		1
Kereskedelempolitika					1
Környezetvédelem					1
Közös kül- és biztonságpolitika		1			
Szellemi és ipari tulajdon	2				
Versenyjog		1			1
ÖSSZESEN	**3**	**13**	**5**		**4**

[1] A számok (nettó számok) az összes ügy számát jelölik, figyelembe véve az összefüggés miatti egyesítéseket is (egyesített ügyek = egy ügy).

18. *Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása* (1952–2011) – Érkezett ügyek és ítéletek

Évek	Érkezett ügyek[1]							Ítéletek/ Vélemények[2]
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1 218	106				1 324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238

>>>

Évek	Érkezett ügyek[1]							Ítéletek/ Vélemények[2]
	Közvetlen keresetek	Előzetes döntéshozatal iránti kérelmek	Fellebbezések	Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések	Vélemény iránti kérelmek	Összesen	Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek	
1989	244	139				383	19	188
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
2011	81	423	162	13		679	3	371
Összesen	**8 682**	**7 428**	**1 280**	**98**	**19**	**17 507**	**354**	**9 008**

[1] Összesítő számok, a különleges eljárások nélkül.

[2] Nettó számok.

19. *Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása* (1952–2011) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és évenként)[1]

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb[1]	Összesen
1961																		1											1
1962																		5											5
1963															1			5											6
1964											2							4											6
1965					4					2								1											7
1966																		1											1
1967	5				11					3					1			3											23
1968	1				4					1	1							2											9
1969	4				11					1					1														17
1970	4				21					2	2							3											32
1971	1				18					6	5				1			6											37
1972	5				20					1	4							10											40
1973	8				37					4	5				1			6											61
1974	5				15					6	5							7									1		39
1975	7			1	26					15	14				1			4									1		69
1976	11				28		1			8	12							14									1		75
1977	16			1	30		2			14	7							9									5		84
1978	7			3	46		1			12	11							38									5		123
1979	13			1	33		2			18	19				1			11									8		106
1980	14			2	24		3			14	19							17									6		99
1981	12			1	41					17	11				4			17									5		108
1982	10			1	36					39	18							21									4		129
1983	9			4	36		2			15	7							19									6		98
1984	13			2	38		1			34	10							22									9		129
1985	13				40		2			45	11				6			14									8		139
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179

>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Egyéb[1]	Összesen
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2		5					6	20		251
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31	44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
Összesen	**685**	**40**	**20**	**141**	**1 885**	**7**	**62**	**160**	**271**	**847**	**1 100**	**2**	**20**	**11**	**75**	**46**	**1**	**789**	**387**	**43**	**88**	**33**	**4**	**11**	**76**	**91**	**531**	**2**	**7 428**

[1] C-265/00. sz. Campina Melkunie ügy (Cour de justice Benelux / Benelux Gerechtshof)
C-196/09. sz. Miles és társai ügy (az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága)

20. *Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása* (1952–2011) – Előzetes döntéshozatal iránti beérkezett kérelmek (tagállamonként és bíróságonként)

			Összesen
Belgium	Cour constitutionnelle	21	
	Cour de cassation	85	
	Conseil d'État	64	
	Egyéb bíróságok	515	685
Bulgária	Софийски ґрадски съд Търґовско отделение	1	
	Egyéb bíróságok	39	40
Cseh Köztársaság	Nejvyššího soudu		
	Nejvyšší správní soud	10	
	Ústavní soud		
	Egyéb bíróságok	10	20
Dánia	Højesteret	30	
	Egyéb bíróságok	111	141
Németország	Bundesgerichtshof	148	
	Bundesverwaltungsgericht	105	
	Bundesfinanzhof	279	
	Bundesarbeitsgericht	23	
	Bundessozialgericht	74	
	Staatsgerichtshof des Landes Hessen	1	
	Egyéb bíróságok	1 255	1 885
Észtország	Riigikohus	2	
	Egyéb bíróságok	5	7
Írország	Supreme Court	19	
	High Court	20	
	Egyéb bíróságok	23	62
Görögország	Άρειος Πάγος	10	
	Συμβούλιο της Επικρατείας	50	
	Egyéb bíróságok	100	160
Spanyolország	Tribunal Supremo	46	
	Audiencia Nacional	1	
	Juzgado Central de lo Penal	7	
	Egyéb bíróságok	217	271
Franciaország	Cour de cassation	95	
	Conseil d'État	75	
	Egyéb bíróságok	677	847
Olaszország	Corte suprema di Cassazione	110	
	Corte Costituzionale	1	
	Consiglio di Stato	75	
	Egyéb bíróságok	914	1 100
Ciprus	Ανώτατο Δικαστηριο	2	
	Egyéb bíróságok		2

>>>

			Összesen
Lettország	Augstākā tiesa	18	
	Satversmes tiesa		
	Egyéb bíróságok	2	20
Litvánia	Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas	1	
	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas	3	
	Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas	3	
	Egyéb bíróságok	4	11
Luxemburg	Cour supérieure de justice	10	
	Cour de cassation	8	
	Conseil d'État	13	
	Cour administrative	8	
	Egyéb bíróságok	36	75
Magyarország	Legfelsőbb Bíróság	3	
	Fővárosi Ítélőtábla	2	
	Szegedi Ítélőtábla	1	
	Egyéb bíróságok	40	46
Málta	Qorti Kostituzzjonali		
	Qorti ta' l- Appel		
	Egyéb bíróságok	1	1
Hollandia	Raad van State	74	
	Hoge Raad der Nederlanden	207	
	Centrale Raad van Beroep	49	
	College van Beroep voor het Bedrijfsleven	140	
	Tariefcommissie	34	
	Egyéb bíróságok	285	789
Ausztria	Verfassungsgerichtshof	4	
	Oberster Gerichtshof	87	
	Oberster Patent- und Markensenat	3	
	Bundesvergabeamt	24	
	Verwaltungsgerichtshof	66	
	Vergabekontrollsenat	4	
	Egyéb bíróságok	199	387
Lengyelország	Sąd Najwyższy	5	
	Naczelny Sąd Administracyjny	15	
	Trybunał Konstytucyjny		
	Egyéb bíróságok	23	43
Portugália	Supremo Tribunal de Justiça	2	
	Supremo Tribunal Administrativo	45	
	Egyéb bíróságok	41	88
Románia	Tribunal Dâmboviţa	3	
	Curtea de Apel	14	
	Egyéb bíróságok	16	33

>>>

			Összesen
Szlovénia	Vrhovno sodišče	1	
	Ustavno sodišče		
	Egyéb bíróságok	3	4
Szlovákia	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	6	
	Egyéb bíróságok	5	11
Finnország	Korkein hallinto-oikeus	38	
	Korkein oikeus	12	
	Egyéb bíróságok	26	76
Svédország	Högsta Domstolen	14	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Egyéb bíróságok	48	91
Egyesült Királyság	House of Lords	40	
	Supreme Court	3	
	Court of Appeal	69	
	Egyéb bíróságok	419	531
Egyéb	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof[1]	1	1
	az Európai Iskolák Felülbírálati Bizottsága[2]	1	1
Összesen			**7 428**

[1] C-265/00. sz. Campina Melkunie-ügy.

[2] C-196/09. sz. Miles és társai ügy.

21. *Az igazságszolgáltatási tevékenység általános alakulása* (1952–2011) – Tagállami kötelezettségszegés megállapítása iránti beérkezett keresetek

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Összesen
1952–2011	371		27	38	265	18	200	383	234	405	628	8		2	260	9	14	143	133	47	185	1	6	10	52	52	131	**3 622**

II. fejezet

Törvényszék

A – A Törvényszék tevékenysége 2011-ben

Marc Jaeger elnök

Noha 2011-ben nem került sor a Törvényszék részleges megújítására, összetétele szempontjából ez az év nem jelentett teljes stabilitást. Ugyanis, bár a 2010 júniusában lemondott T. Tchipev helyébe kinevezett M. Kancheva lépett a Törvényszék tagjai közé, sajnálatos módon E. Moavero Milanesi távozott a bírák köréből. A Törvényszék életében gyakorivá váltak az ilyen típusú, az előre meghatározott módon három évente bekövetkező személycserék kereteit meghaladó változások, amelyekre megfelelő bírósági szervezeti és igazgatási intézkedésekkel kell válaszolni.

Statisztikai szempontból 2011 vitathatatlanul a rekordok éve volt. Így az összesen 772 nyilvántartásba vett új ügy közel 15%-os emelkedést jelent 2010-hez képest (636 érkezett ügy), amely évben szintén addig nem tapasztalt szintet értünk el e tekintetben. Hasonlóképpen az elbírált ügyek számának számottevő növekedése (35%) a Törvényszék példátlan méretű igazságszolgáltatási tevékenységéről tanúskodik 714 befejezett üggyel (2010-ben 527), amelyhez 52 befejezett ideiglenes intézkedés iránti eljárás is társul. Ezt az eredményt a Törvényszék által a tág értelemben vett *case management*, illetve az informatikai eszközök és a határozatszerkesztési módszerek terén végrehajtott jelentős reformok gyümölcsének kell tekinteni.

Bár a Törvényszéknek törekednie kell arra, hogy tartósan fenntartsa a 2011-ben elért ütemet, külső körülmények miatt nem garantálható, hogy ez évről évre következetesen megismétlődik. Folytatni kell tehát a reformokat annak érdekében, hogy a Törvényszék ne csupán kezelni tudja a peres ügyek számának folyamatos növekedését, hanem az ítélkezési ügyhátralék csökkentésére is képes legyen. Megjegyzendő ugyanis, hogy a fentebb ismertetett rendkívüli eredmények ellenére emelkedett a folyamatban lévő ügyek száma, és elérte az 1308-at, továbbá az eljárások tartama is nőtt, átlagosan 26,7 hónapra (szemben a 2010. évi 24,7 hónappal).

Mivel teljes mértékben kiaknáztuk a belső reformokban rejlő lehetőségeket, a továbbiakban a Törvényszék eljárási szabályzatának modernizációjáról érdemes gondolkodni annak érdekében, hogy eljárási szempontból hatékonyabban és rugalmasabban kezeljük a Törvényszék elé kerülő, különböző típusú ügyeket, mégpedig tiszteletben tartva a felek eljárási jogait. E kétségkívül szükséges fejlesztéseken felül azonban a legfontosabb az, hogy 2011 mérlege alapján egyértelmű, hogy a Törvényszék jövője ésszerűen nem képzelhető el szerkezeti reformok és újabb források biztosítása nélkül, annak ellenére, hogy e tekintetben kedvezőtlenek a gazdasági, pénzügyi és költségvetési feltételek.

A Törvényszék előtti peres ügyek jellegét illetően meg kell állapítani, hogy 2011-ben nőtt az állami támogatásokkal kapcsolatos ügyek száma (67 érkezett ügy), ismét nagyon jelentős volt a szellemi tulajdonnal kapcsolatos ügyek aránya (219 ügy, vagyis az összes ügy 30%-a), valamint váratlanul és jelentősen megnőtt az Európai Unió által az egyes harmadik országokban tapasztalható helyzettel összefüggésben elfogadott korlátozó intézkedésekre vonatkozó keresetek száma (93 érkezett ügy), ami különösen érzékletesen mutatja, hogy az Uniónak a jogalkotási aktusokra és a rendeleti jellegű jogi aktusokra vonatkozó tevékenysége közvetlen hatást gyakorol a Törvényszék helyzetére. Ezenfelül a Törvényszék elé kerülő peres ügyeket általános módon a növekvő változatosság és összetettség jellemzi, amiről az alábbiakban, a Törvényszék különböző tevékenységi területeit – vagyis a jogszerűséggel (I.) és a kártérítéssel (II.) kapcsolatos jogvitákat, a fellebbezéseket (III.), valamint az ideiglenes intézkedés iránti kérelmeket (IV.) – illetően kifejtettek is tanúskodnak.

I. A jogszerűséggel kapcsolatos jogviták

Az EUMSZ 263. cikk alapján előterjesztett keresetek elfogadhatósága

1. Keresetindítási határidő

A megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltétele az EUMSZ 263. cikk hatodik bekezdésében előírt határidő betartása, amely bekezdés értelmében a megsemmisítés iránti kereseteket az esettől függően az intézkedés kihirdetésétől vagy a felperessel történő közlésétől, illetve ennek hiányában attól a naptól számított két hónapon belül kell megindítani, amikor arról a felperes tudomást szerzett. A Törvényszék eljárási szabályzata 102. cikke 1. §-ának megfelelően, ha a megtámadott jogi aktust kihirdették, ezt a határidőt az említett kihirdetéstől számított tizennegyedik nap végétől kell számítani.

A Törvényszék kibővített tanácsa által a T-268/10. sz., *PPG és SNF kontra ECHA* ügyben 2011. szeptember 21-én hozott végzés (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) alapjául szolgáló ügyben az Európai Vegyianyag-ügynökség olyan határozatát támadták meg, amelyet az a REACH-rendelet[1] alapján őt terhelő kötelezettségnek megfelelően az internetes oldalán tett közzé. A Törvényszék, mivel megállapította, hogy az eljárási szabályzat 102. cikkének 1. §-a kizárólag az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* kihirdetett határozatokra vonatkozik, és hogy ebben az ügyben nincs olyan rendelkezés, amely a megtámadott határozat Hivatalos Lapban történő kihirdetését írná elő (ellentétben például az állami támogatásokra vonatkozó határozatokkal), úgy ítélte meg, hogy a határidő nem hosszabbítható meg tizennégy nappal. Ennek megfelelően kimondta, hogy a kereset elfogadhatatlan.

Ezenfelül a T-468/10. sz., *Doherty kontra Bizottság* ügyben 2011. április 1-jén hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy tekintettel az eljárási szabályzat 43. cikkének 3. §-ára (amely szerint az eljárási határidők számításánál kizárólag a Hivatalhoz történt benyújtás napja irányadó), a keresetlevél telefaxon történő benyújtásakor figyelembe veendő idő a Törvényszék Hivatala által regisztrált idő. Mivel az Európai Unió Bíróságának székhelye – az EU-Szerződés 6. jegyzőkönyve szerint – Luxemburgban van, így a luxemburgi időt kell figyelembe venni.

Végül a T-409/09. sz., *Evropaïki Dynamiki kontra Bizottság* ügyben 2011. június 22-én hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék kimondta, hogy az eljárási szabályzat 102. cikkének (2) bekezdésében szereplő, a távolságra tekintettel járó tíznapos határidő csak az eljárási határidőkre vonatkozik, és nem az Európai Unió Bírósága alapokmányának 46. cikkében rögzített ötéves elévülési időre, amelynek letelte a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igény elenyészését vonja maga után. Ennek megfelelően az eljárási határidők – így a keresetindítási határidő is –, illetve az Unióval szembeni, szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igényre vonatkozó ötéves elévülési idő jellegüknél fogva különböznek. Ugyanis a keresetindítási határidők kógensek, és nem tartoznak sem a felek, sem a bíróság rendelkezési körébe, mivel azokat a jogviszonyok egyértelműségének és biztonságának biztosítása érdekében vezették be. Ennélfogva az uniós bíróságnak akár hivatalból is vizsgálnia kell, hogy

[1] A vegyi anyagok regisztrálásáról, értékeléséről, engedélyezéséről és korlátozásáról (REACH), az Európai Vegyianyag-ügynökség létrehozásáról, az 1999/45/EK irányelv módosításáról, valamint a 793/93/EGK tanácsi rendelet, az 1488/94/EK bizottsági rendelet, a 76/769/EGK tanácsi irányelv, a 91/155/EGK, a 93/67/EGK, a 93/105/EK és a 2000/21/EK bizottsági irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2006. december 18-i 1907/2006/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 396., 1. o.).

a keresetet az előírt határidőkön belül terjesztették-e elő. Az uniós bíróság viszont hivatalból nem hozhat fel a szerződésen kívüli felelősség megállapítása iránti igény elévülésére alapított jogalapot.

2. Az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése – Az alkalmazás első esetei

a) A rendeleti jellegű jogi aktus fogalma

Az EK 230. cikk negyedik bekezdése a magánszemély által a nem neki címzett aktus ellen indított kereset elfogadhatóságát ahhoz a kettős feltételhez köti, hogy a megtámadott aktus a felperest közvetlenül és személyében érintse. Az ítélkezési gyakorlat szerint azon természetes vagy jogi személyek, akik nem címzettjei valamely határozatnak, csak akkor állíthatják, hogy személyükben érintettek, ha ez a határozat sajátos jellemzőik vagy egy őket minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzet folytán vonatkozik rájuk, és ezáltal a címzetthez hasonló módon egyéniti őket.[2]

A Lisszaboni Szerződés 2009. december 1-jei hatálybalépésével megváltoztak a megsemmisítés iránti keresetek elfogadhatóságának feltételei. Ennek megfelelően az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében bármely természetes vagy jogi személy eljárást indíthat a neki címzett vagy az őt közvetlenül és személyében érintő jogi aktusok ellen, továbbá az őt közvetlenül érintő olyan rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek nem vonnak maguk után végrehajtási intézkedéseket. A Törvényszék első alkalommal értelmezte ezt a rendelkezést, amelynek célja, hogy szélesítse a magánszemélyek uniós bírósághoz fordulásának lehetőségét.

Ennek megfelelően a T-18/10. sz., *Inuit Tapiriit Kanatami és társai kontra Parlament és Tanács* ügyben 2011. szeptember 6-án kibővített tanácsban hozott végzésében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék először határozta meg az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése szerinti „rendeleti jellegű jogi aktus" fogalmát. A Törvényszék ez utóbbi rendelkezést értelmezve megállapította, hogy az – noha a „határozat" szót elhagyja – a keresetindítást egyrészt az egyedi aktusokkal, másrészt a természetes vagy jogi személyt közvetlenül és személyében érintő általános hatályú jogi aktusokkal, harmadrészt a természetes vagy jogi személyt közvetlenül érintő, végrehajtási intézkedést maga után nem vonó, rendeleti jellegű jogi aktusokkal szemben teszi lehetővé. A Törvényszék szerint a szó köznapi értelmében vett „rendeleti jellegű" kifejezésből az következik, hogy az ezen harmadik lehetőséggel érintett jogi aktusok ugyancsak általános hatályúak. Mindazonáltal – amint az az EUMSZ 263. cikk rendszeréből és az említett, eredetileg az Európai Alkotmány létrehozásáról szóló szerződés tervezete III-365. cikke negyedik bekezdésének javasolt rendelkezés elfogadásához vezető jogalkotási folyamat kiindulópontjából kitűnik – ez a lehetőség nem összességében az általános hatályú jogi aktusokra, hanem csak a rendeleti jellegű jogi aktusokra vonatkozik. A Törvényszék, amely ezúttal teleologikus érvelést követett, hozzátette, hogy összhangban van e rendelkezés céljával – nevezetesen azzal, hogy lehetővé tegye valamely magánszemély számára, hogy keresetet indítson az olyan általános hatályú jogi aktusok ellen, amelyek nem jogalkotási aktusok, elkerülve ezáltal azt az esetet, hogy ezen személynek jogot kelljen sértenie ahhoz, hogy a bírósághoz fordulhasson –, hogy a jogalkotási aktus ellen indított kereset elfogadhatóságának feltételei megszorítóbbak, mint a rendeleti jellegű jogi aktus ellen indított kereset esetében.

[2] A Bíróság 25/62. sz., *Plaumann kontra Bizottság* ügyben 1963. július 15-én hozott ítélete (EBHT 1963., 197., 223. o.).

A szóban forgó ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott jogi aktust, nevezetesen a fókatermékek kereskedelméről szóló rendeletet[3] az EK-Szerződés (az EK 251. cikk) szerinti együttdöntési eljárásban fogadták el. Hangsúlyozva, hogy az EUMSZ 289. cikkből kitűnik, hogy azon jogi aktusok tekinthetők jogalkotási aktusoknak, amelyeket az EUMSZ 294. cikk szerinti eljárásnak (rendes jogalkotási eljárás) megfelelően fogadtak el, és hogy ezen eljárás lényegében az együttdöntési eljárást veszi át, a Törvényszék a jogi aktusok EUM-Szerződésben szereplő különböző kategóriái alapján megállapította, hogy a megtámadott rendeletet jogalkotási aktusnak kell minősíteni. Ennek megfelelően az EUM-Szerződés értelmében vett jogalkotási aktusnak vagy rendeleti jellegű jogi aktusnak való minősítés azon a szemponton alapul, hogy elfogadásához jogalkotási eljárás vezetett-e vagy sem. Ebben az ügyben tehát a felperesek által előterjesztett kereset elfogadhatósága attól függött, hogy bizonyították-e, hogy az említett rendelet őket a fent említett második lehetőség értelmében, az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdésében említett módon, közvetlenül és személyükben érinti.

b) A közvetlenül való érintettség és a végrehajtási intézkedéseket maga után nem vonó jogi aktus fogalma

A Törvényszék a T-262/10. sz., *Microban International és Microban (Europe) kontra Bizottság* ügyben 2011. október 25-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a rendeleti jellegű jogi aktus említett fogalma alapján állapította meg egy olyan kereset elfogadhatóságát, amelyet a felperesek által is gyártott vegyi anyagnak, a triklozánnak az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő műanyagok és műanyag tárgyak előállításához felhasználható adalékanyagok listájára történő fel nem vételéről szóló bizottsági határozat ellen terjeszetettek elő.

A Törvényszék megállapította, hogy egyrészt a megtámadott határozatot a Bizottság végrehajtási hatásköreinek gyakorlása során, nem pedig jogalkotási hatásköreinek gyakorlása során fogadta el, másrészt a megtámadott határozat általános hatályú, mivel objektíven meghatározott helyzetekre alkalmazandó, továbbá általánosan és absztrakt módon meghatározható személycsoporttal szemben fejt ki joghatást. A Törvényszék ez alapján kimondta, hogy a megtámadott határozat az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése értelmében vett rendeleti jellegű jogi aktusnak tekintendő.

Emlékeztetve arra, hogy az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése azzal, hogy lehetővé teszi valamely természetes vagy jogi személy számára, hogy eljárást indítson azon rendeleti jellegű jogi aktusok ellen, amelyek őt közvetlenül érintik, és amelyek nem tartalmaznak végrehajtási intézkedéseket, a közvetlen keresetek benyújtása feltételei kiszélesítésének célját követi, a Törvényszék kimondta, hogy a közvetlen érintettségnek az említett rendelkezés által újonnan bevezetett fogalma nem értelmezhető megszorítóbb módon, mint a közvetlen érintettségnek az EK 230. cikk negyedik bekezdésében megjelenő fogalma. Mivel a Törvényszék megállapította, hogy a felpereseket a megtámadott határozat közvetlenül érinti a közvetlen érintettségnek az EK 230. cikk negyedik bekezdésében szereplő fogalmának értelmében, ebből azt a következtetést vonta le, hogy őket a megtámadott határozat a közvetlen érintettségnek az EUMSZ 263. cikk negyedik bekezdése által újonnan bevezetett fogalma értelmében ugyancsak közvetlenül érinti.

[3] A fókatermékek kereskedelméről szóló, 2009. szeptember 16-i 1007/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 286., 36. o.).

Ami azt a kérdést illeti, hogy a megtámadott határozat von-e maga után végrehajtási intézkedéseket, a Törvényszék megállapította, hogy a 2002/72/EK irányelv[4] alapján kizárólag az ideiglenes listán szereplő adalékanyagok használhatók fel továbbra is 2010. január 1-je után. Ezen túlmenően az irányelv értelmében az adalékanyagot törlik az ideiglenes listáról, amennyiben a Bizottság úgy dönt, hogy azt nem veszi fel a pozitív listára. Ennélfogva a fel nem vételre vonatkozó határozat azonnali következménye volt a triklozán ideiglenes listáról való törlése és forgalmazásának megtiltása, anélkül hogy a tagállamok részéről bármilyen végrehajtási intézkedés elfogadására lett volna szükség. Ezenfelül az átmeneti intézkedés, amennyiben lehetővé tette a triklozán forgalmazásának 2011. november 1-jéig történő meghosszabbítását, önmagában nem tett szükségessé semmiféle végrehajtási intézkedést a tagállamok részéről, mivel azok esetleges, a 2011. november 1-jei határidőt megelőző beavatkozása pusztán lehetőség volt. Végül a Törvényszék hangsúlyozta, hogy még ha ezen utóbbi esetben az átmeneti intézkedés végrehajtási intézkedéseket tehetett is szükségessé a tagállamok részéről, ezen intézkedés kizárólag a megtámadott határozat végrehajtásának megkönnyítésére irányult. A megtámadott határozat fő tárgyához, nevezetesen a triklozán forgalmazásának tilalmához képest járulékos jellegről volt tehát szó.

Mivel megállapította, hogy az említett határozat rendeleti jellegű jogi aktusnak tekintendő, amely közvetlenül érinti a felpereseket, és nem von maga után végrehajtási intézkedéseket, a Törvényszék az EUMSZ 263. cikk új rendelkezései alapján elfogadhatónak nyilvánította a keresetet.

3. A Törvényszék azon határozatok megsemmisítésével kapcsolatos hatásköre, amelyek a valamely kötelezettségszegést megállapító ítélet végrehajtásának elmaradása miatt a Bíróság által kiszabott kényszerítő bírság megfizetésére vonatkoznak

A T-33/09. sz., *Portugália kontra Bizottság* ügyben 2011. március 29-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek a Bíróság C-70/06. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2008. január 28-án hozott ítélete[5] végrehajtása keretében fizetendő kényszerítő bírságok megfizetésére felszólító bizottsági határozat megsemmisítése iránti kérelemről kellett határoznia, amely utóbbi ítélet egy olyan ítélet[6] folyománya, amelyben a Bíróság az említett tagállam kötelezettségszegését állapította meg amiatt, hogy az nem helyezte hatályon kívül azt a nemzeti jogszabályát, amely a közbeszerzésekkel kapcsolatban az uniós jog megsértése miatt sérelmet szenvedett személyeknek járó kártérítést vétkesség vagy rosszhiszeműség bizonyításától tette függővé.

E tekintetben a Törvényszék megállapította, hogy a Szerződés nem ír elő különös rendelkezéseket a Bíróság kötelezettségszegést megállapító olyan ítélete alapján fizetendő összegek behajtása tekintetében valamely tagállam és a Bizottság között kialakult jogviták rendezését illetően, amely ítéletben a Bíróság arra kötelezte a tagállamot, hogy egy kötelezettségszegést megállapító korábbi ítélet végrehajtásának elmaradása esetén fizessen a Bizottságnak kényszerítő bírságot. Ebből következően a Szerződésben szereplő jogorvoslati lehetőségek igénybe vehetők, és az a határozat,

[4] Az élelmiszerekkel rendeltetésszerűen érintkezésbe kerülő műanyagokról és műanyag tárgyakról szóló, 2002. augusztus 6-i 2002/72/EK bizottsági irányelv (HL L 220., 18. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 29. kötet, 535. o.).

[5] EBHT 2008., I-1. o. Ugyanilyen tárgyú jogvitára vonatkozóan született a T-139/06. sz., *Franciaország kontra Bizottság ügyben* 2011. október 19-én hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé).

[6] A Bíróság C-275/03. sz., *Bizottság kontra Portugália ügyben* 2004. október 14-én hozott ítélete (az EBHT-ban nem tették közzé).

amelyben a Bizottság a tagállam által kényszerítő bírság címén fizetendő összeget meghatározza, alkalmas arra, hogy a Törvényszék hatáskörébe tartozó, megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezze.

Mindazonáltal a Törvényszék e hatáskörének gyakorlása során nem sértheti meg a Bíróság számára a kötelezettségszegések területén fenntartott kizárólagos hatáskört. Ennek megfelelően a Bíróság említett ítéletének végrehajtására vonatkozó bizottsági határozat ellen benyújtott megsemmisítés iránti kereset keretében nem határozhat a tagállam Szerződésből eredő kötelezettségeinek megsértésére vonatkozó olyan kérdésről, amely vonatkozásában a Bíróság előzetesen nem hozott döntést.

Egyébiránt a Törvényszék megjegyezte, hogy a Bíróság valamely tagállammal szemben kényszerítő bírságot kiszabó ítéletének végrehajtásával kapcsolatban a Bizottságnak értékelni kell tudnia a Bíróság ítéletében foglaltak teljesítése céljából a tagállam által elfogadott intézkedéseket, de nem sértheti meg a tagállamoknak a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásból eredő jogait vagy a Bíróság azon kizárólagos hatáskörét, hogy valamely nemzeti jogszabálynak az uniós joggal való összeegyeztethetőségéről határozzon. A Bizottságnak tehát a kényszerítő bírság behajtása előtt meg kell vizsgálnia, hogy a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárásban hozott ítéletben a Bíróság által megalapozottnak nyilvánított kifogások fennállnak-e a Bíróság által a tagállamnak a kötelezettségszegés megszüntetésére szabott határidő lejártakor is. Mindazonáltal ennek keretében a Bizottság nem határozhat úgy, hogy a tagállam által a valamely ítéletben foglaltak teljesítése érdekében hozott intézkedések nem összeegyeztethetők az uniós joggal, és ebből nem vonhat le következtetéseket a Bíróság által megállapított kényszerítő bírság kiszámítása tekintetében. Ha a Bizottság úgy véli, hogy a tagállam által bevezetett új szabályozás nem minősül az adott irányelv megfelelő átültetésének, meg kell indítania a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárást.

A szóban forgó ügyben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bíróság C-70/06. sz., *Bizottság kontra Portugália* ügyben 2008. január 10-én hozott ítéletéből az következik, hogy e tagállamnak hatályon kívül kellett volna helyeznie a vitatott nemzeti szabályozást, és hogy a kényszerítő bírság megfizetésére vonatkozó kötelezettség az e hatályon kívül helyezésig terjedő időre szólóan áll fenn. Márpedig e szabályozást egy 2008. január 30-án hatályba lépett törvénnyel hatályon kívül helyezték. Ennek ellenére a Bizottság megtagadta, hogy ezen időpontban határozza meg a kötelezettségszegés megszűnésének időpontját, és úgy tekintette, hogy a kötelezettségszegés 2008. július 18-án, az új szabályozás hatálybalépésekor szűnt meg. A Törvényszék megállapította, hogy ezzel a Bizottság megsértette az említett ítélet rendelkező részét, és megsemmisítette a megtámadott határozatot.

A vállalkozásokra alkalmazandó versenyjogi szabályok

1. Általános kérdések

a) A vállalkozás fogalma

A T-208/08. és T-209/08. sz., *Gosselin kontra Bizottság* és *Stichting Administratiekantoor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék pontosította azon ítélkezési gyakorlat alkalmazási feltételeit, amely szerint: ha valamely szervezet közvetlenül vagy közvetve beavatkozik azon vállalkozás gazdasági tevékenységébe, amelyben ellenőrző részesedéssel rendelkezik, ez alapján e szervezet versenyjogi értelemben vett vállalkozásnak minősíthető. A Bizottság a határozatában úgy vélte, hogy a Portielje, amely alapítványi minőségében bizalmi letétként rendelkezett a Gosselin

részvényekkel, közvetetten részt vett a Gosselin által folytatott gazdasági tevékenységben. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy az ítélkezési gyakorlat nem állította fel a vállalkozás ügyvezetésébe való „beavatkozás" vélelmét, így e körülményt a Bizottságnak kell bizonyítania. Márpedig ebben az esetben a Törvényszék álláspontja az, hogy a Bizottság csak szerkezeti érvekre hivatkozott, mivel csak arra utalt, hogy a Portielje a Gosselinben meglévő tőkerészesedésekkel szinte kizárólagosan rendelkezett, és igazgatóságának három fő tagja egyidejűleg a Gosselin igazgatótanácsának tagja is volt, de nem szolgált semmilyen, annak alátámasztására alkalmas konkrét bizonyítékkal, hogy a Portielje valóban beavatkozott a Gosselin ügyvezetésébe. Ezért a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a Bizottság nem bizonyította, hogy a Portielje vállalkozás.

b) A verseny korlátozása – potenciális verseny

A T-461/07. sz., *Visa Europe és Visa International Service kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. április 14-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a felperesek azt kifogásolták a Bizottsággal szemben, hogy gazdasági és jogi szempontból téves mérce alapján értékelte a terhükre rótt jogellenes magatartás piacra gyakorolt hatásait, amely mérce szerint „további versenyre van lehetőség" az érintett piacon. A Törvényszék elutasította ezt az érvet, és kifejtette, hogy az a körülmény, hogy a Bizottság elismerte, hogy a verseny nem elégtelen az érintett piacon, nem akadálya annak, hogy olyan magatartást szankcionáljon, amely végeredményben kizárja a potenciális versenytársat. A verseny feltételeinek vizsgálata egy adott piacon ugyanis nemcsak az érintett piacon már jelen lévő vállalkozások között fennálló tényleges versenyen alapul, hanem a potenciális versenyen is. Ezért a Törvényszék jóváhagyta a Bizottság álláspontját, amely a potenciális versenyre és az érintett piac szerkezetére gyakorolt versenykorlátozó hatásokon alapult.

Ez az ítélet lehetőséget nyújtott a Törvényszéknek arra is, hogy pontosítsa a potenciális verseny fogalmának körvonalait. Így a Törvényszék kifejtette, hogy noha a vállalkozás piacra lépési szándéka esetleg releváns lehet annak vizsgálata során, hogy potenciális versenytársnak tekinthető-e, mégis az említett piacra való belépési képessége az az alapvető szempont, amelyen e minősítésnek alapulnia kell.

c) Ésszerű határidő

A T-240/07. sz., *Heineken Nerderland és Heineken kontra Bizottság* ügyben, valamint a T-235/07. sz., *Bavaria kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletekben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), amelyek tárgyát a holland sörkartell képezte, a Bizottság 100 000 euróval csökkentette az egyes vállalkozásokkal szemben kiszabott bírság összegét amiatt, hogy a vizsgálatot követően több mint hét évig tartó közigazgatási eljárás ésszerűtlenül hosszú volt. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék álláspontja az, hogy a közigazgatási eljárás időtartama sértette az ésszerű határidő elvét, és a Bizottság által végrehajtott átalányösszegű csökkentés figyelmen kívül hagyta a vállalkozásokra kiszabott bírságokat – azaz a Heineken NV-re és leányvállalatára kiszabott 219,28 millió euró összegű és a Bavaria NV-re kiszabott 22,85 millió euró összegű bírságot –, így pedig e csökkentés nem képes megfelelően orvosolni e sérelmet. Következésképpen a Törvényszék a bírságösszeg 5%-ában határozta meg a szóban forgó csökkentést.

2. Az EUMSZ 101. cikk területét érintő fejlemények

a) Bizonyításfelvétel

A gázszigetelt kapcsolóberendezésekre vonatkozó kartell tárgyában hozott ítéletek kapcsán a Törvényszéknek lehetősége nyílt arra, hogy számos tekintetben pontosítsa a kartellügyekre vonatkozó bizonyítási rendszert.

– Elfogadhatóság

A T-132/07. sz., *Fuji Electric kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. július 12-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a Bizottság előadta, hogy elfogadhatatlanok mindazok a kifogások, amelyeket a felperes nem hozott fel a közigazgatási eljárásban, és mindazok az iratok, amelyeket ebben az eljárásban egyáltalán nem, illetve első alkalommal csak a Törvényszékhez nyújtott be. A Törvényszék elutasította ezt az álláspontot, és hangsúlyozta, hogy a versenyjog azon szabályait, amelyek a vállalkozások jogait és kötelezettségeit sorolják fel a közigazgatási eljárásban, nem lehet úgy értelmezni, hogy együttműködésre, illetve arra kötelezik az érintett személyt, hogy a Bizottság által neki címzett kifogásközlést megválaszolva már a közigazgatási eljárás szakaszában megfogalmazzon valamennyi olyan kifogást, amelyet a megsemmisítés iránti kereset alátámasztására fel kíván majd hozni.

Hasonlóképpen a Bizottság arra következtetett, hogy elfogadhatatlanok azok a kifogások, amelyek azon ténybeli és jogi bizonyítékok megkérdőjelezésén alapultak, amelyeket a felperes kifejezetten elismert a közigazgatási eljárás során. A Törvényszék ugyanakkor megállapította, hogy amennyiben az érintett személy önként az együttműködés mellett dönt, és a közigazgatási eljárás során kifejezetten vagy közvetve elismer olyan bizonyítékokat, amelyek igazolják a jogsértés neki való betudhatóságát, ez nem korlátozza a Szerződés alapján rendelkezésére álló keresetindítási jog gyakorlásában. A kifejezetten e célból előírt jogalap hiányában az ilyen korlátozás ellentétes a jogszerűség és a védelemhez való jog tiszteletben tartásának alapelvével.

– Tanúvallomások

A T-112/07. sz., *Hitachi és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék mindenekelőtt arra emlékeztetett, hogy a kartellben való részvétellel vádolt vállalkozás nyilatkozata, amelynek hitelességét több más érintett vállalkozás is vitatja, ha más bizonyíték nem támasztja alá, nem tekinthető az utóbbiak által elkövetett jogsértés megfelelő bizonyítékának. Majd kimondta, hogy a társaság alkalmazottainak írásbeli tanúvallomásai, amelyek a társaság ellenőrzése alatt készültek el, és amelyeket a Bizottság előtti közigazgatási eljárásban a társaság a saját védelme érdekében terjesztett elő, főszabály szerint nem minősülhetnek ugyanezen társaság nyilatkozataitól eltérő és független bizonyítékoknak. Csak kiegészítik az említett nyilatkozatokat, amelyeknek tartalmát kifejthetik és pontosíthatják. Ennélfogva ezeket is további bizonyítékoknak kell alátámasztaniuk.

– Összefüggő körülmények

A fent hivatkozott *Hitachi és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben, a T-113/07. sz., *Toshiba kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-133/07. sz., *Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy amikor a Bizottság kizárólag az érintett vállalkozások piaci magatartására hivatkozik a jogsértés fennállásának megállapításakor, elegendő, hogy az utóbbiak

bizonyítsák olyan körülmények fennállását, amelyek más megvilágításba helyezik a Bizottság által megállapított tényállást, amelynek így a bizottsági érvelést helyettesítő hihető magyarázatát adhatják. Noha az okirati bizonyítékok hiánya relevánsnak bizonyulhat a Bizottság által hivatkozott ténykörülmények összességének átfogó értékelésekor, önmagában e hiányból nem következik, hogy az érintett vállalkozás megkérdőjelezhetné a Bizottság állításait a tényekre vonatkozó eltérő magyarázat nyújtásával. Ez csak akkor lehetséges, ha a jogsértés fennállása a Bizottság által szolgáltatott bizonyítékok alapján nem állapítható meg egyértelműen, és anélkül, hogy további értelmezésre lenne szükség.

– A Törvényszék felülvizsgálati jogköre

A fent hivatkozott *Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyben a felperes vitatta azt az ítélkezési gyakorlatot, amely szerint a bizonyítás terén enyhébb szabályok is elfogadhatók tekintettel azokra a nehézségekre, amelyekkel a Bizottság szembesül, amikor megpróbálja bizonyítani a jogsértést. Érvelése alátámasztására a felperes előadta, hogy a kartellügyekben kiszabott bírságok összege az elmúlt években folyamatosan nőtt, aminek befolyásolnia kellett a bizottsági határozatok felülvizsgálatának intenzitását. A Törvényszék elutasította ezt az érvet, és hangsúlyozta, hogy bár a bírságok összegének emelkedése valóban súlyosabb következményekkel járhat azokra nézve, akikkel szemben e bírságokat kiszabják, mivel azonban a Bizottság ezirányú kezdeményezése általánosan ismert, ennek következtében, ha a vállalkozások felelősek lesznek valamely jogsértésért, még jobban ügyelnek arra, hogy a lehető legkevesebb feltárható bizonyíték keletkezzen, ami még inkább megnehezíti a Bizottság feladatát.

Továbbá a Törvényszék a T-348/08. sz., *Aragonesas Industrias y Energía kontra Bizottság* ügyben 2011. október 25-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) arra is emlékeztetett, hogy mivel az ő feladata annak értékelése, hogy a bizonyítékok és a Bizottság által a megtámadott határozatban hivatkozott más körülmények elegendők-e a jogsértés megállapításához, ugyanígy az ő feladata, hogy beazonosítsa azokat a bizonyítékokat, amelyeket a Bizottság annak alátámasztására hozott fel, hogy a felperes részt vett a szóban forgó jogsértésben. Ezért az említett bizonyítékok keresése csak a megtámadott határozat indokolásának arra a részére irányulhat, amelyben a Bizottság ismerteti a közigazgatási eljárás kontradiktórius szakaszát.

b) Egységes és folyamatos jogsértésben való részvétel

A T-210/08. sz., *Verhuizingen Coppens kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy a vállalkozás egységes és folyamatos jogsértésért való felelősségének megállapításához szükséges, hogy a vállalkozás tudjon a jogsértés többi résztvevőjének jogsértő magatartásáról. A Törvényszék azonban az adott ügyben mindenekelőtt azt mondta ki, hogy a felperes valóban részt vett hamis költöztetési árajánlatok készítésében, viszont nem tudott más vállalkozások versenyellenes tevékenységéről, amely olyan megállapodásokra vonatkozott, amelyek pénzügyi kompenzációt nyújtottak az ajánlatok elutasítása vagy az ajánlattételtől való tartózkodás esetén. Mivel a rendelkező résztől eltekintve a határozat indokolásából világosan kitűnik, hogy a Bizottság úgy vélte, hogy e magatartások egységes és folyamatos jogsértést valósítottak meg, a Törvényszék megsemmisítette a jogsértés megállapítását és törölte a kiszabott bírságot.

c) A bírság összegének kiszámítása

A 2011. évet a kiszabott bírság számításával kapcsolatban különféle kérdéseket felvető nagy jelentőségű kartellügyek, illetve olyan esetek jellemezték, amelyekben a Törvényszék először értelmezte a 2006. évi iránymutatást[7].

– Az eladások értéke

A T-204/08. és T-212/08. sz., *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek módja volt arra, hogy pontosítsa az „eladás" fogalmának értelmezését, amely fogalmat a 2006. évi iránymutatás alkalmazásában kell figyelembe venni. A Törvényszék ezúttal elutasította a felperes álláspontját, amely amellett szólt, hogy kizárólag a jogsértő magatartások által ténylegesen érintett szolgáltatásból eredő eladások értékét kell alapul venni. A Törvényszék ugyanis arra a következtetésre jutott, hogy ezen iránymutatás értelmében az eladások értékeként az érintett piacon végzett eladások értékét kell figyelembe venni.

– Súly

A T-199/08. sz., *Ziegler kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. június 16-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a felperes a bírság alapösszegének kiszámítását illetően az indokolási kötelezettség megsértésére hivatkozott. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék megállapította, hogy a 2006. évi iránymutatás „a bírságok kiszámítása területén alapvető módszertani változást eredményezett". Közelebbről a jogsértések három („enyhe", „súlyos" és „különösen súlyos") kategóriába való sorolását eltörölték, és a pontosabb különbségtétel lehetővé tétele érdekében egy 0-tól 30%-ig terjedő skálát vezettek be. Továbbá ezentúl a bírság alapösszege „az eladások értékéhez bizonyos meghatározott mértékben aránylik; az arányszámot a jogsértés súlyosságának függvényében állapítják meg, és a jogsértés éveinek számával szorozzák meg". Általános szabály szerint „az eladások értékének szóban forgó arányát akár 30%-ban is megállapíthatják". Az árak rögzítéséről, a piac felosztásáról és a termelés korlátozásáról szóló horizontális megállapodások esetén, amelyek „természetüknél fogva a legsúlyosabb versenykorlátozások közé számítanak", a figyelembe vett eladások arányát általában „a legmagasabb szinten" kell megállapítani. E körülmények között és a rendelkezésére álló mérlegelési mozgástér szükségszerű velejárójaként a Bizottságnak indokolnia kell azt az eladási értékarányt, amelyet választott, és már nem elégedhet meg azzal, hogy kizárólag a jogsértés „különösen súlyosnak" való minősítését indokolja. Miközben a Törvényszék elismerte, hogy a fennálló ítélkezési gyakorlat alapján a határozat indokolása e tekintetben megfelelő, még általánosabban arra hívta fel a figyelmet, hogy az említett ítélkezési gyakorlatot még az előző iránymutatás alapján munkálták ki, ennélfogva arra kérte a Bizottságot, hogy a 2006. évi iránymutatás alkalmazása során a bírságszámítást illetően még inkább támassza alá indokolását, különösen azért, hogy a vállalkozások részletesen megismerhessék a velük szemben kiszabott bírság kiszámításának módját.

A fent hivatkozott *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék, miközben megállapította, hogy a 2006. évi iránymutatás eltörölte a jogsértések kategóriába való sorolását és az átalányösszegeket, valamint olyan rendszert vezetett be, amely pontosabb különbségtételt tesz lehetővé a jogsértések súlya alapján, arra a következtetésre

[7] Iránymutatás az 1/2003/EK rendelet 23. cikke (2) bekezdésének a) pontja alapján kiszabott bírságok megállapításáról (EGT vonatkozású szöveg) (HL 2006. C 210., 2. o.).

jutott, hogy a Bizottság szabadon egyéniesítheti az egyes vállalkozások szerepének súlyát akár a figyelembe vett eladások értékhányadának meghatározása során, akár pedig az enyhítő vagy súlyosító körülmények értékelése során. Ugyanakkor ez utóbbi esetben az említett körülmények értékelésének lehetővé kell tennie, hogy az egységes jogsértésben való részvétel relatív súlyát, valamint e súly időbeli változását megfelelően figyelembe vegyék.

– Időtartam

A fent hivatkozott *Team Relocations és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben kifogás tárgyát képezte az a 2006. évi iránymutatásban szereplő előírás, amely szerint az eladások értéke alapján meghatározott összeget szisztematikusan meg kell szorozni a vállalkozás jogsértésben való részvétele éveinek számával, mondván, hogy ez a megoldás a jogsértés állítólagos időtartamának aránytalan jelentőséget tulajdonít a többi releváns tényezőhöz, különösen a jogsértés súlyához képest. Bár a Törvényszék, mint a jogsértés súlya kapcsán is, megállapította, hogy az új bizottsági megközelítés e tekintetben is alapvető módszertani változást hozott, mivel a jogsértésben való részvétel éveinek számával való szorzás annak felel meg, mintha a bírságösszeget évente 100%-kal növelnék, hangsúlyozza azonban, hogy az 1/2003/EK rendelet[8] 23. cikkének (3) bekezdése nem zárja ki az ilyen fejlődést.

Ezzel szemben a fent hivatkozott *Gosselin Group* és *Stichting Administratiekantoor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszék e változásból a Bizottság munkájával kapcsolatban vont le következtetést. Így a Törvényszék kimondta, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az [EUMSZ 101. cikk] (1) bekezdése szerinti jogsértések esetén a bizonyítási teher a Bizottságra hárul, és ez utóbbinak pontos és egybevágó bizonyítékokat kell benyújtania azon szilárd meggyőződésének alátámasztására, hogy az állítólagos jogsértés megtörtént, és erről van szó különösen azon bizonyítékok esetén, amelyek a jogsértés időtartamára vonatkoznak, amely szempont súlyát a 2006. évi iránymutatás jelentősen megerősítette.

– Egyenlő bánásmód – Figyelembe vett forgalom

A fent hivatkozott *Toshiba kontra Bizottság* és *Mitsubishi Electric kontra Bizottság* ügyekben hozott ítéletekben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a 2001. évet választotta referenciaévnek a Toshiba és a Mitsubishi Electric világméretű eladásai értékének meghatározásához és a velük szembeni bírság kiindulási összegének kiszámításához, amely vállalkozások gázszigetelt kapcsolóberendezésekre vonatkozó tevékenységét 2002-ben közös vállalatuk, a TM T & D vette át, míg az európai gyártók tekintetében a 2003-as évet, vagyis a jogsértés utolsó teljes évét vette alapul. A Bizottság szerint ez a különbségtétel azt a szándékot tükrözte, hogy figyelembe kívánták venni, hogy a jogsértési időszak nagyobb részében a Toshiba részesedése e termék világpiacán jelentősen kisebb volt, mint a Mitsubishié. Bár a Törvényszék jogszerűnek tekintette az ilyen célt, mégis úgy ítélte meg, hogy azt más, nem hátrányosan megkülönböztető módszerek alkalmazásával is el lehetett volna érni, például úgy, ha a bírságnak a 2003-ban elért forgalom alapján számolt kiindulási összegét megosztják azon értékesítések arányában, amelyeket az érintett termék tekintetében a közös vállalat létrehozását megelőző utolsó évben értek el. Mivel a Bizottság megsértette az egyenlő bánásmód elvét, és a Törvényszék nem ismerte azokat a körülményeket, amelyek alapján újraszámolhatta volna a bírság összegét, a Törvényszék törölte a fenti két vállalkozással szemben kiszabott bírságot.

[8] Az [EK 81. és EK 82. cikkben] meghatározott versenyszabályok végrehajtásáról szóló, 2002. december 16-i 1/2003/EK tanácsi rendelet (HL 2003. L 1., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 2. kötet, 205. o.).

– Elrettentés

A T-217/06. sz., *Arkema France és társai kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. június 7-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), a Bizottság 200%-os növelést alkalmazott annak érdekében, hogy az érintett vállalkozás méretére és gazdasági erejére figyelemmel a pénzbírságnak kellő elrettentő hatást biztosítson. E bírságnövelés a felperes anyavállalata, a Total világméretű forgalmán alapult. A Törvényszék azonban megállapította, hogy néhány nappal azelőtt, hogy a Bizottság elfogadta a határozatot, megszűnt a Total ellenőrzése a felperes felett, ezért a Törvényszék úgy vélte, hogy nem indokolt a bírság elrettentő hatás címén való növelése. A Törvényszék ugyanis arra emlékeztetett, hogy a bírság kellő elrettentő hatása biztosításának szükségessége különösen azt követeli, hogy a bírság összege annak figyelembevételével kerüljön kiigazításra, hogy elérje a bírsággal sújtott vállalkozásra gyakorolni szándékozott hatást, annak érdekében, hogy a bírság – különös tekintettel a kérdéses vállalkozás pénzügyi teljesítőképességére – ne legyen elhanyagolható vagy – épp ellenkezőleg – túlzó mértékű. Következésképpen ez az elrettentési cél csakis akkor érhető el hatékonyan, ha a Bizottság a vállalkozás helyzetét a bírság kiszabásának napján veszi figyelembe. Mivel az Arkemát a Totalhoz kötő gazdasági egység a határozat elfogadásának időpontját megelőzően megszakadt, nem lehetett volna ez utóbbi társaság eszközeit figyelembe venni az Arkemával és leányvállalataival szemben kiszabott bírság növelésének megállapítása során. Következésképpen a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a 200%-os bírságnövelés velük szemben túlzó mértékű, és a 25%-os bírságnövelés biztosítja megfelelően a velük szemben kiszabott bírság kellő elrettentő hatását. Ezért a Törvényszék úgy határozott, hogy az Akemával szemben kiszabott bírság összegét 219,1 millió euróról 113,3 millió euróra csökkenti.

– Együttműködés

A fent hivatkozott *Fuji Electric kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy igaz ugyan, hogy a bizonyítékok Bizottsághoz való benyújtásának időpontja befolyásolja azon minősítésüket, hogy jelentős hozzáadott értékkel rendelkeznek-e, mivel ez a minősítés a benyújtás időpontjában a Bizottság ügyiratában már szereplő bizonyítékoktól függ, pusztán az, hogy ezeket a bizonyítékokat a kifogásközlés kézbesítését követően nyújtották be, nem zárja ki, hogy a közigazgatási eljárás előrehaladott állapota ellenére még mindig jelentős hozzáadott értéket jelentsenek. Különösen a kifogásközlés megküldését követően benyújtott, az engedékenységi közlemény alkalmazására irányuló kérelmében a vállalkozás – annak érdekében, hogy a már a Bizottság birtokában levő bizonyítékokhoz képest jelentős hozzáadott értékkel szolgálhasson – azokra a tényekre összpontosíthat, amelyeket álláspontja szerint nem a jogilag megkövetelt módon bizonyítottak.

A T-12/06. sz., *Deltafina kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 9-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a Bizottság első alkalommal döntött úgy, hogy feltételes mentességben részesíti a felperest az engedékenységi közlemény keretében. A Törvényszék megjegyezte, hogy tekintettel arra, hogy a bírság alóli teljes mentesítés kivételt képez azon elv alól, hogy a vállalkozások személyes felelősséget viselnek a versenyjogi szabályok megsértéséért, logikus, ha ennek fejében a Bizottság elvárhatja, hogy a vállalkozás ne mulassza el közölni vele azokat az általa ismert releváns tényeket, amelyek befolyásolhatják a közigazgatási eljárás lefolytatását és a vizsgálat hatékonyságát. Mindazonáltal a Törvényszék megállapította, hogy még mielőtt a Bizottságnak alkalma lett volna a szóban forgó kartellel kapcsolatos helyszíni vizsgálatokat lefolytatni, a versenytársaival tartott egyik találkozón a felperes szándékosan, és anélkül, hogy erről értesítette volna a Bizottságot, beszámolt arról, hogy engedékenység iránti kérelmet nyújtott be a Bizottság szervezeti egységeihez. Mivel az ilyen magatartás nem tükröz valódi együttműködést, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a Bizottság

nem alkalmazta tévesen a jogot azáltal, hogy a megtámadott határozatban nem nyújtott végleges mentességet a Deltafinának.

– Súlyosító körülmények

A T-343/08. sz., *Arkema France kontra Bizottság* ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy bár semmilyen elévülési idő nem zárja ki, hogy a Bizottság megállapítsa a visszaesést, az arányosság elvének megfelelően a Bizottság nem veheti figyelembe időkorlát nélkül a vállalkozást szankcionáló korábbi határozatot vagy határozatokat. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a felperes megsértette a versenyszabályokat azáltal, hogy 1961-től 1984 májusáig folyamatosan kartellben vett részt, ami miatt először 1984-ben, majd 1986-ban, végül 1994-ben szabtak ki vele szemben bírságot, és hogy e határozatsorozat ellenére megismételte jogsértő magatartását azáltal, hogy újabb kartellben vett részt 1995. május 17. és 2000. február 9. között, amit a Bizottság a megtámadott határozatban szankcionált. Ennek következtében a Bizottság 90%-kal növelte a felperessel szemben kiszabott bírság alapösszegét. A Törvényszék jóváhagyta a Bizottság álláspontját, és kifejtette, hogy mivel a határozatok e sorozata, amelyeket rövid időközönként fogadtak el, és amelyek közül az utolsót egy évvel azelőtt fogadták el, hogy a megtámadott határozatban szankcionált jogsértésben részt vett volna, a versenyszabályok megsértésére való felperesi hajlamról tanúskodik, a Bizottság nem sértette meg az arányosság elvét, amikor az említett határozatsorozatot figyelembe vette a felperes visszaeső magatartásának értékelése során.

A T-39/07. sz., *ENI kontra Bizottság* és a T-59/07. sz., *Polimeri Europa kontra Bizottság* ügyekben, amelyekben a Törvényszék 2011. július 13-én hozott ítéleteket (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a megtámadott határozatban a Bizottság, mivel úgy vélte, hogy az EniChem vállalkozást már megbírságolták két korábbi kartellben való részvételéért, arra a következtetésre jutott, hogy a felperesekkel, az Enivel és a Polimerivel szemben kiszabott bírság alapösszegét 50%-kal kell növelni a visszaesésen alapuló súlyosító körülmény miatt. A Bizottság úgy gondolta, hogy bár nem voltak azonosak a szóban forgó jogsértésben részes jogi személyek, mégis ugyanaz a vállalkozás követte el ismét e jogsértő magatartást. A Törvényszék ugyanakkor fontosnak tartotta kifejteni, hogy miután az érintett társaságok szerkezeti és irányítási rendszerének fejlődése igen összetett, a Bizottságnak kell különösen pontosnak lennie, és neki kell szolgáltatnia azokat a részletes bizonyítékokat, amelyek szükségesek annak igazolásához, hogy a megtámadott határozatban, valamint az előző határozatban szereplő társaságok egyazon „vállalkozást" képeztek az [EUMSZ 101. cikk] értelmében. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy ebben az esetben erről nincs szó, és a visszaesés nem került bizonyításra, ezért a bírság összegét 272,25 millió euróról 181,5 millió euróra csökkentette.

A T-144/07., T-147/07–T-150/07. és T-154/07. sz., *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben szintén 2011. július 13-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy a Bizottság – mivel a ThyssenKrupp-csoporthoz tartozó egyes társaságokat 1998-ban már megbírságolta az ötvözeti felárra vonatkozó kartellben való részvételükért – visszaesés címén 50%-kal növelte a ThyssenKrupp AG anyavállalattal, a ThyssenKrupp Elevator AG leányvállalattal és néhány más belföldi leányvállalattal szemben kiszabott bírság összegét. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy a Bizottság abban a határozatban megállapította, hogy a jogsértést kizárólag az e csoporthoz tartozó néhány társaság, de nem az akkori anyavállalatuk követte el, amelynek a ThyssenKrupp AG a gazdasági és jogi értelemben vett jogutódja. Továbbá a Bizottság annak idején nem jutott arra a következtetésre, hogy a leányvállalatok és az anyavállalatuk egy gazdasági egységet alkottak. Továbbá a Törvényszék megállapította, hogy azok a leányvállalatok, amelyeket az ötvözeti felárra vonatkozó kartell kapcsán megbírságoltak, nem szerepelnek a megtámadott határozatban

szankcionált vállalkozások között. Így a megállapított jogsértéseket nem lehet ugyanazon vállalkozás visszaesésének tekinteni.

– Enyhítő körülmények

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság* ügyben a felperes enyhítő körülményként hivatkozott arra, hogy a jogsértő magatartással felhagyott. A Törvényszék megállapította, hogy noha a 2006. évi iránymutatás kimondja, hogy a bírság alapösszege emiatt csökkenthető, ez „nem vonatkozik a titkos megállapodásokra és magatartásra (főként a kartellekre nem)". Továbbá ezen enyhítő körülmény figyelembevétele azon esetekre korlátozódik, amikor a jogsértés a Bizottság első beavatkozását követőn szűnik meg. Márpedig, mivel megállapította, hogy a felperes 2003. szeptember 8-ig vett részt a jogsértésben, míg a vizsgálatokra ezen időpontot követően, azaz 2003. szeptember 16-án került sor, a Törvényszék elutasította a felperes által felhozott kifogást.

Ugyanebben az ügyben a felperes azt állította, hogy az a körülmény, hogy a Bizottságnak tudomása volt a jogsértő magatartásról, és azt éveken keresztül tűrte, e magatartás jogszerűségébe vetett jogos – noha téves – bizalmat keltett benne. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a versenyellenes magatartás puszta ismerete nem jelenti azt, hogy a Bizottság e magatartást a 2006. évi iránymutatás értelmében hallgatólagosan „engedélyezte vagy ösztönözte" volna. Az állítólagos tétlenség ugyanis nem hasonlítható az olyan, enyhítő körülményként értékelendő pozitív aktushoz, mint az engedélyezés vagy az ösztönzés.

A fent hivatkozott *Arkema France kontra Bizottság* ügyben a felperes előadta, hogy a Bizottság jogsértő módon nem csökkentette a vele szemben kiszabott bírság összegét, pedig ő az engedékenységi közlemény alkalmazási körén kívül együttműködött. A Törvényszék kimondta, hogy az ilyen típusú közlemény hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében a Bizottság más alapon csak kivételes esetben köteles csökkenteni a vállalkozással szemben kiszabott bírságot. Úgy vélte, hogy különösen ilyen eset áll fenn, ha valamely vállalkozás együttműködése – miközben meghaladja az együttműködésre vonatkozó jogi kötelezettségét, anélkül azonban, hogy az említett közlemény alapján a bírságösszeg csökkentésére jogosítaná – objektív haszonnal jár a Bizottság számára. Az ilyen hasznosságot meg kell állapítani akkor, ha a Bizottság a végleges határozatában olyan bizonyítékokra támaszkodik, amelyek hiányában nem tudta volna teljes egészében vagy részben szankcionálni a szóban forgó jogsértést.

– Rendkívüli körülmények

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék a 2006. évi iránymutatás alkalmazását vizsgálta az érintett vállalkozás fizetőképessége kapcsán. E tekintetben a Törvényszék kimondta, hogy ahhoz, hogy az ezen iránymutatás alapján gazdasági nehézségek miatt a bírság rendkívüli csökkentésében lehessen részesülni, az erre irányuló kérelem benyújtása mellett két együttes feltételnek is teljesülnie kell, amely először is a bírság megfizetésének leküzdhetetlen nehézsége, másodszor pedig a „sajátos szociális és közgazdasági környezet" fennállása. Márpedig az első feltételt illetően a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság annak indokolásaképpen, hogy e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a felperes gazdasági életképességét, pusztán azt hozta fel, hogy a bírság a vállalkozás 2006-ban elért világméretű forgalmának csak 3,76%-át teszi ki. A Törvényszék egyrészt kimondta, hogy ez az értékelés elvont, és egyáltalán nem veszi figyelembe a felperes tényleges helyzetét, másrészt pedig pusztán annak kiszámítása, hogy a bírság a vállalkozás világméretű forgalmának hány százalékát teszi ki, önmagában nem támaszthatja alá azon következtetést, miszerint e bírság nem sodorja visszavonhatatlanul veszélybe a vállalkozás gazdasági életképességét. Miután azonban a második

feltétel nem teljesült, a Törvényszék úgy határozott, hogy a Bizottság megalapozottan utasította el a felperes érveit.

– A forgalom 10%-ában megállapított felső határ

A T-211/08. sz., *Putters International kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék kimondta, hogy pusztán az, hogy a végül kiszabott bírság a felperes forgalmának 10%-át teszi ki, noha e százalékarány a kartell többi résztvevője esetében alacsonyabb, nem jelentheti az egyenlő bánásmód vagy az arányosság elvének megsértését. Ez ugyanis annak szükségszerű velejárója, hogy a 10%-os felső határ pusztán olyan kiegyenlítő határértékként értelmezendő, amely a bírságnak az enyhítő körülmények vagy az arányosság elve miatti esetleges csökkentését követően kerül alkalmazásra. Azonban a Törvényszék megjegyezte, hogy az eladások értéke alapján meghatározott összegnek a jogsértésben való részvétel éveinek számával való megszorzása azzal járhat, hogy a 2006. évi iránymutatás keretében a 10%-os felső határ alkalmazása ezentúl inkább szabályt, mintsem kivételt jelent mindazon vállalkozás esetében, amelyek elsősorban egyetlen piacon tevékenykednek, és több mint egy éven keresztül részt vettek valamely kartellben. Ebben az esetben rendszerint már semmilyen, a súlyosság vagy az enyhítő körülmények alapján való különbségtétel nem éreztetheti hatását azon a bírságon, amelyet a 10%-ra való csökkentés érdekében kiegyenlítettek. Ekképpen a Törvényszék arra hívta fel a figyelmet, hogy az, hogy ebből eredően a bírság végső összegét illetően nem tesznek különbséget, a büntetések és joghátrányok egyéniesítésének elvét tekintve olyan nehézséget jelent, amely az új módszer velejárója.

d) A jogsértő magatartás betudhatósága és egyetemleges kötelezés

– A leányvállalat jogellenes magatartásáért való anyavállalati felelősség vélelmének alkalmazási feltételei

A T-234/07. sz., *Koninklijke Grolsch kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem szolgáltatott bizonyítékot arra vonatkozóan, hogy a felperes közvetlenül részt vett a kartellben. Ellenben a felperest a (kizárólagos tulajdonában lévő) leányvállalatával azonosította, anélkül hogy megkülönböztette volna a jogi személyeket, és megindokolta volna, hogy miért is a felperesnek kellett betudnia a jogsértést. A Törvényszék álláspontja szerint, mivel a Bizottság hallgatott a felperes és leányvállalata között fennálló gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatról, megfosztotta a felperest attól a lehetőségtől, hogy a Törvényszék előtt vonja esetleg kétségbe e betudhatóság megalapozottságát azáltal, hogy megdönti az említett leányvállalat felett ténylegesen gyakorolt meghatározó befolyásra vonatkozó vélelmet, és nem tette lehetővé a Törvényszék számára, hogy felülvizsgálati jogkörét e tekintetben gyakorolni tudja, ami a határozat megsemmisítését indokolta.

– A vélelem megdöntése

A T-185/06. sz., *L'Air liquide kontra Bizottság* ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) és a T-196/06. sz., *Edison kontra Bizottság* ügyben ugyanezen a napon hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék mindenekelőtt megállapította, hogy a Bizottság jogszerűen vélelmezheti, hogy a felperesek a leányvállalataik fölött ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolnak tekintettel az őket összekötő, nem vitatott kapcsolatra, amelynek keretében az ellenőrzésük kizárólagos. Majd megjegyezte, hogy a felperesek az említett vélelem megdöntése érdekében sajátos érvelésre hivatkoztak, és megkísérelték bizonyítani, hogy leányvállalataik önállóak. Azonban a Bizottság ezen érvekre adott válaszában csak néhány kiegészítő ténykörülményre hivatkozott annak kapcsán, hogy a felperesek

leányvállalataik fölött meghatározó befolyást gyakorolnak. A Törvényszék álláspontja szerint ilyen módon a Bizottság a megtámadott határozatban nem fejtette ki, hogy a felperesek által felhozott bizonyítékok miért nem voltak elegendőek ahhoz, hogy megdöntsék a szóban forgó vélelmet. Márpedig a Bizottság azon feladata, hogy határozatának e részét megindokolja, egyértelműen a szóban forgó vélelem megdönthetőségéből ered, és e vélelem megdöntése a felperesek részéről azt igényli, hogy bizonyítékot szolgáltassanak a közöttük és a leányvállalataik között fennálló valamennyi gazdasági, szervezeti és jogi kapcsolatról. Mivel a Bizottság e tekintetben nem foglalt részletesen állást, a Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt megsemmisítette a megtámadott határozatot.

A fent hivatkozott *Gosselin kontra Bizottság* és *Stichting Administratiekantoor Portielje kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Bizottság abból a vélelemből indult ki, hogy a Portielje ténylegesen meghatározó befolyást gyakorolt a Gosselin felett, mivel az anyavállalat a leányvállalatban meglévő tőkerészesedésekkel szinte kizárólagosan rendelkezett. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy a Portielje által felhozott bizonyítékok lehetővé teszik az említett vélelem megdöntését. Ezek közül a Törvényszék leginkább azt emelte ki, hogy az anyavállalat számára az egyetlen lehetőség arra, hogy befolyásolja a leányvállalatát, az lett volna, hogy az utóbbi közgyűlésén gyakorolja a tulajdonában lévő részvényekhez kapcsolódó szavazati jogokat. Azonban a Törvényszék megállapította, hogy a jogsértési időszakban egyetlen közgyűlést sem tartottak. A Törvényszék tehát úgy határozott, hogy a Portieljére vonatkozó részében megsemmisíti a Bizottság határozatát.

– A felelősség terjedelme

A T-382/06. sz., *Tomkins kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. március 24-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a Bizottság a felperesnek tudta be a leányvállalata, a Pegler jogellenes magatartásáért való felelősséget amiatt, hogy abban 100%-os tőkerésszel rendelkezett. A felhozott jogalapok között a felperes a jogsértési időszak egy része tekintetében vitatta a leányvállalata kartellben való részvételét. A T-386/06. sz., *Pegler kontra Bizottság* ügyben ugyanezen a napon hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék a jogsértési időszak nagyobb része tekintetében semmisítette meg a Bizottság határozatát a Peglernek a rézszerelvényeket érintő kartellben való részvételére vonatkozóan, mint amely az anyavállalat, a Tomkins által felhozott jogalapban szerepelt. A Törvényszék e tekintetben arra emlékeztetett, hogy mivel az uniós bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseten, ezért nem határozhat a megsemmisítésről a felperes által kért megsemmisítésen túlmenően. Ugyanakkor versenyjogi szempontból a felperes a leányvállalatával egységet képezett, amely leányvállalat a fent hivatkozott *Pegler kontra Bizottság* ügyben benyújtott megsemmisítés iránti kereset folytán részben pernyertes lett. Ennélfogva az, hogy a Bizottság a felperesnek tudta be a felelősséget, azt vonja maga után, hogy a felperes részesül az említett ügyben megtámadott határozat részleges megsemmisítésének előnyeiből. A felperes ugyanis egyetlen, a Pegler jogsértésben való részvételének időtartamát érintő jogalapra hivatkozott, és ez alapján kérte a megtámadott határozat megsemmisítését. A Törvényszék, amelyhez az anyavállalat és leányvállalata külön-külön megsemmisítés iránti keresetet nyújtott be, úgy ítélte meg, hogy döntése nem terjed túl a kereseten, ha figyelembe veszi a leányvállalat által benyújtott kereset eredményét, mivel az anyavállalat által előterjesztett kereseti kérelmeknek ugyanaz a tárgya.

Ezzel szemben az ezen ítélet alapjául szolgáló eljárásban a Tomkins kifejezetten visszavonta azt a kifogást, amelyet a bírságösszeg elrettentés céljából való növelése során elkövetett mérlegelési hibára alapított. A Törvényszék ez alapján megállapította, hogy e kérdésben még akkor sem határozhat anélkül, hogy ne terjeszkedne túl az adott ügyben a jogvita felek által meghatározott keretén, ha a fent hivatkozott *Pegler kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben arra a meggyőződésre jutott, hogy a Bizottság hibásan alkalmazta e szorzótényezőt.

– Egyetemleges fizetési kötelezettség

A T-41/05. sz., *Alliance One International kontra Bizottság* ügyben 2011. október 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a felperes nem tehető felelőssé az Agroexpansión által elkövetett jogsértésért az 1997. november 18-át megelőző időszakban, mivel csak ettől az időponttól alkotott vele egy gazdasági egységet, tehát az [EUMSZ 101. cikk] értelmében vett egyetlen vállalkozást. Mivel a bírság megfizetése iránti egyetemleges felelősség csak arra a jogsértési időszakra terjedhet ki, amelynek során az anyavállalat és leányvállalata egy vállalkozást képezett, a Bizottság alaptalanul kötelezte a felperest arra, hogy az Agroexpansiónnal egyetemlegesen fizesse meg az utóbbival szemben kiszabott bírság teljes összegét, azaz 2 592 000 eurót, amely a jogsértés teljes időszakára vonatkozott. Következésképpen a Törvényszék az időtartam miatt alkalmazott bírságnövelést 50%-ról 35%-ra csökkentette.

e) Korlátlan felülvizsgálati jogkör

Az EUMSZ 261. cikk és az 1/2003 rendelet 31. cikke alapján a Törvényszék korlátlan felülvizsgálati jogkörrel rendelkezik, amely a szankció jogszerűségének egyszerű felülvizsgálatán túl – amely csupán a megsemmisítés iránti kereset elutasítását, vagy a megtámadott jogi aktus megsemmisítését teszi lehetővé – feljogosítja arra, hogy megsemmisítés nélkül – a tényállás valamennyi körülményét figyelembe véve – például a kiszabott bírság összegét módosítva, megváltoztassa a megtámadott jogi aktust.[9]

A fent hivatkozott *Arkema France és társai kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem vitatta a felperesek állításainak helytállóságát, amelyek szerint 2006. május 18-tól kezdve a Total és az Elf Aquitaine már nem irányította őket, és amely tényállási elem már a keresetlevélben is szerepelt. Mivel a felperesek azt kérték, hogy a Törvényszék e tényállási elemre tekintettel a bírság összegének csökkentése érdekében gyakorolja korlátlan felülvizsgálati jogkörét, a Törvényszék ténylegesen 200%-ról 25%-ra csökkentette a bírság elrettentő hatás címén való növelését, amelyet túlzó mértékűnek ítélt, mivel azt az anyavállalat világméretű forgalma alapján számolták ki. Következésképpen az Arkemával szemben kiszabott bírság összegét 105,8 millió euróra csökkentette.

A fent hivatkozott *Ziegler kontra Bizottság* és *Team Relocations és társai kontra Bizottság* ügyekben hozott ítéletekben a Törvényszék kimondta, hogy a bírságösszeg számítására vonatkozó részletesebb indokolásnak, amelyet a 2006. évi iránymutatás alkalmazásával bevezetett alapvető módszertani változás tett szükségessé, az is a célja, hogy megkönnyítse a Törvényszék számára a korlátlan felülvizsgálati jogkörének gyakorlását, amelynek keretében a Törvényszéknek a megtámadott határozat jogszerűségén túl azt is értékelnie kell, hogy megfelelő-e a kiszabott bírság.

A fent hivatkozott *Putters International kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék úgy határozott, hogy a bírság végső összegét illető különbségtétel hiánya, amely részben a 2006. évi iránymutatáson alapuló módszerből fakad, szükségessé teheti, hogy a Törvényszék korlátlan

[9] Lásd különösen a Bíróság C-238/99. P., C-244/99. P., C-245/99. P., C-247/99. P., C-250/99. P–C-252/99. P. és C-254/99. P. sz., *Limburgse Vinyl Maatschappij és társai kontra Bizottság* ügyben 2002. október 15-én hozott ítéletének (EBHT 2002., I-8375. o.) 692. pontját.

felülvizsgálati jogkörében korlátlanul eljárjon azon konkrét esetekben, amikor kizárólag az említett iránymutatás alkalmazása nem teszi lehetővé a megfelelő különbségtételt.

A T-11/06. sz., *Romana Tabacchi kontra Bizottság* ügyben 2011. október 5-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék, miután megállapította, hogy a Bizottság egyrészt a felperes kartellben való részvételének időtartama kapcsán ténybeli értékelési hibákat vétett, másrészt pedig a részvétel egyedi súlyának értékelése során megsértette az egyenlő bánásmód elvét, korlátlan felülvizsgálati jogkörét gyakorolva orvosolta e sérelmet. A Törvényszék a fentiekben megállapított jogsértések összesített hatására, valamint a felperes nem megfelelő pénzügyi teljesítőképességére figyelemmel úgy vélte, hogy az ügy valamennyi körülményét igazságosan értékeli, ha a felperessel szemben kiszabott bírság végleges összegét 2,05 millió euró helyett 1 millió euróban állapítja meg. Ehhez a Törvényszék hozzáteszi, hogy az ilyen összegű bírság egyrészt lehetővé teszi a felperes jogellenes magatartásának nem elhanyagolható és kellőképpen elrettentő módon való hatékony megtorlását, másrészt pedig az ezen összeg feletti bírság – annak egészét tekintve – aránytalan lenne a felperes terhére rótt jogsértéshez képest.

3. Az összefonódások területét érintő fejlemények

A T-224/10. sz., *Association belge des consommateurs test-achats kontra Bizottság* ügyben 2011. október 12-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította az olyan, harmadik személyek által benyújtott keresetek elfogadhatósági feltételeit, amelyek egyrészről az (adott ügyben az EDF és a Segebel közötti) összefonódást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánító bizottsági határozat, másrészről pedig a nemzeti hatóságok által az összefonódás vizsgálatának részleges áttétele iránt benyújtott kérelmét elutasító határozat (áttételt megtagadó határozat) ellen irányulnak.

a) Harmadik személyek kereshetőségi joga

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék arra emlékeztetett, hogy az ítélkezési gyakorlatból kitűnik, hogy az összefonódás közös piaccal való összeegyeztethetőségére vonatkozó bizottsági határozat esetén az érintett harmadik személyek kereshetőségi jogát eltérően kell értékelni aszerint, hogy egyrészt a határozatok érdemi részét érintő hibákra hivatkoznak-e (az érintett harmadik személyek első csoportja), vagy másrészt azt állítják-e, hogy a Bizottság valamely, az összefonódások ellenőrzését szabályozó uniós jogi aktus által számukra biztosított eljárási jogokat sértett meg (az érintett harmadik személyek második csoportja).

Az első csoport esetében az szükséges, hogy a megtámadott határozat e harmadik személyeket egyes egyedi jellemzőik vagy minden más személytől megkülönböztető ténybeli helyzetük folytán érintse, és a címzetthez hasonló módon egyénítse őket. Márpedig a felperes az adott ügyben nem tartozott az első csoporthoz, mivel a bizottsági határozat a személyében nem érintette. Azon kérdést illetően, hogy a felperes a második csoporthoz tartozik-e, a Törvényszék úgy fogalmazott, hogy a fogyasztói szövetségek az összefonódás vizsgálatára irányuló közigazgatási eljárásban eljárási joggal, vagyis meghallgatáshoz való joggal rendelkeznek, feltéve hogy két feltétel teljesül: először is az összefonódásnak olyan termékeket vagy szolgáltatásokat kell érintenie, amelyeket végső fogyasztók használnak; másodszor pedig a szövetségnek ténylegesen írásban kell kérnie, hogy a Bizottság meghallgassa a szóban forgó vizsgálati eljárás során.

A Törvényszék megállapította, hogy a felperes az első feltételnek megfelel, mivel az összefonódás legalább másodlagosan hatást gyakorol a fogyasztókra, a második feltétel azonban már nem teljesül. Ezzel kapcsolatban a Törvényszék hangsúlyozta, hogy azokat a lépéseket, amelyeket a harmadik személyeknek azért kell megtenniük, hogy részt vehessenek az összefonódások

vizsgálatára irányuló eljárásban, az összefonódás hivatalos bejelentésének időpontjától kell megtenniük. Ez a harmadik személyek érdekében elkerülhetővé teszi, hogy azelőtt nyújtsák be kérelmüket, hogy a Bizottság – a szóban forgó gazdasági ügylet bejelentésekor – meghatározta volna az általa lefolytatandó vizsgálati eljárás tárgyát. Másrészt ezzel el lehet kerülni, hogy a Bizottságnak módszeresen válogatnia kelljen a hozzá benyújtott olyan kérelmek között, amelyek csupán absztrakt feltételezéseken, illetve puszta szóbeszéden alapuló gazdasági ügyletekre, vagy olyan ügyletekre vonatkoznak, amelyek esetében az összefonódás bejelentésére valóban sor kerül. Az adott ügyben a felperes az összefonódás bejelentése előtt két hónappal kérte, hogy a Bizottság hallgassa meg a vizsgálat során. Azonban a Törvényszék szerint ez nem orvosolhatja azt, hogy a felperes nem nyújtotta be újból ezt a kérelmet, illetve a maga részéről nem tett semmit azután, hogy az EDF és a Segebel között tervezett gazdasági ügylet valóban jogszerűen bejelentett összefonódássá vált.

b) Az áttételt megtagadó határozat megtámadhatósága

Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint az összefonódás által érintett harmadik személy a Törvényszék előtt támadhatja meg azt a határozatot, amellyel a Bizottság helyt adott a nemzeti versenyhatóság által benyújtott áttétel iránti kérelemnek. Ezzel szemben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az érintett harmadik személyek nem támadhatják meg az áttételt megtagadó határozatot, amelyben a Bizottság elutasítja a nemzeti hatóság áttétel iránti kérelmét. Az áttételt megtagadó határozat ugyanis egyáltalán nem veszélyezteti azokat az eljárási jogokat és azt a bírói jogvédelmet, amelyet az uniós jog a harmadik személyeknek biztosít. Épp ellenkezőleg, a közösségi léptékű összefonódások által érintett harmadik személyek részére e határozat biztosítja egyrészt, hogy a Bizottság az összefonódást az uniós jog alapján fogja vizsgálni, másrészt, hogy a Törvényszék lesz az eljárást befejező bizottsági határozattal szemben esetlegesen benyújtott kereset elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróság.

Állami támogatások

1. Elfogadhatóság

Az ezévi ítélkezési gyakorlat pontosítja különösen a kötelező joghatásokat kiváltó aktus és az eljáráshoz fűződő érdek fogalmát.

A Törvényszék a T-421/07. sz., *Deutsche Post kontra Bizottság* ügyben 2011. december 8-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) elfogadhatatlannak nyilvánította a Németországi Szövetségi Köztársaság által a Deutsche Post részére nyújtott támogatás tekintetében a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat ellen a Deutsche Post által benyújtott keresetet. A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a megtámadott határozat, amelyet 1999-ben már megelőzött egy első, a hivatalos vizsgálati eljárás megindításáról szóló határozat, nem minősül megtámadható aktusnak.

A Törvényszék álláspontja szerint a hivatalos eljárás megindításáról szóló bizottsági határozat, amely a végleges határozatot előkészítő aktusnak minősül, önálló joghatásokat vált ki, és következésképpen nem csak abban az esetben minősül megtámadható aktusnak, ha a felperes az új támogatásnak való minősítést vitatja, hanem akkor is, ha magát a vitatott intézkedésnek az EK 87. cikk (1) bekezdésének értelmében vett állami támogatásnak való minősítését vitatja.

A jelen ügyben azonban a Törvényszék megállapította, hogy a megtámadott aktus, azaz a második, hivatalos eljárást megindító határozat nem minősül megtámadható aktusnak, mivel az eljárást megindító első határozathoz képest nem vált ki önálló joghatásokat. A megtámadott jogi aktus

ugyanazon intézkedésekre vonatkozott, mint amelyek már a korábbi, eljárást megindító határozat tárgyát is képezték. Emellett a Bizottság már megemlítette, hogy a vitatott intézkedések az EK 87. cikk (1) bekezdése szerinti tilalom hatálya alá tartozhatnak, és a megtámadott aktushoz kapcsolódó önálló joghatásokat ezért az említett eljárást megindító határozat korábban már kiváltotta. A Törvényszék azt is megállapította, hogy a megtámadott aktus elfogadásakor a vitatott intézkedések tárgyában 1999-ben megindított hivatalos vizsgálati eljárás még nem zárult le, és hogy a megtámadott jogi aktus nem módosította sem a vitatott intézkedések jogi hatályát, sem a felperes jogi helyzetét.

A T-443/08. és T-455/08. sz., *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben, amelyben a Törvényszék 2011. március 24-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett), a tőkejuttatás állami támogatásnak minősítését vitatták a Törvényszék előtt a Németországi Szövetségi Köztársaság által a lipcse-hallei repülőtér részére nyújtott támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek minősítő bizottsági határozattal szemben előterjesztett két keresettel, amelyek közül az elsőt a repülőteret üzemeltető vállalkozások állami részvényesei (T-443/08. sz. ügy), a másodikat pedig a repülőteret üzemeltető két vállalkozás (T-455/08. sz. ügy) terjesztette elő.

A Törvényszék az eljáráshoz fűződő érdek hiánya miatt elfogadhatatlannak nyilvánította az állami részvényesek által a T-443/08. sz. ügyben előterjesztett keresetet. A Törvényszék mindenekelőtt emlékeztetett arra, hogy a természetes vagy jogi személy által benyújtott megsemmisítés iránti kereset csak akkor elfogadható, ha a felperesnek érdeke fűződik a megtámadott aktus megsemmisítéséhez. Az érdeknek létrejöttnek és aktuálisan fennállónak kell lennie, és azt a kereset benyújtásának időpontjára vonatkozóan kell elbírálni. A Törvényszék azt is megállapította, hogy önmagában az, hogy a Bizottság határozata a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja a támogatást, vagyis elvileg nem okoz sérelmet a támogatásban részesülő vállalkozásoknak, nem mentesíti az uniós bíróságot annak vizsgálata alól, hogy a Bizottság által levezetett mérlegelés jár-e olyan kötelező joghatásokkal, amelyek érinthetik az említett vállalkozások érdekeit.

A Törvényszék először is kimondta, hogy annak, hogy a határozat nem felel meg a felperesek által a közigazgatási eljárás során kifejtett álláspontnak, önmagában nincs semmilyen kötelező joghatása, amely érinthetné e felperesek érdekeit, és ezért önmagában nem alapozhatja meg a felperesek eljáráshoz fűződő érdekét. Az állami támogatások vizsgálatára irányuló eljárás ugyanis – az általános felépítését figyelembe véve – a támogatás nyújtásáért felelős tagállammal szemben folytatott eljárás. A támogatásban részesülő vállalkozások és a támogatást nyújtó, államnál alacsonyabb szintű területi egységek, valamint a támogatás kedvezményezettjeinek versenytársai is csak „érintettként" vesznek részt az eljárásban. A Törvényszék hozzátette, hogy az ilyen felperesek semmilyen módon nincsenek megfosztva a valamely tőkejuttatást állami támogatásnak minősítő bizottsági határozattal szembeni hatékony bírói jogvédelemtől. Ugyanis még ha a Törvényszék a megsemmisítés iránti keresetet elfogadhatatlannak is nyilvánítja, az említett felpereseket semmi nem akadályozza meg abban, hogy a nemzeti bíróság előtt – ahol adott esetben azért indítanak pert ellenük, hogy a tőkejuttatás általuk hivatkozott állítólagos semmisségének következményeit viselják – folyamatban lévő jogvita keretében az EK 234. cikk szerinti előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését indítványozzák a bizottsági határozat érvényességének amiatt történő megkérdőjelezése érdekében, hogy az megállapítja, hogy a szóban forgó intézkedés támogatást képez.

Másodszor a tőkejuttatás állami támogatásnak minősítéséből származó állítólagos hátrányos következményeket illetően a Törvényszék megállapította, hogy a felperes annak bizonyítása során, hogy a megtámadott aktus megsemmisítése iránti kérelemhez érdeke fűződik, nem hivatkozhat jövőbeli és bizonytalan helyzetekre. Az, hogy a felperes a tőkejuttatás állítólagos

semmisségének a társasági jogban és a fizetésképtelenségi jogban felmerülő „lehetséges" következményeire, nem pedig biztos következményekre utal ezért nem elegendő az ilyen érdek elismeréséhez. A Törvényszék egyébiránt hangsúlyozta, hogy a felperesek, akik a támogatás kedvezményezettjének állami részvényesei, nem bizonyították, hogy a kedvezményezett érdekétől elkülönülő saját érdekük fűződik a határozat megsemmisítésének kérelmezéséhez. Márpedig valamely személy, hacsak nem tud az eljáráshoz fűződő, azon vállalkozás érdekétől elkülönülő érdeket igazolni, amelyet az uniós aktus érint, és amelynek tőkéjében e személy részesedéssel rendelkezik, ezen aktussal szemben nem védelmezheti másként az érdekeit, mint hogy e vállalkozás tagjaként gyakorolja a jogait.

A T-394/08., T-408/08., T-453/08 és T-454/08. sz., *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék elutasította a Bizottság által felhozott elfogadhatatlansági kifogást, és kimondta, hogy az, hogy a felperesek és a beavatkozók a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozattal azonos tárggyal és céllal rendelkező helyesbítő határozat ellen nem terjesztettek elő az előírt határidőn belül keresetet, nem akadályozza meg őket abban, hogy a Bizottság végleges határozatával szemben a helyesbítő határozat jogellenességére alapított jogalapokra hivatkozzanak.

A hivatalos vizsgálati eljárást befejező határozat ugyanis kötelező joghatásokat vált ki, amely joghatások érintik az érintett felek érdekeit, mivel befejezi a szóban forgó eljárást, és véglegesen nyilatkozik a vizsgált intézkedésnek az állami támogatásokra vonatkozó szabályokkal való összeegyeztethetőségéről. Következésképpen az érintett feleknek mindig van lehetősége e határozat megtámadására, és annak keretében megkérdőjelezhetik a Bizottság végleges álláspontjának alapjául szolgáló különböző elemeket. A Törvényszék hozzátette, hogy e lehetőség független azon kérdéstől, hogy a hivatalos vizsgálati eljárást megindító határozat megsemmisítés iránti kereset tárgyát képezheti-e. Igaz ugyan, hogy az érintett fél keresettel megtámadhatja az említett határozatot, amennyiben az végleges joghatásokat keletkeztet, amely eset fennáll, amikor a Bizottság hivatalos vizsgálati eljárást indít olyan intézkedés tekintetében, amelyet ideiglenesen új támogatásnak minősít. Valamely eljárást megindító határozat vitatásának e lehetősége mindamellett nem járhat azon következménnyel, hogy korlátozza az érintett felek eljárási jogait, megakadályozva őket abban, hogy megtámadják a végleges határozatot, és keresetlevelük alátámasztására az ezen határozat elfogadásához vezető eljárás bármely szakaszára vonatkozó hibákra hivatkozzanak.

2. Anyagi jogi szabályok

a) Az állami támogatás fogalma

A T-267/08. és T-279/08. sz., *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben 2011. május 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék az állami források fogalmával, és különösen az érintett intézkedések államnak való betudhatóságára irányuló feltétellel kapcsolatos érveléseket értékelte.

A Törvényszék e vonatkozásban emlékeztetett arra, hogy az a tény, hogy az előlegeket a régió és az agglomerációs társulás, vagyis területi önkormányzatok, nem pedig központi hatalmi szervek nyújtották, önmagában nem vonhatja ki ezen intézkedéseket az EUMSZ 107. cikk (1) bekezdésének hatálya alól. Másfelől a Törvényszék kifejtette, hogy az, hogy a perbeli intézkedéseknek a régió és az agglomerációs társulás saját forrásaiból történő finanszírozása nem adó- vagy járulékjellegű, szintén nem mentesíthetné ezen intézkedéseket az állami támogatásnak minősítés alól. Az állami források tárgyában ugyanis az állami ellenőrzés a meghatározó szempont, az EUMSZ 107. cikk

(1) bekezdése pedig minden olyan pénzügyi eszközre kiterjed, amelyet az állami hatóságok ténylegesen felhasználhatnak a vállalkozások támogatására, akár kötelező hozzájárulásokból származnak ezek az eszközök, akár nem.

A fent hivatkozott *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 20-án hozott ítéletet, azt kifogásolták a Bizottsággal szemben, hogy a vitatott intézkedéseket tévesen minősítette jogellenes új támogatásoknak amiatt, hogy azokat nem jelentették be, ahelyett, hogy visszaélésszerűen alkalmazott létező támogatásoknak minősítette volna azokat.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy ha a módosítás magának az eredeti programnak a lényegét érinti, e program új támogatási programmá alakul át. Ezzel szemben, ha a módosítás nem lényegi jelentőségű, csak magát a módosítást lehet új támogatásnak minősíteni. A jelen ügyben a jóváhagyó határozat kifejezetten megemlítette azon feltételt, hogy a támogatási kérelemnek meg kellett előznie a beruházási projektek kivitelezésének megkezdését. A Törvényszék miután megállapította, hogy Szardínia régió a be nem jelentett intézkedés alapján olyan projektekhez nyújthatott támogatásokat, amelyeknek a kivitelezését a támogatási kérelmek benyújtását megelőzően megkezdték, úgy ítélte meg, hogy az alkalmazott programot a jóváhagyott programhoz képest módosították. Márpedig a Törvényszék álláspontja szerint e módosítás nem minősíthető csekély jelentőségűnek vagy jelentéktelennek. Mivel ugyanis a Bizottság – ahogyan az 1998. évi iránymutatásból[10] kitűnik – a regionális támogatási programok jóváhagyását rendszeresen azon feltételtől teszi függővé, hogy a támogatási kérelemnek meg kell előznie a projektek kivitelezésének megkezdését, e feltétel eltörlése befolyásolhatta a támogatási intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségének értékelését. A Törvényszék ebből arra a következtetésre jutott, hogy a vitatott támogatások új támogatások voltak, nem pedig létező támogatások. Ezen új támogatások pedig jogellenesek voltak, mivel a jóváhagyott program módosítását nem jelentették be a Bizottságnak.

Végül a Törvényszék kifejtette, hogy a vitatott támogatásokat nem lehetett visszaélésszerűen alkalmazott létező támogatásoknak minősíteni, mivel e minősítés azt feltételezi, hogy a támogatást a kedvezményezett használja fel a támogatást jóváhagyó határozatot megsértve. Márpedig a jelen ügyben a jóváhagyó határozat megsértése nem a támogatások kedvezményezettjeinek, hanem Szardínia régiónak tudható be.

b) A Bizottság mérlegelési jogköre – Valamely támogatási program vizsgálata – Mentesítési rendelet

A T-357/02. RENV. sz., *Freistaat Sachsen kontra Bizottság* ügyben 2011. július 14-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elutasította a felperes azon jogalapját, hogy a Bizottság nem gyakorolta a mérlegelési jogkörét a szóban forgó támogatási program vizsgálata során, és a KKV-mentesítési rendeletben[11] előírt feltételek alkalmazására szorítkozott.

A Törvényszék megállapította, hogy a KKV-mentesítési rendelet célja a kis- és középvállalkozások számára nyújtott bizonyos támogatások közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítása és a tagállamoknak e támogatások bejelentésére vonatkozó kötelezettség alóli mentesítése.

[10] A regionális állami támogatásokról szóló, 1998. március 10-i iránymutatás (HL C 74., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 8. fejezet, 1. kötet, 226. o.)

[11] Az [EK 87. és EK 88. cikknek] a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott állami támogatásokra történő alkalmazásáról szóló, 2001. január 12-i 70/2001/EK bizottsági rendelet (HL L 10., 33. o.).

Ez azonban nem jelenti azt, hogy semmilyen más, a KKV-k részére nyújtott támogatás nem nyilvánítható összeegyeztethetőnek a közös piaccal a valamely tagállam által tett bejelentést követően a Bizottság által az EK 87. cikk (3) bekezdésében meghatározott szempontok fényében lefolytatott vizsgálat eredményeképpen. A Törvényszék azt is kifejtette, hogy noha a Bizottság jogosult általános végrehajtási rendelkezéseket elfogadni az EK 87. cikk (3) bekezdésében ráruházott mérlegelési jogköre gyakorlásának szabályozására, nem foszthatja meg magát teljesen az említett mérlegelési jogkörtől az egyedi esetek értékelésekor, különösen olyan esetekben, amelyeket kifejezetten nem szabályozott, vagy esetleg teljesen kihagyott az említett általános végrehajtási rendelkezésekből. E mérlegelési jogkör ennélfogva nem merül ki ilyen általános rendelkezések elfogadása esetén, és főszabály szerint nincs akadálya az esetleges egyedi, az említett rendelkezések keretén kívüli értékelésnek, feltéve azonban, hogy a Bizottság tiszteletben tartja a felsőbb szintű jogi normákat, mint amilyenek a Szerződés rendelkezései, valamint az uniós jog általános elvei. Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a mérlegelési jogkörét gyakorolta, nevezetesen, amikor az intézkedésnek az összeegyeztethetőségét mind a KKV-mentesítési rendeletben meghatározott szempontok, mind az EK 87. cikk (3) bekezdése alapján vizsgálta.

c) A komoly nehézségek fogalma

A T-30/03. RENV. sz., *3F kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 27-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a felperes a szóban forgó dán adórendelkezéssel szemben kifogást nem emelő bizottsági határozat megsemmisítését kérte. A Törvényszék elutasította a keresetet azzal az indokkal, hogy a felperes nem bizonyította, hogy a Bizottság komoly nehézségekkel szembesült, és meg kellett volna indítania a hivatalos vizsgálati eljárást.

A Törvényszék álláspontja szerint a hivatalos vizsgálati eljárás akkor nélkülözhetetlen, ha a Bizottságnak komoly nehézséget okoz annak megállapítása, hogy valamely támogatás a közös piaccal összeegyeztethető-e. A komoly nehézségek fogalma objektív természetű, e nehézségek meglétét mind a megtámadott aktus elfogadásának körülményeit, mind annak tartalmát illetően objektív módon kell vizsgálni, összefüggésbe hozva a határozat indokait azokkal az információkkal, amelyek a vitatott támogatásoknak a közös piaccal való összeegyeztethetőségéről való döntéskor a Bizottság rendelkezésére álltak. Következésképpen a Törvényszék által a komoly nehézségek meglétét illetően elvégzett jogszerűségi vizsgálat jellegénél fogva meghaladja a nyilvánvaló mérlegelési hiba fennállásának vizsgálatát. A felperest terheli annak bizonyítása, hogy komoly nehézségek álltak fenn, és ezt egy sor összefüggő bizonyítékkal teheti meg, amelyek egyrészt az előzetes vizsgálati eljárás körülményeire és időtartamára, másrészt a megtámadott határozat tartalmára vonatkoznak.

A komoly nehézségek meglétének bizonyítása érdekében különösen az előzetes vizsgálati eljárás hosszú időtartamára hivatkoztak. E tekintetben a Törvényszék kifejtette, hogy jóllehet a Bizottság a be nem jelentett állami intézkedések esetében, mint a jelen esetben is, nem köteles meghatározott időn belül előzetes vizsgálatot lefolytatni, köteles azonban a be nem jelentett állami intézkedések tárgyában beérkezett panaszokat gondosan és pártatlanul kivizsgálni, és az előzetes vizsgálatot nem hosszabbíthatja meg vég nélkül. Az eljárás időtartamának ésszerű jellegét minden ügy egyedi körülményeinek fényében kell értékelni.

Ebben az ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy jóllehet a több mint négy éven át tartó előzetes vizsgálati eljárás összességében véve meghaladja azt az időtartamot, amelyet az első vizsgálat általában igénybe vesz, ezt az időtartamot igazolják az eljárás körülményei és összefüggései. Figyelembe vette különösen, hogy a szóban forgó adórendszert törvénnyel módosították, amely a tagállam és a Bizottság között számos megbeszélés és levélváltás

tárgyát képezte. Emellett jóllehet az előzetes vizsgálat időtartama utalhat komoly nehézségek fennállására, önmagában nem bizonyítja ilyen nehézségek felmerülését. Az olyan időtartam letelte, amely akár jelentősen meghaladja az első előzetes vizsgálathoz szokásos esetben szükséges időtartamot csak más tényezőkkel együtt vezethet annak elismeréséhez, hogy a Bizottság komoly értékelési nehézségekkel került szembe, amelyek a hivatalos vizsgálati eljárás megindítását tették szükségessé.

d) A gazdasági tevékenység fogalma

A fent hivatkozott *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszéknek abban a kérdésben kellett döntenie, hogy a repülőtéri infrastruktúrák kiépítése gazdasági tevékenységnek minősül-e, amennyiben ez utóbbiakat az infrastruktúrát üzemeltetők rendelkezésére bocsátják.

A versenyjogban a vállalkozás fogalma minden gazdasági tevékenységet folytató jogalanyra kiterjed, függetlenül azok jogállásától és finanszírozási módjától. Minden olyan tevékenység gazdasági tevékenységnek minősül, amely áruk vagy szolgáltatások adott piacon történő kínálatával jár. E tekintetben a Törvényszék először is megállapította, hogy a repülőtéri infrastruktúra üzemeltetése gazdasági tevékenységnek minősül, különösen amikor a vállalkozás olyan díjazásért nyújt repülőtéri szolgáltatásokat, amely a repülőtéri díjakból áll össze, azzal, hogy e díjakat a repülőtér koncessziós jogosultja által nyújtott szolgáltatások ellenszolgáltatásaként kell elemezni. A Törvényszék azt is kifejtette, hogy az, hogy egy vállalkozás regionális repülőteret, nem pedig nemzetközi repülőteret üzemeltet, nem vonhatja kétségbe a tevékenysége gazdasági jellegét, mivel e tevékenység abból áll, hogy díjazás ellenében szolgáltatásokat kínál a regionális repülőtéri szolgáltatások piacán. Valamely pálya üzemeltetése az üzemeltető vállalkozás gazdasági tevékenységének részét képezi, különösen amennyiben azt kereskedelmi célokra üzemeltetik. Másodszor a Törvényszék kimondta, hogy a vállalkozás által végzett tevékenység gazdasági jellegének a valamely pálya kibővítése állami finanszírozásával összefüggésben történő vizsgálata során nem kell elválasztani a valamely infrastruktúra megépítéséből vagy kibővítéséből álló tevékenységet ezen infrastruktúra utólagos használatától, mivel a felépített infrastruktúra utólagos használatának gazdasági jellege vagy annak hiánya szükségszerűen meghatározza a kibővítési tevékenység jellegét is. A le- és felszállópályák ugyanis a repülőtér üzemeltetője által végzett gazdasági tevékenységek elengedhetetlen elemeit képezik. A le- és felszállópályák építése így lehetővé teszi a repülőtér számára a fő gazdasági tevékenységének gyakorlását, illetve további leszállópálya építése vagy meglévő leszállópálya kibővítése esetén e tevékenység fejlesztését.

e) A piacgazdasági magánbefektető kritériuma

A fent hivatkozott *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben a Törvényszék kimondta, hogy a Bizottság a kötelezettségének eleget téve elemzést folytatott le annak érdekében, hogy meggyőződjék róla, hogy a támogatás kedvezményezettje a hitelpiacon nem kaphatott volna hasonló feltételek mellett kölcsönt. A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy annak megállapítása érdekében, hogy valamely állami intézkedés támogatásnak minősül-e, azt kell meghatározni, hogy a kedvezményezett vállalkozás részesült-e olyan gazdasági előnyökből, amelyeket szokásos piaci körülmények között nem kapott volna meg. E célból helyénvaló alkalmazni a kedvezményezett vállalkozás azon lehetőségein alapuló kritériumot, hogy a szóban forgó összegeket hasonló feltételek mellett a tőkepiacon szerezze be. Különösen azt kell megvizsgálni, hogy egy magánbefektető ugyanilyen feltételek mellett elvégezte volna-e a szóban forgó műveletet. Jelen esetben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság abból a megállapításból indult ki, hogy az Arbel Fauvet Rail társaság figyelembe véve a pénzügyi helyzetét a hitelpiacon nem tudott volna olyan előnyös feltételek mellett

forrásokhoz jutni, mint amilyeneket a felperesek biztosítottak számára, mivel a perbeli előlegeket a visszafizetésüket szolgáló biztosítékok nélkül nyújtották, miközben az alkalmazott kamatlábak megegyeztek a szokásos biztosítékokkal fedezett kölcsönök esetén alkalmazott kamatlábakkal. Emellett a Törvényszék hangsúlyozta, hogy annak alapján, hogy az adós képes rövid lejáratú kölcsönhöz jutni, nem lehet megítélni, hogy milyen eséllyel juthat hosszabb esedékességű kölcsönhöz, amelynek visszafizetése a fennmaradási képességétől függ.

A T-1/08. sz., *Buczek Automotive kontra Bizottság* ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság az EK 87. cikk (1) bekezdésével ellentétesen alkalmazta a feltételezett magánhitelező tesztjét, és így a Bizottság nem bizonyította helytállóan az állami támogatás fennállását.

A Törvényszék ugyanis emlékeztetett arra, hogy amikor egy komolyan megromlott gazdasági helyzetben lévő vállalkozás a hitelezőinek adósságrendezési megállapodást vagy megállapodásokat javasol, hogy javítson a helyzetén, és elkerülje a felszámolást, minden hitelezőnek választania kell azon összeg között, amit a javasolt megállapodás keretei között kaphatna, és aközött, amihez megítélése szerint a vállalkozás felszámolása révén juthatna. Választását több tényező befolyásolhatja, például, hogy jelzálog-, privilegizált vagy egyszerű hitelező-e, milyen természetűek és terjedelműek az esetleges biztosítékai, hogyan ítéli meg a vállalkozás átszervezésének az esélyeit, illetve milyen előnyt jelentene számára a felszámolás. Következésképpen a Bizottságnak minden egyes szóban forgó közjogi szervezet tekintetében, a fent hivatkozott tényezőket figyelembe véve kell megállapítania, hogy az általuk nyújtott adósságelengedés nyilvánvalóan nagyobb-e annál, mint amit egy olyan feltételezett magánhitelező nyújtott volna, aki a vállalkozás tekintetében hasonló helyzetben van, mint az érintett közjogi szervezet, és aki a neki járó összegeket vissza kívánja követelni.

A jelen ügyben a Bizottságnak tehát azt kellett megállapítania, hogy e tényezőket figyelembe véve egy magánhitelező a közjogi szervezetekhez hasonlóan az adósságbehajtásra irányuló törvényes eljárást választotta volna-e a csődeljárás helyett. Márpedig a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozat időpontjában nem rendelkezett olyan bizonyítékokkal, amelyek lehetővé tették volna számára annak megállapítását, hogy egy magánhitelező a csődeljárás kezdeményezése mellett döntött volna, nem pedig a behajtásra irányuló törvényes eljárások folytatása mellett. A Törvényszék kifejtette, hogy azzal kapcsolatban, hogy egy feltételezett magánhitelező milyen nyereségre számíthatott volna a csődeljárás keretében, a Bizottság pusztán annak megállapítására szorítkozott, hogy „az adósság visszafizetésének eltörléséből származó előnyök figyelmes mérlegelése megmutatta volna, hogy a potenciális visszafizetés nem haladja meg a cég lehetséges felszámolásából eredő biztonságos visszatérítést" anélkül, hogy a megtámadott határozatban feltüntette volna azokat az információkat, amelyekre ezt az állítását alapította. A Bizottság különösen azt nem fejtette ki a megtámadott határozatban, hogy rendelkezik-e ezen állítás alátámasztására vonatkozóan olyan elemzésekkel, amelyek összehasonlítják a feltételezett magánhitelezőt a csődeljárás befejezésekor – különös tekintettel a csődeljárás költségére – megillető, illetve a tartozások behajtására irányuló törvényes eljárásból származó nyereséget. A megtámadott határozat továbbá nem tért ki arra, hogy a Bizottság rendelkezésére állt-e olyan tanulmány vagy vizsgálat, amely a csődeljárás és a tartozások behajtására irányuló törvényes eljárás tartamát hasonlítja össze.

3. Eljárási szabályok

a) Indokolási kötelezettség

A fent hivatkozott *Buczek Automotive kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság nem indokolta kellően a határozatát a tagállamok közötti kereskedelem érintettségére és a versenytorzításra, illetve az azzal való fenyegetettségre irányuló feltételekre vonatkozóan.

A Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a Bizottságnak nem kell az érintett ágazat valós helyzetét, a felperes piaci részesedését, a versenytárs vállalkozások pozícióját és a szóban forgó áruk és szolgáltatások tagállamok közötti kereskedelmét gazdasági szempontból vizsgálnia, amennyiben már ismertette, hogy a vitatott támogatások mennyiben torzítják a versenyt és érintik a tagállamok közötti kereskedelmet. Mindamellett még ha a támogatás odaítélésének körülményeiből ki is derül, hogy e támogatás érintheti a tagállamok közötti kereskedelmet, illetve torzíthatja a versenyt, vagy azzal fenyegethet, a Bizottság feladata, hogy e körülményekre a határozata indokolásában hivatkozzon.

Ebben az ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Bizottság a megtámadott határozatban csupán az EK 87. cikk (1) bekezdése szövegének megismétlésére szorítkozott, és nem fejtette ki – még röviden sem – az ezen feltételek értékelésekor figyelembe vett tényeket és jogi szempontokat. Ráadásul a megtámadott határozat a legcsekélyebb mértékben sem – még a támogatásnyújtás körülményeinek leírásánál sem – tartalmazza annak bizonyítását, hogy a szóban forgó támogatás érinti a tagállamok közötti kereskedelmet, és torzítja a versenyt, vagy azzal fenyeget.

A fent hivatkozott *Freistaat Sachsen és Land Sachsen-Anhalt és Mitteldeutsche Flughafen és Flughafen Leipzig-Halle kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében a Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt megsemmisítette a Bizottság határozatának 1. cikkét abban a részében, amelyben az a Németországi Szövetségi Köztársaság által a lipcse-hallei repülőtér részére nyújtani kívánt állami támogatás összegét 350 millió euróban határozta meg.

A Törvényszék úgy ítélte meg, hogy jóllehet azt elismerve, hogy a tőkejuttatással érintett bizonyos költségek az állami hatáskörbe tartozó feladatok körébe esnek, vagyis nem lehet azokat állami támogatásoknak minősíteni, a Bizottság a szóban forgó határozat 1. cikkében azt állapította meg, hogy a tőkejuttatás teljes egészében állami támogatást képezett.

Noha egyetlen uniós jogi rendelkezés sem követeli meg, hogy a Bizottság meghatározza a visszatérítendő támogatás pontos összegét, arra az esetre vonatkozóan, ha a Bizottság úgy dönt, hogy feltünteti az állami támogatás összegét annak ellenére, hogy a támogatást a közös piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánítja, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a Bizottság köteles annak pontos összegét megjelölni. Márpedig a jelen esetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az állami támogatásnak a szóban forgó határozat 1. cikkében megjelölt összege tévesnek tűnik, mivel a közszolgáltatási feladatok fedezésére szolgáló összegek nem minősülnek állami támogatásnak, azokat tehát le kell vonni a tőkejuttatás teljes összegéből.

b) Védelemhez való jog

A fent hivatkozott *Région Nord-Pas-de-Calais és Communauté d'Agglomération du Douaisis kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletében a Törvényszék emlékeztetett arra a következetes ítélkezési gyakorlatra, miszerint az érintettek nem hivatkozhatnak általában véve a védelemhez

való jogra, hanem csupán a meghallgatáshoz való jog, valamint az a jog illeti meg őket, hogy az adott ügy körülményeit figyelembe véve megfelelő mértékben részt vehessenek az eljárásban. Még ha nem is zárható ki, hogy valamely, az államnál alacsonyabb szintű szervezet olyan jogállással rendelkezzék, amely valamely tagállam központi kormányával szemben kellő autonómiát biztosít neki ahhoz, hogy meghatározó szerepet játsszon azon politikai és gazdasági környezet kialakításában, amelyben a vállalkozások működnek, a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az állami támogatások vizsgálatára irányuló eljárásban az érintett tagállamon kívüli érintettek szerepe arra korlátozódik, hogy a Bizottság információforrásául szolgáljanak. Következésképpen ezek az érintettek maguk nem tarthatnak igényt arra, hogy a Bizottsággal kontradiktórius vitát folytassanak le.

c) Bizalomvédelem

A fent hivatkozott *Regione autonoma della Sardegna és társai kontra Bizottság* egyesített ügyekben hozott ítéletben a Törvényszék elutasította a bizalomvédelem elvének megsértésére alapított jogalapot emlékeztetve arra, hogy a bizalomvédelem elvére nem hivatkozhat az a személy, aki nyilvánvalóan megsértette a hatályos szabályozást. Ebben az ügyben ez a helyzet állt fenn, amennyiben Szardínia régió a Bizottságnak be nem jelentett, így jogellenes támogatási programot vezetett be. E jogsértést nyilvánvalónak minősítették, mivel mind az 1998. évi iránymutatás, mind pedig a jóváhagyó határozat[12] kifejezetten megemlítette a munkálatok megkezdését megelőző kérelemre vonatkozó feltételt.

A kedvezményezetteknek egy korábbi jóváhagyó határozat létezéséből eredő jogos bizalmát illetően a Törvényszék kifejtette, hogy a valamely állami támogatás szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra – rendkívüli körülményektől eltekintve – főszabály szerint csak abban az esetben lehet hivatkozni, ha ezt a támogatást az EK 88. cikkben előírt eljárás betartásával nyújtották, amiről egy gondosan eljáró gazdasági szereplőnek rendes körülmények között meg kell tudnia győződni. Ebben az ügyben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a jóváhagyó határozat egyértelműen kimondta, hogy a Bizottság jóváhagyása csak a támogatási kérelem benyújtását követően megkezdett projektekhez nyújtott támogatásokra vonatkozik. Így a vitatott támogatások kedvezményezettjei, akik e feltételnek nem tettek eleget, főszabály szerint nem hivatkozhatnak az említett támogatások szabályszerűségébe vetett jogos bizalomra. Még ha az ítélkezési gyakorlat nem is zárja ki annak lehetőségét, hogy a jogellenes támogatás kedvezményezettjei a visszatéríttetési eljárás keretében e támogatás visszatérítésének megtagadása érdekében rendkívüli körülményekre hivatkozzanak, a nemzeti jog releváns rendelkezései alapján ezt csak a nemzeti bíróságok előtti visszatéríttetési eljárás keretében tehetik meg, mivel kizárólag e bíróságok rendelkeznek hatáskörrel az ügy körülményeinek elbírálására adott esetben azt követően, hogy előzetes döntéshozatali eljárás keretében értelmezésre vonatkozó kérdéseket terjesztenek a Bírósághoz.

A közösségi védjegy

A 40/94/EK rendelet – illetve az annak helyébe lépő 207/2009/EK rendelet[13] – alkalmazására vonatkozó határozatok 2011-ben is jelentős részét tették ki a Törvényszék előtti jogvitáknak (240

[12] Az „N 272/98 – Olaszország – a szállodaipar javára nyújtott támogatás" elnevezésű támogatási programot jóváhagyó, 1998. november 12-i SG(98) D/9547 bizottsági határozat.

[13] A közösségi védjegyről szóló, 1993. december 20-i 40/94/EK tanácsi rendelet (HL 1994. L 11., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 146. o.), amelynek a helyébe lépett a közösségi védjegyről szóló, 2009. február 26-i 207/2009/EK tanácsi rendelet (HL L 78., 1. o.).

befejezett ügy, 219 érkezett ügy). E határozatokról így most csupán egy rövid, vázlatos áttekintés adható.

1. Feltétlen kizáró okok

A 2011-es évet többek között az jellemezte, hogy a Törvényszék először alkalmazta – két esetben – a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdése f) pontját. A Törvényszék ugyanis elutasított két olyan keresetet, amelyet a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütköző közösségi védjegyek lajstromozását megtagadó határozatok ellen indítottak. A Törvényszék a T-232/10. sz., *Couture Tech kontra OHIM (a szovjet címer ábrázolása)* ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) először is rámutatott arra, hogy azok a megjelölések, amelyeket az érintett közönség a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközőnek tarthat – többek között nyelvi, történelmi, társadalmi és kulturális okokból kifolyólag – nem minden tagállamban ugyanazok. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy nemcsak az Unió tagállamai összességének közös körülményeit, hanem az egyes tagállamoknak azokat a külön-külön figyelembe vett sajátos körülményeit is tekintetbe kell venni, amelyek az e tagállamok területén lévő érintett közönség felfogására befolyással lehetnek. A Törvényszék megjegyezte, hogy a nemzeti jogból – jelen esetben a magyar jogból – következő tényezők normatív erejük hiánya miatt nem alkalmazhatók, és nem képeznek olyan szabályokat, amelyek kötnék a Belső Piaci Harmonizációs Hivatalt (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM). Ugyanakkor e tényezők olyan ténybeli körülményeket képeznek, amelyek lehetővé teszik annak megítélését, hogy egy adott tagállamban az érintett közönség milyen képet alkot a megjelölések bizonyos kategóriáiról.

A Törvényszék, miután megállapította, hogy a magyar büntető törvénykönyv tiltja egyes „önkényuralmi jelképek" – köztük a sarló-kalapács, valamint az ötágú vörös csillag – használatát, és e tilalom az érintett megjelölések védjegyként történő használatára is kiterjed, többek között azt is megállapította, hogy az egykori Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetsége (SZSZKSZ) címerének jelentéstartalma nem halványult el, illetve nem változott meg oly mértékben, hogy az emberek azt ne politikai jelképként fognák fel. A Törvényszék emiatt úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanács helyesen állapította meg azt, hogy a bejelentett megjelölés védjegyként történő használatát az érintett közönség egy jelentős része Magyarországon a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja értelmében véve a közrendbe vagy közerkölcsbe ütközőnek tartaná.

A T-526/09. sz., *PAKI Logistics kontra OHIM* (*PAKI)* ügynek, amelyben a Törvényszék 2011. október 5-én hozott ítéletet (az EBHT-ban nem tették közzé), az a PAKI megjelölés volt a tárgya, amelynek lajstromozását a fellebbezési tanács azzal az indokkal tagadta meg, hogy azt az Európai Unió angol nyelvű közönsége rasszista kifejezésként fogja fel, mivel az a pakisztáni származású, vagy általánosabb értelemben az indiai szubkontintensről származó, és többek között az Egyesült Királyságban élő személyek degradáló és sértő megnevezése. Ebben az összefüggésben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy bár a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének f) pontja elsősorban azokra a megjelölésekre vonatkozik, amelyeknek a használatát az uniós jog vagy a nemzeti jog valamely rendelkezése tiltja, ezek közösségi védjegyként történő lajstromozása ilyen tilalom hiányában is az e rendelkezésben szereplő feltétlen kizáró okba ütközne, hiszen azok mélyen sértőek. E kizáró ok fennállását olyan szempontok alapján kell vizsgálni, amelyekkel egy átlagos érzékenységű és átlagos mértékben toleráns, értelmes személy rendelkezik. Az érintett közönség egyébként nem korlátozható arra a közönségre, amelynek részére a védjegybejelentésben szereplő árukat és szolgáltatásokat szánják. Figyelembe kell venni ugyanis azt a tényt, hogy az ezen kizáró ok hatálya alá tartozó megjelölések nem csupán azt a közönséget botránkoztatják meg, amelynek részére a megjelöléssel jelölt árukat vagy szolgáltatásokat szánják, hanem a többi olyan személyt is, aki anélkül, hogy az említett áruk vagy szolgáltatások által érintett lenne, e megjelöléssel

a mindennapi életben véletlenül találkozhat. A Törvényszék, miután elutasította a felperes annak alátámasztására irányuló különféle érveit, hogy a „paki" kifejezés nem egyértelmű, és nem minden esetben diszkriminatív, azt a következtetést vonta le, hogy a fellebbezési tanács helyesen vélte úgy, hogy e kifejezést az Unió angol nyelvű közönsége rasszista jellegű sértésként fogja fel, és ennek következtében annak lajstromozása a közrendbe és a közerkölcsbe ütközik.

A T-258/09. sz., *i-content kontra OHIM* (*BETWIN*) ügyben 2011. július 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék azzal az indokkal helyezte hatályon kívül a megtámadott határozatot, hogy a fellebbezési tanács jogilag nem indokolta kellőképpen a bejelentett védjegynek a védjegybejelentésben szereplő egyes szolgáltatások tekintetében vett leíró jellegét, valamint megkülönböztetőképességének hiányát. E tekintetben emlékeztetett arra, hogy a fellebbezési tanács azon lehetősége, hogy több árura vagy szolgáltatásra vonatkozóan átfogó indokolást adjon, csak olyan árukra és szolgáltatásokra terjedhet ki, amelyek között kellően közvetlen és konkrét kapcsolat áll fenn ahhoz, hogy olyan kellően homogén csoportot alkossanak, amelynek alapján a szóban forgó határozat indokolását alkotó ténybeli és jogi megfontolások összessége egyrészt minden egyes, e csoportba tartozó termék és szolgáltatás vonatkozásában megfelelően kifejezi a fellebbezési tanács által alkalmazott érvelést, másrészt minden egyes érintett árura és szolgáltatásra nézve önállóan lehet alkalmazni. Márpedig, jelen esetben a megtámadott határozat csak kevés tájékozódási pontot kínál a különböző kizáró okoknak a bejelentett védjeggyel érintett rendkívül nagyszámú szolgáltatáshoz történő kapcsolásához. Ugyanígy, a Törvényszék kiemelte, hogy a bejelentett védjegy megkülönböztetőképessége hiányára vonatkozó indokolás mindössze annak a megemlítésére korlátozódik, hogy mivel az olyan leíró jellegű jelzés „amelynek szakismeretek és elemzési erőfeszítések nélkül is mindenki megérti a jelentését", a bejelentett védjegy – amely megkülönböztetőképességgel sem rendelkezik – a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontja alapján nem lajstromozható. A Törvényszék azt is kiemelte, hogy a fellebbezési tanács mindössze rámutatott arra, hogy a „betwin" szó kizárólag általános ösztönzést hordoz bizonyos fogadásokban vagy játékokban való részvételre, illetve gazdasági előnyök nyeremények formájában történő megszerzésére, anélkül hogy pontosítaná valamely meghatározott szolgáltatóhoz való esetleges kapcsolódását, és ezért a szóban forgó megjelölés nem teszi lehetővé az érintett fogyasztó számára, hogy azt a fogadások és nyeremények lehetőségével kapcsolatos szolgáltatások meghatározott kereskedelmi származására való utalásként fogja fel, és azt az ezen ágazatba tartozó meghatározott szolgáltató egyedi jelöléseként érzékelje. E körülmények között a Törvényszék úgy vélte, hogy a fogadásokhoz és nyereményjátékokhoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatásoktól eltérő szolgáltatások vonatkozásában hivatalból kell vizsgálni az indokolás hiányát. Nem érthető ugyanis, hogy ezen átfogó indokolás hogyan alkalmazható a védjegybejelentésben szereplő valamennyi további heterogén szolgáltatásra, amelyek közül egyesek semmilyen kapcsolatban nem állnak a fogadásokkal és a nyerésre való törekvéssel.

A TDI megjelölést illetően a Törvényszék a T-318/09. sz., *Audi és Volkswagen kontra OHIM* (*TDI*) ügyben 2011. július 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) szintén kénytelen volt elutasítani a fellebbezési tanács azon határozata ellen indított keresetet, amely szerint a „turbo direct injection", illetve a „turbo diesel injection" kifejezések kezdőbetűiből összetevődő TDI megjelölés az Unió egész területén leíró jellegűnek minősül.

A Törvényszék először is rámutatott arra, hogy a TDI megjelölés – amelynek közösségi védjegyként történő lajstromozását „járművek és szerkezeti elemeik" tekintetében kérték – a védjegybejelentésben szereplő áruk és szolgáltatások lényeges jellemzőinek leírására szolgálhat. A járművek vonatkozásában e szómegjelölés a minőséget jelöli, mivel azon tény, hogy „turbo diesel injection"- vagy „turbo direct injection"-motorral rendelkezik, a jármű lényeges jellemzője. A jármű szerkezeti elemeit illetően a TDI szómegjelölés a típust jelöli. A Törvényszék tehát úgy ítélte meg,

hogy a TDI megjelölés az érintett áruk vonatkozásában az Unió egészében leíró jellegű. Másodszor, a Törvényszék elutasította az azt érvet, miszerint a megkülönböztetőképesség használat révén történő megszerzésének bizonyítása céljából egyrészt a védjegy meghonosodását nem kell minden tagállamban bizonyítani, másrészt a védjegy hírnevére alkalmazandó elveket úgy kell átültetni, hogy elegendő a védjegynek az Unió területének jelentős részén történő meghonosodását bizonyítani. A Törvényszék ugyanis úgy ítélte meg, hogy az Unió valamennyi tagállamában, ahol a bejelentett védjegy nem rendelkezett kezdettől fogva megkülönböztetőképességgel, annak meg kell szereznie használat révén a megkülönböztetőképességet. E tekintetben a Törvényszék többek között pontosította, hogy a 207/2009 rendelet 9. cikke (1) bekezdése c) pontjának céljára tekintettel – ami arra irányul, hogy azon védjegyjogosultak jogos érdekeit védje, akiknek a védjegye a jogosultak kereskedelmi és hirdetési tevékenységének következtében jóhírnévre tett szert –, e rendelkezés alkalmazásában a releváns terület meghatározására szolgáló módszer nem alkalmazható a megkülönböztetőképesség használat révén történő megszerzését illetően.

A T-341/09. sz., *Consejo Regulador de la Denominación de Origen Txakoli de Álava és társai kontra OHIM* (*TXAKOLI*) ügyben 2011. május 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszéknek a 207/2009 rendeletnek az együttes közösségi védjegyekre vonatkozó 66. cikkének (2) bekezdését kellett értelmeznie, amely kivételt állapít meg a 207/2009 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének c) pontja alól. E rendelkezések közül az első szerint ugyanis együttes közösségi védjegyek lehetnek azok a megjelölések vagy megnevezések is, amelyek – jóllehet leíró jellegűek – az áruk vagy szolgáltatások földrajzi származásának jelölésére szolgálhatnak. Jelen esetben a felperesek arra hivatkoztak, hogy a „txakoli" szó olyan megnevezés, amely a védjegybejelentésben szereplő áru és szolgáltatások földrajzi származásának jelölésére szolgálhat, hiszen a borágazati szabályozás szerinti oltalom alatt álló, kiegészítő hagyományos kifejezésről van szó, amely azon eredetmegjelöléssel jelölt borok részére van fenntartva, amelyek tekintetében a felperesek az illetékes szabályozói tanácsok.

A Törvényszék e tekintetben úgy vélte, hogy e szót az alkalmazandó szabályozás csupán a borok valamely jellemzője megjelölésének tekinti, nem pedig földrajzi származásuk megjelölésének, a „txakoli" szó és Baszkföld között állítólagosan fennálló kapcsolat ellenére. Márpedig, a 207/2009 rendelet 66. cikke nem értelmezhető kiterjesztő módon. Ez ugyanis az eredetmegjelölések, illetve földrajzi jelzések terén eljáró hatóságok hatáskörének megsértéséhez vezetne. Egyébként a „txakoli" szó használatának az uniós jog egyéb rendelkezései által biztosított kizárólagossága nem vonhatja automatikusan maga után a szóban forgó megjelölés közösségi védjegyként való lajstromozását. Egy ilyen lajstromozás olyan különleges jogokkal ruházza fel a jogosultat, amelyek nem következnek más, például az agrárpolitikára vonatkozó szabályokból.

A Törvényszék végül pontosította, hogy a bejelentett védjegy lajstromozásának megtagadása nincs kihatással azon kizárólagos jogra, amellyel jelenleg a felperesek a borászati szabályozás értelmében az érintett szavak használata tekintetében rendelkeznek, és nem jár azzal a következménnyel, hogy e szó használatát engedélyezné más piaci szereplőknek, mint akik e szabályozás értelmében e joggal rendelkeznek, sem azzal, hogy megakadályozná, hogy a felperesek az említett szabályozás tiszteletben tartását megköveteljék.

Végül, a T-508/08. sz., *Bang & Olufsen kontra OHIM* (*hangszóró ábrázolása*) ügyben 2011. október 6-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék elutasította a fellebbezési tanács – amely egy korábbi határozatának a Törvényszék által történt hatályon

kívül helyezését követően járt el[14] – azon határozata ellen indított keresetet, amely megtagadta egy hangszóró formájából álló térbeli védjegy közösségi védjegyként történő lajstromozását, mivel a megjelölés kizárólag olyan formából áll, amely a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontja értelmében az áru értékének a lényegét hordozza.

Jelen esetben a Törvényszéknek azt a kérdést kellett eldöntenie, hogy a fellebbezési tanács hibát vétett-e azzal, hogy miután úgy ítélte meg, hogy a jelen ügyben a megjelölés vizsgálatánál egy újabb feltétlen kizáró ok alkalmazható – hiszen az első vizsgálat, amelyre vonatkozóan a Törvényszék hatályon kívül helyező ítéletet hozott, csupán a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b) pontjára vonatkozott –, a megjelölés vizsgálatát ugyanezen rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának iii. alpontjára tekintettel is elvégezte.

A Törvényszék erre nemleges választ adott, hangsúlyozva, hogy ha egy közösségi védjegybejelentés tárgyát képező megjelölést a Törvényszék az OHIM határozatával ellentétben olyannak tekint, mint amely nem tartozik a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésében szabályozott egyik feltétlen lajstromozást kizáró ok hatálya alá, az OHIM-nak az említett védjegy lajstromozását megtagadó határozatának Törvényszék általi hatályon kívül helyezése szükségszerűen azt eredményezi, hogy a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM), amelynek kötelessége az Törvényszék ítéleteinek rendelkező részéből és indokolásából levonni a következtetéseket, újra megindítja a szóban forgó védjegybejelentés vizsgálatára vonatkozó eljárást, és elutasítja azt, amennyiben úgy véli, hogy az érintett megjelölés az ugyanezen rendelkezés által előírt másik feltétlen kizáró ok hatálya alá esik. A 40/94 rendelet 74. cikke (1) bekezdésének értelmében ugyanis a feltétlen kizáró okok vizsgálatakor az OHIM-nak azokat a tényeket kell hivatalból vizsgálnia, amelyek a feltétlen kizáró ok alkalmazását eredményezhetik. Egyébiránt, a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdése e) pontjának hatálya alá tartozó megjelölés soha nem szerezhet használata révén megkülönböztetőképességet ugyanezen rendelet 7. cikkének (3) bekezdése értelmében, miközben ez a lehetőség ez utóbbi rendelkezés szerint a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének b)–d) pontjában foglalt kizáró okok hatálya alá tartozó megjelölések esetében fennáll.

Következésképpen, amennyiben egy megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő vizsgálata arra a megállapításra vezet, hogy az e rendelkezésben említett valamely feltétel fennáll, ez felment az említett megjelölésnek az ugyanezen rendelet 7. cikkének (3) bekezdése alapján történő vizsgálata alól, mivel ebben az esetben az említett megjelölés lajstromozásának lehetetlensége egyértelmű. Ez a felmentés indokolja a megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő előzetes vizsgálatának lefolytatásához fűződő érdeket abban az esetben, amikor az említett (1) bekezdésben előírt feltétlen kizáró okok közül többnek az alkalmazása is lehetséges anélkül, hogy egy ilyen felmentést mindazonáltal úgy lehetne értelmezni, mint amely maga után vonja az említett megjelölésnek a 40/94 rendelet 7. cikke (1) bekezdésének e) pontja alapján történő előzetes vizsgálatára vonatkozó kötelezettséget.

2. Viszonylagos kizáró okok

A T-10/09. sz., *Formula One Licensing kontra OHIM – Global Sports Media* (*F1-LIVE*) ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a forma-1 területéhez kötődő árukat és szolgáltatásokat

[14] A T-460/05. sz., Bang & Olufsen kontra OHIM (hangszóró formája) ügyben 2007. október 10-én hozott ítélet (EBHT 2007., II-4207. o.).

(nevezetesen magazinokat, könyveket, kiadványokat, interneten történő helyfoglalást és versenyszervezést) jelölő F1-LIVE védjegy, valamint a Formula One Licensing BV nevű társaság F1 és F1 Formula 1 védjegyei között nem áll fenn az összetévesztés veszélye a vásárlóközönség által az „f1" elemnek tulajdonított leíró jelleg és a megjelölések enyhe hasonlósága miatt. Ugyanis az érintett vásárlóközönség az „f" betű és az „1" számjegy kombinációját a „forma-1" kifejezés rövidítéseként észleli, amely általában egy versenyautó-kategória, és – ezt kiterjesztve – ilyen versenyautókkal kapcsolatos versenyek megjelölése.

Ezenfelül, az érintett vásárlóközönség a korábbi F1 Formula 1 közösségi védjegy „f 1" elemét az e védjegy jogosultja által forma-1-es versenyautók területén folytatott kereskedelmi tevékenységeivel kapcsolatban használt védjegyként fogja fel. Így az érintett vásárlóközönség az „f 1" elemet a bejelentett védjegyben nem megkülönböztetőelemként, hanem leírásra használt elemként észleli. Ennélfogva az „f 1" elem szokásos tipográfiában csak gyenge megkülönböztetőképességgel rendelkezik a jelölt árukkal és szolgáltatásokkal kapcsolatban, és az Unióban használt közösségi ábrás védjegy esetleges jó hírneve lényegében magához az F1 Formula 1 védjegy F1 logójához kapcsolódik.

Ami konkrétan az F1 szóvédjegyeket illeti, a fogyasztók a bejelentett védjegyben foglalt „f 1" elemet nem fogják a korábbi védjegy jogosultjához kapcsolni amiatt, hogy az egyetlen megjelölés, amelyet az említett jogosulthoz szoktak társítani, az F 1 Formula 1 védjegy logója, és nem az, amely szokásos tipográfiában szerepel. A fogyasztók az F1 megjelölést szokásos tipográfiában a „forma-1" kifejezés rövidítésének, azaz leíró megjelölésnek fogják tekinteni.

Ami az F1 Formula 1 ábrás védjegyet illeti, a vizuális hasonlóság hiánya és azon tény miatt, hogy a hangzásbeli és a fogalmi hasonlóság csak korlátozott mértékű, az érintett vásárlóközönség a bejelentett védjegyet nem fogja az előbbivel összetéveszteni. E tekintetben a vásárlóközönség által az F1 megjelölésnek tulajdonított általános jelentés biztosítja azt, hogy e vásárlóközönség úgy fogja érteni a bejelentett védjegyet, mint amely a forma-1-re vonatkozik, de a teljesen eltérő megjelenítésből adódóan semmilyen módon nem kapcsolja össze azt a korábbi védjegy jogosultjának tevékenységeivel.

3. Eljárási kérdések

A T-222/09. sz., *Ineos Healthcare kontra OHIM – Teva Pharmaceutical Industries (ALPHAREN)* ügyben 2011. február 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék az eléje került jogvita apropóján pontosította a közismert tényeknek az OHIM fellebbezési tanácsa általi vizsgálatával kapcsolatos ítélkezési gyakorlatát.

A 40/94 rendelet 74. cikke értelmében az OHIM a lajstromozás viszonylagos kizáró okainak vizsgálata során a felek által előterjesztett tényálláshoz, bizonyítékokhoz és érvekhez, valamint a kérelem szerinti igényekhez kötve van. A Törvényszék szerint e rendelkezés többek között az OHIM határozatainak ténybeli alapjára, azaz a tényállásra és a bizonyítékokra vonatkozik, amelyekre e határozatok alapíthatóak. Így amikor a fellebbezési tanács a felszólalási eljárást befejező határozatokkal szemben benyújtott fellebbezésekről dönt, határozatát kizárólag a felek által előadott tényekre és előterjesztett bizonyítékokra alapíthatja. Ugyanakkor a fellebbezési tanács által folytatott vizsgálat ténybeli alapjának korlátozása nem zárja ki, hogy a felszólalási eljárás során a felek által kifejezetten előterjesztett tényeken felül a fellebbezési tanács közismert tényeket, azaz olyan tényeket vegyen figyelembe, amelyeket bárki ismerhet, illetve amelyek általánosan hozzáférhető forrásokból megismerhetőek.

Jelen esetben a Törvényszék kiemelte, hogy a gyógyszerészeti készítmények és azok javallatainak leírása, amelyekre a fellebbezési tanács az egyes áruk hasonlóságának értékelését alapította, az említett áruk speciális jellegére figyelemmel egyáltalán nem tekinthetők közismert tényeket képező információknak, még akkor sem, ha azok a fellebbezési tanács által az interneten folytatott keresések eredményeinek kivonatai. Arra való tekintettel, hogy a szóban forgó információk felhasználása nélkül a megtámadott határozat egyértelműen eltérő lett volna, a Törvényszék részben hatályon kívül helyezte az említett határozatot.

A T-145/08. sz., *Atlas Transport kontra OHIM – Atlas Air (ATLAS)* ügyben 2011. május 16-án hozott ítéletében (az EBHT-ben még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszéknek lehetősége volt pontosítani egyrészt a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezésekre vonatkozó indokolási kötelezettség terén alkalmazandó követelményeket, másrészt a fellebbezési tanácsnak a törlési eljárás felfüggesztésére vonatkozó határozatra vonatkozó bírósági felülvizsgálatot.

A Törvényszék először is emlékeztetett arra, hogy a határozatok elleni fellebbezést a határozat kézbesítésének napjától számított két hónapon belül, írásban kell benyújtani az OHIM-hoz, továbbá, hogy a fellebbezés alapjául szolgáló okokat megjelölő írásbeli nyilatkozatot a határozat kézbesítésének napjától számított négy hónapon belül kell benyújtani. A Törvényszék ebből azt a következtetést vonta le, hogy a fellebbezési tanácshoz fellebbezést benyújtani szándékozó fellebbező köteles az előírt határidőn belül benyújtani az OHIM előtti fellebbezésének indokait kifejtő beadványt, és ezen indokoknak többet kell tartalmazniuk, mint a megtámadott határozat megjelölését és a fellebbező azon szándékát, hogy a fellebbezési tanács változtassa meg vagy helyezze hatályon kívül a határozatot, különben azt mint elfogadhatatlant elutasítják. Egyébként az „okok" kifejezés szó szerinti értelmezéséből az következik, hogy a fellebbezőnek a fellebbezési tanácshoz benyújtott írásbeli beadványban kell kifejtenie azokat az indokokat, amelyek a fellebbezését alkotják. Nem a fellebbezési tanács feladata következtetések révén meghatározni azokat az okokat, amelyeken az általa vizsgálandó fellebbezés alapul. Ennélfogva, amikor a fellebbező beadványt nyújt be, akkor köteles írásban, kellőképpen világosan kifejteni, hogy melyek azok a ténybeli és/vagy jogi körülmények, amelyek a kérelmét indokolják. Jelen esetben, tekintettel arra, hogy a fellebbező leveleiben nem szerepeltek világos és érthető indokok, és mivel a fellebbezési tanács elé terjesztett indokok kifejtésének többek között lehetővé kell tennie azt, hogy az adott esetben ügyvédi képviselet nélkül eljáró beavatkozó mérlegelni tudja azt, hogy célszerű-e észrevételt tennie és válaszolnia a fellebbező érveire, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezés nem felel meg a 40/94 rendelet 59. cikke követelményeinek.

Másodszor, a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a felszólalási eljárás fellebbezési tanács általi felfüggesztésének a lehetősége a tagállamokban általánosan elismert azon elv kifejeződése, amely szerint a döntéshozó fórumoknak lehetősége van arra, hogy felfüggesszék az előttük indított eljárást olyan esetben, amikor az ügy körülményei ezt indokolják. E lehetőség analógia útján való alkalmazása a törlési eljárásban akkor indokolt, ha mind a felszólalási eljárás, mind a viszonylagos törlési ok miatti eljárás tárgya két védjegy összetéveszthetőségének vizsgálata, és az eljárás felfüggesztésének lehetősége hozzájárul az említett eljárások hatékonyságához. Ennélfogva a fellebbezési tanács hatáskörrel rendelkezik a törlési eljárás felfüggesztésére olyan esetben, ha azt a körülmények indokolják. A Törvényszék ezenfelül úgy ítélte meg, hogy a fellebbezési tanácsnak az arra vonatkozó mérlegelési jogköre, hogy felfüggeszti-e az eljárást vagy sem, széles. E jogkör ugyanakkor nem vonja ki a fellebbezési tanács értékelését azon bírósági felülvizsgálat hatálya alól, amelynek arra kell korlátozódnia, hogy nem történt-e nyilvánvaló értékelési hiba vagy hatáskörrel való visszaélés. A Törvényszék kifejezetten pontosította, hogy ennek keretén belül a fellebbezési tanácsnak tiszteletben kell tartania a közösségi jog alapján a méltányos eljárásra vonatkozó

általános elveket, azáltal, hogy nem csak annak a félnek az érdekét kell figyelembe vennie, akinek a közösségi védjegyét megtámadják, hanem a többi fél érdekeit is.

A T-36/09. sz., *dm-droguerie markt kontra OHIM – Distribuciones Mylar (dm)* ügyben 2011. szeptember 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé)[15] a Törvényszék továbbá kimondta, hogy amikor az OHIM-nak tudomására jut, hogy a határozat nyelvi, másolási hibát vagy nyilvánvaló elírást tartalmaz, akkor csupán azokat a helyesírási vagy nyelvtani hibákat, másolási hibákat vagy azokat a hibákat javíthatja ki, amelyek oly mértékben nyilvánvalóak, hogy semmilyen – a kijavítás folytán létrejövőtől eltérő – szöveg nem vehető számításba. Egyébként a felszólalási osztályoknak az olyan eljárásokban történő újbóli határozathozatalra vonatkozó hatásköre, amelyekben korábban már eljárást befejező határozatot hoztak és azt kézbesítették is a feleknek, nem terjedhet túl a 207/2009 rendelet 42. cikkében foglalt esetek körén (határozatok visszavonása, hibák kijavítása és felülvizsgálat). Mivel jelen esetben azok a módosítások, amelyeket a felszólalási osztály elvégzett, nem csupán egy érthetetlen és befejezetlen mondat kiegészítéséből álltak, hanem az indokolás belső ellentmondásának, valamint az indokolás és a rendelkező rész közötti ellentmondásnak a feloldásából is, a Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy a felszólalási osztály által hozott határozat eredeti változatának kijavítása az említett határozat érdemére vonatkozott, tehát nem tárgyi tévedés kijavításáról volt szó. Figyelemmel e szabálytalanság súlyosságára és nyilvánvaló jellegére, a Törvényszék hatályon kívül helyezte a fellebbezési tanács határozatát, mivel az nem állapította meg azt, hogy a felszólalási osztály módosított szövegváltozatú határozatát nemlétezőnek kell tekinteni, és ennélfogva azt semmisnek kell nyilvánítani.

Végül, a T-504/09. sz., *Völkl kontra OHIM – Marker Völkl (VÖLKL)* ügyben 2011. december 14-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy amennyiben a fellebbezési tanácshoz benyújtott fellebbezés csak a lajstromozás iránti kérelemmel vagy a felszólalással érintett áruk vagy szolgáltatások egy részére vonatkozik, e fellebbezés lehetővé teszi, hogy a fellebbezési tanács elvégezze a felszólalás új érdemi vizsgálatát, ám kizárólag az említett áruk vagy szolgáltatások tekintetében, mivel a hozzá benyújtott fellebbezés a lajstromozás iránti kérelemben vagy a felszólalásban érintett áruk vagy szolgáltatások fennmaradó részét nem érinti. Következésképpen, a fellebbezési tanács azzal, hogy hatályon kívül helyezte a felszólalási

[15] Lásd még, a közösségi formatervezési minták terén, a T-53/10. sz., Reisenthel kontra OHIM – Dynamic Promotion (ketrecek és kosarak) ügyben 2011. október 18-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), amelyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a védelemhez való jog abból eredő megsértése, hogy a határozatot azelőtt hozták meg, hogy lejárt volna a felperes részére észrevételeinek megtételére meghatározott határidő, nem minősül a közösségi formatervezési mintáról szóló 6/2002/EK tanácsi rendelet végrehajtásáról szóló, 2002. október 21-i 2245/2002/EK bizottsági rendelet (HL L 341., 28. o.) 39. cikke értelmében vett nyilvánvaló hibának. Az ilyen jellegű jogsértés ugyanis olyan hiba, amely kihatással van a határozat meghozatalára vezető eljárásra, és ennélfogva a határozat érdemi részének érvénytelenségét eredményezheti.

osztály határozata rendelkező részének a többi árura vonatkozó 2. pontját, túllépte a 207/2009 rendelet 64. cikkének (1) bekezdésében meghatározott hatáskörét.[16]

4. A védjegy tényleges használatának igazolása

A T-108/08. sz., *Zino Davidoff kontra OHIM – Kleinakis kai SIA (GOOD LIFE)* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. július 15-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még még nem tették közzé) a felszólaló többek között a görög védjegyügyi bizottság egyik határozatára alapította a korábbi védjegy tényleges használatának igazolását. A Törvényszék ebben az összefüggésben pontosította, hogy bár főszabály szerint az OHIM valamely nemzeti határozatot bizonyítékként alapul vehet, köteles az előírt gondossággal megvizsgálni, hogy ez a bizonyíték alkalmas-e a korábbi védjegy tényleges használatának bizonyítására. Márpedig, jelen esetben a görög határozat gondos vizsgálata feltárta volna, hogy ez a határozat csak röviden hivatkozik az e határozat elfogadását megelőző eljárás során a felek által benyújtott dokumentumokra és a felek által felhozott érvekre. Ezeket a dokumentumokat ráadásul nem is csatolták az OHIM előtt az iratokhoz, azok tehát nem álltak a fellebbezési tanács rendelkezésére. A fellebbezési tanács így nem érthette meg azt az érvelést – beleértve a bizonyítékok értékelését is –, és nem azonosíthatta azokat a bizonyítékokat sem, amelyeken a korábbi védjegy tényleges használatát megállapító görög határozat alapult. Így azáltal, hogy a korábbi védjegy tényleges használatának bizonyítékaként a görög hatóságok megállapítására hagyatkozott, anélkül hogy alaposabban megvizsgálta volna, hogy a görög határozat meggyőző bizonyítékokon alapul-e, a fellebbezési tanács megsértette a 40/94 rendelet 74. cikkének (1) bekezdését és a gondossági kötelezettséget.

5. Közösségi formatervezési minták

A T-68/10. sz., *Sphere Time kontra OHIM – Punch (szíjra erősített óra)* ügyben 2011. június 14-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék a megsemmisítési eljárásokban a 6/2002 rendelet 7. cikke (2) bekezdésének – amely lehetővé teszi, hogy a nyilvánosságra jutást ne vegyék figyelembe, ha a bejelentett formatervezési mintát a szerző, a jogutódja, vagy a valamelyiküktől származó tájékoztatás vagy valamelyikük cselekménye eredményeképpen harmadik személy a bejelentési napot vagy az elsőbbség napját tizenkét hónappal megelőzően nyilvánosságra hozta – alkalmazását ahhoz a feltételhez kötötte, hogy a megsemmisítés iránti kérelemmel érintett formatervezési minta jogosultja bizonyítsa azt, hogy ő az említett kérelem alátámasztásaként hivatkozott formatervezési minta szerzője vagy e szerző jogutódja.

[16] Megjegyzendő, hogy ebben az ítéletben a Törvényszék azt is pontosította, hogy annak eldöntésénél, hogy a felperesnek a fellebbezési tanács határozatát megtámadó, Törvényszék előtt indított keresete elfogadható-e, az OHIM fellebbezési tanácsának valamely határozatát akkor kell olyannak tekinteni, mint amely az a 207/2009 rendelet 65. cikke (4) bekezdésének értelmében nem ad helyt valamely fél kérelmének, ha miután elutasítja azt a kérelmet, amely az OHIM előtti eljárást az azt előterjesztő fél szempontjából kedvező módon fejezte volna be, az ügyet újbóli vizsgálat céljából visszautalja az alacsonyabb szinten eljáró fórum elé, még akkor is, ha esetleg ez az újbóli vizsgálat a fél számára kedvező határozat meghozatalát eredményezi. Ennek esélye nem elegendő ahhoz, hogy az ilyen esetet azonosnak lehessen tekinteni azon esettel, amikor a fellebbezési tanács helyt ad egy kérelemnek az e kérelem alátámasztásául előterjesztett egyes jogalapok vagy érvek alapján, és a kérelemben foglalt többi jogalapot vagy érvet elutasítja, vagy azok vizsgálatát megtagadja.

Ugyanebben az ítéletben a Törvényszék meghatározta a „tájékozott használó" fogalmát, pontosítva korábbi ítélkezési gyakorlatát[17], és hangsúlyozva, hogy az akciós árucikkeket illetően e fogalom magában foglalja egyrészről azokat a szakmabelieket, akik e termékeket a végső fogyasztók részére értékesítés céljából vásárolják meg, másrészről magukat az említett fogyasztókat is. Ebből azt a következtetést vonta le, hogy az a tény, hogy a tájékozott használók fent említett két csoportjának valamelyike az érintett formatervezési mintákat úgy észleli, mint azonos összbenyomást keltőket, elegendő annak megállapításához, hogy a vitatott formatervezési minta nem rendelkezik egyéni jelleggel. Végül a Törvényszék pontosította, hogy az összbenyomás konkrét értékelésénél nem lehet a korábbi formatervezési minták grafikai ábrázolását külön-külön, egymást kizárva vizsgálni, hanem átfogóan kell értékelni azoknak az elemeknek az egészét, amelyek alapján az érintett formatervezési minta által keltett összbenyomás kellő pontossággal és bizonyossággal meghatározható. Főként azokat a formatervezési mintákat illetően, amelyeket anélkül használnak, hogy azokat lajstromoztatták volna, nem zárható ki, hogy azokról nem készült olyan grafikai ábrázolás, amely valamennyi olyan lényeges részletüket mutatja, amely összevethető a bejelentési kérelemben szereplő ábrázolással. A Törvényszék szerint tehát túlzás lenne megkövetelni a megsemmisítés iránti kérelmet benyújtó féltől azt, hogy minden esetben nyújtson be ilyen ábrázolást.

Az intézmények dokumentumaihoz való hozzáférés

A dokumentumokhoz való hozzáférésre vonatkozó ítélkezési gyakorlat 2011-ben rendkívül gazdag volt, a befejezett 23 ügy az e területtel kapcsolatos sokféle kérdést érintett.

1. Az eljáráshoz fűződő érdek

A T-233/09. sz., *Access Info Europe kontra Tanács* ügyben 2011. március 22-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék kimondta, hogy valamely dokumentum teljes változatának hozzáférhetővé tétele olyan harmadik fél honlapján, aki nem tartotta tiszteletben a Tanács dokumentumaihoz való hozzáférésre vonatkozó szabályozást, nem teszi lehetővé annak megállapítását, hogy a felperesnek (már) ne fűződne érdeke a Tanács azon határozatának megsemmisítéséhez, amelyben megtagadták tőle az e dokumentum teljes változatához való hozzáférést. A felperesnek többek között fennmarad valamely közösségi intézmény által hozott jogi aktus megsemmisítéséhez fűződő érdeke azért, hogy azon jogsértés, amelyet e jogi aktus állítólag megvalósít, a jövőben ne ismétlődhessék meg. Ez az érdek azonban csak akkor áll fenn, ha a feltételezett jogellenesség a felperes által benyújtott kereset alapjául szolgáló ügyben szereplő körülményektől függetlenül a jövőben is megismétlődhet. Ez a helyzet a valamely dokumentum teljes változatához való hozzáférést megtagadó tanácsi határozat megsemmisítése iránt indított kereset esetében, mivel egyrészt a felperes által hivatkozott jogsértés az 1049/2001/EK rendeletben[18] előírt egyik kivétel értelmezéséből fakad, amelyet a Tanács újabb kérelem esetén megismételhet, másrészt a felperes az Európai Unión belüli átláthatóság előmozdításáért tevékenykedő egyesületként a jövőben ugyanilyen jellegű dokumentumokra vonatkozó hasonló kérelmeket terjeszthet elő.

[17] A T-153/08. sz., Shenzhen Taiden kontra OHIM – Bosch Security Systems (távközlési berendezések) ügyben 2010. június 22-én hozott ítélet (EBHT 2010., II-2517. o.)

[18] Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

2. A dokumentum meghatározása

A T-436/09. sz., *Dufour kontra EKB* ügyben 2011. október 26-án hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék adatbázisokhoz való hozzáférés iránti kérelem keretében pontosította a dokumentum azon meghatározását, amely az Európai Központi Banknak (EKB) az EKB dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló 2004/258/EK határozata[19] 3. cikkének a) pontjában szerepel.

E tekintetben a Törvényszék a 2004/258 határozat 3. cikke a) pontjának szövegéből azt a következtetést vonta le, hogy a dokumentum fogalma kiterjed az olyan tárolt adattartalomra, amely az előállítása után másolható és megtekinthető, és nincs jelentősége az adattartalmat hordozó tárolóeszköz jellegének. Másfelől a Törvényszék pontosította, hogy az adatbázis jellemzői a tetszőleges jellegű tartalom és az említett tartalom tárolására szolgáló, tetszőleges jellegű fix hordozó. A Törvényszék ebből arra következtetett, hogy az adatbázisban található adatok összessége minősül a 2004/258 határozat 3. cikkének a) pontja szerinti dokumentumnak. A Törvényszék hozzátette, hogy mivel az adatok egymástól függetlenek voltak, az EKB köteles konkrét és egyedi vizsgálatot végezni és részleges hozzáférést biztosítani azon adatokhoz, amelyek az ezen adtabázishoz az EKB rendelkezésére álló keresőeszközök segítségével azonosíthatók, feltéve, hogy ezen adatok nem tartoznak a 2004/258 határozat 4. cikkében előírt kivételek hatálya alá.

3. A döntéshozatali eljárás védelmére vonatkozó kivétel

A fent hivatkozott *Access Info Europe kontra Tanács* ügyben hozott ítéletben a Törvényszék megsemmisítette a Tanács határozatát, mivel úgy ítélte meg, hogy a Tanács nem bizonyította, hogy a dokumentumokhoz való hozzáférésről szóló rendeletjavaslathoz kapcsolódó dokumentumban szereplő indítványt előterjesztő személyek kilétének hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné a folyamatban lévő döntéshozatali eljárást. A Törvényszék, miután pontosította, hogy a nyilvánosság a kért dokumentumok teljes tartalmához való hozzáférésre jogosult, emlékeztetett arra, hogy még szélesebb hozzáférést kell biztosítani akkor, amikor a Tanács jogalkotói minőségében jár el, annak érdekében, hogy lehetővé tegye a polgárok számára mindazon információk ellenőrzését, amelyek valamely jogalkotási aktus alapjául szolgáltak. Annak lehetősége ugyanis, hogy az állampolgárok megismerjék a jogalkotási tevékenységek alapjait, a demokratikus jogaik tényleges gyakorlásának feltételét képezi. Az adott ügyben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy annak veszélye, hogy a szóban forgó dokumentumban szereplő indítványokat előterjesztők kilétének hozzáférhetővé tétele csökkenti a tagállamok küldöttségeinek azon mozgásterét, hogy a folyamatban lévő jogalkotási eljárásban módosítsák álláspontjukat, és súlyosan veszélyezteti a kompromisszumkötés esélyét, nem jelent kellően súlyos és ésszerűen előrelátható veszélyt.

A T-471/08. sz., *Toland kontra Parlament* ügyben 2011. június 7-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megsemmisítette az Európai Parlament azon határozatát, amelyben az megtagadta a belső ellenőrzési szervezeti egysége által készített, a parlamenti asszisztensi támogatásokra vonatkozó ellenőrzési jelentéshez való hozzáférést, többek között azzal az indokkal, hogy annak hozzáférhetővé tétele súlyosan veszélyeztetné az intézmény döntéshozatali eljárását. A Törvényszék bár elismerte, hogy a kérdéses ellenőrzési jelentés az intézmény által belső használatra készített dokumentum, és olyan kérdésre vonatkozott, amelyben az Európai Parlament még nem hozott határozatot, úgy ítélte meg, hogy az intézmény

[19] Az Európai Központi Bank 2004. március 4-i határozata az Európai Központi Bank dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről (HL L 80., 42.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 5. kötet, 51. o.).

nem bizonyította a jogilag megkövetelt módon, hogy az ezen dokumentumhoz való hozzáférés konkrétan és ténylegesen veszélyeztetné az intézmény döntéshozatali eljárását és jelentős hatást gyakorolna arra. A megtámadott határozatban ugyanis nem szerepel egyetlen olyan kézzelfogható körülmény sem, amely lehetővé tenné annak megállapítását, hogy a döntéshozatali eljárást fenyegető ezen veszély a határozat időpontjában ésszerűen előrelátható, és nem pusztán feltételezett volt. A Törvényszék e tekintetben hozzátette, hogy sem az a körülmény, hogy a Parlament tagjai rendelkezésére álló pénzügyi eszközök e tagok általi felhasználása kényes téma, amely iránt a média érdeklődést tanúsít, sem a döntéshozatali eljárás állítólagos összetettsége nem minősül önmagában olyan objektív oknak, amely miatt a döntéshozatali eljárás súlyos veszélyeztetésétől kellene tartani.

4. Az ellenőrzési, vizsgálati vagy auditálási tevékenység céljának védelmére vonatkozó kivétel

A T-29/08. sz., *LPN kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 9-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy bár főszabály szerint az intézménynek konkrétan és egyedileg kell megvizsgálnia a kért dokumentumok tartalmát annak meghatározása érdekében, hogy alkalmazandó-e a hozzáférési jog alóli valamely kivétel, és engedélyezhető-e a dokumentumhoz való részleges hozzáférés, e kötelezettségtől el lehet térni, ha nyilvánvaló, hogy a hozzáférést meg kell tagadni vagy engedélyezni kell. Ilyen esetben helyénvaló, ha az intézmény a dokumentumok bizonyos kategóriáira alkalmazandó általános vélelmekre alapítja az álláspontját.

E tekintetben a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy mivel kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás keretében valamely felperes nem rendelkezik a Bizottság igazgatási aktáinak dokumentumaiba való betekintés jogával, az állami támogatásokra vonatkozó vizsgálati eljárásokban érintettek helyzetének analógiája útján meg kell állapítani, hogy fennáll az az általános vélelem, miszerint az igazgatási akta dokumentumainak hozzáférhetővé tétele főszabály szerint veszélyeztetné a vizsgálat céljainak védelmét. A Bizottság számára tehát elegendő annak vizsgálata, hogy ezen általános vélelmet az érintett dokumentumok összességére kell-e alkalmazni anélkül, hogy szükségszerűen konkrétan és egyedileg meg kellene vizsgálnia előzetesen az egyes dokumentumok tartalmát. Márpedig, ha a kötelezettségszegés megállapítása iránti eljárás még folyamatban van, a Bizottságnak szükségképpen abból az elvből kell kiindulnia, hogy ezt az általános vélelmet az érintett dokumentumok összességére kell alkalmazni. E vélelem ugyanakkor nem zárja ki az érdekeltek azon jogát, hogy bizonyítsák, hogy egy adott dokumentumra, amelynek közzétételét kérik, nem vonatkozik a szóban forgó vélelem, vagy hogy olyan nyomós közérdek áll fenn, amely igazolja az érintett dokumentum közzétételét az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (2) bekezdése értelmében.

Másfelől a T-437/08. sz. *CDC Hydrogene Peroxide kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Bíróság 2011. december 15-én hozott ítéletet, a felperes vitatta a Bizottság azon határozatát, amely megtagadta tőle a hozzáférést a hidrogén-peroxid piacán kilenc vállalkozás által létrehozott kartellel kapcsolatos eljárás ügyiratának tartalomjegyzékéhez. A Bizottság az elutasítást többek között a kartellügyekben folytatott politikája és különösen engedékenységi programja hatékonyságának védelmével igazolta. A Törvényszék megsemmisítette a Bizottság határozatát, mivel a Bizottság nem bizonyította, hogy a szóban forgó dokumentum nyilvánosságra hozatala konkrétan és ténylegesen hátrányosan érintené a védett érdekeket.

A kereskedelmi érdekek védelméhez kapcsolódó kivételt illetően a Törvényszék kimondta, hogy a kartellben részt vevő valamely vállalkozás azon érdeke, hogy elkerülje a kártérítési pereket, nem tekinthető kereskedelmi érdeknek, és semmi esetre sem minősül védelemre méltó érdeknek,

tekintettel arra, hogy bármely személynek joga van az olyan magatartás által okozott károkért kártérítést követelni, amely alkalmas arra, hogy a versenyt korlátozza vagy torzítsa.

A bizottsági vizsgálati tevékenységek céljai védelméhez kapcsolódó kivételt illetően a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy valamely konkrét ügyben folytatott vizsgálati tevékenységeket a végleges határozat meghozatalának időpontjában lezártnak kell tekinteni, függetlenül attól, hogy e határozatot a bíróságok utóbb esetleg megsemmisíthetik, mivel maga a szóban forgó intézmény ebben az időpontban tekintette befejezettnek az eljárást. Másfelől a Törvényszék elutasította a Bizottság azon érvét, amely szerint a vizsgálati tevékenységek céljának fogalmán alapuló kivétel független minden konkrét eljárástól, és általános jelleggel hivatkozható minden olyan dokumentum hozzáférhetővé tételének megtagadása érdekében, amely sértheti a Bizottság kartellpolitikáját, különösen pedig az engedékenységi programjának hatékonyságát. A vizsgálati tevékenységek fogalmának ilyen tág értelmezése ugyanis összeegyeztethetetlen azzal az elvvel, mely szerint az 1049/2001 rendelet 4. cikkében meghatározott kivételeket szigorúan kell értelmezni és alkalmazni. A Törvényszék hangsúlyozta, hogy az 1049/2001 rendelet nem teszi lehetővé annak feltételezését, hogy e rendelet alkalmazása keretében az uniós versenypolitikát egyéb uniós politikákhoz képest eltérő módon kellene kezelni, így semmilyen ok nem támasztja tehát alá, hogy a vizsgálati tevékenységek céljainak fogalmát a versenypolitika keretében az egyéb uniós politikákhoz képest eltérően kellene értelmezni. Végül a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az engedékenységi és együttműködési programok az uniós versenyszabályok tiszteletben tartása biztosításának nem az egyedüli eszközei. A nemzeti bíróságok előtt indított kártérítési keresetek ugyanis jelentősen hozzájárulhatnak az Unión belüli hatékony verseny fenntartásához.

5. A jogi aktust kibocsátó tagállam kivételre való hivatkozása

A T-362/08. sz., *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds kontra Bizottság* ügyben 2011. január 13-án hozott ítélet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a Törvényszék a valamely tagállam által az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (5) bekezdése alapján hivatkozott kivétel alkalmazásának uniós bíróság általi felülvizsgálatával foglalkozott. E rendelkezés lehetővé teszi a tagállam számára, hogy a tőle származó dokumentumhoz való hozzáférés iránti kérelemmel megkeresett intézményt felkérje arra, hogy előzetes hozzájárulása nélkül ne tegye hozzáférhetővé e dokumentumot[20].

A Törvényszék pontosította, hogy amennyiben valamely intézmény a tagállamtól származó dokumentumhoz való hozzáférést a tagállamnak az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (5) bekezdése szerinti kérelme alapján elutasítja, az uniós bíróság hatáskörébe tartozik, hogy azon kérelmező kérelmére, akivel szemben a megkeresett intézmény a hozzáférést megtagadta, felülvizsgálja, vajon a hozzáférés megtagadását érvényesen lehetett-e az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében foglalt kivételekre alapozni, éspedig függetlenül attól, hogy a hozzáférés megtagadása e kivételeknek az intézmény vagy az érintett tagállam általi mérlegeléséből ered-e. Ebből következik, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazása miatt az uniós

[20] Nagyon hasonló kérdés merült fel a T-250/08. sz., Batchelor kontra Bizottság ügyben 2011. május 24-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé). Ezen ítéletben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az 1049/2001 rendelet 4. cikke (3) bekezdése második albekezdésének célja az eljárások keretében keletkezett egyes olyan dokumentumtípusok védelme, amelyek hozzáférhetővé tétele még az eljárás befejezését követően is veszélyeztetné az érintett intézmény döntéshozatali eljárását. E dokumentumoknak „az érintett intézményen belüli tárgyalások és előzetes egyeztetések részét képező, belső használatra korlátozott állásfoglalásokat" kell tartalmazniuk. Nem tartoznak ebbe a csoportba az olyan dokumentumok, amelyeket kívülálló személy vagy szervezet abból a célból küld valamely intézménynek, hogy e dokumentumok az ezen intézménnyel folytatott eszmecsere tárgyát képezzék.

bíróság vizsgálata nem korlátozódik a *prima facie* vizsgálatra. E rendelkezés alkalmazása tehát nem akadályozza meg az intézmény megtagadó határozatának teljes vizsgálatát, amely határozatnak tiszteletben kell tartani többek között az indokolási kötelezettséget, és amelynek az 1049/2001 rendelet 4. cikkének (1)–(3) bekezdésében előírt kivételek alkalmazhatóságára vonatkozó – az érintett tagállam által elvégzett – tartalmi értékelésen kell alapulnia. Mindazonáltal az 1049/2001 rendelet 4. cikke (5) bekezdésének alkalmazása során a tagállam széles mérlegelési mozgástérrel rendelkezik annak meghatározását illetően, hogy sértheti-e a közérdeket az e kivételekkel érintett tárgykörökbe tartozó dokumentum hozzáférhetővé tétele. Ugyanis e tagállam politikai felelősségéhez tartozik azon kérdés értékelése, hogy a dokumentum hozzáférhetővé tétele veszélyezteti-e az ezen tárgyakra vonatkozó kivételekkel védett érdekeket. Ebben az esetben ezen tagállamnak – az intézményhez hasonlóan – széles mérlegelési mozgástérrel kell rendelkeznie. Az uniós bíróság felülvizsgálata tehát az eljárási és indokolási szabályok betartásának, a tények tárgyi pontosságának, valamint a nyilvánvaló mérlegelési hiba és a hatáskörrel való visszaélés hiányának vizsgálatára korlátozódik.

Közös kül- és biztonságpolitika – Korlátozó intézkedések

2011-ben a korlátozó intézkedésekkel kapcsolatos peres eljárások száma példa nélküli szintet ért el, több mint 90 ügyben nyújtottak be keresetet. A Törvényszék ítéleteit azok gyors meghozatala, valamint az ilyen intézkedéseket előíró határozatokkal kapcsolatos indokolási kötelezettségre vonatkozó követelmények megerősítése jellemezte.

Így a T-86/11. sz., *Bamba kontra Tanács* ügyben – amelyben a Törvényszék 2011. június 8-án gyorsított eljárásban, kibővített tanácsban és a kereset benyújtását követően kevesebb, mint négy hónapon belül hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) – Laurent Gbagbo, Elefántcsontpart korábbi elnökének második feleségével, Nadiany Bambával szemben hozott korlátozó intézkedések jogszerűségével kapcsolatban fordultak a Törvényszékhez. Ezekre az intézkedésekre a 2010 őszén Elefántcsontparton tartott elnökválasztással összefüggésben került sor, amelynek eredményeként az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) Alassane Ouattara győzelmét hitelesítette. Az Unió is elismerte A. Ouattara győzelmét, és felszólította az elefántcsontparti polgári és katonai vezetőket, hogy ismerjék el A. Ouattarát, a demokratikusan megválasztott elnököt, miközben az Unió megerősítette az arra vonatkozó elhatározását, hogy célzott szankciókat fog hozni azokkal szemben, akik akadályozzák az elefántcsontparti nép által kifejezett szuverén akarat tiszteletben tartását.

Ezzel kapcsolatban a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a bírósági felülvizsgálat hatékonysága azt jelenti, hogy az érintett uniós hatóság köteles közölni a meghozott korlátozó intézkedések indokait, amennyiben lehetséges, vagy azok meghozatalának időpontjában, vagy legalábbis a lehető leggyorsabban azután, hogy a meghozatalra sor került, hogy lehetővé tegye a címzetteknek a jogorvoslathoz való joguk határidőn belül történő gyakorlását. Ha az érdekelt nem rendelkezik az ilyen intézkedéseket előíró eredeti jogi aktus meghozatalát megelőzően a meghallgatáshoz való joggal, annál is inkább fontos az indokolási kötelezettség betartása, hiszen ez az egyetlen olyan biztosíték, amely lehetővé teszi az érdekelt számára, hogy érdemben érvényesítse a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket az említett aktus jogszerűségének vitatása érdekében. Főszabály szerint az ilyen korlátozó intézkedéseket előíró tanácsi aktus indokolásának nemcsak ezen aktus alkalmazásának jogszabályi feltételeire, hanem azokra az egyedi és konkrét okokra is vonatkoznia kell, amelyek miatt a Tanács mérlegelési jogköre gyakorlása során úgy ítéli meg, hogy az érdekelttel szemben ilyen intézkedéseket kell hozni. Mivel a Tanács széles mérlegelési jogkörrel rendelkezik a pénzeszközök befagyasztására vonatkozó intézkedés elfogadása vagy fenntartása érdekében figyelembe veendő tényezőket illetően, nem lehet megkövetelni a Tanácstól, hogy még pontosabban megjelölje, valamely személy pénzeszközeinek

befagyasztása konkrétan mennyiben járul hozzá a békefolyamat és a nemzeti megbékélés akadályozása elleni küzdelemhez, vagy hogy bizonyítékokat szolgáltasson annak alátámasztására, hogy az érdekelt ezeket a pénzeszközöket a jövőben ilyen akadályozásra használhatná fel.

Az adott ügyben a Törvényszék megállapította, hogy a Tanács megelégedett homályos és általános megfontolások ismertetésével N. Bamba vitatott listára történő felvételének indokolása érdekében. Különösen azon megjelölés, hogy N. Bamba a *Le temps* hírlapot szerkesztő Cyclone vállalatcsoport igazgatója, nem minősül olyan jellegű körülménynek, amely különösen és konkrétan indokolná a vele szemben hozott, megtámadott jogi aktusokat. E megjelölés ugyanis konkrét bizonyítékok hiányában nem teszi lehetővé annak megértését, hogy N. Bamba mennyiben vett részt a béke- és a megbékélési folyamat akadályozásában a gyűlöletre és az erőszakra való nyilvános uszítás, valamint a 2010. évi elnökválasztással kapcsolatos félretájékoztatási kampányban való részvétel révén.

Ilyen körülmények között a Törvényszék azt állapította meg, hogy a megtámadott jogi aktusok indokolása nem tette lehetővé N. Bamba számára azok érvényességének a Törvényszék előtt való vitatását. A Törvényszék kifejtette, hogy ezáltal nem volt lehetősége felülvizsgálni azok megalapozottságát, és következésképpen megsemmisítette a megtámadott aktusokat, azok joghatásait azonban az EUMSZ 280. cikk és az EUMSZ 264. cikk második bekezdése alapján a Bíróság előtti fellebbezési határidő lejártáig, vagyis az ítélet kihirdetésétől számított két hónapig és tíz napig, vagy ha fellebbezést nyújtanak be, a fellebbezés elutasításáig fenntartotta.

Az atomfegyverek elterjedése elleni küzdelem keretében az is megjegyzendő, hogy a T-562/10. sz., *HTTS kontra Tanács* ügyben 2011. december 7-én, mulasztási eljárásban hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék megsemmisítette a felperessel szemben korlátozó intézkedéseket előíró rendeletet, megállapítva, hogy a Tanács által szolgáltatott bizonyítékok mindenekelőtt ellentmondásosak, és nem tették lehetővé annak megértését, hogy a felperes nevének a listára történő felvétele a korábbi rendeletben megállapított körülmények fennmaradása, vagyis a felperes és a HDSL társaság közötti kapcsolatok miatt, vagy új körülmények, azaz a felperes és az IRISL társaság közötti közvetlen kapcsolatok miatt történt-e. Mindenesetre sem a rendelet, sem a Tanács válaszlevele a felperes által benyújtott felülvizsgálat iránti kérelemre nem tették lehetővé azon okok értékelését, amelyek miatt a Tanács úgy tekintette, hogy a felperes által különösen a tevékenységei jellegével, valamint a HDSL-től és az IRISL-től való függetlenségével kapcsolatban előadott tények nem voltak alkalmasak arra, hogy a vele szemben hozott korlátozó intézkedések fenntartásával kapcsolatos álláspontját módosítsa. Hasonlóképpen a Tanács nem pontosította az IRISL által a felperes felett állítólagosan gyakorolt irányítás jellegét vagy a felperes által az IRISL nevében eljárva végzett tevékenységet. A Törvényszék az indokolási kötelezettség megsértése miatt a megtámadott rendeletet a felperest érintő részében megsemmisítette. A megtámadott rendeletben előírt korlátozó intézkedések hatékonysága súlyos és helyrehozhatatlan károsításának elkerülése, és annak elkerülése érdekében, hogy a felperes a későbbi korlátozó intézkedések megkerülését célzó magatartást tanúsítson, a Törvényszék mindazonáltal úgy határozott, hogy az említett rendelet joghatásait az ítélet kihirdetésétől számított két hónapot meg nem haladó időszakra fenntartja.

Környezetvédelem – Az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek kereskedelmi rendszere

A T-369/07. sz., *Lettország kontra Bizottság* ügyben, melyben a Törvényszék 2011. március 22-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) egy olyan bizottsági határozatról

volt szó, amely az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységeinek a 2003/87/EK irányelv[21], által létrehozott kereskedelmi rendszerével összeegyeztethetetlennek nyilvánította a Lett Köztársaság esetében a 2008 és 2012 közötti időszakot illető kibocsátási egységekre vonatkozó nemzeti kiosztási terv (a továbbiakban: NKT) javasolt módosításának egy részét. A Lett Köztársaság által bejelentett, ezen módosított NKT azon első bizottsági határozatot követte, amellyel a Bizottság a 2003/87 irányelvvel összeegyeztethetetlennek nyilvánította az eredeti NKT egyik részét, és azt mondta, azzal a feltétellel nem emel kifogást a NKT-vel kapcsolatban, ha a módosításokat elvégzik a kiosztandó kibocsátási egységek teljes mennyiségének csökkentése érdekében. A módosított NKT-re vonatkozó határozatot azonban a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdésében előírt határidő lejártát követően fogadták el, amely rendelkezés szerint a tagállam NKT-jéről szóló értesítés megküldésétől számított három hónapon belül a Bizottság elutasíthatja az adott tervet vagy annak egy részét, amennyiben az nem áll összhangban az említett irányelv III. mellékletében felsorolt követelményekkel.

Annak eldöntése érdekében, hogy a Bizottság meghozhatta-e jogszerűen a megtámadott határozatot e határidő lejártát követően, a Törvényszék megállapította, hogy ha a Bizottság a valamely tagállam NKT-jéről szóló értesítéstől számított három hónapos határidőn belül lemond e jogköre gyakorlásáról, a tagállam főszabály szerint végrehajthatja NKT-jét anélkül, hogy ehhez szükség lenne a Bizottság jóváhagyására. Ily módon az NKT-ra irányuló vizsgálati eljárást nem feltétlenül kell alakszerű határozattal lezárni. Ezzel szemben a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a Bizottság élhet határozathozatali jogkörével, amennyiben a tagállam a felhozott kifogások ellenére tartózkodik NKT-je módosításától, illetve megtagadja a módosítást a három hónapos határidő lejárta előtt. A Bizottság ilyen elutasító határozatának hiányában ugyanis a közölt NKT véglegessé válik, és jogszerűségi vélelem fűződik hozzá, amely lehetővé teszi ennek a tagállam általi végrehajtását.

Ami azokat a módosításokat illeti, amelyek, mint az adott ügyben, a vizsgálati eljárás egy későbbi szakaszában történnek, a Törvényszék megállapította, hogy azoknak pontosan az a céljuk, hogy elhárítsák a Bizottság által eredetileg felhozott kifogásokat. Következésképpen a módosítások bizottsági elfogadása csupán a Bizottság által megfogalmazott eredeti kifogásemelés szükségszerű következménye, és nem valamely általános engedélyezési jogkör kifejeződése. Egyébiránt az NKT-n végzett módosítások Bizottság általi elfogadásának nem kell általa hozott, alakszerű határozat tárgyát képeznie.

Másfelől a Törvényszék megállapította, hogy a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése alapján indított eljárás célja, hogy jogbiztonságot nyújtson a tagállamoknak, és különösen lehetővé tegye számukra, hogy gyorsan, rövid határidőn belül megtudják, hogy NKT-jük alapján hogyan osszák ki a kibocsátási egységeket, és miként kezeljék a kibocsátáskereskedelmi rendszert az érintett időszak során. Ugyanis jogos érdek fűződik ahhoz, hogy ez az NKT az érvényességi időszaka során ne legyen kitéve annak a kockázatnak, hogy a Bizottság kifogást emel ellene. E megfontolásokat valamennyi NKT-re alkalmazni kell, attól a kérdéstől függetlenül, hogy az eredetileg közölt változatról vagy egy felülvizsgált és később közölt változatról van-e szó, és még inkább akkor, ha a Bizottság ezen ellenőrzését már megelőzte egy első vizsgálati szakasz.

[21] A 2004. október 27-i 2004/101/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL L 338., 18. o.) módosított, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló, 2003. október 13-i 2003/87/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 275., 32. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 7. kötet, 631. o.).

Következésképpen az értesítésnek a 2003/87 irányelv 9. cikkének (3) bekezdése szerinti fogalma magában foglalja az NKT-ről szóló eredeti értesítést és az NKT különböző változatairól szóló további értesítéseket is, ily módon ezen értesítések mindegyike új három hónapos határidő számításának kezdetét jelenti. Az adott esetben a Törvényszék megsemmisítette a megtámadott határozatot, mivel arra az említett határidő lejártát követően került sor, amelynek eredményeként a felülvizsgált NKT véglegessé vált.

Közegészségügy

A T-257/07. sz., *Franciaország kontra Bizottság* ügyben, amelyben a Törvényszék 2011. szeptember 9-én hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a felperes azon rendelet megsemmisítését kívánta elérni, amellyel a Bizottság módosította a 999/2001/EK rendeletet[22], amennyiben az a korábban előírt ellenőrzési és felszámolási intézkedéseknél kevésbé korlátozó ellenőrzési és felszámolási intézkedéseket engedélyez a juh- és kecskenyájakra vonatkozóan. Ezzel összefüggésben a Törvényszék pontosította, hogy a társadalom számára elfogadhatatlannak ítélt kockázati szint meghatározása a megfelelő védelmi szint megállapításával kapcsolatos politikai döntéssel megbízott intézményekre tartozik. Ezen intézményeknek kell meghatározniuk a közegészségre, a biztonságra és a környezetre nézve kedvezőtlen hatások valószínűségének és e potenciális hatások súlyának azon kritikus mértékét, amely számukra már nem tűnik e társadalom számára elfogadhatónak, és amelyet ha átlépnek, akkor a fennálló tudományos bizonytalanság ellenére megelőző intézkedések alkalmazása szükséges. A társadalom számára elfogadhatatlannak ítélt kockázati szint meghatározása során az intézményeket köti a védelem magas szintjének biztosítására irányuló kötelezettségük, de nem fogadhatnak el egy tisztán feltételezett kockázati megközelítést, és nem orientálhatják a döntéseiket a „nulla kockázat" szintjéhez. A Törvényszék arra is utalt, hogy a kockázatkezelés mindazoknak a tevékenységeknek felel meg, amelyeket a kockázattal szembesülő intézmény tesz annak érdekében, hogy a közegészség, a biztonság és a környezet magas szintű védelmének biztosítására irányuló kötelezettségére tekintettel e kockázatot a társadalom számára elfogadhatónak ítélt mértékre szorítsa.

Egyébiránt a Törvényszék hangsúlyozta, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság feladata, hogy az elfogadott ideiglenes intézkedéseket ésszerű határidőn belül felülvizsgálja, hiszen amennyiben új tények módosítják valamely kockázat besorolását, vagy rámutatnak, hogy ezt a kockázatot a fennállóknál kevésbé kényszerítő intézkedésekkel is korlátok közé lehet szorítani, akkor az intézményeknek kell a szabályozás új adatokhoz való igazítására ügyelni. Így az új ismeretek vagy az új tudományos felfedezések, amennyiben igazolják valamely megelőző intézkedés enyhítését, módosítják a hatóságok azon kötelezettségének tényleges tartalmát, hogy folyamatosan fenntartsák az emberi egészségvédelem magas szintjét. Ha új tények módosítják az eredeti kockázatértékelést, a kevésbé korlátozó megelőző intézkedések elfogadásának jogszerűségét az új tények figyelembevételével kell értékelni, és nem azon tények alapján, amelyeket az eredeti megelőző intézkedések elfogadásakor végzett kockázatértékelés határozott meg. Csak akkor állapíthatja meg a bíróság az elővigyázatosság elvének a megsértését, ha ezen új kockázati szint meghaladja a társadalom számára elfogadhatónak ítélt kockázati szintet.

[22] Az egyes fertőző szivacsos agyvelőbántalmak megelőzésére, az ellenük való védekezésre és a felszámolásukra vonatkozó szabályok megállapításáról szóló, 2001. május 22-i 999/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 147., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 32. kötet, 289. o.).

Televíziós műsorszolgáltatás

A T-385/07. sz., *FIFA kontra Bizottság* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) és a T-55/08. sz., *UEFA kontra Bizottság* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé, fellebbezett) a labdarúgás világszintű végrehajtó szerve és az európai labdarúgás irányító szervezete két megsemmisítés iránti keresetet terjesztett a Törvényszék elé a Bizottság azon határozataival szemben, amelyekben a Bizottság azt állapította meg, hogy a 89/552/EGK irányelv[23] 3a. cikkének (1) bekezdése értelmében a társadalom számára kiemelten jelentős eseményekről a Belga Királyság és a Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága által elkészített jegyzékek összhangban állnak az uniós joggal. Ezek a listák tartalmazták, többek között, Belgium esetében a labdarúgó-világbajnokság utolsó szakaszának összes mérkőzését, és az Egyesült Királyság esetében a labdarúgó-Európa-bajnokság (Európa-bajnokság) utolsó szakaszának összes mérkőzését. A FIFA és az UEFA a Bizottsághoz fordultak a 89/552 irányelv alapján, amely irányelv lehetővé teszi tagállamok számára, hogy megtiltsák az olyan események kizárólagos közvetítését, amelyeket a társadalmuk számára kiemelten jelentősnek ítélnek, ha az ilyen közvetítés a közönség jelentős részét megfosztaná attól a lehetőségtől, hogy ezeket a közvetítéseket ingyenes televíziós műsorszolgáltatás keretében kövesse.

A Törvényszék először is megállapította, hogy 97/36/EK irányelv[24] (18) preambulumbekezdésében a világbajnokságra és az Európa-bajnokságra történő utalásból az következik, hogy ha valamely tagállam az általa elkészített jegyzékbe felveszi e versenyek mérkőzéseit, akkor nincs szükség arra, hogy a Bizottságnak címzett közleményében külön megindokolja, hogy ezek a mérkőzések a jellegüknél fogva kiemelten jelentős eseményeknek minősülnek a társadalom számára. Mindazonáltal bizonyos tények alapján vitatható a Bizottság azon megállapítása, miszerint a világbajnokság és az Európa-bajnokság egészének felvétele a valamely tagállam társadalma számára kiemelten jelentős események jegyzékére összeegyeztethető az uniós joggal azon okból, hogy ezek a versenyek – jellemzőik okán – egységes eseménynek tekinthetők. Így különösen, a felperesek feladata annak bizonyítása, hogy ezen állam társadalma számára nem bírnak ilyen jelentőséggel a világbajnokság „nem kiemelt" mérkőzései (azaz a középdöntőktől, a döntőktől, és az érintett ország nemzeti csapatának/csapatainak valamely mérkőzésétől/mérkőzéseitől eltérő mérkőzések) és/vagy az Európa-bajnokság „nem kiemelt" mérkőzései (azaz a nyitómérkőzéstől és döntőtől különböző mérkőzések).

Ebben az összefüggésben a Törvényszék kifejtette, hogy az adott tagállam közönsége számára kiemelkedő jelentőségük van a „kiemelt mérkőzéseknek", valamint az érintett nemzeti csapat részvételével zajló mérkőzéseknek, azokat tehát fel lehet venni az azon eseményeket tartalmazó nemzeti jegyzékre, amelyeknél biztosítani kell, hogy azokat e közönség ingyenes televíziós műsorszolgáltatás keretében követhesse. A világbajnokság és az Európa-bajnokság többi mérkőzését illetően a Törvényszék rámutatott arra, hogy ezeket a versenyeket inkább egységes eseményeknek lehet tekinteni, nem pedig mérkőzésekre osztott egyedi események egymásutánjának. A Törvényszék kifejtette, hogy a „kiemelt" mérkőzésektől, és az érintett nemzeti csapat részvételével zajló mérkőzésektől eltérő mérkőzéseknek kihatásuk lehet az említett csapatoknak a „kiemelt" mérkőzéseken való részvételére, így e mérkőzések követése

[23] A tagállamok törvényi, rendeleti vagy közigazgatási intézkedésekben megállapított, televíziós műsorszolgáltató tevékenységre vonatkozó egyes rendelkezéseinek összehangolásáról szóló, 1989. október 3-i 89/552/EGK tanácsi irányelv (HL L 298., 23. o. magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 221. o.).

[24] A [89/552] irányelv módosításáról szóló, 1997. június 30-i 97/36/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 202., 60. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 2. kötet, 321. o.).

különösen fontos lehet e közönség számára. Ebben a tekintetben a Törvényszék megjegyezte, hogy – a nemzeti jegyzékek összeállításakor, vagy a közvetítési jogok megszerzésekor – nem lehet előre meghatározni, hogy mely mérkőzéseknek lesz valóban jelentőségük a verseny későbbi szakaszaiban, vagy hogy melyek lesznek befolyással egy adott nemzeti csapat sorsára. A Törvényszék erre tekintettel megállapította, hogy az a tény, hogy bizonyos „nem kiemelt" mérkőzések befolyásolhatják azt, hogy hányan vesznek részt a „kiemelt" mérkőzéseken, igazolhatja a tagállam azon döntését, hogy e versenyek összes mérkőzése kiemelten jelentős a társadalom számára. Másrészről a Törvényszék megállapította, hogy ezek a társadalom számára kiemelten jelentősnek tekinthető események nincsenek egymással összehangolva, és rámutatott arra, hogy a legutóbbi versenyeken a „nem kiemelt" mérkőzések nézőszáma is azt bizonyítja, hogy ezek a mérkőzések számos olyan televíziónézőt vonzottak, akiknek jelentős hányada szokásos esetben nem érdeklődik a labdarúgás iránt.

A Törvényszék végül arra mutatott rá, hogy noha a világbajnokságnak és az Európa-bajnokságnak a társadalom számára való kiemelt jelentőségűnek minősítése alkalmas arra, hogy befolyásolja azt az árat, amelyet a FIFA és az UEFA kap a verseny közvetítési jogának átengedéséért, e szabályozás nem semmisíti meg e jogok kereskedelmi értékét, mivel az nem kötelezi e két szervezetet arra, hogy e jogokat akármilyen feltételekkel átengedjék. Ehhez hasonlóan, jóllehet ez a minősítés korlátozza a szolgáltatásnyújtás szabadságát és a letelepedés szabadságát, ez a korlátozás igazolható, mivel az az információhoz való jog védelmére és a társadalom számára kiemelten jelentős események televíziós közvetítéséhez való széles körű hozzáférés biztosítására irányul.

Közbeszerzések – Hatékony jogorvoslathoz való jog

A Törvényszék a T-461/08. sz., *Evropaïki Dynamiki kontra EBB* ügyben 2011. szeptember 20-án hozott ítéletében (az EBHT-ban még nem tették közzé) miután előzőleg megállapította hatáskörét az Európai Beruházási Bank (EBB) igazgatási bizottságának az informatikai területen történő szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződést odaítélő határozata ellen egy elutasított ajánlattevő által benyújtott kereset elbírálására, megsemmisítette az említett határozatot különösen azzal az indokkal, hogy a közbeszerzési eljárás nem felelt meg a teljes jogvédelem követelményének. Egyfelől ugyanis a megtámadott határozatot nem közölték a felperessel, aki csak azt követően szerzett róla tudomást, hogy azt már, a szerződés aláírásával és hatálybalépésével, főszabályként végrehajtották. Márpedig a jelen esetben a felperesnek a szerződést odaítélő határozat végrehajtásának felfüggesztése iránti kérelemnek a szerződés aláírása és hatálybalépése előtt történő előterjesztésére vonatkozó lehetőség megléte szükséges lett volna ahhoz, hogy az ügy érdemére vonatkozó, a közbeszerzési eljárás pártatlanságának felülvizsgálatára és az említett eljárás befejeztével az EBB-vel történő szerződéskötésre való esélyének megőrzésére irányuló keresete hatékony lehessen.

Másfelől az EBB nem szolgált elégséges indokolással a szerződést odaítélő határozattal kapcsolatban a felperes számára érdemi keresete előterjesztését megelőzően, amely különösen e határozat megsemmisítésére irányul. A közbeszerzési eljárásokban az elutasított ajánlattevőknek a közbeszerzési szerződést egy másik ajánlattevőnek odaítélő határozattal szembeni hatékony jogorvoslathoz való joga, valamint az ajánlatkérőt ezzel összefüggésben terhelő azon kötelezettség, hogy kérelemre közölje a határozat indokolását, az ítélkezési gyakorlat értelmében lényeges eljárási szabálynak tekintendő, amennyiben az odaítélési határozat kidolgozását olyan garanciákkal veszik körül, amelyek lehetővé teszik az e határozatot eredményező közbeszerzési eljárás pártatlanságának hatékony felülvizsgálatát.

II. Kártérítési jogviták

A Törvényszék a T-88/09. sz., *Idromacchine és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. november 8-án hozott ítéletében a Közösség szerződésen kívüli felelősségének olyan esetben való megállapításával foglalkozott, amikor valamely intézmény a felperesre vonatkozó információnak az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételével sértette meg szolgálati titoktartási kötelezettségét.

A Törvényszék rámutatott, hogy információknak valamely állami támogatásokra vonatkozó bizottsági határozatban történő nyilvánosságra hozatalát illetően bizalmasnak kell tekinteni azon információt, amely szerint a szóban forgó állami támogatásban nem részesülő valamely vállalkozás nem volt képes a hatályos előírásoknak és a szerződési feltételeknek megfelelő termékeket leszállítani a másik szerződő félnek, mivel ezen információt az érintett tagállam csupán a szóban forgó támogatás ellenőrzésére irányuló igazgatási eljárás céljából közölte a Bizottsággal, és ezen információ a két társaság közötti kereskedelmi kapcsolatokban való teljesítésre vonatkozik. Emellett az ilyen információ olyan jellegű, hogy nyilvánosságra hozatala súlyos kárt okozhat az érintett vállalkozásnak, mivel azt név szerint megemlítve kedvezőtlen színben tüntette fel. Másfelől, mivel az információ nyilvánosságra hozatala árthat a vállalkozás jó hírnevének, ez utóbbi ahhoz fűződő érdeke, hogy az információ ne kerüljön nyilvánosságra, objektíve védelemre szorul.

A Törvényszék pontosította, hogy valamely információ bizalmas jellegének megítélésekor egyfelől a nyilvánosságra hozatallal szembeni jogos egyéni érdekeket, másfelől azon közérdeket kell mérlegre tenni, amely megköveteli, hogy az uniós intézmények tevékenységüket a lehető legnyilvánosabban folytassák. A jelen ügyben a Törvényszék az információ nyilvánosságra hozatalát a bizottsági határozat tárgyára tekintettel aránytalannak ítélte, mivel elegendő lett volna, ha a Bizottság igen általános vagy éppenséggel konkrétabb kifejezéseket használva megállapítja a szerződésszegést, anélkül, hogy bármelyik esetben szükséges lett volna a beszállító nevének megemlítése.

Rámutatva, hogy a Bizottságnak nincs széles mérlegelési mozgástere azon kérdést illetően, hogy adott esetben eltekinthet-e a bizalmas kezelés szabályától, a Törvényszék megállapította, hogy a vállalkozás jó hírét sértő, bizalmas információk nyilvánosságra hozatala az EK 287. cikkben előírt szolgálati titoktartási kötelezettség megsértésének minősül, és elegendő a kellően súlyos jogsértés fennállásának megállapításához. A Törvényszék ezért a felperes jó hírnevét ért sérelemmel okozott nem vagyoni kár megtérítéseként a Bizottságot 20 000 euró megfizetésére kötelezte.

A T-341/07. sz., *Sison kontra Tanács* ügyben 2011. november 23-án kibővített tanácsban hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék pontosította az Unió szerződésen kívüli felelőssége megállapításának feltételeit – különösen a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető jogszabály kellően súlyos megsértésével kapcsolatos feltételt – az olyan eseteket illetően, amikor a kárt okozó jogellenes határozatot a Törvényszék azzal az indokkal semmisítette meg, hogy azok a nemzeti határozatok, amelyek alapján a Tanács befagyasztotta a felperes pénzeszközeit, az uniós jog követelményeitől eltérően nem vonatkoztak sem terrorcselekmény miatti nyomozás vagy büntetőeljárás megindítására, sem ilyen bűncselekmények miatt kiszabott ítéletre.

E tekintetben a Törvényszék emlékeztetett arra, hogy a kártérítési kereset nem a bármely jogellenesség okozta kár megtérítésének biztosítására irányul. Kizárólag a magánszemélyek számára jogokat keletkeztető valamely jogszabály kellően súlyos megsértése alapozhatja meg az Unió felelősségét. Annak megállapításához, hogy e követelmény teljesült-e, a döntő tényező az, hogy az érintett intézmény a mérlegelési jogkörének korlátait nyilvánvalóan és súlyosan túllépte-e.

Mindazonáltal az érintett intézmény mérlegelési jogkörének terjedelme ugyan meghatározó jellegű, ám nem kizárólagos szempont. Így a szerződésen kívüli felelősség rendszere figyelembe veszi különösen a megoldandó helyzetek összetettségét, és a szövegek alkalmazásának, illetve értelmezésének nehézségeit.

Márpedig a Törvényszék úgy vélte, hogy bár a Tanács nem rendelkezik semmiféle mérlegelési jogkörrel annak értékelése során, hogy fennállnak-e valamely ügyben azon ténybeli és jogi elemek, amelyek befolyásolhatják a pénzeszközök befagyasztása iránti intézkedés alkalmazását, a jelen ügyben az uniós jog értelmezése és alkalmazása rendkívül nehéz volt. A Törvényszék megállapította, hogy magának az érintett rendelkezésnek a megfogalmazása is rendkívül homályos, amit a Törvényszék e területre vonatkozó bőséges ítélkezési gyakorlata tanúsít. A Törvényszék mintegy tíz ügy vizsgálatával, több éven keresztül fokozatosan dolgozta ki e rendelkezések értelmezésének racionális és koherens keretét. A Törvényszék csupán a kárt okozó határozatot megsemmisítő ítéletben mondta ki, hogy annak érdekében, hogy a nemzeti határozatra a Tanács érvényesen hivatkozhasson, e határozatnak az érdekelt vonatkozásában közvetlenül és elsődlegesen a terrorizmus elleni küzdelem céljából megelőző vagy megtorló jellegű intézkedés meghozatalára irányuló nemzeti eljárás részét kell képeznie. Másfelől a Törvényszék rámutatott a szóban forgó ügy megoldásához szükséges jogi és ténybeli értékelések összetettségére. Végezetül hangsúlyozta, hogy a nemzetközi békét és biztonságot fenyegető veszélyek elleni küzdelem közérdekű célkitűzésének alapvető jelentősége, valamint azon sajátos kötelezettségek, amelyeket e célkitűzésnek – az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának nyomatékos kérésére – „valamennyi eszközzel" történő elérése ró az Unió érintett intézményeire, egyaránt olyan tényezők, amelyeket figyelembe kell venni.

Ezért a szóban forgó ügyben a Törvényszék kimondta, hogy az alkalmazandó jogi szabályozás Tanács általi megsértése, jóllehet egyértelműen megállapításra került, az ezen intézményt terhelő sajátos kényszerítő körülményekkel és felelősséggel magyarázható, és olyan szabálytalanságnak minősül, amelyet bármely szokásosan elővigyázatos és gondos közigazgatási szerv hasonló körülmények között elkövetett volna; így nem állapítható meg a közösségi jog olyan kellően súlyos megsértése, amely jogot keletkeztetne a kártérítésre.

III. Fellebbezések

A 2011. év során 44 fellebbezést nyújtottak be a Közszolgálati Törvényszék határozatai ellen, és a Törvényszék (fellebbezési tanács) 29 ügyet fejezett be. Ezek közül négy érdemel külön figyelmet.

A T-80/09. P. sz., *Bizottság kontra Q* ügyben 2011. július 12-én hozott ítéletben (az EBHT-ban még nem tették közzé) a Törvényszék hangsúlyozta, hogy az intézmények és tisztviselőik közötti jogvitákban a jogellenesség megállapítása önmagában elegendő annak kimondásához, hogy a Közösségnek a közszolgálattal kapcsolatos közösségi jog megsértésével a tisztviselőinek és korábbi tisztviselőinek okozott kárért való felelőssége megállapításának három feltétele közül az első teljesült, anélkül, hogy szükség volna a magánszemélyek számára jogosultságot keletkeztető valamely jogi szabály kellően súlyos megsértésének bizonyítására.[25] Másfelől a Törvényszék megállapította, hogy a tisztviselő által a személyzeti szabályzat 24. cikkének második bekezdése alapján indított kártérítési kereset elfogadhatóságának feltétele a belső jogorvoslati lehetőségek kimerítése annyiban, amennyiben azok hatékonyan biztosítják az érintett személyek védelmét,

[25] Megerősítve ezáltal a T-143/09. P. sz., *Bizottság kontra Petrilli* ügyben 2010. december 16-án hozott ítéletet (az EBHT-ban még nem tették közzé), amellyel szemben felülvizsgálati indítványt terjesztettek elő, amelyet a Bíróság a C-17/11. RX. sz. ügyben 2011. február 8-án hozott határozatával bírált el.

és a hivatkozott kár megtérítésére vezethetnek. E tekintetben a személyzeti szabályzat említett rendelkezésével létrehozott különös, objektív felelősségi rendszer az adminisztráció azon kötelezettségén alapul, hogy tisztviselői és alkalmazottai egészségét és biztonságát megvédje harmadik személyek vagy más tisztviselők támadásaival vagy rossz bánásmódjával szemben, amelynek feladataik ellátása során eshetnek áldozatul, különösen a személyzeti szabályzat 12a. cikkének (3) bekezdése szerinti lelki zaklatás formájában. Ebből következően a Törvényszék megállapította, hogy a Közszolgálati Törvényszék megsértette a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkét, és *ultra petita* határozott, amikor arra kötelezte a Bizottságot, hogy térítse meg azon közszolgálati kötelességszegésével okozott nem vagyoni kárt, amely hozzájárult a felperesnek az egységén belül való elszigeteléséhez. Végezetül a Törvényszék kimondta, hogy a Közszolgálati Törvényszék azáltal is megsértette a személyzeti szabályzat 90. és 91. cikkét és túllépte felülvizsgálati jogkörének korlátait, hogy gyakorlatilag az adminisztráció helyébe lépve határozott a felperes által felhozott lelki zaklatásra vonatkozó kifogásról.

Másfelől a T-361/10. P. sz., *Pachtitis kontra Bizottság* ügyben és a T-6/11. P. sz., *Bizottság kontra Vicente Carbajosa és társai* ügyben 2011. december 14-én hozott ítéleteiben (az EBHT-ban még nem tették közzé), amelyek e tekintetben helybenhagyták a Közszolgálati Törvényszék ítéleteit, a Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az Európai Személyzeti Felvételi Hivatalnak (EPSO) nem volt hatásköre a versenyvizsga előválogató vizsgái tartalmának meghatározására. A Törvényszék a személyzeti szabályzat III. melléklete alapján megvizsgálta az EPSO és a versenyvizsga-bizottság közötti hatáskörmegosztást, és megállapította, hogy noha ilyen hatáskörrel sem az EPSO, sem a versenyvizsga-bizottság nincs kifejezetten felruházva, az EPSO létrehozása előtt a vizsgák lebonyolítását az állandó ítélkezési gyakorlatnak megfelelően a versenyvizsga-bizottság végezte. Ebből következően, mivel egyrészt nem került sor a személyzeti szabályzat olyan módosítására, amely ilyen hatáskört kifejezetten az EPSO-ra bízott volna, másrészt az ugyanezen melléklet 7. cikke által az EPSO-ra bízott feladatok lényegében szervezési jellegére tekintettel a Törvényszék kimondta, hogy az EPSO nem rendelkezett hatáskörrel a versenyvizsga előválogató vizsgái tartalmának meghatározására. Ami az EPSO létrehozásáról szóló határozatot[26], valamint az EPSO szervezeti felépítéséről és működéséről szóló határozatot[27] illeti, a Törvényszék kimondta, hogy azok a személyzeti szabályzat rendelkezéseinél alacsonyabb szintűek. Ennélfogva a jogszerűség elve értelmében annak ellenére, hogy e határozatok esetenként tartalmaznak olyan megfogalmazásokat, amelyek alapján tévesen arra lehet következtetni, hogy az EPSO rendelkezik hatáskörrel az előválogató tesztek tartalmának meghatározására, e határozatokat nem lehet a személyzeti szabályzattal ellentétesen értelmezni.

Végezetül a T-325/09. P. sz., *Adjemian és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 21-én hozott ítéletben a Törvényszék kimondta, hogy a joggal való visszaélés tilalmának elve, amelynek alapján senki nem hivatkozhat visszaélésszerűen a jogszabályokra, az általános jogelvek részét képezi. Ebből következik, hogy a jogalkotó és a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság köteles az Európai Közösségek és alkalmazottai közötti kapcsolatokra irányadó szabályok elfogadásakor vagy alkalmazásakor megakadályozni az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések alkalmazásából származó esetleges visszaéléseket, a munkavállalók

[26] Az Európai Közösségek Személyzeti Felvételi Hivatalának létrehozásáról szóló, 2002. július 25-i 2002/620/EK európai parlamenti, tanácsi, bizottsági, bírósági, számvevőszéki, gazdasági és szociális bizottsági, régiók bizottsága által hozott és ombudsmani határozat (HL L 197., 53. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 46. o.).

[27] Az EPSO szervezeti felépítéséről és működéséről szóló, 2002. július 25-i 2002/621/EK az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság főtitkárai, a Bíróság hivatalvezetője, a Számvevőszék, a Gazdasági és Szociális Bizottság és a Régiók Bizottsága főtitkárai továbbá az Ombudsman képviselője által hozott határozat (HL L 197., 56. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 4. kötet, 48. o.).

élet- és munkakörülményeinek javítására, valamint a megfelelő szociális védelmükre irányuló, az EK 136. cikkben előírt célkitűzéseknek megfelelően. Másfelől a Törvényszék kimondta, hogy a kisegítő szerződéses alkalmazotti munkaszerződések fő jellemzője időbeni átmenetiségük, ami megfelel e szerződések azon céljának, hogy a jellegüknél fogva vagy véglegesített tisztviselő hiányában átmeneti feladatokat alkalmi munkavállalók lássanak el. A munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság tehát nem használhatja az említett szabályozást arra, hogy „állandó beosztáshoz" kapcsolódó feladatokat hosszú időn keresztül kisegítő szerződéses alkalmazottakra bízzon, akik így rendellenesen lennének alkalmazva, és hosszú időn keresztül bizonytalan helyzetben lennének. Az ilyen alkalmazás ugyanis sértené a joggal való visszaélés tilalmának elvét, amelynek érvényesülnie kell a közszolgálatban, amikor a munkaszerződések megkötésére jogosult hatóság egymást követő, határozott idejű munkaszerződéseket köt. Mindazonáltal ez a visszaélés kiküszöbölhető, és az érdekelt által elszenvedett káros következmények a munkaszerződés átminősítése révén megszüntethetők, ami különösen az egymást követő, határozott idejű munkaszerződések határozatlan idejű szerződéssé történő átalakítását eredményezheti.

IV. Ideiglenes intézkedés iránti kérelmek

Ebben az évben 44 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet nyújtottak be a Törvényszék elnökéhez, ami enyhe növekedést jelent a 2010-ben benyújtott 41 kérelemhez képest. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró 2011-ben 52 ideiglenes intézkedés iránti kérelmet bírált el, szemben a 2010. évi 38-cal. Az ideiglenes intézkedésről határozó bíró két, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemnek adott helyt, amelyek a felperesekre versenyellenes megállapodásban való részvétel miatt kiszabott bírságra vonatkoztak, nevezetesen a T-392/09. R. sz., *1. garantovaná kontra Bizottság* ügyben 2011. március 2-án hozott végzésben (az EBHT-ban nem tették közzé), és a T-393/10. R. sz., *Westfälische Drahtindustrie és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. április 13-án hozott végzésben (az EBHT-ban még nem tették közzé). E két végzés lehetőséget adott a Törvényszék elnökének, hogy pontosítsa a vállalatcsoportokra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot, amely elvezetett sürgősség esetén azon cégcsoport pénzügyi lehetőségeinek figyelembevételéhez, amelyhez az ideiglenes intézkedés elrendelését kérő vállalkozás tartozik.

A fent hivatkozott *1. garantovaná kontra Bizottság* ügyben a pénzügyi területen tevékenykedő felperes vállalkozás a Bizottság által előírt, bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztését kérte, amely bankgarancia a rá az acél- és a gáziparban használt kalcium-karbid- és magnéziumalapú reagensek szektorában létrejött kartellben részt vevő másik vállalkozás kereskedelmi politikájában való meghatározó befolyás gyakorlása miatt kiszabott bírság azonnali megfizetése elkerülésének volt a feltétele. A Törvényszék elnöke megállapította, hogy az ügyben olyan kivételes körülmények álltak fenn, amelyek igazolták az ilyen garancia adására vonatkozó kötelezettség felfüggesztését. A felperes ugyanis a *fumus boni iuris* fennállása mellett azt is bizonyította, hogy bizonytalan pénzügyi helyzetét a szóban forgó bankgarancia nyújtásának több bank általi elutasítása okozta. Ráadásul a Bizottság bizonyítékai nem tették lehetővé a felperes azon állításának megkérdőjelezését, amely szerint a felperes nem tartozott valamely jelentősebb csoporthoz és nem volt többségi részvényese. A felperes nem volt olyan hálózat tagja sem, amelynek tagjaival közös érdekei lehetnének. Másfelől nem lehetett felróni a felperesnek, hogy a saját magatartásával maga okozta volna rossz pénzügyi helyzetét. Az a tény, hogy megmaradt eszközeit röviddel a bírság kiszabása előtt hosszú távú kölcsönökbe fektette, ezáltal lekötve azokat, ésszerűen magyarázható a felperes tőkebefektetői tevékenységével. E tekintetben a felperestől nem várható el, hogy befektetéseit befagyassza, és gazdasági tevékenységét felfüggessze a Bizottság által megindított igazgatási eljárás időtartamára. A fennálló érdekeket mérlegelve a Törvényszék elnöke úgy ítélte meg, hogy az Unió pénzügyi érdekeit nem biztosítaná jobban a kiszabott bírság azonnali behajtása, mivel valószínűtlen, hogy a Bizottság ezáltal hozzájutna

a bírságnak megfelelő összeghez. A Törvényszék elnöke ezért elrendelte a kért felfüggesztést, azzal a feltétellel azonban, hogy a felperes bizonyos eszközeit csupán a Bizottság előzetes jóváhagyásával idegenítheti el, megfizeti a Bizottságnak az általa képzett tartaléknak megfelelő összeget, és rendszeresen tájékoztatja a Bizottságot eszközeinek és befektetéseinek alakulásáról.

A fent hivatkozott *Westfälische Drahtindustrie és társai kontra Bizottság* ügyben az acélipari ágazatban tevékenykedő csoporthoz tartozó három – a feszített acél ágazatban kartellben való részvétel miatt bírsággal sújtott – vállalkozás nyújtott be bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztésére irányuló ideiglenes intézkedés iránti kérelmet. E tekintetben a Törvényszék elnöke emlékeztetett arra, hogy a bankgarancia-nyújtási kötelezettség felfüggesztésére csak akkor kerülhet sor, ha a kérelmező bizonyítja, hogy számára objektíve lehetetlen e garancia nyújtása, vagy pedig a bankgarancia nyújtása a vállalkozás fennmaradását veszélyeztetné. Megállapítást nyert, hogy a felperesek időben és ismételten komoly erőfeszítéseket tettek annak érdekében, hogy a velük szemben kiszabott bírságok fedezésére bankgaranciát szerezzenek, azonban ezen erőfeszítések eredménytelenek maradtak, mivel a többször is megkeresett tizennégy bank a kérelmezők pénzügyi helyzetének alapos megvizsgálását követően elutasító választ adott. A Törvényszék elnöke nem vette figyelembe a felperes vállalkozásokban egyharmados részesedéssel rendelkező ArcelorMittal részvényes pénzügyi eszközeit. Emlékeztetve arra, hogy a vállalatcsoportra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot – az érintett vállalkozás tőkeszerkezetének függvényében – kiterjesztették a kisebbségi részesedésekre (30%) is, megállapítást nyert, hogy az ArcelorMittal és az a csoport, amelyhez a felperesek tartoznak, egymással versenyben állnak, és különböző stratégiai célokat követnek. A Bizottság azon érvét is elutasították, amely szerint a felpereseknek hitelező bankoknak jelentős saját érdeke fűződik ahhoz, hogy saját követeléseiket fedezzék. A Törvényszék elnöke szerint a bankgarancia nyújtását megtagadó bank, mint hitelintézet érdekeit csak akkor kell a Bizottság érdekei alá rendelni, ha a vállalatcsoportra vonatkozó ítélkezési gyakorlatot alkalmazni kell, amely feltétel a jelen ügyben nem állt fenn. Az a tizennégy bank, amelyek szolgáltatásait a felperesek, mint állandó ügyfelek igénybe vették, ugyanis nem volt tagja annak a csoportnak, amelyhez a felperesek tartoztak. A bankok e csoporthoz fűződő üzleti kapcsolatai a hitel, annak törlesztése és a kamatok területére korlátozódtak. Ennyiben nem állt fenn semmiféle objektív azonosság e hitelintézetek stratégiai érdekei és a felperesek érdekei között. Mivel a bankgarancia megszerzésének objektív lehetetlensége bizonyítást nyert, a Törvényszék elnöke megállapította, hogy irreleváns a Bizottság azon érvelése, amelyben pénzügyi és gazdasági adatokra támaszkodva kívánta bizonyítani, hogy az ideiglenes intézkedés iránti kérelem elutasítását követően „bármely ésszerűen eljáró bank" megadná a felpereseknek a szóban forgó garanciát.

Másfelől a Törvényszék elnöke a bírságok csökkentése iránti, többek között a kérelmezők fizetésképtelenségének figyelmen kívül hagyásán alapuló másodlagos kérelmet illetően elismerte a *fumus boni iuris* fennállását, mivel úgy ítélete meg, hogy a jelen ügyben nem lehetett kizárni, hogy a Törvényszék éljen a bírságokra vonatkozó korlátlan felülvizsgálati jogkörével, és csökkentse a felperesekre kiszabott bírságot. A Törvényszék elnöke tehát elrendelte a kért felfüggesztést, azzal a feltétellel azonban, hogy a felperesek fizessenek a Bizottságnak az általuk képzett tartaléknak megfelelő összeget és a felajánlott törlesztési tervnek megfelelően havi részleteket.

Az ideiglenes intézkedés iránti többi kérelmet elutasították, a leggyakrabban a sürgősség hiánya miatt. Ezek közül különösen a következő ügyeket említjük meg:

Az állami támogatások terén eljárási sajátosságaik miatt említést kell tenni az úgynevezett „spanyol szén" ügyekben (T-484/10. R. sz., *Gas Natural Fenosa SDG kontra Bizottság* ügy, az *Iberdrola kontra Bizottság* ügy és az *Endesa és Endesa Generación kontra Bizottság* ügy) 2011. február 17-én hozott végzésekről (az EBHT-ban nem tették közzé). Ezen ügyek alapjául a Spanyol Királyság azon döntése

szolgál, amely pénzügyi támogatási rendszert hoz létre a hazai eredetű szenet használó villamos-energia erőművek javára. Ennek érdekében a szóban forgó rendszer alapján több villamos-energia erőművet arra köteleztek, hogy hazai szenet használjanak, és abból meghatározott mennyiségű villamos energiát állítsanak elő, mindezt a haza szén használatából adódó többletköltségek állami megtérítése mellett. Mivel a Bizottság engedélyezte e rendszert, a három felperes vállalkozás keresetet indított az engedélyezésről szóló határozat megsemmisítése iránt, és kérték a határozat végrehajtásának felfüggesztését. Tekintettel arra, hogy az illetékes spanyol hatóságok haladéktalanul határozatot hoztak, amelyben arra kötelezték a három vállalkozást, hogy három napon belül vállalják meghatározott mennyiségű hazai szén beszerzését, a Törvényszék 2010. november 3-án – az eljárási szabályzat 105. cikkének 2. §-a alapján, vagyis a felek meghallgatása nélkül – elrendelte a megtámadott határozat végrehajtásának felfüggesztését az ideiglenes intézkedés iránti eljárást befejező végzés meghozataláig. Mivel a Spanyol Királyság a felfüggesztést elrendelő végzés visszavonását kérte és a felperesek az eljárás rendkívül késői szakaszában jelezték a kereseteiktől való elállási szándékukat, a Törvényszék elnöke úgy ítélte meg, hogy az ügy végleges törlésének elrendelésére várva, a gondos igazságszolgáltatás érdekében nyilatkozni kell a bizottsági határozat ideiglenes felfüggesztésének fenntartásáról vagy megszüntetéséről. Amellett, hogy elismerte a *fumus boni iuris* fennállását, megállapította, hogy nem állnak fenn sürgősséget megalapozó olyan körülmények, amelyek igazolnák a kért ideiglenes intézkedés elrendelését. Ami az érdekek mérlegelését illeti, a Törvényszék elnöke miután emlékeztetett az általános gazdasági érdekű szolgáltatások fontosságára az Unión belül és a nemzeti hatóságokat e szolgáltatások biztosítása, végrehajtása és szervezése tekintetében megillető széles diszkrecionális jogkörre, kimondta, hogy a spanyol általános gazdasági érdekű szolgáltatások lehető leggyorsabb biztosításával követett érdeknek és az ehhez kapcsolódó ellentételezésnek elsőbbséget kell élveznie a felperes vállalkozások által felhozott, ellentétes érdekekkel szemben. Következésképpen a Törvényszék elnöke a megtámadott határozat ideiglenes felfüggesztését elrendelő 2010. november 3-i végzést visszavonta. Végül, mivel a felperes vállalkozások visszavonták ideiglenes intézkedés iránti kérelmeiket, a Törvényszék elnöke az ideiglenes intézkedés iránti eljárásban 2011. április 12-én három, törlést elrendelő végzést hozott, amelyek kivételesen rendelkezést tartalmaztak a felperesek költségek viselésére való kötelezésére vonatkozóan.

Végezetül a T-62/06. RENV-R sz., *Eurallumina kontra Bizottság* ügyben 2011. június 9-én hozott végzés (az EBHT-ban nem tették közzé) 29–56. pontjában és a T-207/07. R. sz., *Eurallumina kontra Bizottság* ügyben 2011. június 10-én hozott végzés (az EBHT-ban nem tették közzé) 32–59. pontjában a Törvényszék elnöke, miután részletesen kifejtette a vállalatcsoportokra vonatkozó ítélkezési gyakorlat különböző elemeit, megállapította, hogy ezen ítélkezési gyakorlat összhangban áll az Európai Unió Alapjogi Chartájának[28] 47. cikkével, az 1950. november 4-én, Rómában aláírt, az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény 6. cikkével és az Emberi Jogok Európai Bíróságának ítélkezési gyakorlatával, rámutatva, hogy a csoport fogalma nem támaszt teljesíthetetlen feltételt, mivel nem akadályoz meg valamely csoporthoz tartozó egyetlen vállalkozást sem abban, hogy bizonyítsa többek között azt, hogy objektív érdekei nem esnek egybe a csoportja vagy az anyavállalata objektív érdekeivel, hogy az anyavállalat jogilag akadályozva volt abban, hogy pénzügyi támogatást nyújtson számára, vagy hogy az egész csoport képtelen volt arra, hogy pénzügyileg a segítségére siessen.

[28] HL 2010. C 83., 392. o.

B – A Törvényszék összetétele

(2011. november 16-i protokolláris sorrend)

Első sor, balról jobbra:

L. Truchot, S. Papasavvas, Czúcz O. és J. Azizi tanácselnökök; M. Jaeger a Törvényszék elnöke; N. J. Forwood, I. Pelikánová és A. Dittrich tanácselnökök; H. Kanninen bíró.

Második sor, balról jobbra:

N. Wahl, K. Jürimäe, I. Wiszniewska-Białecka, F. Dehousse, M. E. Martins Ribeiro, E. Cremona, V. Vadapalas, I. Labucka és M. Prek bírák.

Harmadik sor, balról jobbra:

M. Kancheva, D. Gratsias, J. Schwarcz, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, K. O'Higgins, M. Van der Woude és A. Popescu bírák; E. Coulon hivatalvezető.

1. A Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Marc Jaeger
Született 1954-ben; a strasbourgi Robert Schuman Egyetemen szerez jogi diplomát; tanulmányait a Collège d'Europe-ban folytatja; a Luxembourgi Ügyvédi Kamara tagja (1981); igazságügyi attasé a luxemburgi legfőbb ügyész mellett (1983); a Luxembourgi Kerületi Bíróság bírája (1984); az Európai Közösségek Bíróságán jogi referens (1986–1996); az Institut Universitaire International de Luxembourg (IUIL) elnöke; 1996. július 11-től a Törvényszék bírája; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék elnöke.

Josef Azizi
Született 1948-ban; a Bécsi Egyetemen szerez jogi, közgazdasági és társadalomtudományi diplomát; a Bécsi Közgazdaságtudományi Egyetemen, a Bécsi Egyetem jogi karán és több más egyetemen oktat; a Bécsi Egyetem jogi karának tiszteletbeli professzora; Ministerialrat és osztályvezető a Szövetségi Kancellárián; az Európa Tanács Igazságügyi Együttműködés (ETIE) irányító bizottságának tagja; ad litem meghatalmazott a Verfassungsgerichtshof (Alkotmánybíróság) előtt a szövetségi törvények alkotmányossági vizsgálatára irányuló eljárásokban; a közösségi jognak az osztrák szövetségi jogba történő átültetéséért felelős koordinátor; 1995. január 18-tól a Törvényszék bírája.

Nicholas James Forwood
Született 1948-ban; a Cambridge-i Egyetemen szerzi meg diplomáit BA 1969., MA 1973. (mechanikai tudományok és jog); 1970-től tagja az Angliai Ügyvédi Kamarának, majd ügyvéd Londonban (1971–1999) és Brüsszelben (1979–1999); 1981-től tagja az Ír Ügyvédi Kamarának; 1987-ben Queen's Counsel-i kinevezés; 1998-ban a Middle Temple rangidős tagja (bencher); az Angliai és Wales-i Ügyvédi Kamara képviselője az Európai Közösségek Ügyvédi Kamarái (EKÜK) Tanácsa előtt és az EKÜK Európai Közösségek Bírósága melletti állandó képviseletének elnöke (1995–1999); a World Trade Law Association irodájának és a European Maritime Law Organisation tagja (1993–2002); 1999. december 15-től a Törvényszék bírája.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro
Született 1956-ban; tanulmányait Lisszabonban, Brüsszelben és Strasbourgban végzi, Portugáliában és Brüsszelben advogada (ügyvéd), l'Institut d'études européennes de l'université libre de Bruxelles-ben kutató; a Bíróságon jogi referens Moitinho de Almeida, portugál bíró mellett (1986–2000), majd az Elsőfokú Bíróság elnöke, Vesterdorf bíró mellett (2000–2003); 2003. április 1-jétől a Törvényszék bírája.

Franklin Dehousse
Született 1959-ben; jogot végez (Liège-i Egyetem, 1981), aspiráns (Fonds national de la recherche scientifique, 1985–1989); a képviselőházban jogtanácsos (1981–1990); jogi doktor (Strasbourgi Egyetem, 1990); egyetemi tanár (Liège-i és Strasbourgi Egyetem, College of Europe, Institut royal supérieur de Défense, bordeaux-i Montesquieu Egyetem; Collège Michel Servet des universités de Paris; namuri Facultés Notre-Dame de la Paix); a Külügyminiszter rendkívüli képviselője (1995–1999); az Institut royal des relations internationales-ban az európai tanulmányok igazgatója (1998–2003); az Államtanácsban ülnök (2001–2003); az Európai Bizottságban tanácsadó (1990–2003); az Observatoire Internet tagja (2001–2003); 2003. október 7-től a Törvényszék bírája.

Ena Cremona
Született 1936-ban; bölcsészdiplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen (1955); 1958-ban jogi diplomát szerez a Máltai Királyi Egyetemen; 1959 óta a Máltai Ügyvédi Kamara tagja; jogtanácsos a nemzeti nőtanácsnál (1964–1979); a közszolgálati bizottság tagja (1987–1989); az állam, mint részvényes képviseletében a Lombard Bank (Málta) vezetőségének tagja (1987–1993); 1993-tól tagja a máltai választási bizottságnak; a Máltai Királyi Egyetem jogi kara doktori vizsgabizottságának tagja; a rasszizmus és intolerancia elleni európai bizottság tagja (ECRI) (2003–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Czúcz Ottó

Született 1946-ban; a Szegedi Tudományegyetemen szerez jogi diplomát (1971); előadó a Munkaügyi Minisztériumban (1971–1974); oktató és professzor (1974–1989), a jogi kar dékánja (1989–1990), rektor-helyettes (1992–1997) a Szegedi Tudományegyetemen; ügyvéd; az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság igazgatótanácsának tagja; a European Institute for Social Security alelnöke (1998–2002); a Nemzetközi Társadalombiztosítási Szövetség (ISSA) Tudományos Tanácsának tagja; alkotmánybíró (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Irena Wiszniewska-Białecka

Született 1947-ben; a Varsói Egyetemen szerez jogi diplomát (1965–1969); a Lengyel Tudományos Akadémia Jogtudományi Intézetének kutatója (tanársegéd, docens, professzor) (1969–2004); a müncheni Max Planck Intézet külföldi és nemzetközi szabadalmi joggal, szerzői joggal és versenyjoggal foglalkozó kutatója (Foundation AvH ösztöndíj 1985–1986); ügyvéd (1992–2000); a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság bírája (2001–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Irena Pelikánová

Született 1949-ben; jogi tanulmányok a prágai Károly Egyetemen, gazdasági jogi tanársegéd (1989 előtt), majd a tudományok doktora, végül 1993 óta a gazdasági jog professzora; az Értékpapír-bizottság igazgatóságának tagja (1999–2002); ügyvéd; a cseh kormány törvényelőkészítő tanácsának tagja (1998–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Vilenas Vadapalas

Született 1954-ben; jogi diploma (Moszkvai Egyetem); doctor habilitus (Varsói Egyetem); a Vilniusi Egyetem professzora: nemzetközi jog (1981 óta), emberi jogok (1991 óta) és közösségi jog (2000 óta); a kormány külügyi tanácsadója (1991–1993); az európai uniós csatlakozási tárgyalásokkal megbízott küldöttség koordinációs munkacsoportjának tagja; a kormány európai jogi igazgatóságának főigazgatója (1997–2004); a Vilniusi Egyetem Jean Monnet tanszékén az európai jog professzora; az európai uniós tanulmányok litván egyesületének elnöke; Litvánia csatlakozásával kapcsolatos alkotmányjogi reform parlamenti munkacsoportjának előadója; a nemzetközi jogászegyesület tagja (2003. április); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Küllike Jürimäe

Született 1962-ben; a Tartui Egyetemen szerez jogi diplomát (1981–1986); az államügyész mellett dolgozik Tallinban (1986–1991); észt diplomataképző diploma (1991–1992); jogtanácsos (1991–1993) és főtanácsos a kereskedelmi és iparkamarában (1992–1993); a Tallini Fellebbviteli Bíróság bírája (1993–2004); European Master emberi jogok és demokratizálás témakörében a Padovai és Nottinghami Egyetemeken (2002–2003); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Ingrida Labucka

Született 1963-ban; a Lettországi Egyetemen szerez jogi diplomát (1986); a Belügyminisztérium revizora Kirov térségében és Riga városában (1986–1989); a Rigai Elsőfokú Bíróság bírája (1990–1994); ügyvéd (1994–1998 között és 1999 júliusától 2000 májusáig); igazságügy-miniszter (1998 novemberétől 1999 júliusáig és 2000 májusától 2002 októberéig); a Hágai Állandó Választottbíróság tagja (2001–2004); a parlament tagja (2002–2004); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Savvas S. Papasavvas
Született 1969-ben; az Athéni Egyetemen folytat tanulmányokat (Ptychion, 1991); posztgraduális tanulmányokat folytat a Paris II Egyetemen (DEA közjog 1992-ben) és az Aix-Marseille III Egyetemen (jogi doktor 1995-ben); 1993 óta a Ciprusi Ügyvédi Kamara tagja, a Nicosiai Ügyvédi Kamara tagja; a Ciprusi Egyetem oktatója (1997–2002), alkotmányjogot oktat, docens 2002. szeptember óta, a Centre européen de droit public kutatója (2001–2002); 2004. május 12-től a Törvényszék bírája.

Enzo Moavero Milanesi
Született 1954-ben; jogi diplomát szerez (La Sapienza Egyetem, Róma); a közösségi jog területére szakosodik (Collège d'Europe, Bruges); az ügyvédi kamara tagja, ügyvédi tevékenységet folytat (1978–1983); közösségi jogot tanít a La Sapienza Egyetemen Rómában (1993–1996), a Luiss Egyetemen, Rómában (1993–1996 és 2002–2006) és a Bocconi Egyetemen, Milánóban (1996–2000); a közösségi ügyek tanácsadója az olasz miniszterelnök mellett (1993–1995); tisztviselő az Európai Bizottságnál: jogi tanácsadó, majd az alelnök kabinetfőnöke (1989–1992), a „belső piacért" (1995–1999) és a „versenyért" (1999) felelős biztos kabinetfőnöke, igazgató a Versenypolitikai Főigazgatóságon (2000–2002), az Európai Bizottság főtitkárhelyettese (2002–2005), az Európai Bizottság Szakpolitikai Tanácsadói Irodájának (BEPA) főigazgatója (2006); 2006. május 3-tól 2011. november 15-ig a Törvényszék bírája.

Nils Wahl
Született 1961-ben; jogi diploma, Stockholmi Egyetem (1987); jogi doktorátus, Stockholmi Egyetem (1995); docens, az európai jog Jean Monet professzora (1995); az európai jog professzora, Stockholmi Egyetem (2001); ügyvédjelölt (biträdande jurist, 1987–1989); Oktatási Alapítvány igazgatási igazgatója (1993–2004); a Közösségi Jogi Tanulmányokért Svéd Egyesület (Nätverket för europarättslig forskning) elnöke (2001–2006); a versenyjogi kérdésekért felelős tanács (Rådet för konkurrensfrågor) tagja (2001–2006); kereskedelmi bíró a Hovrätten över Skåne och Blekinge-n (2005); 2006. október 7-től a Törvényszék bírája.

Miro Prek

Született 1965-ben; jogi diploma (1989); felvétel az ügyvédi kamarába (1994); különböző feladatok és tisztségek a közigazgatásban, főként a jogalkotással megbízott kormányzati iroda (helyettes államtitkár és igazgató helyettes, az Európai Jogi és Összehasonlító Jogi Főosztály vezetője) és az Európai Ügyek Irodája (helyettes államtitkár) keretein belül; az európai uniós társulási megállapodással kapcsolatos tárgyalásokkal (1994–1996) és a csatlakozási tárgyalásokkal megbízott (1998–2003) csoport tagja, a jogi ügyek felelőse; ügyvéd; az európai joganyag átvételével és az európai integrációval kapcsolatos, főként nyugat-balkáni, projektek felelőse; osztályvezető az Európai Közösségek Bíróságán (2004–2006); 2006. október 7-től a Törvényszék bírája.

Alfred Dittrich

Született 1950-ben; az Erlangen-Nürnberg-i Egyetemen szerez jogi diplomát (1970–1975); fogalmazó (Rechtsreferendar) a Nürnbergi Tartományi Felsőbíróságon (1975–1978); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban (1978–1982); tisztviselő a Német Szövetségi Köztársaság Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1982); tisztviselő a Szövetségi Gazdasági Minisztériumban, ahol közösségi jogi és versenyjogi ügyekkel kapcsolatos feladatokat lát el (1983–1992); az európai jogi osztály vezetője az igazságügyi minisztériumban (1992–2007); a német küldöttség vezetője a Tanács „Bíróság" elnevezésű munkabizottságában; több esetben szövetségi kormánymegbízott az Európai Közösségek Bírósága előtt indult ügyekben; 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírája.

Santiago Soldevila Fragoso

Született 1960-ban; a Barcelonai Autonóm Egyetemen szerez jogi diplomát (1983); bíróként tevékenykedik (1985); 1992-től a közigazgatási peres ügyekben eljáró tanács bírája a Kanári-szigetek Legfelsőbb Bíróságán (Santa Cruz de Tenerife) (1992 és 1993), majd a Spanyol Legfelsőbb Bíróságon (Madrid, 1998. május–2007. augusztus), ahol adóügyekben (áfa-ügyek) és a gazdasági minisztérium általános hatályú normatív előírásai és az állami támogatásokra vonatkozó határozatai ellen irányuló keresetek tárgyában vagy a kormány pénzügyi felelősségére vonatkozó ügyekben, továbbá a bankszektor, a tőzsde, energia, biztosítási és versenyjogi területen a központi gazdasági szabályozó szervek által kötött szerződések ellen indított keresetek tárgyában ítélkezik; jogi referens az Alkotmánybíróságon (1993–1998); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírája.

Laurent Truchot

Született 1962-ben; az Institut d'études politiques-ban (Párizs) szerez diplomát (1984); az Országos Bíró és Ügyészképző Intézet volt hallgatója (1986–1988); a marseille-i bíróság bírája (1988. január–1990. január); az Igazságügyi Minisztérium polgári ügyekkel foglalkozó igazgatóságán bíró (1990. január–1992. június); a Gazdasági, Pénzügyi és Ipari Minisztérium csalás elleni, fogyasztóvédelmi és versenyjogi igazgatóságán irodavezető-helyettes, majd irodavezető (1992. június–1994. szeptember); jogtanácsos az igazságügy-miniszter mellett, Igazságügyi Minisztérium (1994. szeptember–1995. május); a Nîmes-I Bíróság bírája (1995. május–1996. május); jogi referens a Bíróságon P. Léger főtanácsnok mellett (1996. május–2001. december); bíró a Semmítőszéken (2001. december–2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírája.

Sten Frimodt Nielsen

Született 1963-ban; a Koppenhágai Egyetemen szerez jogi diplomát (1988); tisztviselő a Külügyminisztériumban (1988–1991); a Koppenhágai Egyetemen nemzetközi és európai jogot tanít (1988–1991); követségi titkár Dánia New York-i állandó ENSZ képviseletén (1991–1994); tisztviselő a külügyminisztérium jogi szolgálatánál (1994–1995); docens a Koppenhágai Egyetemen (1995); tanácsos, majd főtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (1995–1998); minisztertanácsos Dánia Európai Közösségek melletti állandó képviseletén (1998–2001); a miniszterelnök tanácsadója jogi kérdésekben (2001–2002); osztályvezető és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2002. március–2004. július); helyettes államtitkár és jogtanácsos a Miniszterelnöki Hivatalban (2004. augusztus–2007. augusztus); 2007. szeptember 17-től a Törvényszék bírája.

Kevin O'Higgins

Született 1946-ban; tanulmányait a Limerick-i Crescent College-ban, a Clongowes Wood College-ban, a University College Dublin-ban (B.A. fokozat és diploma európai jogból) és a Kings Inns-ben végzi; 1968-tól az Ír Ügyvédi Kamara tagja; barrister (1968–1982); Senior Counsel (Inner Bar of Ireland, 1982–1986); a Circuit Court bírája (1986–1997); az ír High Court bírája (1997–2008); Bencher of Kings Inns; az Európai Bírák Tanácsadó Bizottságában Írország képviselője (2000–2008); 2008. szeptember 15-től a Törvényszék bírája.

Heikki Kanninen

Született 1952-ben; diploma a Helsinki Kereskedelmi Főiskolán és a Helsinki Egyetem jogi karán; jogi referens Finnország Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságán; a közigazgatásbeli jogvédelem reformjával foglalkozó bizottság főtitkára; főtanácsos a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon; a közigazgatási peres ügyek reformjával foglalkozó bizottság főtitkára, tanácsadó az igazságügyi minisztérium jogalkotási igazgatóságán; hivatalvezető helyettes az EFTA-Bíróságon; jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán; bíró a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságon (1998–2005); a menekültek fellebbviteli bizottságának tagja; a finn igazságszolgáltatási intézmények fejlesztésével foglalkozó bizottság alelnöke; 2005. október 6-tól 2009. október 6-ig a Közszolgálati Törvényszék bírája. 2009. október 7-től a Törvényszék bírája.

Juraj Schwarcz

Született 1952-ben; a jogtudományok doktora (Comenius Egyetem, Pozsony, 1979); vállalati jogtanácsos (1975–1990); a Kassai Városi Bíróság cégnyilvántartásának vezetésével megbízott hivatalvezető; a Kassai Városi Bíróság bírája (1992. január–október); a Kassai Regionális Bíróság bírája és tanácselnöke (1992. novembertől 2009-ig); a Szlovák Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának kirendelt bírája, gazdasági jogi tanács (2004. októbertől 2005. szeptemberig); a Kassai Regionális Bíróság Gazdasági Kollégiumának elnöke (2005. októbertől 2009. szeptemberig); a kassai P.J. Šafárik Egyetem kereskedelmi és gazdasági jogi tanszékének külső tagja (1997–2009); a Jogakadémia tantestületének külső tagja (2005–2009); 2009. október 7-től a Törvényszék bírája.

Marc van der Woude

Született 1960-ban; jogot végez (Groningeni Egyetem, 1983); tanulmányokat folytat a Collège d'Europe-ban (1983–1984); tanár segéd a Collège d'Europe-ban (1984–1986); a Leiden-i Egyetem oktatója (1986–1987); előadó az Európai Közösségek Bizottságának Versenypolitikai Főigazgatóságán (1987–1989); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1989–1992); politikai koordinátor az Európai Közösségek Bizottságának Versenypolitikai Főigazgatóságán (1992–1993); az Európai Közösségek Bizottsága Jogi Szolgálatának tagja (1993–1995); 1995 óta a Brüsszeli Ügyvédi Kamara tagja; 2000 óta egyetemi tanár a Rotterdami Erasmus Egyetemen; számos kiadvány szerzője; 2010. szeptember 13-tól a Törvényszék bírája.

Dimitrios Gratsias

Született 1957-ben; jogi diplomát szerez az Athéni Egyetemen (1980); DEA de droit public (közjogi Master-képzés) az Université de Paris I, Panthéon-Sorbonne-on (1981); oklevelet szerez a Közösségi és Európai Tanulmányok Egyetemi Központjában (Université de Paris I) (1982); az Államtanács ülnöke (1985–1992); az Államtanács előadója (1992–2005); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1994–1996); a Görög Legfelsőbb Különbíróság tagja (1998–1999); az Államtanács tanácsosa (2005); a bírák ellen indított kereseteket elbíráló különbíróság tagja (2006); a Közigazgatási Legfelsőbb Bírói Tanács tagja (2008); a közigazgatási törvényszékek felügyelője (2009–2010); 2010. október 25-től a Törvényszék bírája.

Andrei Popescu

Született 1948-ban; jogi diplomát szerez a Bukaresti Egyetemen (1971); nemzetközi munkajogi és európai szociális jogi posztgraduális tanulmányokat folytat a Genfi Egyetemen (1973–1974); doktori fokozatot szerez a Bukaresti Egyetemen (1980); próbaidős tanársegéd (1971–1973), véglegesített tanársegéd (1974–1985), majd óraadó a munkajog tárgykörében a Bukaresti Egyetemen (1985–1990); vezető kutató a Munkával és a Szociális Védelemmel Kapcsolatos Tudományos Kutatások Intézeténél (1990–1991); vezérigazgató helyettes (1991–1992), majd vezérigazgató (1992–1996) a Munkaügyi és Szociálisvédelmi Minisztériumnál; egyetemi docens (1997), majd egyetemi tanár (2000) a bukaresti Politika- és Igazgatástudományi Egyetemen; államtitkár az Európai Integrációs Minisztériumban (2001–2005); osztályvezető a Román Jogalkotási Tanácsnál (1996–2001 és 2005–2009); a *Román Európai Jogi Szemle* alapító igazgatója; a Román Európai Jogi Társaság elnöke (2009–2010); a román kormány képviselője az Európai Unió igazságszolgáltatási fórumai előtt (2009–2010); 2010. november 26-tól a Törvényszék bírája.

Mariyana Kancheva

Született 1958-ban; a Szófiai Egyetemen szerez jogi diplomát (1979–1984); a Brüsszeli Szabadegyetem Európa Tanulmányok Intézetében szerez európai jogi kiegészítő Master diplomát (2008–2009); szakterülete a gazdasági jog és szellemi alkotások joga; fogalmazó a Szófiai Területi Bíróságon (1985–1986); jogtanácsos (1986–1988); ügyvéd a Szófiai Ügyvédi Kamarában (1988–1992); a diplomáciai testületek szolgálatának főigazgatója a külügyminisztériumban (1992–1994); ügyvédi hivatását gyakorolja Szófiában (1994–2011) és Brüsszelben (2007–2011); kereskedelmi jogviták választottbírája Szófiában; a bolgár parlament jogi tanácsadójaként részt vesz több jogszabály szövegének kidolgozásában; 2011. szeptember 19-től a Törvényszék bírája.

Emmanuel Coulon

Született 1968-ban; jogi tanulmányok (Panthéon-Assas Egyetem, Párizs); igazgatási tanulmányok (Paris-Dauphine Egyetem); Európa-Kollégium (1992); felvételi vizsga a Párizsi Területi Ügyvédképző Központba; brüsszeli ügyvédi szakvizsga; ügyvédi tevékenység Brüsszelben; az Európai Közösségek Bizottsága által kiírt nyílt versenyvizsga győztese; jogi referens az Európai Közösségek Elsőfokú Bíróságán (1996–1998 Saggio elnök kabinetje; 1998–2002 Vesterdorf elnök kabinetje); az Elsőfokú Bíróság elnökének kabinetfőnöke (2003–2005); 2005. október 6-tól a Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Törvényszék összetételének változása 2011-ben

Emmanuel Coulont, aki 2005. október 6. óta az Elsőfokú Bíróság, illetve a Törvényszék hivatalvezetője, és akinek a megbízatási ideje 2011. október 5-éig tartott, 2011. április 13-án megújították tisztségében a 2011. október 6-tól 2017. október 5-ig terjedő időszakra.

2011. szeptember 19-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió tagállamai kormányainak képviselői Teodor Tchipev lemondását követően 2011. szeptember 8-i határozatukkal az Európai Unió Törvényszékének bírájává nevezték ki Mariyana Kanchevát, a 2011. szeptember 12-étől 2013. augusztus 31-ig terjedő időszakra.

3. Protokolláris sorrend

2011. január 1-jétől
2011. szeptember 18-ig

M. JAEGEr, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
E. MOAVERO MILANESI, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
H. KANNINEN, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. VAN DER WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró
A. POPESCU, bíró

E. COULON, hivatalvezető

2011. szeptember 19-től
2011. november 15-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
E. MOAVERO MILANESI, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
H. KANNINEN, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. VAN DER WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró
A. POPESCU, bíró
M. KANCHEVA, bíró

E. COULON, hivatalvezető

2011. november 16-tól 2011. november 22-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
H. KANNINEN, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. VAN DER WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró
A. POPESCU, bíró
M. KANCHEVA, bíró

E. COULON, hivatalvezető

2011. november 23-tól 2011. december 31-ig

M. JAEGER, a Törvényszék elnöke
J. AZIZI, tanácselnök
N. J. FORWOOD, tanácselnök
CZÚCZ O., tanácselnök
I. PELIKÁNOVÁ, tanácselnök
S. PAPASAVVAS, tanácselnök
A. DITTRICH, tanácselnök
L. TRUCHOT, tanácselnök
H. KANNINEN, tanácselnök
M. E. MARTINS RIBEIRO, bíró
F. DEHOUSSE, bíró
E. CREMONA, bíró
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, bíró
V. VADAPALAS, bíró
K. JÜRIMÄE, bíró
I. LABUCKA, bíró
N. WAHL, bíró
M. PREK, bíró
S. SOLDEVILA FRAGOSO, bíró
S. FRIMODT NIELSEN, bíró
K. O'HIGGINS, bíró
J. SCHWARCZ, bíró
M. VAN DER WOUDE, bíró
D. GRATSIAS, bíró
A. POPESCU, bíró
M. KANCHEVA, bíró

E. COULON, hivatalvezető

4. A Törvényszék korábbi tagjai

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), elnök (1989–1995)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), elnök (1995–1998)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), elnök (1998–2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Moavero Milanesi Enzo (2006–2011)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)

Elnökök

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

Hivatalvezető

Jung Hans (1989–2005)

C – A Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)

Érkezett ügyek

2. Az eljárások jellege (2007–2011)
3. A kereset jellege (2007–2011)
4. A kereset tárgya (2007–2011)

Befejezett ügyek

5. Az eljárások jellege (2007–2011)
6. A kereset tárgya (2011)
7. A kereset tárgya (2007–2011) (ítéletek és végzések)
8. Ítélkező testület (2007–2011)
9. Az eljárások időtartama hónapokban (2007–2011) (ítéletek és végzések)

December 31-én folyamatban maradt ügyek

10. Az eljárások jellege (2007–2011)
11. A kereset tárgya (2007–2011)
12. Ítélkező testület (2007–2011)

Egyéb

13. Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2007–2011)
14. Gyorsított eljárások (2007–2011)
15. A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2011)
16. A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2007–2011)
17. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2011) (ítéletek és végzések)
18. A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2007–2011) (ítéletek és végzések)
19. Általános áttekintés (1989–2011) (érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek)

1. *A Törvényszék tevékenysége általában* – Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)[1 2]

	2007	2008	2009	2010	2011
Érkezett ügyek	522	629	568	636	722
Befejezett ügyek	397	605	555	527	714
Folyamatban maradt ügyek	1 154	1 178	1 191	1 300	1 308

[1] A jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai – ha nincs más jelzés – tartalmazzák a különleges eljárásokat. „Különleges eljárásnak" minősül: az ítélet elleni ellentmondás (a Bíróság alapokmányának 41. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 122. cikke); a harmadik személy jogorvoslata (a Bíróság alapokmányának 42. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 123. cikke); az ítélet elleni perújítás (a Bíróság alapokmányának 44. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 125. cikke); az ítélet értelmezése (a Bíróság alapokmányának 43. cikke; a Törvényszék eljárási szabályzatának 129. cikke); a költségek megállapítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 92. cikke); a költségmentesség (a Törvényszék eljárási szabályzatának 96. cikke) és az ítélet kijavítása (a Törvényszék eljárási szabályzatának 84. cikke).

[2] A jelen táblázat és a következő oldalak táblázatai – ha nincs más jelzés – nem tartalmazzák az ideiglenes intézkedés iránti eljárásokat.

2. *Érkezett ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)

Állami támogatások | Versenyjog | Közszolgálat | Szellemi tulajdon | Egyéb közvetlen keresetek | Fellebbezések | Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések | Különleges eljárások

	2007	2008	2009	2010	2011
Állami támogatások	37	56	46	42	67
Versenyjog	62	71	42	79	39
Közszolgálat	2	2			
Szellemi tulajdon	168	198	207	207	219
Egyéb közvetlen keresetek	197	178	158	207	264
Fellebbezések	27	37	31	23	44
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések				1	1
Különleges eljárások	29	87	84	77	88
Összesen	**522**	**629**	**568**	**636**	**722**

3. *Érkezett ügyek* – A kereset jellege (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Megsemmisítés iránti keresetek	251	269	214	304	341
Intézményi mulasztás megállapítása iránti keresetek	12	9	7	7	8
Kártérítési keresetek	27	15	13	8	16
Választottbírósági kikötés alapján előterjesztett keresetek	6	12	12	9	5
Szellemi tulajdon	168	198	207	207	219
Közszolgálat	2	2			
Fellebbezések	27	37	31	23	44
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések				1	1
Különleges eljárások	29	87	84	77	88
Összesen	**522**	**629**	**568**	**636**	**722**

4. *Érkezett ügyek* – A kereset tárgya (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	3	3	2		1
Adózás	2			1	1
Állami támogatások	37	55	46	42	67
Áruk szabad mozgása	1	1	1		
Az Európai Unió külső fellépése	1	2	5	1	2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	11	22	15	19	21
Energia			2		1
Fogyasztóvédelem		2			
Gazdaság- és monetáris politika				4	4
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	17	6	6	24	3
Intézményi jog	19	23	32	17	44
Jogszabályok közelítése	1				
Kereskedelempolitika	9	10	8	9	11
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	12	7	7	21	93
Környezetvédelem	27	7	4	15	6
Közbeszerzések	11	31	19	15	18
Közegészség	1	2	2	4	2
Közös halászati politika	5	23	1	19	3
Közös kül- és biztonságpolitika				1	
Kultúra	1		1		
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	4		6	3	4
Letelepedés szabadsága		1			
Mezőgazdaság	46	14	19	24	22
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1				2
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)	1		1		
Szállítás	4	1		1	1
Szellemi és ipari tulajdon	168	198	207	207	219
Személyek szabad mozgása	4	1	1	1	
Szociálpolitika	5	6	2	4	5
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		3	4	1	
Új államok csatlakozása			1		
Választottbírósági kikötés	6	12	12	9	5
Vállalkozások joga			1		
Vámunió és Közös Vámtarifa	5	1	5	4	10
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)				8	3
Versenyjog	62	71	42	79	10
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	**464**	**502**	**452**	**533**	**587**
Összesen ESZAK-Szerződés		**1**			
Összesen EAK-Szerződés				**1**	
Tisztviselők személyzeti szabályzata	29	39	32	25	47
Különleges eljárások	29	87	84	77	88
ÖSSZESEN	**522**	**629**	**568**	**636**	**722**

[1] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2007–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

5. *Befejezett ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)

Állami támogatások
Versenyjog
Közszolgálat
Szellemi tulajdon
Egyéb közvetlen keresetek
Fellebbezések
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések
Különleges eljárások

	2007	2008	2009	2010	2011
Állami támogatások	36	37	70	50	41
Versenyjog	48	31	31	38	100
Közszolgálat	51	33	1		1
Szellemi tulajdon	128	171	168	180	240
Egyéb közvetlen keresetek	101	229	171	149	222
Fellebbezések	7	21	31	37	29
Ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezések				1	1
Különleges eljárások	26	83	83	72	80
Összesen	**397**	**605**	**555**	**527**	**714**

6. *Befejezett ügyek* – A kereset tárgya (2011)

	Ítéletek	Végzések	Összesen
Állami támogatások	21	20	41
Az Európai Unió külső fellépése		5	5
Dokumentumokhoz való hozzáférés	11	12	23
Fogyasztóvédelem	1		1
Gazdaság- és monetáris politika		3	3
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	6	3	9
Intézményi jog	8	28	36
Kereskedelempolitika	8	2	10
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	4	28	32
Környezetvédelem	11	11	22
Közbeszerzések	13	2	15
Közegészség	2	1	3
Közös halászati politika		5	5
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	1	4	5
Mezőgazdaság	13	13	26
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport		1	1
Szállítás		1	1
Szellemi és ipari tulajdon	178	62	240
Személyek szabad mozgása	2		2
Szociálpolitika	2	3	5
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	2	1	3
Választottbírósági kikötés	2	4	6
Vámunió és Közös Vámtarifa	1		1
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)		4	4
Versenyjog	91	9	100
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	**377**	**222**	**599**
Összesen EAK-Szerződés		**1**	**1**
Tisztviselők személyzeti szabályzata	16	18	34
Különleges eljárások		80	80
ÖSSZESEN	**393**	**321**	**714**

7. *Befejezett ügyek* – A kereset tárgya (2007–2011)[1]
(ítéletek és végzések)

	2007	2008	2009	2010	2011
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	2	1	3		
Adózás		2		1	
Állami támogatások	36	37	70	50	41
Áruk szabad mozgása		2	3		
Az Európai Unió külső fellépése	4	2		4	5
Dokumentumokhoz való hozzáférés	7	15	6	21	23
Energia				2	
Fogyasztóvédelem				2	1
Gazdaság- és monetáris politika	1	1		2	3
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	5	42	3	2	9
Intézményi jog	10	22	20	26	36
Iparpolitika	1				
Jogszabályok közelítése	1	1			
Kereskedelempolitika	4	12	6	8	10
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	3	6	8	10	32
Környezetvédelem	10	17	9	6	22
Közbeszerzések	7	26	12	16	15
Közegészség	2	1	1	2	3
Közös halászati politika	4	4	17		5
Kultúra		1	2		
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	1	1	1	3	5
Letelepedés szabadsága		1			
Mezőgazdaság	13	48	46	16	26
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport				1	1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)		2	2		
Szállítás	1	3		2	1
Szellemi és ipari tulajdon	129	171	169	180	240
Személyek szabad mozgása	4	2	1		2
Szociálpolitika	4	2	6	6	5
Szolgáltatásnyújtás szabadsága	1		2	2	3
Új államok csatlakozása			1		
Választottbírósági kikötés	10	9	10	12	6
Vállalkozások joga	1			1	
Vámunió és Közös Vámtarifa	3	6	10	4	1
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)					4
Versenyjog	38	31	31	38	100
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	**302**	**468**	**439**	**417**	**599**
Összesen ESZAK-Szerződés	**10**				
Összesen EAK-Szerződés	**1**		**1**		**1**
Tisztviselők személyzeti szabályzata	58	54	32	38	34
Különleges eljárások	26	83	83	72	80
ÖSSZESEN	**397**	**605**	**555**	**527**	**714**

[1] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2007–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

8. *Befejezett ügyek* – Ítélkező testületek (2007–2011)

Megoszlás 2011-ben

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen	Ítéletek	Végzések	Összesen
Nagytanács	2		2								2	2			
Fellebbezési tanács	3	4	7	16	10	26	20	11	31	22	15	37	15	14	29
A Törvényszék elnöke		16	16		52	52		50	50		54	54		56	56
Öt bíróból álló tanácsok	44	8	52	15	2	17	27	2	29	8		8	19	6	25
Három bíróból álló tanácsok	196	122	318	228	282	510	245	200	445	255	168	423	359	245	604
Egyesbíró	2		2							3		3			
Összesen	**247**	**150**	**397**	**259**	**346**	**605**	**292**	**263**	**555**	**288**	**239**	**527**	**393**	**321**	**714**

9. *Befejezett ügyek* – Az eljárások időtartama hónapokban (2007–2011)[1] (ítéletek és végzések)

	2007	2008	2009	2010	2011
Állami támogatások	32,4	48,1	50,3	32,4	32,8
Versenyjog	42,6	40,2	46,2	45,7	50,5
Közszolgálat	32,7	38,6	52,8		45,3
Szellemi tulajdon	24,5	20,4	20,1	20,6	20,3
Egyéb közvetlen keresetek	21,5	20,6	23,9	23,7	22,8
Fellebbezések	7,1	16,1	16,1	16,6	18,3

[1] Az eljárások átlagos időtartamára vonatkozó számításnál nem vették figyelembe azokat az ügyeket, amelyek során közbenső ítéletet hoztak; a különleges eljárásokat; az ideiglenes intézkedés vagy beavatkozás tárgyában hozott határozat elleni fellebbezéseket; a Bíróság és a Törvényszék közötti hatáskörmegosztás módosítása miatt a Bíróság által a Törvényszékhez áttett ügyeket; a Közszolgálati Törvényszék megalakítását követően a Törvényszék által a Közszolgálati Törvényszékhez áttett ügyeket.

Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

10. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – Az eljárások jellege (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Állami támogatások	166	185	161	153	179
Versenyjog	196	236	247	288	227
Közszolgálat	33	2	1	1	
Szellemi tulajdon	289	316	355	382	361
Egyéb közvetlen keresetek	422	371	358	416	458
Fellebbezések	30	46	46	32	47
Különleges eljárások	18	22	23	28	36
Összesen	**1 154**	**1 178**	**1 191**	**1 300**	**1 308**

11. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – A kereset tárgya (2007–2011)[1]

	2007	2008	2009	2010	2011
A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésének térsége	1	3	2	2	3
Adózás	2				1
Állami támogatások	166	184	160	152	178
Áruk szabad mozgása	3	2			
Az Európai Unió külső fellépése	3	3	8	5	2
Dokumentumokhoz való hozzáférés	28	35	44	42	40
Energia			2		1
Fogyasztóvédelem	1	3	3	1	
Gazdaság- és monetáris politika	1			2	3
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió	49	13	16	38	32
Intézményi jog	28	29	41	32	40
Jogszabályok közelítése	1				
Kereskedelempolitika	33	31	33	34	35
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	18	19	18	29	90
Környezetvédelem	40	30	25	34	18
Közbeszerzések	29	34	41	40	43
Közegészség	2	3	4	6	5
Közös halászati politika	5	24	8	27	25
Közös kül- és biztonságpolitika				1	1
Kultúra	2	1			
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	4	3	8	8	7
Mezőgazdaság	118	84	57	65	61
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	1	1		1
Pénzügyi rendelkezések (költségvetés, pénzügyi keret, saját források, a csalás elleni küzdelem…)	5	3	2	2	2
Szállítás	4	2	2	1	1
Szellemi és ipari tulajdon	290	317	355	382	361
Személyek szabad mozgása	3	2	2	3	1
Szociálpolitika	6	10	6	4	4
Szolgáltatásnyújtás szabadsága		3	5	4	1
Választottbírósági kikötés	17	20	22	19	18
Vállalkozások joga			1		
Vámunió és Közös Vámtarifa	16	11	6	6	15
Vegyi anyagok regisztrálása, értékelése, engedélyezése és korlátozása (REACH-rendelet)				8	7
Versenyjog	196	236	247	288	227
Összesen EK-Szerződés/EUMSZ	**1 072**	**1 106**	**1 119**	**1 235**	**1 223**
Összesen ESZAK-Szerződés		**1**	**1**	**1**	**1**
Összesen EAK-Szerződés	**1**	**1**		**1**	
Tisztviselők személyzeti szabályzata	63	48	48	35	48
Különleges eljárások	18	22	23	28	36
ÖSSZESEN	**1 154**	**1 178**	**1 191**	**1 300**	**1 308**

[1] Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2007–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

12. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – Ítélkező testület (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Fellebbezési tanács	30	46	46	32	51
A Törvényszék elnöke				3	3
Öt bíróból álló tanácsok	75	67	49	58	16
Három bíróból álló tanácsok	971	975	1 019	1 132	1 134
Egyesbíró			2		
Ki nem osztott ügyek	78	90	75	75	104
Összesen	**1 154**	**1 178**	**1 191**	**1 300**	**1 308**

13. *Egyéb* – Ideiglenes intézkedés iránti eljárások (2007–2011)

Megoszlás 2011-ben

	Ideiglenes intézkedés iránti beérkezett kérelmek	Ideiglenes intézkedés iránti befejezett eljárások	A döntés tartalma		
			Helytadás	Törlés/ A kérelem okafogyottá válása	Elutasítás
Dokumentumokhoz való hozzáférés	1				
Mezőgazdaság	2	2			2
Állami támogatások	9	13		3	10
Választottbírósági kikötés	1	1			1
Versenyjog	5	12	2		10
Intézményi jog	4	5		1	4
Oktatás, szakképzés, ifjúság és sport	1	1		1	
Környezetvédelem	2	2			2
Közbeszerzések	5	4			4
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	11	9		3	6
Kutatás, technológiai fejlesztés és űrkutatás	1	1			1
Tisztviselők személyzeti szabályzata	1	1			1
Vámunió és Közös Vámtarifa	1	1			1
Összesen	**44**	**52**	**2**	**8**	**42**

14. *Egyéb* – Gyorsított eljárások (2007–2011)[1 2]

	2007				2008				2009				2010				2011			
		A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma				A döntés tartalma		
	Érkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül[3]	Érkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül[3]	Érkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül[3]	Érkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül[3]	Érkezett	Elfogadott	Elutasított	Eljárás lefolytatása nélkül[3]
Állami támogatások	1		2		1		1						7		5				2	
Az Európai Unió külső fellépése													1		1					
Dokumentumokhoz való hozzáférés	1		1		2		2		4		4						2		1	
Eljárás									1		1									
Gazdasági, társadalmi és területi kohézió													1		1					
Intézményi jog					1			1	1		1						1			1
Kereskedelempolitika	2	1				1			2		2						3		2	
Korlátozó intézkedések (külső fellépés)	3	2	1		4	4			5	1	2	1	10		10		30	2	12	7
Környezetvédelem	7	1	6						1			1					2		2	
Közbeszerzések	2		1		3	1	3		2		2		2		2					
Közegészség									1		1									
Mezőgazdaság			1		1				2		3									
Szociálpolitika																	1			
Szolgáltatásnyújtás szabadsága									1	1										
Tisztviselők személyzeti szabályzata					1					1										
Választottbírósági kikötés					1			1												
Versenyjog	1		1		1		1		2		2		3		3		4		4	
Összesen	**17**	**4**	**13**		**15**	**6**	**7**	**2**	**22**	**3**	**18**	**2**	**24**		**22**		**43**	**2**	**23**	**8**

1 Az ügyeknek a Törvényszék előtti gyorsított eljárásban való elbírálása az eljárási szabályzat 76a. cikke alapján lehetséges. Ez a rendelkezés 2001. február 1-jén lépett hatályba.

2 Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 2009. december 1-jei hatálybalépése a keresetek tárgyai ismertetésének módosítását tette szükségessé. Következésképpen a 2007–2009 közötti időszakra vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek.

3 Az „eljárás lefolytatása nélkül" jelzésű csoportba a következő esetek tartoznak: a kérelem visszavonása, elállás, valamint az az eset, amikor a keresetről már a gyorsított eljárás iránti kérelemről való döntést megelőzően végzésben határoznak.

15. *Egyéb* – A Törvényszéknek a Bíróság előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (1989–2011)

	Fellebbezéssel megtámadott határozatok száma	Fellebbezéssel megtámadható határozatok összesen[1]	Fellebbezéssel megtámadott határozatok (százalékban)
1989			
1990	16	46	35%
1991	13	62	21%
1992	25	86	29%
1993	17	73	23%
1994	12	105	11%
1995	47	143	33%
1996	27	133	20%
1997	35	139	25%
1998	67	224	30%
1999	60	180	33%
2000	67	225	30%
2001	69	230	30%
2002	47	224	21%
2003	66	260	25%
2004	53	261	20%
2005	64	297	22%
2006	77	281	27%
2007	77	290	27%
2008	84	339	25%
2009	92	371	25%
2010	98	340	29%
2011	159	534	30%

[1] Összesen a fellebbezéssel megtámadható olyan határozatok – ítéletek, ideiglenes intézkedés tárgyában hozott végzések, beavatkozást elutasító végzések, illetve az eljárást törléssel vagy visszautalással befejező végzésektől eltérő, eljárást befejező végzések –, amelyekkel szemben lejárt a fellebbezési határidő vagy fellebbezést terjesztettek elő.

16. *Egyéb* – A Bíróság előtti fellebbezéseknek az eljárás jellege szerinti megoszlása (2007–2011)

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	**Fellebbezések (százalékban)**	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	**Fellebbezések (százalékban)**	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	**Fellebbezések (százalékban)**	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	**Fellebbezések (százalékban)**	Fellebbezések	Megtámadható határozatok	**Fellebbezések (százalékban)**
Állami támogatások	11	30	**37%**	4	19	**21%**	23	51	**45%**	17	35	**49%**	10	37	**27%**
Versenyjog	13	33	**39%**	7	26	**27%**	11	45	**24%**	15	33	**45%**	50	90	**56%**
Közszolgálat	10	53	**19%**	9	31	**29%**	1	3	**33%**				1	1	**100%**
Szellemi tulajdon	14	64	**22%**	24	105	**23%**	25	153	**16%**	32	140	**23%**	39	201	**19%**
Egyéb közvetlen keresetek	29	110	**26%**	40	158	**25%**	32	119	**27%**	34	132	**26%**	59	205	**29%**
Összesen	77	290	**27%**	84	339	**25%**	92	371	**25%**	98	340	**29%**	159	534	**30%**

17. *Egyéb* – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2011)
(ítéletek és végzések)

	Elutasított fellebbezés	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	Törlés/ A kérelem okafogyottá válása	Összesen
Állami támogatások	34	3	2	1	40
Az Európai Unió külső fellépése	1				1
Az uniós jog elvei	1				1
Dokumentumokhoz való hozzáférés	2				2
Intézményi jog	15		2	1	18
Kereskedelempolitika	1				1
Környezetvédelem				1	1
Közbeszerzések	4				4
Közös kül- és biztonságpolitika	2				2
Mezőgazdaság	2				2
Szellemi és ipari tulajdon	27	2	2	3	34
Szociálpolitika	1				1
Vállalkozások joga	1				1
Versenyjog	10	4		2	16
Összesen	**101**	**9**	**6**	**8**	**124**

18. *Egyéb* – A Bíróság előtti fellebbezések eredménye (2007–2011) (ítéletek és végzések)

	2007	2008	2009	2010	2011
Elutasított fellebbezés	72	51	84	74	101
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	8	16	12	6	9
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával	6	7	3	4	6
Törlés/ A kérelem okafogyottá válása	4	3	5	4	8
Összesen	**90**	**77**	**104**	**88**	**124**

19. *Egyéb* – Általános áttekintés (1989–2011)
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek

	Érkezett ügyek[1]	Befejezett ügyek[2]	December 31-én folyamatban maradt ügyek
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1 117
1998	238	348	1 007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1 174
2005	469	610	1 033
2006	432	436	1 029
2007	522	397	1 154
2008	629	605	1 178
2009	568	555	1 191
2010	636	527	1 300
2011	722	714	1 308
Összesen	**9 333**	**8 025**	

[1] 1989: A Bíróság 153 ügyet tett át az akkor létrehozott Törvényszékhez.
1993: A Bíróság 451 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének első kiterjesztése nyomán.
1994: A Bíróság 14 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének második kiterjesztése nyomán.
2004–2005: A Bíróság 25 ügyet tett át a Törvényszékhez ez utóbbi hatáskörének harmadik kiterjesztése nyomán.

[2] 2005–2006: A Törvényszék 118 ügyet tett át az akkor létrehozott Közszolgálati Törvényszékhez.

III. fejezet

Az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke

A – A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége 2011-ben

Sean Van Raepenbusch elnök

1. 2011-ben három, megbízatását kitöltő bíró helyére érkezett új bíró. A Közszolgálati Törvényszék összetételében a létrehozása óta ez volt az első jelentős változás[1].

2. A Közszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái 2011-ben az érkezett ügyek számának (159) újabb jelentős emelkedését mutatják az előző évhez (139) képest, amely évet már így is a keresetek számának egyértelmű növekedése jellemzett (111 ügy 2008-ban és 113 ügy 2009-ben).

A befejezett ügyek száma (166) lényegesen magasabb, mint tavaly (129); ez a Közszolgálati Törvényszék megalapítása óta a legjobb statisztikai eredményt jelenti[2].

A folyamatban lévő ügyek száma ebből következően némi csökkenést mutat az elmúlt évhez képest (2011. december 31-én 178, szemben a 2010. december 31-i 185-tel). Megállapítható, hogy az eljárás átlagos időtartama is észrevehetően csökkent (2011-ben 14,2 hónap, szemben a 2010-es 18,1 hónappal)[3] többek között a végzéssel befejezett ügyek számának növekedése miatt (2011-ben 90, szemben a 2010-es 40-nel).

A 2011. év során 44 fellebbezést terjesztettek elő a Közszolgálati Törvényszék határozatai ellen az Európai Unió Törvényszékén. Ugyanezen időszak alatt az e határozatokkal szemben előterjesztett fellebbezések közül 23-at utasítottak el, hét határozatot helyeztek részben vagy egészben hatályon kívül, hatályon kívül helyezés esetében pedig négy ügyet utaltak vissza a Közszolgálati Törvényszékhez.

Nyolc ügyet fejeztek be egyezség útján, amely szám kevesebb a korábbi évhez képest (12) és a 2007-es, illetve 2008-as évek szintjére (7) való visszatérést jelenti.

3. Az alábbi ismertető a Közszolgálati Törvényszék legjelentősebb határozatait mutatja be. Tekintettel arra, hogy az ideiglenes intézkedés[4] iránti eljárásokkal kapcsolatban és a költségmentesség iránti kérelmek tárgyában lényeges újdonságot tartalmazó határozat nem született, ebben az évben a jelentés nem tartalmaz e tárgykörre vonatkozó beszámolót.

[1] 2009-ben az Elsőfokú Bíróságra kinevezett bíró helyére lépett másik bíró.

[2] A C-40/10. sz., *Bizottság kontra Tanács* ügyben 2010. november 24-én hozott ítéletet követően a Közszolgálati Törvényszék végzéssel be tudott fejezni 15 olyan ügyet, amelyeket illetményelszámolásokkal szemben indítottak az Európai Unió tisztviselői és egyéb alkalmazottai díjazásának és nyugdíjának, valamint az azokra alkalmazott korrekciós együtthatóknak 2009. július 1-jétől kezdődő hatállyal történő kiigazításáról szóló, 2009. december 23-i 1296/2009/EU, Euratom tanácsi rendelet elfogadását követően.

[3] Az esetleges felfüggesztés időtartama nélkül.

[4] A Közszolgálati Törvényszék elnöke ebben az évben ideiglenes intézkedés iránti kérelem tárgyában hét végzést hozott. Közülük három törlési határozatot, illetve okafogyottá válást megállapító határozatot jelentett.

I. Eljárásjogi kérdések

A Közszolgálati Törvényszék hatásköre

Az F-121/07. sz., *Strack kontra Bizottság* ügyben 2011. január 20-án hozott ítéletben (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék megállapította hatáskörét az EK 236. cikk alapján előterjesztett, olyan megsemmisítés iránti kérelem elbírálására, amelynek tárgya dokumentumokhoz való hozzáférés iránt valamely tisztviselő által az 1049/2001 rendelet[5] alapján benyújtott kérelem uniós intézmény általi elutasítása, amennyiben e kérelem a szóban forgó intézmény és a tisztviselő közötti munkaviszonyból ered.

Elfogadhatósági feltételek

1. Határidők

Az Európai Beruházási Bank belső dokumentumaiban található, a személyi állománya tagjaira kötelező eljárási határidőkre vonatkozó szabályok hiányában a Közszolgálati Törvényszék több határozatában a személyzeti szabályzat szerinti határidőket alkalmazta analógia útján (az F-49/10. sz., *De Nicola kontra EBB* ügyben 2011. június 28-án hozott ítélet, és az F-13/10. sz., *De Nicola kontra EBB* ügyben 2011. szeptember 28-án hozott ítélet; az F-34/10. sz., *Arango Jaramillo és társai kontra EBB* ügyben 2011. február 4-én hozott végzés, amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő).

2. A pert megelőző eljárás tiszteletben tartása

Az F-50/09. sz., *Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság* ügyben 2011. május 12-én hozott ítéletben (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélte meg, hogy a különböző károkra alapított kártérítési kérelmek elfogadhatóságát minden egyes kár tekintetében meg kell vizsgálni. Következésképpen ahhoz, hogy valamely kárra vonatkozó kérelem elfogadható legyen az szükséges, hogy e kárra az adminisztrációhoz benyújtott kártérítési kérelemben is hivatkozzanak, majd pedig hogy e kérelem elutasításával szemben panaszt terjesszenek elő.

3. Szerződésből eredő összetett ügylet

A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) olyan határozatlan időre szóló szerződést ajánlott az alkalmazottaknak, amely abban az esetben alkalmazható megszüntetési kikötést tartalmazott, ha az érintettek nem kerülnek fel valamely nyílt versenyvizsga alapján létrehozott tartaléklistára. Az F-102/09. sz., *Bennett és társai kontra OHIM* ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy e módszer a bizonyos számú, egymáshoz szorosan kapcsolódó határozatot magában foglaló összetett ügylettel rokon; e határozatok között található a megszüntetési kikötés szerződésekbe való beillesztése vagy a megszüntetésről szóló határozatoknak a tartaléklista létrehozását követő elfogadása. Következésképpen megállapította, hogy kivételesen lehet hivatkozni a vitatott

[5] Az Európai Parlament, a Tanács és a Bizottság dokumentumaihoz való nyilvános hozzáférésről szóló, 2001. május 30-i 1049/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 145., 43. o., magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 331. o.).

kikötés jogellenességére az azon határozatok hatályon kívül helyezésére irányuló kérelmek alátámasztására, amelyek ezen eljárás keretében szüntetnek meg szerződéseket.

Bírósági eljárás

1. Bizalmas dokumentumok

A fent hivatkozott *Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság* ügyben a Közszolgálati Törvényszék megfogalmazta azt a szabályt, amely szerint kizárólag nyomós, többek között az alapvető jogok védelmére alapított megfontolások igazolhatják azt, hogy a Közszolgálati Törvényszék a minősített dokumentumot az adminisztráció beleegyezése nélkül kivételesen az iratanyaghoz csatolja, és minden féllel közölje. Ilyen körülmények hiányában és az eljárási szabályzata 44. cikkének 1. §-ára tekintettel a Közszolgálati Törvényszék e dokumentum nem bizalmas összefoglalóját készítette el az adminisztrációval. A Közszolgálati Törvényszék – miután megállapította azonban, hogy ezen összefoglaló nem teszi a felperes számára lehetővé a hatékony bírói jogvédelemhez való jogának érvényesítését, és hogy nem volt lehetséges még az sem, hogy a szóban forgó dokumentumhoz a hivatali helyiségekben való hozzáférést a felperes ügyvédjének engedélyezzék – eltért a fent említett rendelkezéstől és a szóban forgó irat releváns kivonataira támaszkodott annak érdekében, hogy az ügy teljes ismeretében határozhasson, miközben e kivonatokat az érintettnek nem bocsátották rendelkezésére.

2. Beavatkozás

Az F-105/10. sz. és az F-127/10. sz., *Bömcke kontra EBB* ügyekben 2011. július 19-én hozott két végzésben a Közszolgálati Törvényszék az EBB személyi állománya képviselőinek testületét a személyzeti szabályzat hatálya alá tartozó intézmények személyzeti bizottságaihoz hasonlította, és emlékeztetett arra, hogy ez utóbbiak az intézményük belső szerveinek jellegét öltik, ezért nem rendelkeznek perbeli jogképességgel. Következésképpen mint elfogadhatatlant elutasította az ezen testület által benyújtott beavatkozási kérelmet.

Az F-105/10. sz., *Bömcke kontra EBB* ügyben hozott végzésében a Közszolgálati Törvényszék azon ítélkezési gyakorlatból, amely szerint a személyi állomány képviseleti szerveinek választására vonatkozó jogorvoslati szabályok keretében a választói minősége miatt bármely alkalmazottnak elegendő érdeke fűződik arra irányuló kereset benyújtására, hogy a személyi állomány képviselőit a személyzeti szabályzat rendelkezéseinek megfelelő választási rendszer alapján válasszák meg, azt a következtetést vonta le, hogy a személyi állomány tagjainak a választói minőségükből eredően közvetlen és tényleges érdeke fűződik a személyi állomány már megválasztott képviselőjének kötelező lemondásával kapcsolatos jogvita kimeneteléhez. Következésképpen az ő beavatkozási kérelmük elfogadhatónak minősült.

3. Költségek

Ha az Európai Unió valamely intézménye, szerve vagy szervezete ügyvédet vesz igénybe, felmerül az a kérdés, hogy az ügyvédnek fizetett munkadíjat lehet-e, illetve milyen körülmények között lehet az eljárási szabályzat 91. cikke b) pontjának értelmében vett „megtérítendő költségeknek" tekinteni.

A Közszolgálati Törvényszék e tekintetben az F-55/08. DEP. sz., *De Nicola kontra EBB* ügyben 2011. szeptember 27-én hozott végzésében megállapította, hogy a védelemhez való jog gyakorlásához szorosan hozzátartozó jogosultságot sértené az, ha arra való hivatkozással, hogy az adminisztráció nem köteles ügyvédet igénybe venni, következetesen elutasítanák azt,

hogy e munkadíjak szükségszerű és ezért megtérítendő költségnek tekinthetők. Mindazonáltal a Közszolgálati Törvényszék azt is kimondta, hogy az Unió összes alkalmazottjának egyenlő feltételek mellett kell hozzáférnie az igazságszolgáltatáshoz, és a jogorvoslati joguk hatékonyságának szintje nem változhat a munkáltatójuk puszta költségvetési vagy szervezeti döntéseitől függően. A Közszolgálati Törvényszék azt is megállapította, hogy az intézménynek – amennyiben az ügyvédjének fizetett munkadíjat meg kívánja térítteti – objektív bizonyítékokkal kell bizonyítania, hogy e munkadíj az eljárással kapcsolatban „szükségszerűen felmerült költségnek" minősül. Az intézmény az ügyvéd igénybevételének szükségességét különösen azzal bizonyíthatja, hogy a gazdasági helyzettel kapcsolatos és átmeneti okok állnak fenn, amelyek többek között a jogi szolgálatánál az adott időpontban jelentkező túlzott munkateherhez vagy személyi állományában az előre nem látott hiányzásokhoz kapcsolódnak, vagy azzal, hogy ha nem bízott volna meg ügyvédet, az említett keresetek intézése aránytalan mértékben vette volna igénybe a szervezeti egységei erőforrásait, mivel olyan felperessel kerül szembe, aki terjedelmes és/vagy nagy számú keresetet terjesztett elő.

Végül a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy azon munkaórák számát, amelyek az eljárással kapcsolatban objektíve szükségszerűnek tűnhetnek, főszabály szerint úgy kell értékelni, hogy az azon óraszám harmada, mint amelyre ennek az ügyvédnek akkor lett volna szüksége, ha nem tudott volna az intézmény jogi szolgálata által korábban elvégzett munkára támaszkodni.

4. Perújítás

A Közszolgálati Törvényszék idén először bírált el az Európai Unió Bírósága alapokmányának 44. cikke és az eljárási szabályzat 119. cikke alapján benyújtott perújítási kérelmeket.

Az egyik ilyen ügyben a perújítás tárgyát képező ítéletet az Európai Unió Törvényszéke fellebbezés alapján részben hatályon kívül helyezte. A felperes azonban a Közszolgálati Törvényszék által hozott ítélet egésze tekintetében kért perújítást. A Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a perújítási kérelmek elfogadhatatlanok annyiban, amennyiben azok az elsőfokú ítélet fellebbviteli bíróság által megváltoztatott részeire irányulnak. Ráadásul, mivel a perújítást kérő fél nem vitatta a fellebbezési eljárásban hozott ítéletet, kérelme nem tette lehetővé az ügynek az Európai Unió Törvényszékéhez a Bíróság alapokmánya I. melléklete 8. cikkének (2) bekezdése alapján történő áttételét (az F-17/05. REV. sz., *de Brito Sequeira Carvalho kontra Bizottság* ügyben 2011. június 15-én hozott ítélet).

Egyébiránt a Közszolgálati Törvényszék több, 2011. szeptember 20-án hozott ítéletben (az F-45/06. REV. sz., *De Buggenoms és társai kontra Bizottság* ügy, az F-8/05. REV. sz. és F-10/05. REV. sz., *Fouwels és társai kontra Bizottság* egyesített ügyek, valamint az F-103/06. REV. sz., *Saintraint kontra Bizottság* ügy) kimondta, hogy az eljárási szabályzat 74. cikke értelmében az ügyet a nyilvántartásból törlő végzés mindössze rögzíti a felperes keresettől való elállásra irányuló szándékát és az alperes észrevételének hiányát, ennélfogva az uniós bíróságnak az ügyben felmerült kérdésekkel kapcsolatos állásfoglalásának hiányában ez esetben nincs olyan határozat, amely az eljárási szabályzat 119. cikke értelmében perújítás tárgya lehetne.

Ráadásul a Közszolgálati Törvényszék – miután abból indult ki, hogy a felet képviselő ügyvédnek főszabály szerint nem kell meghatalmazást benyújtania – megállapította, hogy perújítás keretében nem lehet úgy határozni, hogy az elállás bizonyos felperesekre nem érvényes, mivel a tanácsadójuk a beleegyezésük nélkül járt el.

II. Anyagi jogi kérdések

Alapelvek

1. Az irányelvekre való hivatkozás

Azon korábbi ítélkezési gyakorlatot követve, amely szerint a tagállamok tekintetében elfogadott irányelvekre, az azokat elfogadó intézményekkel szemben is lehet bizonyos mértékben hivatkozni, a Közszolgálati Törvényszék az F-120/07. sz., *Strack kontra Bizottság* ügyben 2011. március 15-én hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) úgy ítélte meg, hogy a 2003/88 irányelv[6] célja, hogy megállapítsa a minimális biztonsági és egészségvédelmi követelményeket a munkaidő megszervezése tekintetében, így a személyzeti szabályzat 1e. cikkének (2) bekezdése értelmében a Bizottságnak kellett biztosítania, hogy betartsák az említett előírásokat a személyzeti szabályzat szabályainak – így különösen az éves szabadságra vonatkozó szabályok – alkalmazása és értelmezése során.

2. Védelemhez való jog

A Közszolgálati Törvényszék – miután úgy ítélte meg, hogy ésszerűtlen terhet jelentene az adminisztráció arra való kötelezése, hogy minden, sérelmet okozó aktus elfogadása előtt valamennyi érintett alkalmazottat meghallgassa – az F-26/10. sz., *AZ kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 28-án hozott ítéletében megállapította, hogy a védelemhez való jogra alapított jogalapra csak akkor lehet eredményesen hivatkozni, ha egyrészt a vitatott határozat valamely személy tekintetében megindított eljárásban fogadták el, másrészt pedig ezen határozat következményei súlyosan érinthetik e személy helyzetét. Mivel az előléptetési eljárás nem valamely tisztviselővel szemben indul, a Közszolgálati Törvényszék arra a következtetésre jutott, hogy az adminisztráció nem köteles meghallgatni e tisztviselőt az előléptetési eljárásból való kizárása előtt.

3. Hátrányos megkülönböztetés

Az F-68/09. sz., *Barbin kontra Parlament* ügyben 2011. február 15-én hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék először alkalmazta a bizonyítási teher személyzeti szabályzat 1d. cikke szerinti megfordítását, amelynek értelmében ha valaki, aki úgy véli, hogy az egyenlő elbánás elvét nem alkalmazták rá, olyan tényeket állít, amelyek alapján feltételezhető, hogy hátrányos megkülönböztetésnek volt kitéve, az intézményt terheli annak bizonyítása, hogy az említett elv nem sérült.

Ugyanebben az ítéletben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a hátrányos megkülönböztetés fennállására alapított jogalap megalapozottságának értékelésekor figyelembe kell venni a releváns tények összességét, beleértve a korábbi, jogerőssé vált határozatokban foglalt megfontolásokat is. A Közszolgálati Törvényszék szerint az az elv, amely szerint a jogerős határozatot bíróság nem vizsgálhatja felül, nem fosztja meg a bíróságot attól a lehetőségtől, hogy az ilyen határozatot többek között az adminisztráció hátrányosan megkülönböztető magatartását bizonyító ténykörülményként vegye figyelembe, mivel a hátrányos megkülönböztetés jelentkezhet

[6] A munkaidő-szervezés egyes szempontjairól szóló, 2003. november 4-i 2003/88/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 299., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 4. kötet, 381. o.).

akár valamely határozat elleni keresetindítás határidejének letelte után is, amely határozat e megkülönböztetésnek csupán egyik megnyilvánulása.

Egyébiránt a Közszolgálati Törvényszék továbbra is a fent hivatkozott *Barbin kontra Parlament* ügyben hozott ítéletében úgy ítélte meg, hogy ha a tisztviselő a számára a személyzeti szabályzatban elismert jogot, mint például a szülői szabadsághoz való jogot, gyakorol, az adminisztráció nem vélheti úgy – anélkül, hogy e jog hatékonyságát ne sértené –, hogy e tisztviselő helyzete különbözik azon tisztviselőétől, aki nem gyakorolta e jogot. Következésképpen emiatt nem alkalmazhat vele szemben eltérő elbánást, kivéve azt az esetet, amikor az eltérő elbánás egyrészt objektíven igazolható többek között annyiban, amennyiben az az érintett alkalmazott munkavégzésének a vizsgált időszakban való hiányából fakadó következmények levonására szorítkozik, másrészt pedig szigorúan arányos a hivatkozott igazolással.

Az F-98/09. sz., *Whitehead kontra EKB* ügyben 2011. szeptember 27-én hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék egyébként emlékeztetett arra, hogy a betegszabadságon lévő személy nincs ugyanolyan helyzetben, mint a munkát végző személy, így egyetlen általános elv sem kötelezi arra a hatóságot, hogy a betegszabadságon töltött időszakot semlegesítse annak érdekében, hogy – annak a jutalom odaítélése szempontjából való értékelése keretében, hogy e személy hogyan járult hozzá az adminisztráció kiküldetéseihez – figyelembe vegye, hogy e személy kevesebb időt fordíthatott a szervezeti egysége munkájához való hozzájárulásra.

Végül az F-7/07. sz., *Angioi és társai kontra Bizottság* ügyben 2011. június 29-én hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy amikor az adminisztrációnak két olyan megoldás közül kellett választania, amelyek közül mindkettő eltérő bánásmódot vált ki két csoport között, az megalapozottan választotta azt a megoldást, amely kevésbé jelentős eltérő bánásmódot valósított meg.

4. Nyilvánvaló értékelési hiba

Az előléptetéssel kapcsolatban az F-104/09. sz., *Canga Fano kontra Tanács* ügyben 2011. március 24-én hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) és az F-80/10. sz., *AJ kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítéletében, valamint az értékelő jelentéssel kapcsolatban az F-74/10. sz., *Kimman kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 29-én hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélt, hogy az értékelési hiba akkor minősülhet csak nyilvánvalónak, amikor az könnyen észlelhető azon szempontok alapján, amelyeket a jogalkotó az adminisztráció döntési jogkörének gyakorlásával kapcsolatban megfogalmazott.

A Közszolgálati Törvényszék ezenkívül a fent hivatkozott *Kimman kontra Bizottság* ügyben és a fent hivatkozott *AJ kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében megállapította, hogy annak bizonyításához, hogy az adminisztráció a tények értékelésében olyan nyilvánvaló hibát követett el, amely igazolja az előléptetésről szóló határozat vagy az értékelő jelentés megsemmisítését, a bizonyítékoknak – amelyeket a felperesnek kell benyújtania – elegendőnek kell lenniük ahhoz, hogy hiteltelenítsék az adminisztráció értékeléseit. Következésképpen a nyilvánvaló hibára alapított jogalapot el kell utasítani, amennyiben a felperes által előadott tények ellenére a vitatott értékelés igaznak vagy érvényesnek tekinthető.

Az F-9/10. sz., *AC kontra Tanács* ügyben 2011. szeptember 28-án hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a kinevezésre jogosult hatóságnak a jogalkotó által az előléptetésekkel kapcsolatban biztosított mérlegelési jogkör hatékony érvényesülésének megőrzése érdekében a bíróság nem semmisíthet meg valamely határozatot kizárólag azon

oknál fogva, hogy olyan tények fennállását feltételezi, amelyek a kinevezésre jogosult hatóság értékelésének hihető voltát vonják kétségbe. Ebben az ügyben a Közszolgálati Törvényszék azt is megállapította, hogy a felperes nyilvánvaló érdemeit figyelembe véve, a kinevezésre jogosult hatóság nem követett volna el nyilvánvaló értékelési hibát, ha úgy döntött volna, hogy az előléptetett tisztviselők csoportjába sorolja a felperest, azonban e megállapítás nem jelenti azt, hogy az ezzel ellentétes tartalmú, az előléptetést mellőző határozat nyilvánvaló értékelési hibán alapult.

A fentiekből következik, hogy amikor a bíróság felülvizsgálata a nyilvánvaló értékelési hibára korlátozódik, „a kétely az adminisztrációnak kedvez".

5. Jogos bizalom

Az F-28/10. sz., *Mioni kontra Bizottság* ügyben 2011. március 15-én hozott ítéletben (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy nem lehet konkrét, feltétlen és egybehangzó ígéretnek tekinteni önmagában azt, hogy az adminisztráció a tisztviselő számára – akár több éven keresztül – pénzbeli ellátásokat fizetett, mivel ellentétes esetben az adminisztráció összes határozata – amellyel a jövőre nézve és esetleg visszamenőleges hatállyal megtagadja az érdekeltnek jogalap nélkül kifizetett pénzügyi ellátások fizetését – következetesen megsértené a jogos bizalom elvét, aminek következtében a személyzeti szabályzatnak a jogalap nélkül fizetett összeg visszakövetelésére vonatkozó 85. cikke nagy részében elveszítené a hatékony érvényesülését.

6. Gondoskodási kötelezettség

A Közszolgálati Törvényszék az F-119/07. sz., *Stark kontra Bizottság* ügyben 2011. február 17-én hozott ítéletében és az F-62/10. sz., *Esders kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 15-én hozott ítéletében megállapította, hogy a gondoskodási kötelezettségből az adminisztráció számára eredő kötelezettségek jelentősen súlyosabbá válnak, amikor olyan tisztviselő helyzetéről van szó, akinek a testi vagy szellemi egészsége bizonyíthatóan sérült. Ilyen esetben az adminisztráció e tisztviselő kérelmeit különösen nyitott hozzáállással köteles vizsgálni.

A tisztviselők és alkalmazottak előmenetele

1. Versenyvizsga

A fent hivatkozott *Angioi kontra Bizottság* ügyben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy amennyiben a szolgálat vagy az álláshely érdeke megköveteli, az adminisztráció a felvételi eljárásban jogosan határozhatja meg azt a nyelvet vagy azokat a nyelveket, amely(ek) alapos vagy megfelelő ismeretét elvárja. Bár az ilyen feltétel a *priori* a személyzeti szabályzat által főszabály szerint tiltott, nyelven alapuló hátrányos megkülönböztetésnek minősül, az jogszerű közérdekű célkitűzésekkel objektíve és ésszerűen igazolható. Márpedig annak biztosításának szükségessége, hogy a személyi állomány az intézmény belső kommunikációjában használt nyelveknek megfelelő nyelvismerettel rendelkezzék, ilyen célnak minősül. Ezenkívül ésszerű arányossági összefüggés áll fent e követelmény és a kitűzött cél között, mivel a belső kommunikáció nyelvei közül csupán egynek az ismerete követelmény.

2. Álláshirdetés

Az F-55/10. sz., *AS kontra Bizottság* ügyben 2011. június 28-án hozott ítéletében (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) a Közszolgálati Törvényszék

megállapította, hogy a személyzeti szabályzat XIII. mellékletének azon átmeneti rendelkezései, amelyek bizonyos, a régi C és D besorolási osztályba tartozó tisztviselők előmenetelét korlátozzák, nem jogosítja fel a Bizottságot arra, hogy számukra kizárólag ezen az alapon bizonyos álláshelyeket fenntartson, és ebből kifolyólag ezen álláshelyekhez más, azonban ugyanolyan besorolású tisztviselők hozzáférését megtiltsa. Az ugyanis, hogy a Bizottság ugyanolyan besorolású és csoportba tartozó tisztviselők között elvi különbséget tesz bizonyos álláshelyekhez való hozzáférés tekintetében, nem egyeztethető össze a 2004-es személyzeti szabályzati reform egyik célkitűzésével, azaz a régi B, C és D besorolási osztályok egyetlen AST csoportba való egyesítésével.

3. Előléptetések

a) Az érdemek összehasonlítása

A Közszolgálati Törvényszék – miután megállapította, hogy a személyzeti szabályzat 43. cikke csupán minden második évben teszi kötelezővé az értékelő jelentés elkészítését, és hogy a személyzeti szabályzat nem rendelkezik úgy, hogy az előléptetési időszaknak ugyanilyen időszakot kell felölelnie – az F-18/09. sz., *Merhzaoui kontra Tanács* ügyben 2011. november 10-én hozott ítéletében megállapította, hogy a személyzeti szabályzat nem zárja ki, hogy az előléptetésről anélkül döntsenek, hogy a kinevezésre jogosult hatóság új értékelő jelentéssel rendelkezne.

Egyébiránt a Közszolgálati Törvényszék a fent hivatkozott *AC kontra Tanács* ügyben hozott ítéletében úgy határozott, hogy bár a személyzeti szabályzat 45. cikkének (1) bekezdése megemlíti az értékelő jelentéseket, a nyelvismeretet és a gyakorolt felelősségek szintjét, mint azon három fő szempontot, amelyeket figyelembe kell venni az érdemek összehasonlító vizsgálata során, nem zárja ki más tényezők figyelembevételét, ha azok jelezhetik az előléptethető tisztviselők érdemeit.

Ugyanebben az ítéletben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az adminisztráció rendelkezik bizonyos mozgástérrel a tekintetben, hogy mekkora jelentőséget tulajdonít a fent említett három szempontnak, mivel a személyzeti szabályzat 45. cikkének (1) bekezdése nem zárja ki az említett szempontok közötti súlyozást, amennyiben az igazolható.

Végül továbbra is ugyanebben az ítéletben a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélt, hogy nem ellentétes a személyzeti szabályzat 45. cikkével az, ha a tisztviselők érdemeinek értékelésébe csak azokat a nyelveket vonják be, amelynek használata a szolgálat valódi követelményeire tekintettel kellően jelentős hozzáadott értékkel bírnak ahhoz, hogy a szolgálat megfelelő működéséhez szükségesnek tűnjenek.

b) Intézmények közötti áthelyezés az előléptetési időszak alatt

Az F-128/10. sz., *Mora Carrasco és társai kontra Parlament* ügyben 2011. június 28-án hozott ítélettel (amellyel szemben az Európai Unió Törvényszéke előtt fellebbezést terjesztettek elő) és az F-38/11. sz., *Alari kontra Parlament* ügyben 2011. július 5-én hozott végzéssel a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy ha a tisztviselő előléptethető abban az évben, amelynek során áthelyezik egyik uniós intézményből a másikba, az előléptetésére hatáskörrel rendelkező hatóság az első intézmény hatósága. A személyzeti szabályzat 45. cikke szerint ugyanis „az előléptetésre alkalmas tisztviselők érdemei összehasonlításának figyelembevétele után" kerül sor az előléptetésre, és a kinevezésre jogosult hatóság a gyakorlatban csupán a tisztviselők múltbeli érdemeit tudja összehasonlítani, így az áthelyezett tisztviselők érdemeit azoknak a tisztviselőknek az érdemeivel kell összehasonlítani, akik az áthelyezés előtti évben a kollégáik voltak, és ezt az értékelést kizárólag az első intézmény végezheti el jogszerűen.

A tisztviselők javadalmazása és szociális juttatásai

1. Éves szabadság

A személyzeti szabályzat V. melléklete 4. cikkének első bekezdése értelmében adott naptári évben járó szabadságot főszabály szerint ugyanabban az évben kell felhasználni. E rendelkezésből az is kiderül, hogy a tisztviselő jogosult az adott naptári évben fel nem használt összes szabadnapot átvinni a következő naptári évre, ha szolgálati érdekből fakadó okból nem használta fel az összes éves szabadságát.

A Közszolgálati Törvényszék a 2003/88 irányelv[7] 7. cikkének (1) bekezdése alapján, amely a személyzeti szabályzat 1e. cikkének (2) bekezdése értelmében az intézményekre is alkalmazandó, úgy ítélt, hogy más okok – akkor is, ha szolgálati októl függetlenek – is igazolhatják az összes fel nem használt szabadnap átvitelét. Az F-22/10. sz., *Bombín Bombín kontra Bizottság* ügyben 2011. május 25-én hozott ítéletében megállapította, hogy ez különösen igaz akkor, ha a tisztviselő a naptári év egészében vagy egy részében betegség miatt hiányzott és ezért nem volt lehetősége élni a szabadsághoz való jogával.

Ugyanígy állapította meg a Közszolgálati Törvényszék a fent hivatkozott *Strack kontra Bizottság* ügyben 2011. március 15-én hozott ítéletben azt, hogy az a tisztviselő, akit munkaképtelensége akadályozott meg a neki járó éves szabadság felhasználásában, a szolgálati jogviszonyának megszűnésekor nem fosztható meg attól a lehetőségtől, hogy pénzbeli juttatásban részesüljön a fel nem használt éves szabadsága után.

2. Szociális biztonság

Az F-23/10. sz., *Allen kontra Bizottság* ügyben 2011. szeptember 28-án hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék emlékeztetett arra, hogy az orvosi költségek megtérítésére vonatkozó általános végrehajtási rendelkezések szerint a súlyos betegség fennállásának elismeréséhez négy feltétel együttes fennállása szükséges. Mivel azonban az említett rendelkezések értelmében e feltételek egymástól kölcsönösen függenek, valamely feltétel orvosi vizsgálattal való értékelése befolyásolja a többi feltétel értékelését. Következésképpen, bár úgy tűnhet, hogy elszigetelve vizsgálva az egyik feltétel nem teljesül, a többi feltétel értékelése alapján a vizsgálat ellentétes következtetésre is vezethet, vagyis arra, hogy az említett feltétel teljesül. Az orvosszakértő vagy orvosi vélemény nem elégedhet meg egyetlen feltétel vizsgálatával, hanem az érintett egészségi állapotának konkrét és részletes vizsgálatát kell elvégeznie összességében véve figyelembe a fent említett négy feltételt. Az ilyen vizsgálat különösen szükséges, mivel a súlyos betegség fennállásának elismerésével kapcsolatos eljárás nem ugyanolyan szintű garanciát jelent a felek közötti egyensúlyt illetően, mint a személyzeti szabályzat 73. cikke (amely a foglalkozási megbetegedésekre és a balesetekre vonatkozik) és 78. cikke (amely a rokkantságra vonatkozik) szerinti eljárások.

A tisztviselő jogai és kötelezettségei

A fent hivatkozott *AS kontra Bizottság* ügyben hozott ítéletében a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy orvosi titok körébe tartozó dokumentumoknak az eljáráshoz fűződő érdek hiányára alapított elfogadhatatlansági kifogás alátámasztására való felhasználása a hatóságnak a felperes magánélete tiszteletben tartásához fűződő jogába való beavatkozását jelenti, és

[7] Lásd a 6. lábjegyzetet.

e beavatkozás nem követi az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló európai egyezmény (a továbbiakban: EJEE) 8. cikkének 2. pontja megszorító értelmében foglalt célok egyikét sem, különösen amennyiben a jogvita tárgya nem valamely orvosi döntés jogszerűsége.

Egyébiránt az F-46/09. sz., *V kontra Parlament* ügyben 2011. július 5-én hozott ítéletével a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy az intézmények által a valamely személy egészségi állapotára vonatkozóan gyűjtött személyes adatoknak harmadik személyek – köztük más intézmény – felé történő továbbítása önmagában, az így közölt információk későbbi felhasználásától függetlenül, az érintett magánéletébe való beavatkozásnak minősül. A Közszolgálati Törvényszék azonban emlékeztetett arra, hogy az alapvető jogok korlátozhatók azzal a feltétellel, hogy e korlátozás ténylegesen közérdekű céloknak felel meg, és a kitűzött cél vonatkozásában nem jelent olyan aránytalan és elviselhetetlen beavatkozást, amely épp a védett jog lényegét sértené. E tekintetben a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélt, hogy az EJEE 8. cikkének 2. pontja szerinti feltételeket viszonyítási pontnak kell tekinteni.

Mérlegelve egyfelől a Parlament arról való megbizonyosodáshoz fűződő érdekét, hogy a rábízandó feladatok ellátására alkalmas személyt vesz fel, másfelől az érintett magánélet tiszteletben tartásához való joga megsértésének súlyosságát, a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy bár a felvételt megelőző vizsgálat az uniós intézmények jogos érdekét szolgálja, amely intézményeknek képesnek kell lenniük feladataik végrehajtására, ez az érdek nem igazolja az olyan különösen érzékeny adatok, mint az egészségügyi adatok, intézmények közötti, az érintett hozzájárulása nélküli továbbítását.

Ugyanebben az ítéletben a Közszolgálati Törvényszék ezt követően azt állapította meg, hogy megsértették a 45/2001 rendeletet[8]. Kimondta ugyanis, hogy a szóban forgó személyes adatokat az adatgyűjtés céljától eltérő célból kezelték, anélkül, hogy a Bizottság vagy a Parlament belső szabályai kifejezetten megengedték volna a cél megváltoztatását. Megállapította továbbá, hogy nem bizonyították, hogy az adat átadása a Parlament egyedi munkajogi kötelezettségeinek és jogainak való megfelelés érdekében volt szükséges, mivel a Parlament felkérhette volna a felperest, hogy adjon információt a rá vonatkozó egészségügyi előzményekről, illetve a szükséges orvosi vizsgálatokat elvégeztethette volna a saját szervezeti egységeivel.

Szerződésekkel kapcsolatos perek

1. Az Európai Unió egyéb alkalmazottaira vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikkének a) pontjában foglalt határozott idejű szerződés második meghosszabbítása

Az F-105/09. sz., *Scheefer kontra Parlament* ügyben, amelyben a Közszolgálati Törvényszék 2011. április 13-án hozott ítéletet, a felperest az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikkének a) pontja alapján ideiglenes alkalmazottként határozott időre alkalmazták. Ezt az alkalmazást kétszer is szerződésmódosítással meghosszabbították, a második szerződésmódosítás „hatályon kívül helyez[te] és felvált[otta]" az elsőt abból a célból, hogy az érintett alkalmazását meghatározott újabb időtartamra meghosszabbítsa. Márpedig az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 8. cikkének első bekezdése értelmében az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 2. cikke a) pontjának hatálya alá tartozó

[8] A személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozása tekintetében az egyének védelméről, valamint az ilyen adatok szabad áramlásáról szóló, 2000. december 18-i 45/2001/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL 2001. L 8., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 13. fejezet, 26. kötet, 102. o.).

ideiglenes alkalmazott szerződése legfeljebb egyszer hosszabbítható meg határozott időre, „minden további meghosszabbítás határozatlan időre szól".

A Közszolgálati Törvényszék először is az 1999/70 irányelv[9] és az ahhoz mellékelt keretszerződés feltételei alapján megállapította, hogy a fent említett 8. cikk első bekezdését úgy kell értelmezni, hogy széles hatályt biztosítsanak neki, és szigorúan kell alkalmazni. Ennek alapján a Közszolgálati Törvényszék kimondta, hogy a felperes szerződését úgy kell tekinteni, mint amelyet kétszer meghosszabbítottak, attól függetlenül, hogy a második szerződésmódosítás során milyen megfogalmazást használtak. Ebből arra következtetett, hogy e szerződésmódosítást kizárólag a jogalkotó szándéka alapján határozatlan idejű foglalkoztatássá kell átminősíteni a jogszabály erejénél fogva, és hogy az e szerződésmódosításban megállapított határidő lejárta nem eredményezheti a felperes foglalkoztatásának megszűnését.

Végül a Közszolgálati Törvényszék úgy ítélte meg, hogy az azt „megerősít[ő]" határozat, hogy a szerződés a második szerződésmódosításban meghatározott időpontban megszűnik, megváltoztatta az érintett azon jogi helyzetét, amely az egyéb alkalmazottakra vonatkozó alkalmazási feltételek 8. cikkének első bekezdéséből következett, és az az e rendelkezést megsértő, sérelmet okozó aktusnak minősül.

2. A sikertelen versenyvizsga esetére szóló megszüntetési záradékot tartalmazó határozatlan idejű szerződés megkötése

A fent hivatkozott *Benett és társai kontra OHIM* ügyben hozott ítéletben a Közszolgálati Törvényszék megállapította, hogy a szerződés megszüntetését abban az esetben lehetővé tévő szerződési feltétel, ha a szóban forgó alkalmazottat nem veszik fel valamely általános versenyvizsga keretében létrehozott tartaléklistára, nem teszi lehetővé, hogy e szerződést határozatlan idejű szerződéssé minősítsék, mivel a szerződés időtartamát – ahogy az az 1999/70 irányelv által megerősített keretmegállapodás 3. szakaszának 1. pontjából kitűnik – nem csak „meghatározott időpont elérés[ével]", hanem „meghatározott feladat elvégzés[ével] vagy meghatározott esemény bekövetkezés[ével]", mint például valamely versenyvizsga tartaléklistájának létrehozása, is meg lehet határozni.

3. A szerződés meghosszabbításának elmaradása

A Közszolgálati Törvényszék az F-72/09. és F-17/10. sz., *Daake kontra OHIM* egyesített ügyekben 2011. április 15-én hozott végzésében úgy ítélt, hogy bár az olyan levél, amely csupán emlékeztet a szerződés lejárati időpontra vonatkozó kikötéseire, és az említett kikötésekhez képest semmilyen új elemet nem tartalmaz, nem minősül sérelmet okozó aktusnak, ellenben a szerződés meghosszabbítását mellőző határozat sérelmet okozó aktusnak minősülhet, amely elkülönül a szóban forgó szerződéstől és keresettel megtámadható. Az ilyen, a szolgálati érdek és az érdekelt helyzetének felülvizsgálatát követően meghozott határozat ugyanis új elemet tartalmaz az eredeti szerződéshez képest, és nem tekinthető úgy, hogy azt csupán megerősíti.

[9] Az ESZSZ, az UNICE és a CEEP által a határozott ideig tartó munkaviszonyról kötött keretmegállapodásról szóló, 1999. június 28-i 1999/70/EK tanácsi irányelv (HL L 175., 43. o.; magyar nyelvű különkiadás 5. fejezet, 3. kötet, 368. o.).

Az intézmények szerződésen kívüli felelőssége

A Közszolgálati Törvényszék kibővítette azon ítélkezési gyakorlatot, amely szerint meg kell osztani a kárért viselt felelősséget, ha a kárt egyszerre okozta az intézmény és az áldozat kötelezettségszegése abban az esetben, ha a kötelezettségszegések megoszlanak az intézmény és harmadik személy között (a fent hivatkozott *Missir Mamachi di Lusignano kontra Bizottság* ügyben hozott ítélet).

B – A Közszolgálati Törvényszék összetétele

(A 2011. október 7-i protokolláris sorrend)

Balról jobbra:

R. Barents és I. Boruta, bírák; H. Kreppel, tanácselnök; S. Van Raepenbusch, elnök; M. I. Rofes i Pujol, tanácselnök; E. Perillo és K. Bradley bírák; W. Hakenberg, hivatalvezető.

1. A Közszolgálati Törvényszék tagjai

(hivatalba lépésük sorrendjében)

Paul J. Mahoney
Született 1946-ban; jogi tanulmányok (Master of Arts, Oxfordi Egyetem, 1967; Master of Laws, University College London, 1969); a University College Londonon tart előadásokat (1967–1973); barrister (London, 1972–1974); az Emberi Jogok Európai Bíróságán tanácsos, majd főtanácsos (1974–1990); jogász vendégprofesszor a Saskatchewani Egyetemen, Saskatoon, Kanada (1988); az Európa Tanács személyzeti vezetője (1990–1993); osztályvezető (1993–1995), hivatalvezető-helyettes (1995–2001), majd hivatalvezető az Emberi Jogok Európai Bíróságán (2001–2005. szeptember); 2005. október 6-tól 2011. október 6-ig a Közszolgálati Törvényszék elnöke.

Sean Van Raepenbusch
Született 1956-ban; jogot végez (Brüsszeli Szabadegyetem, 1979); nemzetközi jogot végez (Brüsszel, 1980); jogi doktor (1989); a Société anonyme du canal et des installations maritimes de Bruxelles jogi szolgálatának vezetője (1979–1984); tisztviselő az Európai Közösségek Bizottságánál (Szociális Főigazgatóság, 1984–1988); az Európai Közösségek Bizottsága jogi szolgálatának tagja (1988–1994); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1994–2005); előadásokat tart a Charleroi-i Egyetemen (nemzetközi és európai szociális jog, 1989–1991), a Mons-Hainaut-i Egyetemen (európai jog, 1991–1997), a Liège-i Egyetemen (európai közszolgálati jog, 1989–1991; az Európai Unió intézményeinek joga, 1995–2005; európai szociális jog, 2004–2005); számos európai szociális jogi és az Európai Unió alkotmányjogával foglalkozó kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája; 2011. október 7-től a Közszolgálati Törvényszék elnöke.

Horstpeter Kreppel

Született 1945-ben; egyetemi tanulmányait Berlinben, Münchenben és Frankfurt am Mainban végezte (1966–1972), első államvizsga (1972); bírósági fogalmazó Frankfurt am Mainban (1972–1973 és 1974–1975); bruges-i Collège d'Europe (1973–1974); szakvizsga (Frankfurt am Main, 1976); a Szövetségi Munkaügyi Hivatal alkalmazottja és ügyvéd (1976); a munkaügyi bíróságon bíró (Hessen tartomány, 1977–1993); a Frankfurt am Main-i Fachhochschule für Sozialarbeiton és a wiesbadeni Verwaltungsfachhochschulén tart előadásokat (1979–1990); nemzeti szakértő az Európai Közösségek Bizottsága jogi szolgálatánál (1993–1996 és 2001–2005); a Németországi Szövetségi Köztársaság nagykövetségén szociális ügyi attasé Madridban (1996–2001); bíró a Frankfurt am Main-i Munkaügyi Bíróságon (2005. február–szeptember); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Irena Boruta

Született 1950-ben; jogi diploma a Wrocławi Egyetemen (1972); jogi doktor (Łódź, 1982); ügyvéd a Lengyel Köztársaság Ügyvédi Kamarájában (1977 óta); vendégkutató (Paris X Egyetem, 1987–1988; Nantes-i Egyetem, 1993–1994); a „Solidarność" szakértője (1995–2000); munkajogi és európai szociális jogi professzor a Łódźi Egyetemen (1997–1998 és 2001–2005), akkreditált professzor a Varsói Kereskedelmi Főiskolán (2002), munkajogi és társadalombiztosítási jogi professzor a Kardinał Stefan Wyszyński Egyetemen, Varsóban (2002–2005); munkaügyi és szociális miniszterhelyettes (1998–2001); a Lengyel Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának tárgyalásaival megbízott tárgyalóbizottság tagja (1998–2001); a lengyel kormány képviselője a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetben (1998–2001); számos munkajogi és európai szociális jogi kiadvány szerzője; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Haris Tagaras

Született 1955-ben; jogot végez (Theszaloníki Egyetem, 1977); európai jogi tanulmányok (Brüsszeli Szabadegyetem Európai Tanulmányok Intézete, 1980); jogi doktor (Theszaloníki Egyetem, 1984); jogász-nyelvész az Európai Közösségek Tanácsánál (1980–1982); kutató a Theszaloníki Nemzetközi és Európai Gazdasági Jogi Központban (1982–1984); tanácsos az Európai Közösségek Bíróságán és az Európai Közösségek Bizottságánál (1986–1990); a közösségi jog, a nemzetközi magánjog és az emberi jogok professzora az Athéni Panteion Egyetemen (1990 óta); az európai ügyek külső munkatársa az Igazságügyi Minisztériumnál és a Luganói Egyezmény állandó bizottságának tagja (1991–2004); a Nemzeti Versenybizottság tagja (1999–2005); a Nemzeti Távközlési és Postai Bizottság tagja (2000–2002); a Theszaloníki Ügyvédi Kamara tagja, a Semmítőszéken eljáró ügyvéd; az Európai Ügyvédek Uniójának (UAE) alapító tagja; a Nemzetközi Összehasonlító Jogi Akadémia társult tagja; 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Stéphane Gervasoni

Született 1967-ben; a Grenoble-i Politikai Tanulmányok Intézetén (1988) és az École nationale d'administrationon (1993) szerez diplomát; az Államtanács tagja (peres ügyek osztálya, 1993–1997, szociális osztály, 1996–1997; ülnök, 1996–2008); 2008 óta államtanácsos; előadó a Párizsi Politikai Tanulmányok Intézetében (1993–1995); a kormány megbízottja a nyugdíjak különleges semmisségi bizottságánál (1994–1996); jogi tanácsadó a Közszolgálati Minisztériumban és Párizs város Önkormányzatánál (1995–1997); főtitkár az Yonne megyei prefektúrán, az auxerre-i kerület alprefektusa (1997–1999); főtitkár a Savoie megyei prefektúrán, a chambéryi kerület alprefektusa (1999–2001); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (2001. szeptember–2005. szeptember); a NATO fellebbviteli bizottságának címzetes tagja (2001–2005); 2005. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Maria Isabel Rofes i Pujol

Született 1956-ban; jogi tanulmányok (licenciatura en derecho, Universidad de Barcelona, 1981); nemzetközi kereskedelemre való szakosodás (Mexikó, 1983); európai integrációs (Barcelonai Kereskedelmi Kamara, 1985) és közösségi jogi tanulmányok (Escola d'Administació Pública de Catalunya, 1986); a Generalitat de Catalunya tisztviselője (az Ipari és Energiaügyi Minisztérium Jogi Szolgálatának tagja, 1984. áprilistól 1986. augusztusig); a Barcelonai Ügyvédi Kamara tagja (1985–1987); az Európai Közösségek Bírósága Kutatási és Dokumentációs Osztályának tanácsosa, később főtanácsosa (1986–1994); jogi referens a Bíróságon (Ruiz-Jarabo Colomer főtanácsnok kabinetjében 1995. januártól 2004. áprilisig; Lõhmus bíró kabinetjében 2004. májustól 2009. augusztusig); előadásokat tart a közösségi perekről az Universitat Autònoma de Barcelona jogi karán (1993–2000); számos európai szociális jogi publikáció és előadás; a Közösségi Fajtaoltalmi Hivatal fellebbviteli tanácsának tagja (2006–2009); 2009. október 7-től a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Ezio Perillo

Született 1950-ben; jogi doktor és a Padovai Ügyvédi Kamara tagja; a Padovai Egyetem jogi karán polgári és összehasonlító jogi segédkutató majd kutató (1977–1982); közösségi jogot oktat a pármai Collegio Europeo n (1990–1998), a Padovai Egyetem (1985–1987), a Maceratai Egyetem (1991–1994) és a Nápolyi Egyetem (1995) jogi karán, valamint a Milánoi Egyetemen (2000–2001); a Páduai Egyetem „Master in European Integration" tudományos bizottságának tagja; az Európai Közösségek Bíróságának tisztviselője a Könyvtári Igazgatóságon, valamint a Kutatási és Dokumentációs Igazgatóságon (1982–1984); G. Federico Mancini főtanácsnok jogi referense (1984–1988); Enrico Vincinek, az Európai Parlament főtitkárának jogi tanácsadója (1988–1993); továbbá ugyanezen intézménynél: osztályvezető a jogi szolgálaton (1995–1999); a jogi szolgálaton a jogalkotási koordinációs és egyeztetési, intézményközi kapcsolatok és kapcsolatok a nemzeti parlamentekkel igazgatóság (1994–2004); a külkapcsolati igazgatóság (2004–2006) majd a jogalkotási ügyek igazgatóságának igazgatója (2006–2011); számos olasz polgári jogi és európai uniós jogi publikáció szerzője; 2011. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

René Barents

Született 1951-ben; jogot és közgazdaságtant végez (rotterdami Erasmus Egyetem, 1973); jogi doktor (Utrechti Egyetem, 1981); európai jogi és nemzetközi gazdasági jogi kutató (1973–1974), valamint európai jogi és gazdasági jogi docens az Utrechti Egyetem Európa Intézetében (1974–1979) és a Leideni Egyetemen (1979–1981); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1981–1986); majd az Európai Közösségek Bírósága személyzeti szabályzati jogok egységének vezetője (1986–1987); az Európai Közösségek Bizottsága jogi szolgálatának tagja (1987–1991); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1991–2000); az Európai Unió Bírósága Kutatási és Dokumentációs Igazgatóságán osztályvezető (2000–2009) és igazgató (2009–2011); európai jogi címzetes egyetemi tanár (1988–2003) és tiszteletbeli egyetemi tanár (2003 óta) a Maastrichti Egyetemen; tanácsadó a 's–hertogenboschi fellebbviteli bíróságon (1993–2011); a Holland Királyi Tudományos Akadémia tagja (1993 óta); számos európai jogi publikáció szerzője; 2011. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Kieran Bradley

Született 1957-ben; jogot végez (Trinity College, Dublin, 1975–1979); kutatási asszisztens Mary Robinson szenátor mellett (1978–1979 és 1980); „Pádraig Pearse" tanulmányi ösztöndíj a Collège d'Europe-ban (Bruges, 1979); posztgraduális uniós jogi tanulmányok a Collège d'Europe-ban (1979–1980); jogi LL.M. a Cambridge-i Egyetemen (1980–1981); gyakornok az Európai Parlamentnél (Luxembourg, 1981); tanácsos az Európai Parlament jogi bizottságának titkárságán (Luxembourg, 1981–1988); az Európai Parlament jogi szolgálatának tagja (Brüsszel, 1988–1995); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (1995–2000); európai jogi docens a Harvard Law Scoolban (2000); az Európai Parlament jogi szolgálatának tagja (2000–2003), később e szolgálatnál egységvezető (2003–2011), majd igazgató (2011); számos publikáció szerzője; 2011. október 6-tól a Közszolgálati Törvényszék bírája.

Waltraud Hakenberg

Született 1955-ben; jogi tanulmányok Regensburgban és Genfben (1974–1979); első államvizsga (1979); közösségi jogi posztgraduális tanulmányok a bruges-i Collège d'Europe-ban (1979–1980); bírósági fogalmazó Regensburgban (1980–1983); jogi doktor (1982); szakvizsga (1983); ügyvéd Münchenben és Párizsban (1983–1989); az Európai Közösségek Bíróságának tisztviselője (1990–2005); jogi referens az Európai Közösségek Bíróságán (P. Jann bíró kabinetje, 1995–2005); több egyetemen tart előadásokat Németországban, Ausztriában, Svájcban és Oroszországban; a Saar-vidéki Egyetem tiszteletbeli professzora (1999 óta); több jogi bizottság, egyesület és tanács tagja; számos közösségi jogi és perjogi kiadvány szerzője; 2005. november 30-tól az Európai Közszolgálati Törvényszék hivatalvezetője.

2. A Közszolgálati Törvényszék összetételének változása 2011-ben

Az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke tagjainak részleges megújítását követően a 2011. október 7-től 2014. szeptember 30-ig terjedő időszakra Sean Van Raepenbuscht választották az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének elnökévé, aki 2005. október 6-a óta a Közszolgálati Törvényszék bírája.

2011. október 6-i ünnepélyes ülés

Az Európai Unió Tanácsa Stephane Gervesoni, Paul J. Mahoney és Haris Tagaras megbízatásának megszűnését követően 2011. július 18-i határozatával a következő személyeket nevezte ki az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének bírájává a 2011. október 1-je és 2017. szeptember 30-a közötti időszakra: René Barents; Kieran Bradley és Ezio Perillo.

Waltraud Hakenberget, aki 2005. november 30-a óta az Európai Unió Közszolgálati Törvényszékének hivatalvezetője, és akinek a megbízási ideje 2011. november 29-én járt le, 2011. október 10-én megújították tisztségében a 2011. november 30-tól 2017. november 29-ig terjedő időszakra.

3. Protokolláris sorrendek

2011. január 1-jétől 2011. október 6-ig

P. MAHONEY, a Közszolgálati Törvényszék elnöke
H. TAGARAS, tanácselnök
S. GERVASONI, tanácselnök
H. KREPPEL, bíró
I. BORUTA, bíró
S. VAN RAEPENBUSCH, bíró
M. I. ROFES i PUJOL, bíró

W. HAKENBERG, hivatalvezető

2011. október 7-től 2011. december 31-ig

S. VAN RAEPENBUSCH, a Közszolgálati Törvényszék elnöke
H. KREPPEL, tanácselnök
M. I. ROFES i PUJOL, tanácselnök
I. BORUTA, bíró
E. PERILLO, bíró
R. BARENTS, bíró
K. BRADLEY, bíró

W. HAKENBERG, hivatalvezető

4. A Közszolgálati Törvényszék korábbi tagjai

Kanninen Heikki (2005–2009)
Tagaras Haris (2005–2011)
Gervasoni Stéphane (2005–2011)

Elnök

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C – A Közszolgálati Törvényszék igazságügyi statisztikái

A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége általában

1. Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)

Érkezett ügyek

2. Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2007–2011)
3. Az eljárás nyelve (2007–2011)

Befejezett ügyek

4. Ítéletek és végzések – ítélkező testület (2011)
5. A határozat tartalma (2011)
6. Ideiglenes intézkedések (2007–2011)
7. Az eljárások időtartama hónapokban (2007–2011)

December 31-én folyamatban maradt ügyek

8. Ítélkező testület (2007–2011)
9. A felperesek száma (2011)

Egyéb

10. A Közszolgálati Törvényszéknek a Törvényszék előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2007–2011)
11. A Törvényszék előtti fellebbezések eredménye (2007–2011)

1. *A Közszolgálati Törvényszék tevékenysége általában*
Érkezett, befejezett és folyamatban maradt ügyek (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Érkezett ügyek	157	111	113	139	159
Befejezett ügyek	150	129	155	129	166
Folyamatban maradt ügyek	235	217	175	185	178[1]

A számok (összesítő számok) az összes ügy számát jelölik, és figyelmen kívül hagyják az összefüggés miatti egyesítéseket (egy ügyszám = egy ügy).

[1] Amelyből 6 ügyben felfüggesztették az eljárást.

2. *Érkezett ügyek* – Az ügyeknek a főbb alperes intézmények szerinti százalékos megoszlása (2007–2011)

Az érkezett ügyek százalékos megoszlása 2011-ben

	2007	2008	2009	2010	2011
Európai Parlament	15,29%	14,41%	8,85%	9,35%	6,29%
Tanács	4,46%	4,50%	11,50%	6,47%	6,92%
Európai Bizottság	63,69%	54,95%	47,79%	58,99%	66,67%
Az Európai Unió Bírósága	3,82%		2,65%	5,04%	1,26%
Európai Központi Bank	1,27%	2,70%	4,42%	2,88%	2,52%
Számvevőszék	2,55%	5,41%	0,88%		0,63%
Az Európai Unió szervei és hivatalai	8,92%	18,02%	23,89%	17,27%	15,72%
Összesen	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**	**100%**

3. *Érkezett ügyek* – Az eljárás nyelve (2007–2011)

Megoszlás 2011-ben

Az eljárás nyelve	2007	2008	2009	2010	2011
Bolgár	2				
Spanyol	2	1	1	2	2
Cseh			1		
Német	17	10	9	6	10
Görög	2	3	3	2	4
Angol	8	5	8	9	23
Francia	101	73	63	105	87
Olasz	17	6	13	13	29
Litván	2	2			
Magyar	1	1			1
Holland	4	8	15	2	1
Lengyel		1			1
Portugál		1			
Román	1				
Szlovák					1
Összesen	**157**	**111**	**113**	**139**	**159**

Az eljárás nyelve arra a nyelvre utal, amelyen a keresetet benyújtották, nem pedig a felperes anyanyelvére vagy nemzetiségére.

4. *Befejezett ügyek* – Ítéletek és végzések – ítélkező testületek (2011)

	Ítéletek	Az egyezség nyomán az ügy törléséről rendelkező végzések[1]	Az eljárást befejező egyéb végzések	Összesen
Teljes ülés	1		1	**2**
Elnök			13	**13**
Három bíróból álló tanácsok	75	8	68	**151**
Egyesbíró				
Összesen	**76**	**8**	**82**	**166**

[1] 2011. év során 13 további olyan ügy volt, amelyben a jogvitának a Közszolgálati Törvényszék által kezdeményezett egyezségkötéssel történő rendezése nem vezetett eredményre.

5. *Befejezett ügyek* – A határozat tartalma (2011)

	Ítéletek			Végzések				Összesen
	Teljes egészében elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Részben elfogadhatónak nyilvánított keresetek	Teljes egészében elutasított keresetek, okafogyottság	[Nyilvánvalóan] elfogadhatatlan vagy megalapozatlan keresetek/ kérelmek	Az ítélkező testület fellépése nyomán létrejött egyezségek	Törlés egyéb okból, okafogyottá válás vagy áttétel	Egészben vagy részben elfogadhatónak nyilvánított kérelmek (különleges eljárások)	
Alkalmazotti szerződés felmondása vagy meg nem hosszabbítása	2	1		1				**4**
Beosztás/ újrabeosztás	1	1	2					**4**
Díjazás és támogatások	1	1	6	5	1	17		**31**
Egyéb	1	1	10	20	1	4	6	**43**
Értékelés/előléptetés	1	4	15	7	5	6		**38**
Fegyelmi eljárások			1	2	1			**4**
Felvétel/kinevezés/besorolási fokozatba való besorolás	1	3	9	3		1		**17**
Munkafeltételek/szabadság		1	3					**4**
Nyugdíjak és rokkantsági ellátások			2	1		1		**4**
Szociális biztonság/ foglalkozási megbetegedés/ balesetek		3	5	5				**13**
Versenyvizsga			1	1		2		**4**
Összesen	**7**	**15**	**54**	**45**	**8**	**31**	**6**	**166**

6. *Ideiglenes intézkedések* (2007–2011)

Ideiglenes intézkedés iránti befejezett ügyek		A határozat tartalma		
		Teljes vagy részleges elfogadás	Elutasítás	Törlés
2007	**4**		4	
2008	**4**		4	
2009	**1**	1		
2010	**6**		4	2
2011	**7**		4	3
Összesen	**22**	**1**	**16**	**5**

7. *Befejezett ügyek* – Az eljárások időtartama hónapokban (2011)

		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Ítéletek		**Átlagos időtartam**	**Átlagos időtartam**
A Közszolgálati Törvényszékhez érkezett ügyek	73	21,0	18,6
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek[1]	3	73,7	57,7
Összesen	**76**	**23,1**	**20,1**

		A teljes eljárás időtartama	Az eljárás időtartama, az esetleges felfüggesztés tartamát nem beleértve
Végzések		**Átlagos időtartam**	**Átlagos időtartam**
A Közszolgálati Törvényszékhez érkezett ügyek	89	11,9	9,0
Eredetileg a Törvényszékhez érkezett ügyek[1]	1	18,5	18,5
Összesen	**90**	**12,0**	**9,1**
ÖSSZESEN	**166**	**17,1**	**14,2**

Az időtartamot hónapokban és hónaptizedekben fejezik ki.

[1] A Törvényszék 118 ügyet tett át a Közszolgálati Törvényszékhez ez utóbbi tevékenységének megkezdésekor.

8. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – Ítélkező testület (2007–2011)

Megoszlás 2011-ben

	2007	2008	2009	2010	2011
Teljes ülés	3	5	6	1	
Elnök	3	2	1	1	1
Három bíróból álló tanácsok	206	199	160	179	156
Egyesbíró					2
Még ki nem osztott ügyek	23	11	8	4	19
Összesen	**235**	**217**	**175**	**185**	**178**

9. *December 31-én folyamatban maradt ügyek* – A felperesek száma

Azon 2011-ben folyamatban maradt ügyek, amelyekben ügyenként a legnagyobb számú felperes vesz részt

A felperesek száma	Területek
535 (2 ügy)	Személyzeti szabályzat – Díjazás – A tisztviselők és ideiglenes alkalmazottak nyugdíjának és díjazásának éves kiigazítása – A személyzeti szabályzat 64., 65. és 65a. cikke, továbbá XI. melléklete – A Tanács 2010. december 20-i 1239/2010/EU rendelete – Korrekciós együttható – Isprába beosztott tisztviselők
169	Személyzeti szabályzat – Az EKB személyi állománya – A nyugdíjrendszer reformja
34	Személyzeti szabályzat – EBB – Nyugdíjak – A nyugdíjrendszer reformja
25	Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2010. és 2011. évi előléptetési időszakok – Az előléptetési küszöb meghatározása
20 (6 ügy)	Személyzeti szabályzat – Díjazás – Családi támogatások – Iskoláztatási támogatás – Juttatás feltételei
19	Személyzeti szabályzat – A Parlament személyzeti bizottsága – Választások – A választási eljárás szabálytalanságai
13	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama
10	Személyzeti szabályzat – Szerződéses alkalmazott – Ideiglenes alkalmazott – Alkalmazási feltételek – A szerződés tartama
6 (2 ügy)	Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2010. évi előléptetési időszak – Az érdemek összehasonlító vizsgálata – A felperes előléptetését megtagadó határozat
5 (5 ügy)	Személyzeti szabályzat – Előléptetés – 2008. évi előléptetési időszak – A felperes előléptetését megtagadó határozat

A „Személyzeti szabályzat" kifejezés alatt az Európai Unió tisztviselőinek személyzeti szabályzatát és az Európai Unió egyéb alkalmazottainak alkalmazási feltételeit kell érteni.

A felperesek teljes száma az összes folyamatban maradt ügy viszonylatában (2007–2011)

	Felperesek összesen	Folyamatban maradt ügyek összesen
2007	1 267	235
2008	1 161	217
2009	461	175
2010	812	185
2011	1 006	178

10. *Egyéb* – A Közszolgálati Törvényszéknek a Törvényszék előtt fellebbezéssel megtámadott határozatai (2007–2011)

	Fellebbezések[1]	Fellebbezéssel megtámadható határozatok[2]	Fellebbezések százalékos megoszlása[3]	A fellebbezések százalékos megoszlása az egyezség útján történő rendezéseket is figyelembe véve[4]
2007	25	107	23,36%	21,93%
2008	37	99	37,37%	34,91%
2009	30	95	31,58%	30,93%
2010	24	99	24,24%	21,62%
2011	44	126	34,92%	32,84%

1 Azokat a határozatokat, amelyeket több fél is megfellebbezett, csak egyszer vették figyelembe. 2007-ben két olyan határozat volt, amelyek ellen két-két fellebbezést nyújtottak be; 2011-ben egy határozat ellen nyújtottak be két fellebbezést.

2 A tárgyév során kihirdetett vagy meghozott, a keresetet elfogadhatatlannak, nyilvánvalóan elfogadhatatlannak vagy nyilvánvalóan megalapozatlannak nyilvánító ítéletek és végzések, valamint ideiglenes intézkedés tárgyában hozott, okafogyottságot megállapító és beavatkozás engedélyezése iránti kérelmet elutasító végzések.

3 E százalékos megoszlás az adott év vonatkozásában eltérhet a tárgyévben hozott, fellebbezéssel megtámadható határozatok számától, mivel a fellebbezési határidő egyik naptári évből átnyúlhat a másik naptári évbe.

4 A Közszolgálati Törvényszék – a jogalkotó felhívásának eleget téve – arra törekszik, hogy megkönnyítse a jogviták egyezség útján történő rendezését. Minden évben meghatározott számú ügyet ezen jogintézmény révén fejez be. Ezen ügyek eredményeként nem hoz olyan „fellebbezéssel megtámadható" határozatot, amelyet az éves jelentésben a Bíróság és a Törvényszék vonatkozásában hagyományosan figyelembe vesznek a „fellebbezések százalékos megoszlásának" számításakor . Márpedig, amennyiben a „fellebbezések százalékos megoszlása" alkalmas lehet valamely igazságszolgáltatási szerv határozatai „vitatása mértékének" jellemzésére, ezen arányszám jobban tükrözné a valós helyzetet abban az esetben, ha kiszámításánál figyelembe vennék nemcsak a fellebbezéssel megtámadható határozatokat, hanem azokat is, amelyekkel szemben fellebbezésre nincs lehetőség éppen azon tény miatt, hogy azok egyezséggel fejezik be az eljárást. Éppen ennek a számításnak az eredménye látható ebben az oszlopban.

11. *Egyéb* – A Törvényszék előtti fellebbezések eredménye (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Elutasított fellebbezés	6	14	21	27	23
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalása nélkül	1	4	9	4	3
Teljes vagy részleges hatályon kívül helyezés az ügy visszautalásával		3	1	6	4
Összesen	**7**	**21**	**31**	**37**	**30**

IV. fejezet

Találkozók és látogatások

A – Hivatalos látogatások és rendezvények a Bíróságon, a Törvényszéken és a Közszolgálati Törvényszéken 2011-ben

Bíróság

Január 16. és 17.	Az Emberi Jogok Európai Bíróságának küldöttsége
Január 19.	L. Planas Puchades, a Spanyol Királyság Európai Unió melletti állandó képviselője
Január 25.	Az Association of Lawyers of Russia küldöttsége
Január 31.	Répássy R., a Magyar Köztársaság Közigazgatási és Igazságügyi Minisztériumának igazságügyi államtitkára, az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége keretében
Január 31.	Az Unterausschuss Europarecht des Rechtsausschusses des Deutschen Bundestages küldöttsége
Február 7.	A Francia Köztársaság Alkotmánytanácsának küldöttsége
Február 7. és 8.	A Török Köztársaság Semmítőszékének küldöttsége
Március 8.	A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) küldöttsége
Március 10.	M. Szpunar, a Lengyel Köztársaság külügyminiszter-helyettese
Március 14. és 15.	A román alkotmánybíróság küldöttsége
Március 18.	Präsidenten der deutschsprachigen Zeitungsverlegerverbände
Március 22.	A svéd parlament küldöttsége – Alkotmányügyi Bizottság
Március 27–29.	Az Európai Unió Tagállamai Legfelsőbb Bíróságai elnökei hálózatának küldöttsége
Április 5.	Őexcellenciája W. E. Kennard, az Amerikai Egyesült Államok Európai Unió melletti nagykövete
Április 5.	A Niedersächsischer Staatsgerichtshof küldöttsége
Április 11.	A svéd parlament küldöttsége – Adóügyi Bizottság
Április 11.	M. Kjærum, az Európai Unió Alapjogi Ügynökségének igazgatója
Április 11.	C. Predoiu, Románia igazságügy-minisztere
Április 11–13.	A Közép-afrikai Gazdasági és Monetáris Közösség (CEMAC) Bíróságának, a Nyugat-Afrikai Államok Gazdasági Közössége (CEDEAO) Bíróságának, valamint a Nyugat-afrikai Gazdasági és Monetáris Unió (UEMOA) Bíróságának küldöttségei
Április 12.	R. Sikorski, a Lengyel Köztársaság külügyminisztere
Május 1–3.	A Dán Királyság Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége
Május 5.	D. Grieve, Attorney General for England and Wales és E. Garnier, Solicitor General for England and Wales
Május 5.	Az Institute for European Affairs (INEA) igazgatótanácsának látogatása
Május 5.	I. Degutienė, a Litván Köztársaság Parlamentjének elnöke
Május 15–17.	A Szlovák Köztársaság Alkotmánybíróságának küldöttsége
Június 20.	Az EU-Mexikó parlamenti vegyes bizottság látogatása
Június 24.	A tagállamok és az Európai Unió intézményei meghatalmazottainak találkozója

Június 26. és 27.	A Bundesverfassungsgericht küldöttsége
Június 27.	Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság Legfelsőbb Bíróságának küldöttsége
Június 30.	M. Boddenberg, Hessen tartomány szövetségi ügyekért felelős minisztere (Németországi Szövetségi Köztársaság)
Június 30.	D. Wallis, az Európai Parlament alelnöke
Szeptember 6.	A svéd parlament jogi bizottságának küldöttsége
Szeptember 7.	P. Tempel, a Németországi Szövetségi Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselője
Szeptember 21. és 22.	Az Észt Köztársaság külügyminisztériumának küldöttsége
Szeptember 22.	E. Uhlenberg, Észak-Rajna-Vesztfália tartományi parlamentjének elnöke (Németországi Szövetségi Köztársaság)
Szeptember 25–27.	A Dán Királyság főügyésze és ügyészei
Szeptember 30.	J. M. Fernandes, az Európai Parlament Költségvetési Bizottságának előadója
Október 4.	W. Grahammer, az Osztrák Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselője
Október 7.	U. Mifsud Bonnici, a Máltai Köztársaság volt elnöke
Október 10. és 11.	5e Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts
Október 11.	U. Corsepius, az Európai Unió Tanácsának főtitkára
Október 11.	B. Ohlsson, a Svéd Királyság európai ügyekért felelős minisztere átadja a „Two Couplets" című szobrot
Október 12–14.	A Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közössége (CEDEAO) Bíróságának küldöttsége
Október 17. és 18.	A Francia Köztársaság Semmítőszéke ügyészeinek küldöttsége
Október 17. és 18.	Spanyol jogászok első szemináriuma: «La Carta de los derechos fundamentales de la Unión europea»
Október 27.	B. Karl, az Osztrák Köztársaság szövetségi igazságügy-minisztere
Október 27.	Őexcellenciája J.-F. Terral, a Francia Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
Október 27.	A.-M. Henriksson, a Finn Köztársaság igazságügy-minisztere, J. Store, a Finn Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselője és Őexcellenciája M. Lehto, a Finn Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövete
November 7.	M. Sudo, Japán Legfelsőbb Bíróságának bírája
November 11.	H. Koh, az Amerikai Egyesült Államok külügyminisztériumának jogtanácsosa és Őexcellenciája R. Mandell, az Amerikai Egyesült Államok luxemburgi nagyhercegségi kijelölt nagykövete
November 21–23.	Bírák fóruma
November 28. és 29.	A Török Köztársaság Semmítőszékének küldöttsége
November 29.	A Kínai Népköztársaság magas rangú bíráinak küldöttsége
December 13.	A Nyugat-afrikai Gazdasági és Monetáris Unió (UEMOA) Bizottságának küldöttsége
December 14.	Őexcellenciája I. Rizopoulos, a Görög Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi kijelölt nagykövete

Törvényszék

Január 31.	Az Európai Unió Tanácsa magyar elnökségének látogatása
Március 8.	A Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) (OHIM) küldöttségének látogatása
Március 10.	M. Szpunar, a Lengyel Köztársaság külügyminiszter-helyettesének látogatása
Május 2. és 3.	A Dán Királyság Legfelsőbb Bírósága küldöttségének látogatása
Június 30.	D. Wallis, az Európai Parlament alelnökének látogatása
Szeptember 22.	Az Észt Köztársaság külügyminisztériuma küldöttségének látogatása
Szeptember 23.	Őexcellenciája M. Lehto, a Finn Köztársaság luxemburgi nagyhercegségi nagykövetének látogatása
Október 10.	R. Cachia Caruana, a Máltai Köztársaság Európai Unió melletti állandó képviselőjének látogatása
Október 27.	G. F. Ioannidis, a Görög Köztársaság igazságügyi minisztériuma főtitkárának látogatása
November 7.	M. Sudo, Japán Legfelsőbb Bírósága bírájának látogatása
November 28.	A Török Köztársaság Semmítőszéke küldöttségének látogatása
November 30.	A Lett Köztársaság küldöttségének látogatása
December 6.	N. Diamandouros európai ombudsman látogatása

Közszolgálati Törvényszék

Július 11. és 12.	K. M. Lueken, az Egyesült Nemzetek New York-i Adminisztratív Bírósága hivatala tisztviselőjének látogatása
Szeptember 20.	M. de Sola Domingo, az Európai Bizottság közvetítőjének látogatása
December 6.	N. Diamandouros európai ombudsman látogatása

B – Tanulmányi látogatások (2011)

1. Csoportok típusai szerinti bontásban

	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomaták/ Parlamenti képviselők	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen
Csoportok száma	84	98	22	10	270	52	56	592

2. *Tanulmányi látogatások* – Tagállamok szerinti bontásban (2011)

	Látogatók száma								Csoportok száma
	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomaták/ Parlamenti képviselők	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen	
BE	31	15			352	26	47	**471**	**15**
BG	6	80		6				**92**	**6**
CZ	3				63			**66**	**6**
DK					164	15	91	**270**	**9**
DE	251	343		83	901	211	662	**2 451**	**87**
EE						14		**14**	**2**
IE			8		54			**62**	**5**
EL	8				64			**72**	**7**
ES	60				95		17	**172**	**9**
FR	163	59			823	46	239	**1 330**	**53**
IT	2	23	20		320	8	32	**405**	**34**
CY	10				18			**28**	**4**
LV		10			30			**40**	**4**
LT			4	8	28	33		**73**	**16**
LU	8	45		26	30	22	97	**228**	**9**
HU			8		160		47	**215**	**7**
MT					32			**32**	**1**
NL				54	140	14		**208**	**8**
AT					205		18	**223**	**8**
PL		79			7			**86**	**9**
PT		195			1			**196**	**10**
RO	25				42	18		**85**	**8**
SI		10	5		143			**158**	**9**
SK	40				104			**144**	**7**
FI		30			46	30	20	**126**	**5**
SE	118	4		8		6	11	**147**	**10**
UK	56	53	30		88			**227**	**14**
Harmadik országok	400	156	24	57	1 443	80	168	**2 328**	**127**
Vegyes csoportok (EU)	114	669		12	1 828	751	328	**3 702**	**103**
Összesen	**1 295**	**1 771**	**99**	**254**	**7 181**	**1 274**	**1 777**	**13 651**	**592**

3. Bírói találkozó (2011)

BE	5	**DK**	3	**IE**	2	**FR**	13	**LV**	2	**HU**	6	**AT**	5	**RO**	7	**FI**	3
BG	5	**DE**	10	**EL**	6	**IT**	13	**LT**	3	**MT**	1	**PL**	12	**SI**	2	**SE**	3
CZ	6	**EE**	2	**ES**	13	**CY**	2	**LU**	2	**NL**	6	**PT**	6	**SK**	3	**UK**	12

Összesen | **153**

4. A látogatók számának és csoportjainak alakulása (2008–2011)

Látogatók száma

	Nemzeti bírák	Ügyvédek/ Jogtanácsosok	Jogi oktatók	Diplomaták/ Parlamenti képviselők	Diákok/ Gyakornokok	Nemzeti tisztviselők	Egyéb	Összesen
2008	2 463	1 219	156	262	7 053	1 016	1 854	**14 023**
2009	2 037	1 586	84	193	6 867	870	2 078	**13 715**
2010	2 087	1 288	47	146	6 607	830	1 507	**12 512**
2011	1 295	1 771	99	254	7 181	1 274	1 777	**13 651**

C – Ünnepélyes ülések 2011-ben

Január 24.	Az Európai Számvevőszék két új tagjának ünnepélyes eskütétele alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Április 11.	Pierre Pescatoréról és Antonio Saggióról, a Bíróság volt tagjairól megemlékező ünnepélyes ülés
Szeptember 19.	M. Kancheva, a Törvényszék bírájának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Szeptember 26.	Az Európai Számvevőszék két új tagjának ünnepélyes eskütétele alkalmából tartott ünnepélyes ülés
Október 6.	P. Lindh bíró megbízatásának megszűnése és távozása és C. G. Fernlund a Bíróság bírájának hivatalba lépése alkalmából tartott ünnepélyes ülés, valamint P. Mahoney elnök és H. Tagaras, S. Gervasoni bírák megbízatásának megszűnése és távozása és E. Perillo, R. Barents és K. Bradley a Közszolgálati Törvényszék bíráinak hivatalba lépése, a Közszolgálati Törvényszék részleges megújítása alkalmából tartott ünnepélyes ülés

D – Látogatások és hivatalos rendezvényeken való részvételek

Bíróság

Január 1-je	A Bíróság küldöttségének részvétele az újévi jókívánságok átadására szolgáló ünnepségen Valettában, a Máltai Köztársaság elnöke meghívására
Január 7.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Francia Köztársaság Semmítőszékének a 2011. év beköszönte alkalmából tartott ünnepélyes ülésén, Párizsban
Január 11.	A Bíróság elnökének részvétele az Ő Királyi Fensége a Luxemburgi Nagyherceg által az újév alkalmából adott fogadáson
Január 13.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság elnöke által adott újévi fogadáson, Berlinben
Január 25.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-minisztere meghívására a „Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2011" fogadáson, Berlinben
Január 28.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Emberi Jogok Európai Bíróságán tartott ünnepélyes ülésen, valamint a „Quelles sont les limites à l'interprétation évolutive de la Convention?" című szemináriumon, Strasbourgban
Február 10.	A Bíróság elnökének részvétele az Európai Bizottság és az Európai Politikai Tanácsadói Iroda társszervezésében létrejött, „Implementing the Lisbon Treaty" című konferencián, Brüsszelben
Február 14.	A Bíróság elnökének részvétele a dán legfelsőbb bíróság fennállásának 350. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Koppenhágában
Március 21.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Emberi Jogok Európai Bírósága által szervezett, a „Handbook on European Non-Discrimination Case-Law" című könyv bemutatója alkalmából rendezett szemináriumon, Strasbourgban
Március 21. és 22.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása a Judiciary of England and Wales-nél, Londonban
Március 31.	A Bíróság küldöttségének részvétele W. Spindler, a Szövetségi Adóügyi Bíróság elnökének távozása alkalmából rendezett ünnepélyes ülésen a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-miniszterének meghívására, Münchenben
Május 8. és 9.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Államtanácsainak és Legfelsőbb Közigazgatási Bíróságainak Szövetsége igazgatótanácsának ülésén, Madridban
Május 19.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Közigazgatási Bírák Európai Szövetsége (AEAJ) által szervezett „Le contrôle de constitutionnalité en Europe" című összehasonlító jogi konferencián, Párizsban
Május 19–21.	A Bíróság küldöttségének részvétele a „First St Petersburg International Legal Forum" rendezvényen, Szentpétervár on
Május 23–27.	A Bíróság küldöttségének részvétele az európai alkotmánybíróságok konferenciájának 15. kongresszusán, Bukarestben
Május 25.	A Bíróság küldöttségének találkozója R. Pofallával, a Szövetségi Kancellária vezetőjével és S. Leutheusser-Schnarrenbergerrel,

	a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-miniszterével, Berlinben
Május 26.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió tagállamainak Legfelsőbb Bíróságai mellett működő Legfőbb Ügyészek Hálózata plenáris ülésének megnyitóján, az Olasz Köztársaság elnökének jelenlétében, Rómában
Május 31.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Olasz Köztársaság elnökének meghívására a nemzeti ünnep alkalmából szervezett rendezvényen Rómában
Június 1-je	A Bíróság elnökének részvétele Európai Jogi Intézet alapító kongresszusán, Párizsban
Június 20.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása a Horvát Köztársaság Legfelsőbb Bíróságán, Zágrábban
Június 20.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Európai Unió Tanácsának magyar elnöksége és az Európai Bizottság társszervezésében létrejött, a „Practical application of Regulation (EC) N° 2201/2003 – on the eve of review" című konferencián, Budapesten
Június 23.	A Bíróság tagjainak részvétele a luxemburgi nemzeti ünnep alkalmából szervezett rendezvényeken
Június 24.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Szlovén Köztársaság elnökének meghívására a szlovén nemzeti ünnep alkalmából szervezett rendezvényen és fogadáson Ljubljanában
Július 24.	A Bíróság elnökének részvétele a Görög Köztársaság elnöke által a köztársaság visszaállításának évfordulója alkalmából adott fogadáson, Athénban
Július 29. és 30.	A Bíróság elnökének részvétele a Bolgár Köztársaság Alkotmánybírósága fennállásának 20. évfordulója alkalmából tartott ünnepségen, az alkotmánybíróság elnökének meghívására, Szófiában
Szeptember 4–6.	A Bíróság elnökének részvétele a Svéd Királyság külügyminisztériuma által P. Lindh bíró tiszteletére szervezett szemináriumon, Stockholmban
Szeptember 28.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Bundesverfassungsgericht fennállásának 60. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Karlsruhéban
Szeptember 30.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Verfassungstag alkalmából rendezett ünnepségen, Bécsben
Október 3.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása az Emberi Jogok Európai Bíróságán, Strasbourgban
Október 3.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Lord Chancellor meghívására a törvénykezési időszakot megnyitó ünnepélyes ülésen (Opening of the Legal Year), Londonban
Október 3.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság nemzeti ünnepe alkalmából szervezett hivatalos rendezvényen
Október 13. és 14.	A Bíróság küldöttségének részvétele az európai bírák védjegyek és formatervezési minták tárgykörében tartott 7. konferenciáján, Alicantéban

Október 20.	A Bíróság küldöttségének találkozója D. Tuskkal, a Lengyel Köztársaság miniszterelnökével, az Európai Unió Tanácsának lengyel elnöksége keretében, Brüsszelben
Október 25.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Litván Köztársaság Alkotmánya elfogadásának 19. évfordulója alkalmából rendezett hivatalos ünnepségen, Vilniusban
Október 31.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Olasz Köztársaság Államtanácsa fennállásának 180. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Rómában
Október 31–november 2.	A Bíróság küldöttségének hivatalos látogatása a Máltai Köztársaság Alkotmánybíróságán
November 10.	A Bíróság küldöttségének részvétele az alapvető jogokkal kapcsolatos, „The implementation of the EU Charter of Fundamental Rights two years after the Lisbon Treaty's entry into force" című meghallgatáson az Európai Parlamentben, Brüsszelben
November 16. és 17.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Közbeszerzések Tanácsa által szervezett nemzetközi konferencián, „az Európai Unió és az egyes tagállamok aktuális közbeszerzési jogi kérdései" témakörben, Budapesten
November 23. és 24.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Holland Királyság Államtanácsa által szervezett, az Európai Unió Alapjogi Chartájának tagállami bíróságok általi alkalmazásáról szóló szakértői szemináriumon, Hágában
November 25.	A Bíróság küldöttségének részvétele az Olasz Köztársaság Alkotmánybírósága által Olaszország egyesítésének 150. évfordulójára szervezett, „Dallo Statuto albertino alla Costituzione repubblicana" című szemináriumon, Rómában
December 15.	A Bíróság elnökének részvétele a Hessen tartomány által a „Hessen und der EuGH im Dialog" tárgyában rendezett konferencián, Berlinben
December 23.	A Bíróság küldöttségének részvétele a Szlovén Köztársaság elnökének meghívására a nemzeti függetlenség és egység ünnepe alkalmából adott fogadáson, Ljubljanában

Törvényszék

Január 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele az újévi jókívánságok átadására szolgáló hagyományos ünnepség alkalmából a Máltai Köztársaság elnöke által rendezett fogadáson, Valettában
Január 19.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Osztrák Köztársaság szövetségi kancellárja és kancellárhelyettese által az újév alkalmából adott fogadáson
Január 25.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság igazságügy-minisztere által adott „Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2011" fogadáson, Berlinben
Február 14.	A Törvényszék küldöttségének részvétele Torben Melchior, a Dán Királyság Legfelsőbb Bíróságának elnöke által, a Højesteret fennállásának 350. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Koppenhágában

Április 14. és 15.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Bundeskartellamt „XV. Internationale Kartellkonferenz" rendezvényén, Berlinben
Május 19–21.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a 6. európai jogász napok rendezvényen
Május 30–június 1-je	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Legfelsőbb Bíróság elnökének meghívására tett hivatalos látogatáson Máltán
Május 31.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Olasz Köztársaság elnöke által az olasz nemzeti ünnep alkalmából rendezett fogadáson, Rómában
Június 23.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a luxemburgi nemzeti ünnepen, ünnepélyes Te Deum, azt követően fogadás a nagyhercegi palotában
Július 24.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Görög Köztársaság elnöke által a köztársaság visszaállításának 37. évfordulója alkalmából adott fogadáson, Athénban
Szeptember 28.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a bírák és jogászprofesszorok érdemrendjének a Lengyel Köztársaság elnöke általi átadásán, Varsóban
Szeptember 30.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Osztrák Köztársaság Alkotmányának 91. évfordulója alkalmából rendezett ünnepségen, Bécsben
Október 2. és 3.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a törvénykezési időszakot megnyitó ünnepségen a Westminster Abbey-ben, Londonban
Október 3.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Németországi Szövetségi Köztársaság elnöke által a német nemzeti ünnep alkalmából rendezett fogadáson
Október 12–15.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Belső Piaci Harmonizációs Hivatal (védjegyek és formatervezési minták) által rendezett európai bírák 7. konferenciáján
November 14. és 15.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Gazdasági és Technológiai Minisztérium által szervezett, „Die freiheitliche Grundordnung der Europäische Union" című konferencián, Berlinben
November 24.	A Törvényszék küldöttségének részvétele az Európai Jogi Akadémia által a „Transnational Use of Video Conferencing in Court" témakörben szervezett konferencián, Trierben
December 6.	A Törvényszék küldöttségének részvétele a Finn Köztársaság elnöke által a Finn Köztársaság Függetlenségének Ünnepe alkalmából rendezett hivatalos fogadáson

Közszolgálati Törvényszék

2011. március 21. és 22.	A Közszolgálati Törvényszék küldöttségének látogatása a Theszaloníki Bíró- és Ügyészképző Intézetben
2011. május 16. és 17.	A Közszolgálati Törvényszék küldöttségének látogatása a Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bíróságán és Alkotmánybíróságán
2011. szeptember 22. és 23.	A Közszolgálati Törvényszék küldöttségének látogatása a Spanyol Királyság Legfelsőbb Bíróságán és Alkotmánybíróságán

Egyszerűsített szervezeti ábra

Egyszerűsített szervezeti ábra

2012. január

Az Európai Unió Bírósága

Éves jelentés 2011 – Az Európai Unió Bírósága, az Európai Unió Törvényszéke és az Európai Unió Közszolgálati Törvényszéke tevékenységének áttekintése

Luxembourg: Az Európai Unió Kiadóhivatala

2012 – 278 oldal – 21 × 29,7 cm

Katalógusszám: QD-AG-12-001-HU-C

ISBN 978-92-829-1154-9

doi:10.2862/80383

ISSN 1831-8509

Kiadóhivatal

ISBN 978-92-829-1154-9

9 789282 911549

HOGYAN JUTHAT HOZZÁ AZ EURÓPAI UNIÓ KIADVÁNYAIHOZ?

Ingyenes kiadványok:

- az EU-könyvesbolton (EU Bookshop) keresztül (http://bookshop.europa.eu);
- az Európai Bizottság képviseletein és küldöttségein keresztül.
  A képviseletek és küldöttségek elérhetőségeiről a http://ec.europa.eu weboldalon tájékozódhat, illetve a +352 2929-42758 faxszámon érdeklődhet.

Megvásárolható kiadványok:

- az EU-könyvesbolton keresztül (http://bookshop.europa.eu).

Előfizetéses kiadványok (az *Európai Unió Hivatalos Lapjának* sorozatai, az *Európai Bírósági Határozatok Tára* stb.):

- az Európai Unió Kiadóhivatalának forgalmazó partnerein keresztül (http://publications.europa.eu/others/agents/index_hu.htm).

QD-AG-12-001-HU-C

CVRIA